

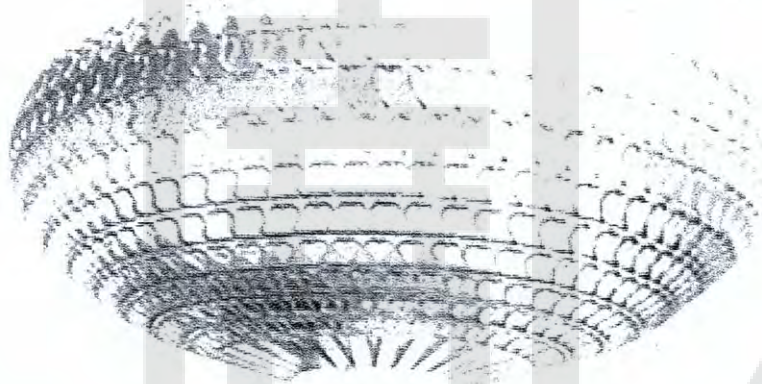

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

รายงานสืบเนื่องจากการประชุม หัวใจวิชาการ

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 25 มีนาคม 2557

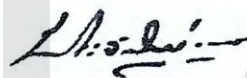

คำนำ

วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและผลงานวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย (Senior project) เป็นการทําวิจัยที่มีกระบวนการปฏิบัติตามหลักวิชาการ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาศักยภาพ นักศึกษาในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ความสามารถในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ความสนใจใฝ่รู้และติดตามวิทยาการ ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ผล

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างงานวิจัย จึงได้มีการจัดการประชุม หัวเฉียววิชาการ ขึ้นเพื่อเป็นเวทีในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและสร้างบรรยากาศในการวิจัย อีกทั้งผลงานวิทยานิพนธ์ที่ผ่านการประเมินและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และมีการนำเสนอในที่ประชุมนี้ จะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จ การศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 ของการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการประเมินผลงานวิจัยและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนางานวิจัยของนักศึกษา และขอขอบคุณคณะทำงานจัดประชุม หัวเฉียววิชาการ ที่ได้ทุ่มเท เสียสละในการจัดประชุม วิชาการในครั้งนี้ มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการประชุม หัวเฉียววิชาการ ในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์และมีคุณค่า อันจะ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพงานวิจัยต่อไป

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
กำหนดการ	ฉ
การนำเสนอผลงานด้วยวาจา ระดับบัณฑิตศึกษา (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)	
แนวทางการลดต้นทุน กรณีศึกษากระบวนการผลิตรีดลดขนาดเหล็กเพลลาขาว	
วสันต์ ไถวศิลป์, พิเชญ วรรณกุล	1
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของแรงงานไร้ฝีมือในอุตสาหกรรมการผลิต จังหวัดสมุทรปราการ	
ภัทรารัตน์ หอมหวล, ชุตติระ ระบอบ	9
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ : ประวัติศาสตร์บอกเล่าการก่อตั้งและบทบาทด้านความสัมพันธ์ไทย-จีน	
Cuixiang Zheng, พัชรินทร์ บุรณกร	16
การเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสีภาค จังหวัดชลบุรี	
LiyongLi, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, จริยาวัฒน์ โลหะพุนตระกูล	26
วัฒนธรรมการเล่นว่าว : ภาพสะท้อนสังคมไทยและจีน	
Xuemei Liao, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย	33
การวิเคราะห์สารคดีชีวประวัติของชาวจีนอพยพในประเทศไทย	
Ni Feng, พัชรินทร์ บุรณกร	43
บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง พ.ศ. 2543-2557	
Xiaojing Zhang, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย	53
อัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะกรรมการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	
Xinjing Liu, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, จริยาวัฒน์ โลหะพุนตระกูล	62
บทบาทของสมาคมชาวกาที่เกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนาต่อชุมชนชาวจีน ย่านเยาวราช	
Jincai Wei, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย	70
การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการตอบรับคำชมภาษาอังกฤษของชาวพม่าในวงภาษาอังกฤษ 3 กลุ่มของแคครู	
Thiri Kyaw, สุธิดา สุนทรวิภาต	79
กลวิธีการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาชาวจีน	
Tanxia Sun, สุธิดา สุนทรวิภาต	85
การนำเสนอผลงานด้วยวาจา ระดับบัณฑิตศึกษา (กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพ)	
แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงานของปฏิบัติงานในโรงพยาบาล	
อ้อย ไพโรพนาพันธ์, ทวีศักดิ์ กลีผล, วนิตา ดุรงค์ฤทธิชัย	93
การสร้างแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขาตอในหญิงที่ยืนทำงาน	
สุกัลยา เลือชมแสง, กมลทิพย์ ชลังธรรมเนียม, จริยาวัตร คมพัยค์	101
การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเอง	
ด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้	
รังสิมา ไชยพงษ์, กมลทิพย์ ชลังธรรมเนียม, หทัยชนก บัวเจริญ	106

การศึกษามุมมองของผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ที่มีต่อระบบการให้คำปรึกษา :	
กรณีศึกษา โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในประเทศไทย	
ผลดี วรณภักตร์, กนกพร นทีธนสมบัติ, ทวีศักดิ์ กลีผล	114
การนำเสนอผลงานด้วยวาจา ระดับปริญญาตรี (กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพ)	
การศึกษาประสิทธิภาพของเจลล้างมือผสมสารสกัดจากธรรมชาติในการยับยั้งจุลินทรีย์ก่อโรค	
วรรณภา ศักดิ์สงค์, ทิรัญญา จันทร์เกลี้ยง, ปิยาภรณ์ สุภักดีดำรงกุล	125
การทดสอบฤทธิ์การต้านจุลชีพของสารลดแรงตึงผิวชีวภาพที่ผลิตจากยีสต์	
ทยาวิรั ณาสุคนธ์ภัทร์, ณภาวี สงมาก, จำรูญศรี พุ่มเทียน	126
การเปลี่ยนแปลงฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและปริมาณโพลีฟีนอลรวมในผักที่ผ่านกระบวนการนึ่ง	
ศศิธร ศรีวิชา, ฐิติพร รณชัยธนะ, ธัญสุดา จุสณิฑ, อรวรรณ จะชาติ, ภาวดี ช่วยเจริญ	127
การศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้เทคนิคการจัดการเหมืองข้อมูลในการทำนาย red blood cell morphology	
นัยนา แก้วเจริญ, ปิยะนุช เกิดบุญขร, วีรณุช ปุ๋ยรักษา, สรวุฑ สายจันทมา	128
ผลของการออกกำลังกายแบบจุ่มอุ้งเท้า และแบบมีแรงต้านของกล้ามเนื้อที่เบียดลิทโพสที่เรียดอมูมไค้งด้านในอุ้งเท้า	
ทิพย์วรรณ ภิญโญ, เสาวลักษณ์ ศรีศิริ, จุฑามาศ เฉลย, จุฑาลักษณ์ พินิจ, พรนภา ปุกตุล, ทิตยา บินฮาย้อาลี, ดวงพร เบญจนราสุทธิ	129
การศึกษาผลของการใช้ SNAG ร่วมกับการออกกำลังกายกล้ามเนื้อคอต่อระดับความปวดช่วงองศาการเคลื่อนไหว	
และมุมความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนคอในนักศึกษาที่มีอาการปวดคอเรื้อรัง	
รัตนภรณ์ สนธิสถาพร, สุภาพรรณ แสงสุขเอี่ยม, อีรพงศ์ ตั้งตระกูล, อภิญญา บรรจง, ชนาภา สุขใหญ่, นัฐชยา น้อยคำภา, พิมพรัถ สันสมบูรณ์ทอง	130
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้รับบริการโรงพยาบาลกรุงเทพพญา	
สรารัตน์ ภิรมย์พร, อมรรัตน์ ลีอนาม	131
การพัฒนาระบบสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการรับแบบฟอร์มที่กลุ่มงานบริหาร	
โรงพยาบาลบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี	
เกศศิริรินทร์ นวมขำ, อมรรัตน์ ลีอนาม	132
ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานพม่า :	
กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเส้นด้ายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ	
ยลดา คุณบุราณ, พรพิมล เขวงศักดิ์โสภาคย์	133
การตั้งตำรับยาไดโคเฟนิแนคโซเดียมชนิดออกฤทธิ์เน้นแบบยาเม็ดเมทริกซ์โดยใช้ Eudragit [®] NE 40 D	
กฤษฏัญ รุ่งศรีฟ้า, ทรงพล ชารีพันธ์, สถาพร พงษ์จำนง, ธวัชชัย ทิพย์ทินกร	134
สำรวจการระบาดของผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสเตียรอยด์ ในชุมชนหมู่ที่ 3 ตำบลคลองนิมยมาตรา	
อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ	
เกศรา แก้วภูเม็ง, ทวีทรัพย์ ตั้งโพธิธรรม, ศิวาพร เจริญรักษ์, เสาวนีย์ สาสนอ่ำ, นิตยาพรรณ กุลณารวรรณ, เนาวรัตน์ ทิพย์อุทัย	135
การพัฒนาขอมคิโอโคนาโซล	
จूरิภรณ์ การะโกษณ์, พิพิธพร แซ่ลิ้ม, ฝนทิพย์ หวังวัฒนะ, อรัญญา จุติวิบูลย์สุข, เปรมชัย เอี่ยมศิรินพกุล	136

การนำเสนอผลงานด้วยวาจา ระดับปริญญาตรี (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)	
การพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel เพื่อประยุกต์ใช้ในการวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของพนักงานหยิบสินค้า กรณีศึกษา คลังสินค้าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและเวชภัณฑ์ บริษัทผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ เบญจภา ต้นอ้อ, ชุติระ ระบอบ	137
การปรับปรุงพื้นที่จัดเก็บชิ้นส่วนรถบรรทุกด้วยการพัฒนาชั้นวาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการคลังสินค้า กรณีศึกษา บริษัท ไทย-สวีดิช แอสเซมบลีย์ จำกัด ธัญลักษณ์ อังสะภาว, พัชรา โพชนิก	138
English for Caddies : Understanding Communication Skills Needs Natnapa Polsan, Panpimol Chowna, Sutida Dutiyabodhi, Jonathan R. Carreon	139
Linguistic Landscapes of Bangkok Restaurants: Code Mixing, Code Switching and Language Change Parinya Pukdee, Ploypailin Jaroenmuang, Nuttana Thanachartvait, Jonathan R. Carreon	140
English Communication Skills Readiness of Nursing Students: Keeping an Eye on AEC Jiranan Pitakrat, Pawarisa Thianthong, Akarapa Polvijit, Jonathan R. Carreon	141
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้สูงอายุมูลนิธิดวงประทีป เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ธิดารัตน์ ศรีม่วง, ชิตชนก ขลถาวรกุล, นาซีลา ยะปา, สิริมา สිරะโก, บุรียัน สาและ, อารีรัตน์ สุขพันธ์, จุฑามาศ ตาฮา, สมศักดิ์ นัคลาจารย์	142
ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมความรุนแรง ชโนดม ภาควิราช, จิตรภาพ ภัทรกนก, วรัญญา พวงประเสริฐศิลป์, ภาณุพงศ์ รัตนเรืองศรี, ปรัชญา มุลยะเทพ, จินณพัทธ์ ติดยกุล, กมลภรณ์ พาชื่น, สมศักดิ์ นัคลาจารย์	143
โครงการออกแบบแอนิเมชันสองมิติเรื่อง “กุหลาบสีรุ้ง” ณัฐวดี สุทธิสาร, ปทุมมา บำเพ็ญทาน	144
โครงการออกแบบสวดลายและผลิตภัณฑ์สำหรับแบรนด์ส์แคแรพ็อท สุรัตนา กอรัย, ปทุมมา บำเพ็ญทาน	145
การนำเสนอผลงานแบบโปสเตอร์ ระดับปริญญาตรี (กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพ) ระบบสถานีตำรวจออนไลน์ (TCSD system) ภัสสร กุลจรัสภมร, ยุวธิดา ชิวปรีชา, นฤติ บุรณะจรรยากุล	146
การยับยั้งเชื้อแบคทีเรียที่แยกได้จากสิวโดยใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ฐิติพัฒน์ ชำนาญช่าง, นฤมล ศรีณรงค์ชัย, วรพรรณณี เผ่าทองสุข	147
ฤทธิ์การยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย <i>Escherichia coli</i> , <i>Staphylococcus aureus</i> , <i>Bacillus cereus</i> ของสารสกัดจากสมุนไพรไทย ธณิชา โยธจันทร์, ณิชาร โมคะรัตน์, ชลธิชา บุรณะ, สุธาทิพย์ แสงสว่าง, อมรรัตน์ ศิริชัย, พรทิพย์ พึ่งม่วง, วชิรินทร์ รัชชีกาญรัตน์	148
การตรวจหาเชื้อ <i>Aspergillus</i> spp. จากยาคมสมุนไพร ธนกรณ์ สุขเขียว, กรกฎ ฤทธิ์น่วม, กมลวรรณ เลิศศิริประไพ, อริยา จินตามพร, พัชรี กัมมารเจษฎากุล	149

การศึกษาการเปรียบเทียบผลการรักษาทันที่ระหว่างเทคนิค unilateral PA และเทคนิค rotation ในทิศทางที่มีอาการปวดในผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรังข้างเดียว กิตติคุณ เขียนกระจ่าง, นริสา กลิ่นนิโรจน์, ทศลินี สุพรรณชนะบุรี, อรพินท์ พรหมรักษ์, กัลยา อักโข, ศรินันท์ จันทร์หนัก	150
การศึกษาผลของการตีตเทปต่ออาการปวดและความสามารถในการทำงานของข้อเข่าในผู้ป่วยที่มีภาวะข้อเข่าเสื่อม กาญจนา สีเกิดพงษ์, วิจิตรา ศิริสังข์กุล, กฤษกร ศิวนาถวนิช, วรรณศา จิตรจักร, จารุวรรณ เงินท้วม, สุกฤษณา พันธุ์ดิษฐ์	151
การบำบัดน้ำเสียสังเคราะห์โดยกระบวนการโคแอกกูเลชัน-ฟลื้อคกูเลชันด้วยสารส้มและโคโคซาน อาภัสรา คำหอม, มินตรา กิตติขจร, ยุภาดา ออบปรุง, นาลิน ไชยชนะ, มะลิวัลย์ ไชยปัตตา, อิสริ รอดทัศนาศนา	152
การศึกษาปริมาณฝุ่นขนาดเล็กที่สามารถเข้าถึงและสะสมอยู่ในถุงลมปอดได้และการทางด้านระบบทางเดินหายใจของกลุ่มแรงงานนอกระบบ กรณีศึกษา : กลุ่มแรงงานแกะสลักครกหิน ตำบลปากข้าวสาร อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี สุวรัตน์ เวชประสิทธิ์, จิตตารณ มงคลแก่นทราย	153
ผลของสารสกัดยาบลูกยอด้วยน้ำต่อความสามารถในการบีบตัวของกระเพาะอาหารที่แยกจากกายหนูถีบจักร กรกช เพียรดี, กรองกาญจน์ ชิงเสน, ภัทษณาวรรณ ปักกุนัน, รุ่งภา มีศรีม่วง	154
การใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลในโรคหวัด-เจ็บคอ โรคท้องร่วงเฉียบพลันและแผลเลือดออกของผู้ป่วยที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอก กรณีศึกษาโรงพยาบาลเมืองสมุทรปราการ กมลพร ศรีนุ่นวิเชียร, อรณีย์ กิตติวรฤทธิ์, นาริษฐา อีรวีโรจน์, นิตย์ธิดา ภัทรธีรกุล, ณัฐพร สุวรรณปรีชา	155
การตั้งตำรับแคลเซียมยาเม็ดฟู่ที่มีส่วนผสมของสารสกัดมะขามแขก โสภารวรรณ ธรรมพาลีศ, พิชชาพร ทิมพ์เสน, ณัฐา วรโพเทพ, วันวิสาข์ คุณะวัฒน์กุล	156
การพัฒนาตำรับครีมเทรทีโนอิน ชวิตา สาระบาล, ชลิตา กิจวิวัฒน์กุล, ทิมพ์ชนก พันธุ์วงศ์, ปวีณา ว่องตระกูล	157
ภาคผนวก	

กำหนดการโครงการประชุมสัมมนา หัวใจเฉียววิชาการ

วันอังคารที่ 25 มีนาคม 2557

การนำเสนอผลงานด้วยวาจา ระดับปริญญาตรี กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพ ห้อง 4-207

ผู้ดำเนินการอภิปราย อาจารย์ปวีณัฐ ศรีมงคลชัย และ อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ทองรอด

เวลา	ชื่อเรื่อง
8.00-8.30 น.	ลงทะเบียนนำเสนอผลงานด้วยวาจา
8.30-9.00 น.	ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมฟัง
9.00-9.30 น.	พิธีเปิด และบรรยายพิเศษ (Keynote speaker) เรื่อง “งานวิจัย ยากจริงหรือ?” โดยรองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ อธิการบดี ณ ห้องบรรยาย 4-207
9.30-9.45 น.	การศึกษาประสิทธิภาพของเจลล้างมือผสมสารสกัดจากธรรมชาติในการยับยั้งจุลินทรีย์ก่อโรค วรรณภา ศักดิ์สงฆ์, หิรัญญา จันทร์เกลี้ยง และปิยาภรณ์ สุภักด์ารงกุล
9.45-10.00 น.	การทดสอบฤทธิ์การต้านจุลชีพของสารลดแรงตึงผิวชีวภาพที่ผลิตจากยีสต์ ทยาวิรุ ธนาสุนทรภัทร์, ณภาวี สงมาก และจำริญศรี พุ่มเทียน
10.00-10.15 น.	การเปลี่ยนแปลงฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ และปริมาณโพลีฟีนอลรวมในผักที่ผ่านกระบวนการนึ่ง ศศิธร ศรีวิชา, จิตติพร รณชัยชนะ, ธิญสุดา จุสนิห, อรวรรณ จะชาลี และภาวดี ช่วยเจริญ
10.15-10.30 น.	การศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้เทคนิคการจัดการเหมืองข้อมูลในการทำนาย red blood cell morphology นัยนา แก้วเจริญ, ปิยะนุช เกิดกฤษกร, วิรุช ปิยรักษา และสรารุช สายจันมา
10.30-10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง และชมผลงานแบบโปสเตอร์
10.45-11.00 น.	ผลของการออกกำลังกายแบบจุ่มอุ้งเท้า และแบบมีแรงต้านของกล้ามเนื้อที่เบียดลิฟท์ที่เรียต่อมูมไค้งด้านในอุ้งเท้า ทิพย์วรรณ ภิญโญ, เสาวลักษณ์ ศรีศิริ, จุฑามาศ เฉลย, จุฑาลักษณ์ พิณิง, พรณา ปุกตุล, ทิตยา ปินฮาย้อาลี และดวงพร เบญจนราสุทธิ
11.00-11.15 น.	การศึกษามลของการใช้ SNAG ร่วมกับการออกกำลังกายกล้ามเนื้อคอต่อระดับความปวดของศาการเคลื่อนไหว และมุมความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนคอในนักศึกษาที่มีอาการปวดคอเรื้อรัง รัตนาภรณ์ สนธิสถาพร, สุภาพรณ แสงสุขเอี่ยม, ธิรพงศ์ ตั้งตระกูล, อภิญญา บรรจง ชนภา สุขใหญ่, นัฐชา น้อยคำภา และพิมพ์รัก สันสมบูรณ์ทอง
11.15-11.30 น.	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้รับบริการโรงพยาบาลกรุงเทพพญา สรารัตน์ ภิรมย์พร และอมรรรัตน์ ลีอนาม
11.30-11.45 น.	การพัฒนาระบบสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการรับแบบฟอร์มที่กลุ่มงานบริหาร โรงพยาบาลบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เกศศิริพันธ์ นวมข่า และอมรรรัตน์ ลีอนาม
11.45-12.00 น.	ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานพม่า : กรณีศึกษาโรงงาน อุตสาหกรรมผลิตเส้นด้ายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ยลดา คุณบุราณ และพรพิมล เขวงศักดิ์โสภาคย์
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน และชมผลงานแบบโปสเตอร์
13.00-13.15 น.	การตั้งตำรับยาไดโคลฟีแนคโซเดียมชนิดออกฤทธิ์เน้นแบบยาเม็ดเมทริกซ์โดยใช้ Eudragit [®] NE 40 D กฤษฎวิภู รุ่งศรีฟ้า, ทรงพล ชารีพันธ์, สถาพร พงษ์จำนงค์ และธวัชชัย ทิพย์ทินกร
13.15-13.30 น.	สำรวจการระบาดของผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสเตียรอยด์ ในชุมชนหมู่ที่ 3 ตำบลคลองนิมมยาดรา อำเภอบางบัว จังหวัดสมุทรปราการ เกศรา แก้วภูเม็ง, ทวีทรัพย์ ตั้งโพธิธรรม, ศิวาพร เจริญรักษ์, เสาวนีย์ สาสนอ่า, นิตยารรณ ฤทธาวรรณ และเนาวรัตน์ ทิพย์อุทัย
13.30-13.45 น.	การพัฒนายาอมคีโทโคนาโซล จุริภรณ์ การะโกชน์, พิทธิพร แซ่ลิ้ม, ฝนทิพย์ หวังวัฒนะ, อธิญญา จุติวิบูลย์สุข และเปรมชัย เอี่ยมศิรินพกุล
13.45-14.00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง และชมผลงานแบบโปสเตอร์
14.00 น.	มอบเกียรติบัตร และพิธีปิด

การนำเสนอผลงานด้วยวาจา ระดับปริญญาตรี กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ห้อง 4-208

ผู้ดำเนินการอภิปราย อาจารย์สมศักดิ์ นัคลาจารย์ และ อาจารย์ ดร.สมศรี จันทร์สม

เวลา	ชื่อเรื่อง
8.00-8.30 น.	ลงทะเบียนนำเสนอผลงานด้วยวาจา
8.30-9.00 น.	ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมฟัง
9.00-9.30 น.	พิธีเปิด และบรรยายพิเศษ (Keynote speaker) เรื่อง “งานวิจัย ยากจริงหรือ?” โดยรองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ อธิการบดี ณ ห้องบรรยาย 4-207
9.30-9.45 น.	การพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel เพื่อประยุกต์ใช้ในการวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน หยิบสินค้า กรณีศึกษาคลังสินค้าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและเวชภัณฑ์ บริษัทผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ เบญจภา ต้นอ้อ และชุตริระ ระบอบ
9.45-10.00 น.	การปรับปรุงพื้นที่จัดเก็บชิ้นส่วนรถบรรทุกด้วยการพัฒนาชั้นวาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการคลังสินค้า กรณีศึกษา บริษัท ไทย-สวีดิช แอสเซมบลีจำกัด ัญญลักษณ์ อึ้งสะกา
10.00-10.15 น.	English for Caddies: Understanding Communication Skills Needs Natnapa Polsan, Panpimol Chowna and Sutida Dutiyabodhi
10.15-10.30 น.	Linguistic Landscapes of Bangkok Restaurants: Code Mixing, Code Switching and Language Change Parinya Pukdee, Ploypailin Jaroenmuang and Nuttana Thanachartvait
10.30-10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง และชมผลงานแบบโปสเตอร์
10.45-11.00 น.	English Communication Skills Readiness of Nursing Students: Keeping an Eye on AEC Jiranana Pitakrat, Pawarisa Thianthong and Akarapa Polvijit
11.00-11.15 น.	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้สูงอายุมูลนิธิดวงประทีป เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ธิดารัตน์ ศรีม่วง, ชิดชนก ชลถาวรกุล, นาซีลา ยะปา, สิริมา สีระโก, นูร์ฮัน สา, อารีรัตน์ สุขพันธ์ จุฑามาต ตาฮา และสมศักดิ์ นัคลาจารย์
11.15-11.30 น.	ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมความรุนแรง ชโนดม กาศวิราช, จิตราพร ภัทรกนก, วรัญญา พวงประเสริฐศิลป์, ภาณุพงศ์ รัดนเรืองศรี, ปรัชญา มุลยะเทพ, จิณณพัฑ ติดยกุล, กมลภรณ์ พาชื่น และสมศักดิ์ นัคลาจารย์
11.30-11.45 น.	โครงการออกแบบแอนิเมชันสองมิติเรื่อง “กุหลาบสีรุ้ง” ณัฐวีดี สุทธิสาร และปทุมมา บำเพ็ญทาน
11.45-12.00 น.	โครงการออกแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์สำหรับแบรนด์สแครฟอิท สุรัตนา กอริย์ และปทุมมา บำเพ็ญทาน
12.00 น.	มอบเกียรติบัตร และพิธีปิด

การนำเสนอผลงานด้วยวาจา ระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ห้อง 4-209

ผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุตีระ ระบบ และ รองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์

เวลา	ชื่อเรื่อง
8.00-8.30 น.	ลงทะเบียนนำเสนอผลงานด้วยวาจา
8.30-9.00 น.	ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมฟัง
9.00-9.30 น.	พิธีเปิด และบรรยายพิเศษ (Keynote speaker) เรื่อง “งานวิจัย ยากจริงหรือ?” โดย... รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ อธิการบดีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ณ ห้องบรรยาย 4-209
9.30-9.45 น.	แนวทางการลดต้นทุน กรณีศึกษากระบวนการผลิตรีดลดขนาดเหล็กเพลลาชาว วสันต์ ไถวศิลป์ และพิชญ วรณกุล
9.45-10.00 น.	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของแรงงานไร้ฝีมือในอุตสาหกรรมการผลิตจังหวัดสมุทรปราการ ภัทรภรณ์ หอมหวล และชุตีระ ระบบ
10.00-10.15 น.	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ : ประวัติศาสตร์บอกเล่าการก่อตั้งและบทบาทด้านความสัมพันธ์ ไทย-จีน Cuixiang Zheng และพัชรินทร์ บุรณะกร
10.15-10.30 น.	การเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาค จังหวัดชลบุรี Liyang Li, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย และจริยาวัฒน์ โลหะพูนตระกูล
10.30-10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง และชมผลงานแบบโปสเตอร์
10.45-11.00 น.	วัฒนธรรมการเล่นว่าว : ภาพสะท้อนสังคมไทยและจีน Xuemei Liao และแสงอรุณ กนกพงศ์ชัย
11.00-11.15 น.	การวิเคราะห์สารคดีชีวิตประวัติของชาวจีนอพยพในประเทศไทย Ni Feng และพัชรินทร์ บุรณะกร
11.15-11.30 น.	บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง พ.ศ. 2543-2557 Xiaojing Zhang และแสงอรุณ กนกพงศ์ชัย
11.30-11.45 น.	อัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ Xinjing Liu, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย และจริยาวัฒน์ โลหะพูนตระกูล
11.45-12.00 น.	บทบาทของสมาคมฮากกาที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาต่อชุมชนชาวจีน ย่านเยาวราช Jincai Wei และแสงอรุณ กนกพงศ์ชัย
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน และชมผลงานแบบโปสเตอร์
13.00-13.15 น.	การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการตอบรับคำชมภาษาอังกฤษของชาวพม่าในวงภาษาอังกฤษ 3 กลุ่ม ของแคครู Thiri Kyaw และสุธิดา สุนทรวิภาต
13.15-13.30 น.	กลวิธีการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาชาวจีน Tanxia Sun และสุธิดา สุนทรวิภาต
13.30-13.45 น.	แนวปฏิบัติโรงพยาบาลเพื่อป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงานของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล อ้อย ไพรพนาพันธ์, ทวีศักดิ์ กลิมผล และวนิดา ดุรงค์ฤทธิ์ชัย
13.45-14.00 น.	การสร้างแนวปฏิบัติโรงพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงาน สุกัลยา เลือชมแสง, กมลทิพย์ ชลังธรรมเนียม และจริยาวัตร คมพยัคฆ์
14.00-14.15 น.	การพัฒนาแนวปฏิบัติโรงพยาบาลในการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเอง ด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ รังสิมา ไชยพงษ์, กมลทิพย์ ชลังธรรมเนียม และหทัยชนก บัวเจริญ
14.15-14.30 น.	การศึกษามุมมองของผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ที่มีต่อระบบการให้คำปรึกษา : กรณีศึกษา โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง ในประเทศไทย ผุสดี วรรณภักตร์, กนกพร นทีธนสมบัติ และทวีศักดิ์ กลิมผล
14.30 น.	มอบเกียรติบัตร และพิธีปิด

การนำเสนอผลงานแบบโปสเตอร์ ระดับปริญญาตรี กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพ
ห้องโถงชั้น 2 อาคาร 4

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง
1.	ระบบสถานีตำรวจออนไลน์ (TCSO system) ภัสสร กุลจรัสภมร, ยุวธิดา ชิวปรีชา และณฤดี บุรณะจรรยากุล
2.	การยับยั้งเชื้อแบคทีเรียที่แยกได้จากสิวโดยใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ฐิติพัฒน์ ขำนาญช่าง, นฤมล ศรีนรงค์ชัย และวราพรณี เผ่าทองสุข
3.	ฤทธิ์การยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย <i>Escherichia coli</i> , <i>Staphylococcus aureus</i> , <i>Bacillus cereus</i> ของสารสกัดจากสมุนไพรไทย ธัญฉมา โยธางจันทร์, ณิชชากร โมคะรัตน์, ชลธิชา บุรณะ, สุธาทิพย์ แสงสว่าง, อมรรัตน์ ศิริชัย, พรทิพย์ หังม่วง และวัชรินทร์ รังษิภาณรัตน์
4.	การตรวจหาเชื้อ <i>Aspergillus</i> spp. จากยาคมสมุนไพร จนกรณ์ สุขเขียว, กรกฎ ฤทธิ์นุ่ม, กมลวรรณ เลิศศิริประไพ, อริยา จินตามพร และพัชรี กัมมารเจษฎากุล
5.	การศึกษาการเปรียบเทียบผลการรักษาฟันที่ระหว่างเทคนิค unilateral PA และเทคนิค rotation ในทิศทางที่มีอาการปวด ในผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรังข้างเดียว กิตติคุณ เขียนนระจำง, นริสา กลิ่นนิโรจน์, ทศลิณี สุพรรณชนะบุรี, อรพินท์ พรหมรักษ์, กัลยา อักโข และศิริพันธ์ จันทรหนัก
6.	การศึกษาผลของการติดเทปต่ออาการปวดและความสามารถในการทำงานของข้อเข่าในผู้ที่มีภาวะข้อเข่าเสื่อม กาญจนา สีเกิดพงษ์, วิจิตรา ศิริสังข์กุล, กฤษกร ศิวนาถวนิช, วรณิศา จิตรจักร, จารุวรรณ เงินท้วม และสุลักษณ์ พันธุ์ศิษฐ์
7.	การบำบัดน้ำเสียสังเคราะห์โดยกระบวนการโคแอกกูเลชัน-ฟลอคกูเลชันด้วยสารส้มและโคโคซาน อาภัสรา คำหอม, มินตรา กิตติขจร, ยุภาดา ออบปรุง, นาถิน ไชยชนะ, มะลิวัลย์ ไชยปัดชา และอิสริ รอดทัศนาศนา
8.	การศึกษาปริมาณฝุ่นขนาดเล็กที่สามารถเข้าถึงและสะสมอยู่ในถุงลมปอดได้และอาการทางด้านระบบ ทางเดินหายใจของกลุ่มแรงงานนอกระบบ กรณีศึกษา : กลุ่มแรงงานแกะสลักครกหิน ตำบลปากข้าวสาร อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี สุดารัตน์ เวชประสิทธิ์, จิตตารณณ์ มงคลแก่นทราย
9.	ผลของสารสกัดหยาดลูกยอด้วยน้ำต่อความสามารถในการบีบตัวของกระเพาะอาหารที่แยกจากกาย หนูถิ๊บจักร กรกช เพียรดี, กรองกาญจน์ ซึ่งเสน, ภัทษณาวรรณ ปักกุนัน และรุ่งนภา มีศรีผ่อง
10.	การใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลในโรคหวัด-เจ็บคอ โรคท้องร่วงเฉียบพลันและแผลเลือดออกของผู้ป่วยที่มารับบริการ แผนกผู้ป่วยนอก กรณีศึกษาโรงพยาบาลเมืองสมุทรปราการ กมลพร ศรีนุ่นวิเชียร, อรmani กิตติวรฤทธิ์, นาริษฐา อีร์วิโรจน์, นิตยธิดา ภัทรธีรกุล และณัฐพร สุวรรณปรีชา
11.	การตั้งตำรับแคลเซียมยาเม็ดที่มีส่วนผสมของสารสกัดมะขามแขก โสภารวรรณ ธรรมพาลีศ, พิชาพร พิมพ์เสน, ณัฐรา วรโพธิ์เทพ และวันวิสาข์ คุณะวัฒน์กุล
12.	การพัฒนาตำรับครีมเทรทีโนอิน ชวิตา สารบาล, ชลิตา กิจวิวัฒน์กุล, พิมพ์ชนก พันธุ์วงษ์ และปวีณา ว่องตระกูล

การนำเสนอผลงานด้วยวาจา ระดับบัณฑิตศึกษา
(กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

แนวทางการลดต้นทุน กรณีศึกษากระบวนการผลิตรีดลดขนาดเหล็กเพลลาขาว

วสันต์ ไถวศิลป์⁽¹⁾, พิษณุ วรรณกุล^{(2)*}

⁽¹⁾ หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรม) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการลดต้นทุน กรณีศึกษากระบวนการผลิตรีดลดขนาดเหล็กเพลลาขาว จุดประสงค์ในการศึกษาคือ 1) เพื่อศึกษาต้นทุนในกระบวนการผลิตรีดลดขนาดเหล็กเพลลาขาว และ 2) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการลดต้นทุนในการผลิตสินค้าและบริการ ด้วยการประยุกต์ใช้เทคนิควงจรเดมมิ่ง P-D-C-A ในการปรับปรุงกระบวนการผลิตรีดลดขนาดเหล็กเพลลาขาว (Cold drawn steel bar) ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลและสรุปผลตามแผนภาพ พารето ใช้หลักการ 80-20 ในการพิจารณาเสนอแนะมาตรการที่สอดคล้องถึงต้นเหตุของปัญหา การวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาใช้แผนภูมิกระดูกปลา (Fishbone diagram) และ 4 M คือ คน (Man) เครื่องจักร (Machine) วัตถุดิบ (Material) วิธีการ (Method) เพื่อหาแนวทางในการลดการสูญเสียพลังงานไฟฟ้า ของเสีย และอื่น ๆ หลังจากนั้น ทำการวัดผลก่อน-หลังการปรับปรุง ผลการศึกษาพบว่า สามารถลดสัดส่วนการใช้พลังงานไฟฟ้า ของเสีย และอื่น ๆ คิดเป็น 10.56 % กระบวนการยังทราຍสัดส่วนพลังงานไฟฟ้าต่อยอดผลิตลดลง 0.63 % สัดส่วนเม็ดทรายต่อยอดผลิตลดลง 0.23 % และสัดส่วนของเสียต่อยอดผลิตลดลง 0.07 % สรุปกระบวนการยังทราຍมีแนวโน้มสัดส่วนพลังงานไฟฟ้า เม็ดทรายและของเสียลดลง 0.93 % กระบวนการรีดลดขนาดสัดส่วนพลังงานไฟฟ้าต่อยอดผลิตลดลง 0.47 % และสัดส่วนของเสียต่อยอดผลิตเพิ่มขึ้น 0.04 % สรุปกระบวนการรีดลดขนาดมีแนวโน้มสัดส่วนพลังงานไฟฟ้าและของเสียลดลง 0.43 % ใช้เงินลงทุน 158,000 บาท เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน 35.7 % มีระยะในการคืนทุน 5 เดือน กระบวนการขัด-ตัดตรงสัดส่วนพลังงานไฟฟ้าต่อยอดผลิตลดลง 0.54 % สัดส่วนของเสียต่อยอดผลิตลดลง 0.73 % และสัดส่วนน้ำมันขัดเหล็กต่อยอดผลิตเพิ่มขึ้น 0.02 % สรุปกระบวนการขัด-ตัดตรงมีแนวโน้มสัดส่วนพลังงานไฟฟ้า ของเสียและน้ำมันขัดเหล็กลดลง 1.25 % กระบวนการบรรจุสัดส่วนพลังงานไฟฟ้าต่อยอดผลิตเพิ่มขึ้น 0.18 % สัดส่วนป้ายซีบงต่อยอดผลิตลดลง 0.09 % สัดส่วนลวดมัดเหล็กต่อยอดผลิตลดลง 0.03 % และสัดส่วนน้ำมันกันสนิมต่อยอดผลิตลดลง 0.01 % สรุปกระบวนการบรรจุมีแนวโน้มสัดส่วนพลังงานไฟฟ้า ป้ายซีบง ลวดมัดเหล็ก ของเสียและน้ำมันกันสนิมเพิ่มขึ้น 0.05 % และการไหลของวัตถุดิบและข้อมูลลดเวลาจาก 33,237 นาที เหลือ 30,590 นาที คิดเป็น 8.0 %

คำสำคัญ: การลดต้นทุน รีดลดขนาดเหล็กเพลลาขาว

Cost Reduction Approach : A Case Study of Cold Draw Steel Industry

Wasan Thawaisilp⁽¹⁾, Pisanu Vanakul^{(2)*}

⁽¹⁾ Master of Management (Industrial Management), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾ Faculty of Administration, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

The primary objective of this study was to introduce a simple yet effective approach that would allow a cold drawn steel bar manufacturer to 1) to investigate the costs involved in bright steel bar industry, and 2) to analyze and identify cost reduction approach. To achieve these goals, and techniques were utilized

to accomplish different tasks; Deming cycle (P-D-C-A) as a model for reduce cost of process, Pareto principle (also known as the 80/20 rule) for data collection and analysis by fishbone diagram, and 4M method for root cause identification. The results found that reduced energy defective and other ratio is 10.56 % , Short blast process reduced electric energy ratio per productivity 0.63 % , reduced sand blast ratio 0.23 % and reduced defective ratio 0.07 % . Short blast process has trend decreasing electric energy , sand blast and defected is 0.93 % . Cold drawn process reduced electric energy ratio per productivity 0.47 % and increased defective ratio 0.04 % . Cold drawn process has trend decreasing electric energy and defected is 0.43 % . Investment is 158,000 bath, Increased efficiency is 35.7 % and payback period 5 month. Polishing and Straightening process reduced electric energy ratio per productivity 0.54 % , reduced defective ratio 0.73 % and increased polishing oil ratio 0.02 % . Polishing and Straightening process has trend decreasing electric energy defected and polishing oil is 1.25 % . Packing process increased electric energy ratio per productivity 0.18 % , reduced tag ratio 0.09 % , reduced wire ratio 0.03 % and reduced coating oil ratio 0.01 % . Packing process has trend increasing electric energy tag wire and coating oil is 0.05 % . Finally material and information flowchart reduced from 33,237 minute to 30,590 minute is decreased 8.0 %

Keywords: Cost reduction approach, Cold draw steel industry

บทนำ

บริษัท เกรียงไกรสตีลเซ็นเตอร์ จำกัด เป็นผู้ผลิตและจำหน่ายเหล็กเพลลาขาว ให้แก่อุตสาหกรรมต่าง ๆ ถือเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำของห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน จากผลการประชุมทบทวนฝ่ายบริหารครั้งที่ 2 ประจำปี 2556 ในเรื่องนโยบายคุณภาพ หัวข้อการควบคุมต้นทุนการผลิตต่อหน่วยการผลิต มีลักษณะสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 0.56 บาทต่อกิโลกรัม การที่ต้นทุนการผลิตสูงมีผลกระทบต่อโครงสร้างต้นทุนการผลิต การแข่งขันและรูปแบบธุรกิจในอนาคต อีกปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทางด้านต้นทุนการผลิตโดยตรง ได้แก่ต้นทุนด้านพลังงานไฟฟ้า พบว่ามีลักษณะสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 0.20 บาทต่อกิโลกรัม ดังนั้นจากปัญหาทั้งทางด้านต้นทุนการผลิต ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการช่วยลดผลกระทบทั้งด้านต้นทุน การผลิตและด้านสิ่งแวดล้อม สร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาต้นทุนในกระบวนการผลิตรีดลดขนาดเหล็กเพลลาขาว
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการลดต้นทุนในการผลิตสินค้าและบริการ

วิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประยุกต์ใช้เทคนิควงจรเดมมิง P-D-C-A ในขั้นตอนการผลิตรีดลดขนาดเหล็กเพลลาขาว (Cold drawn steel bar) โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลและสรุปผลตามแผนภาพพาเรโตและใช้หลักการ 80-20 ในการพิจารณาเสนอแนะมาตรการที่สอดคล้องถึงต้นเหตุของปัญหา การวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาใช้แผนภูมิแก๊งปลา (Fishbone diagram) และ 4 M เพื่อหาแนวทางในการลดการสูญเสียพลังงาน วัสดุดิบ และอื่น ๆ ทดลองตามมาตรการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกเปรียบเทียบกับข้อมูลก่อน-หลังการปรับปรุง

กระบวนการผลิตรีดลดขนาด มีขั้นตอนดังนี้ กระบวนการยิงทราย กระบวนการรีดลดขนาด กระบวนการตัด กระบวนการขัดและตัดตรง และกระบวนการบรรจุ จำเป็นต้องใช้ปัจจัยป้อนเข้าเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ตามที่ถูกค้าต้องการ ปัจจัยป้อนเข้าประกอบด้วย พลังงานไฟฟ้า วัสดุสิ้นเปลืองประเภทเม็ดทราย พลังงานลม น้ำมันรีดลดขนาด น้ำยาหล่อเย็น วัสดุสิ้นเปลืองประเภทใบเลื่อย น้ำมันกันสนิม เป็นต้น ทั้งนี้ปัจจัยป้อนเข้าส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่จำเป็นและใช้แล้วหมดไป

การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบเจาะจง วิธีการสังเกตการณ์นี้ผู้ศึกษาได้ทำลงพื้นที่ทำงานจริง ทุกวัน ๆ ละ 2 ครั้ง เวลา 08:00 – 09:00 น. และ 13:00 – 14:00 น. สำหรับข้อมูลทางสถิติผู้ศึกษาใช้ข้อมูลก่อนการปรับปรุงจากรายงานวัตถุประสงค์คุณภาพฝ่ายผลิต ตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556 และใช้ข้อมูลหลังการปรับปรุงจากรายงานวัตถุประสงค์คุณภาพฝ่ายผลิต เดือนธันวาคม พ.ศ.2556

ผลการวิจัย

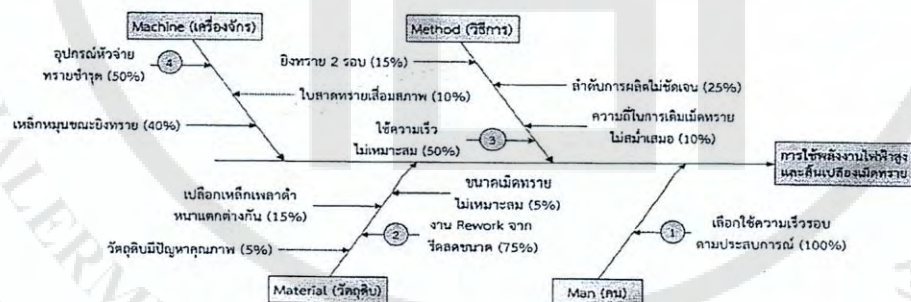
1. การศึกษากระบวนการยิงทราย มีปัจจัยป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยพลังงานไฟฟ้า เม็ดทราย และของเสีย ข้อมูลก่อนการปรับปรุง พบว่าสัดส่วนพลังงานไฟฟ้าต่อยอดผลิต คิดเป็น 88.7 % ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลสัดส่วนของปัจจัยป้อนเข้ากระบวนการยิงทรายก่อนการปรับปรุง

รายละเอียด	เฉลี่ย 3 เดือน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
สัดส่วนพลังงานไฟฟ้า/ยอดผลิต (%)	5.39	88.07	88.07
สัดส่วนเม็ดทราย/ยอดผลิต (%)	0.62	10.13	98.20
สัดส่วนของเสีย/ยอดผลิต (%)	0.11	1.80	100.00
รวม	6.12	100.00	

การวิเคราะห์และสัมภาษณ์หัวหน้างาน เพื่อหาสาเหตุของปัญหาตามแผนภูมิก้างปลา รวมถึงการสำรวจสภาพการทำงานของพนักงาน สามารถกำหนดสาเหตุหลักและสาเหตุรองของปัญหาโดยประชากรกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้ สาเหตุหลักเกิดจาก 1. คน (Man) 2. วัตถุดิบ (Material) 3. วิธีการ (Method) และ 4. เครื่องจักร (Machine) และสาเหตุรอง กำหนดตัวเลขความน่าจะเป็นของสาเหตุรองเป็นค่าร้อยละในแต่ละสาเหตุหลัก ตามแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิก้างปลาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหากระบวนการยิงทราย

ข้อมูลหลังการปรับปรุง

ผลการประยุกต์การแก้ไขปัญหาคือข้อการควบคุมการผลิต ไม่มีการจัดลำดับการผลิตที่ชัดเจน ทำให้เสียเวลาในการปรับตั้งตามขนาดของวัตถุดิบ และส่งผลถึงลำดับการผลิตของขั้นตอนถัดไป การแก้ไขปรับปรุงโดยการปรับความเร็วรอบตามแหล่งของวัตถุดิบ เปลี่ยนอุปกรณ์หัวจ่ายทรายและ ใบสาดทราย จัดทำ Progressive Post และเติมปริมาณเม็ดทรายตามสัดส่วนการใช้งานและชั่วโมงการทำงาน ดำเนินการปรับปรุงโดยทีมงาน Kaizen Activity เดือนพฤศจิกายน 2556 สรุปผลได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลก่อนและหลังการปรับปรุงกระบวนการยิงทราย

รายละเอียด	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
สัดส่วนพลังงานไฟฟ้า/ยอดผลิต (%)	5.39	4.75
สัดส่วนเม็ดทราย/ยอดผลิต (%)	0.62	0.39
สัดส่วนของเสีย/ยอดผลิต (%)	0.11	0.04
รวม	6.12	5.18

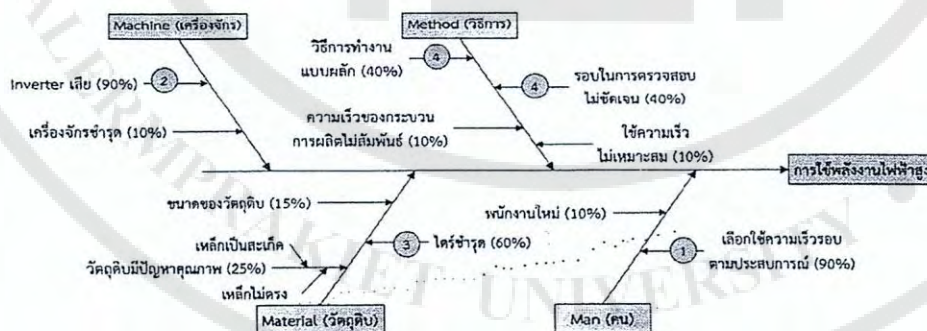
2. การศึกษากระบวนการรีดลดขนาด มีปัจจัยป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย พลังงานไฟฟ้า ของเสีย น้ำมันรีดเหล็ก น้ำยาหล่อเย็น และใบเลื่อยตัดเหล็ก ข้อมูลก่อนการปรับปรุง พบว่า สัดส่วนพลังงานไฟฟ้า ต่อยอดผลิต คิดเป็น 96.12 % ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลสัดส่วนของปัจจัยป้อนเข้ากระบวนการรีดลดขนาดก่อนการปรับปรุง

รายละเอียด	เฉลี่ย 3 เดือน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
สัดส่วนพลังงานไฟฟ้า/ยอดผลิต (%)	3.360	96.12	96.12
สัดส่วนของเสีย/ยอดผลิต (%)	0.120	3.43	99.55
สัดส่วนน้ำมันรีดเหล็ก/ยอดผลิต (%)	0.014	0.40	99.95
สัดส่วนน้ำยาหล่อเย็น/ยอดผลิต (%)	0.0012	0.03	99.99
สัดส่วนใบเลื่อยตัดเหล็ก/ยอดผลิต (%)	0.0005	0.01	100.00
รวม	3.4957	100.00	

การวิเคราะห์และสัมภาษณ์หัวหน้างาน เพื่อหาสาเหตุของปัญหาตามแผนภูมิแกงปลา รวมถึงการสำรวจสภาพการทำงานของพนักงาน สามารถกำหนดสาเหตุหลักและสาเหตุรองของปัญหาโดยประชากรกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้ สาเหตุหลักเกิดจาก 1. คน (Man) 2. เครื่องจักร (Machine) 3. วัตถุดิบ (Material) และ 4. วิธีการ (Method) และสาเหตุรอง กำหนดตัวเลขความน่าจะเป็นของสาเหตุรองเป็นค่าร้อยละในแต่ละสาเหตุหลัก ตามแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิแกงปลาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหากระบวนการรีดลดขนาด

ข้อมูลหลังการปรับปรุง

ผลการประยุกต์การแก้ไขปัญหาคือการปรับความเร็วรอบ เครื่องจักรชำรุด ไม่สามารถปรับความเร็วรอบได้ ทำให้สิ้นเปลืองพลังงานไฟฟ้าดำเนินการแก้ไขปรับปรุง โดยการติดตั้ง Inverter เพื่อปรับความเร็วรอบในการรีดลดขนาด การจัดทำ

Progressive post และการติดตั้งไฟ Andon ในการตรวจสอบคุณภาพสินค้าระหว่างกระบวนการผลิต ดำเนินการปรับปรุงโดยทีมงาน Kaizen activity เดือนพฤศจิกายน 2556 สรุปผลได้ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบผลก่อนและหลังการปรับปรุงกระบวนการรีดลดขนาด

รายละเอียด	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
สัดส่วนพลังงานไฟฟ้า/ยอดผลิต (%)	3.360	2.89
สัดส่วนของเสีย/ยอดผลิต (%)	0.120	0.16
สัดส่วนน้ำมันรีดเหล็ก/ยอดผลิต (%)	0.014	0.013
สัดส่วนน้ำยาหล่อเย็น/ยอดผลิต (%)	0.0012	0.0013
สัดส่วนใบเลื่อยตัดเหล็ก/ยอดผลิต (%)	0.0005	0.0004
รวม	3.4957	3.0647

3. การศึกษากระบวนการตัด-ตัดตรง มีปัจจัยป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยพลังงานไฟฟ้า ของเสีย และน้ำมันตัดเหล็ก ข้อมูลก่อนการปรับปรุง พบว่า สัดส่วนพลังงานไฟฟ้าต่อยอดผลิต คิดเป็น 66.55 % ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ข้อมูลสัดส่วนของปัจจัยป้อนเข้ากระบวนการตัด-ตัดตรงก่อนการปรับปรุง

รายละเอียด	เฉลี่ย 3 เดือน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
สัดส่วนพลังงานไฟฟ้า/ยอดผลิต (%)	1.50	66.55	66.55
สัดส่วนของเสีย/ยอดผลิต (%)	0.74	32.83	99.38
สัดส่วนน้ำมันตัดเหล็ก/ยอดผลิต (%)	0.014	0.62	100.00
รวม	2.254	100.00	

การวิเคราะห์และสัมภาษณ์หัวหน้างาน เพื่อหาสาเหตุของปัญหาตามแผนภูมิแก๊งปลา รวมถึงการสำรวจสภาพการทำงานของพนักงาน สามารถกำหนดสาเหตุหลักและสาเหตุรองของปัญหาโดยประชากรกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้ สาเหตุหลักเกิดจาก 1. คน (Man) 2. เครื่องจักร (Machine) และ 3. วัตถุดิบ (Material) และวิธีการ (Method) และสาเหตุรอง กำหนดตัวเลขความน่าจะเป็นของสาเหตุรองเป็นค่าร้อยละในแต่ละสาเหตุหลัก ตามแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แผนภูมิแก๊งปลาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาขั้นตอนตัด-ตัดตรง

ข้อมูลหลังการปรับปรุง

ผลการประยุกต์การแก้ไขปัญหาคือการควบคุมระดับความดันลม มีการใช้แรงดันลมในการเป่าน้ำมันออกจากเหล็กที่ขัดโดยไม่มีการควบคุม ทำให้มีน้ำมันขัดเหล็กเกิดเป็นไอระเหยและหกเลอะพื้น ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง โดยการอบรมพนักงานเพิ่ม Skill matrix ในการทำงาน การปรับตั้งอุปกรณ์ลิ้มให้พร้อมต่อการใช้งาน การปรับควบคุมความดันลม ดำเนินการปรับปรุงโดยทีมงาน Kaizen activity เดือนพฤศจิกายน 2556 สรุปผลได้ตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบผลก่อนและหลังการปรับปรุงกระบวนการขัด-ตัดตรง

รายละเอียด	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
สัดส่วนพลังงานไฟฟ้า/ยอดผลิต (%)	1.50	0.96
สัดส่วนของเสีย/ยอดผลิต (%)	0.74	0.16
สัดส่วนน้ำมันขัดเหล็ก/ยอดผลิต (%)	0.014	0.03
รวม	2.254	1.150

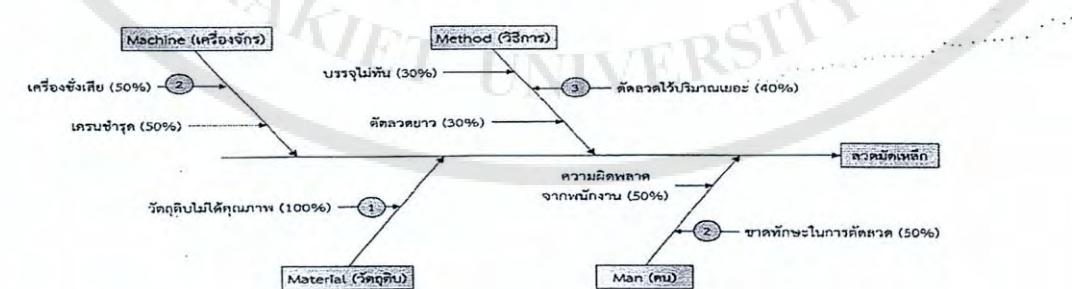
4. การศึกษากระบวนการบรรจุ มีปัจจัยป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย พลังงานไฟฟ้า ป้ายซีบิง ลวดมัดเหล็ก และน้ำมันกันสนิม ข้อมูลก่อนการปรับปรุง พบว่า สัดส่วนพลังงานไฟฟ้าต่อยอดผลิต คิดเป็น 80.30 % ตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ข้อมูลสัดส่วนของปัจจัยป้อนเข้ากระบวนการบรรจุก่อนการปรับปรุง

รายละเอียด	เฉลี่ย 3 เดือน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
สัดส่วนพลังงานไฟฟ้า/ยอดผลิต (%)	1.06	80.30	80.30
สัดส่วนป้ายซีบิง/ยอดผลิต (%)	0.16	12.12	92.42
สัดส่วนลวดมัดเหล็ก/ยอดผลิต (%)	0.09	6.82	99.24
สัดส่วนน้ำมันกันสนิม/ยอดผลิต (%)	0.01	0.76	100.00
รวม	1.32	100.00	

การวิเคราะห์และสัมภาษณ์หัวหน้างาน เพื่อหาสาเหตุของปัญหาตามแผนภูมิแก๊งปลา รวมถึงการสำรวจสภาพการทำงานของพนักงาน สามารถกำหนดสาเหตุหลักและสาเหตุรองของปัญหาโดยประชากรกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้ สาเหตุหลักเกิดจาก 1. วัตถุดิบ (Material) 2. คน (Man) 3. และวิธีการ (Method) และ 4. เครื่องจักร (Machine) และสาเหตุรอง กำหนดตัวเลขความน่าจะเป็นของสาเหตุรองเป็นค่าร้อยละในแต่ละสาเหตุหลักตามแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 แผนภูมิแก๊งปลาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหากระบวนการบรรจุ

ข้อมูลหลังการปรับปรุง

ผลการประยุกต์การแก้ไขปัญหาคือปัญหาหัวข้อมาตรฐานการตัด การวางเหล็กไม่เป็นระเบียบ และการตัดเหล็กมัดเหล็กตาม ประสบการณ์พนักงาน การใช้เครนในการเคลื่อนย้าย ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง โดยการจัดทำมาตรฐานการตัดลวดมัดเหล็กให้ สอดคล้องกับขนาดของมัดเหล็ก จัดทำมาตรฐานการตัดรอบและน้ำหนักในการเคลื่อนย้าย และจัดทำการตรวจเครื่องซึ่งเครนก่อน การทำงาน (AM) ดำเนินการปรับปรุงโดยทีมงาน Kaizen activity เดือนพฤศจิกายน 2556 สรุปผลได้ตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบผลก่อนและหลังการปรับปรุงกระบวนการบรรจุ

รายละเอียด	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
สัดส่วนพลังงานไฟฟ้า/ยอดผลิต (%)	1.06	1.24
สัดส่วนป้ายชี้บ่ง/ยอดผลิต (%)	0.16	0.07
สัดส่วนลวดมัดเหล็ก/ยอดผลิต (%)	0.09	0.06
สัดส่วนน้ำมันกันสนิม/ยอดผลิต (%)	0.01	0.00
รวม	1.32	1.37

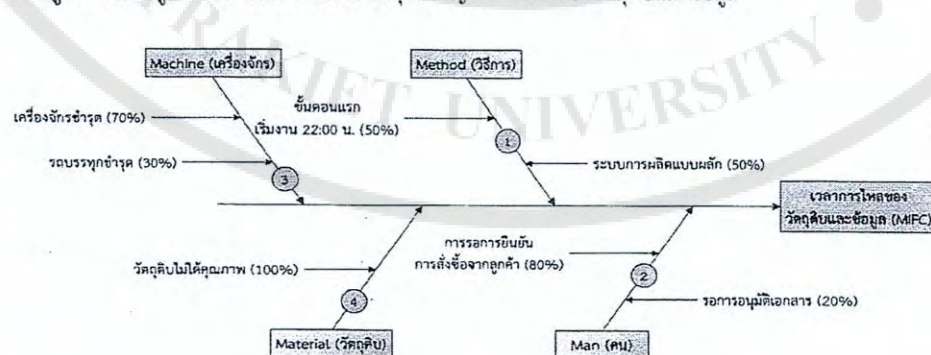
4. การศึกษาการไหลของวัตถุดิบและข้อมูล ข้อมูลของเวลาที่ใช้ในกระบวนการรับคำสั่งซื้อจนถึงขั้นตอนการส่งมอบ สินค้า ประกอบด้วย เวลาของสต็อก เวลาของข้อมูล และเวลาของกระบวนการผลิต การที่เวลาของวัตถุดิบและข้อมูลมาก ทำให้ บริษัทต้องมียอดเงินในการจัดการคงคลัง จัดเก็บ ของเสียและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ข้อมูลก่อนการปรับปรุง พบว่า สัดส่วนของเวลาสต็อก คิดเป็น 75.5 % ตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ข้อมูลเวลาการไหลของวัตถุดิบและข้อมูลก่อนการปรับปรุง

รายละเอียด	เวลา (นาที)	สัดส่วนของเวลา (%)	ร้อยละสะสม
เวลาของสต็อก	25,107	75.5	75.5
เวลาของข้อมูล	7,305	22.0	97.5
เวลาของกระบวนการผลิต	825	2.5	100.0
เวลารวม	33,237	100.0	

การวิเคราะห์และสัมภาษณ์หัวหน้างาน เพื่อหาสาเหตุของปัญหาตามแผนภูมิแกงปลา รวมถึงการสำรวจสภาพการ ทำงานของพนักงาน สามารถกำหนดสาเหตุหลักและสาเหตุรองของปัญหาโดยประชากรกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้ สาเหตุหลัก เกิดจาก 1. วิธีการ (Method) 2. คน (Man) 3. เครื่องจักร (Machine) และ 4. วัตถุดิบ (Material) และสาเหตุรอง กำหนดตัวเลข ความน่าจะเป็นของสาเหตุรองเป็นค่าร้อยละในแต่ละสาเหตุหลัก ตามแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 แผนภูมิแกงปลาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาการไหลของวัตถุดิบและข้อมูล

ข้อมูลหลังการปรับปรุงการไหลของวัตถุดิบและข้อมูล

ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง โดยการนำแนวคิดระบบการผลิตแบบดึงมาประยุกต์ใช้ การผลิตล็อตเล็ก (Small lot) กำหนดรอบในการดำเนินการทางด้านเอกสารและข้อมูล ทำการตรวจสอบเครื่องจักรและรถบรรทุกก่อนการทำงาน (AM) ดำเนินการปรับปรุงโดยทีมงาน Kaizen activity เดือนพฤศจิกายน 2556 สรุปผลได้ตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบผลก่อนและหลังการปรับปรุงข้อมูลเวลาการไหลของวัตถุดิบ

รายละเอียด	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
เวลาของสต็อก (%)	75.5	
เวลาของข้อมูล (%)	22.0	
เวลาของกระบวนการผลิต (%)	2.5	
เวลารวม (%)	100.0	

สรุปผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาด้านต้นทุนในกระบวนการผลิตรีดขนาดเหล็กเพลลาขาว และ เพื่อวิเคราะห์แนวทางการลดต้นทุนในการผลิตสินค้าและบริการ ผลการศึกษากระบวนการยึงทรายมีแนวโน้ม ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานไฟฟ้า เม็ดทรายและของเสียลดลง 0.93 % กระบวนการรีดขนาด มีแนวโน้ม ค่าใช้จ่าย ด้านพลังงานไฟฟ้าและของเสียลดลง 0.43 % กระบวนการขัด-ตัดตรง มีแนวโน้มค่าใช้จ่ายด้านพลังงานไฟฟ้า ของเสียและน้ำมันขัดเหล็กลดลง 1.25 % กระบวนการบรรจุ มีแนวโน้มค่าใช้จ่ายด้านพลังงานไฟฟ้า ป้ายซีบ่ง ลวดมัดเหล็ก ของเสียและน้ำมันกันสนิมเพิ่มขึ้น 0.05 % จากการศึกษาการไหลของวัตถุดิบและข้อมูล สามารถลดเวลาจาก 33,237 นาที เหลือ 30,590 นาที คิดเป็น 8.0 % สรุปผลการศึกษาคั้งนี้ สามารถลดสัดส่วนการใช้พลังงานไฟฟ้า ของเสีย และอื่น ๆ คิดเป็น 10.56 %

บรรณานุกรม

- เกียรติขจร โฆมานะสิน. (2550) LEAN วิธีแห่งการสร้างคุณค่าสู่องค์กรที่เป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ซีเอ็ดดูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 18-185
- ทัตพล กลวงศ์ (2545) ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์โดยใช้ต้นทุนตามกิจกรรม. วิทยานิพนธ์ วศ.ม. (สาขาวิชาวิศวกรรมการจัดการอุตสาหกรรม) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ธานี อ่วมอ้อ. (2546) การบำรุงรักษาวิมผลแบบทุกคนมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ซีเอ็ดดูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 139-266
- มังกร โรจน์ประภากร. (2550) ระบบการผลิตแบบโตโยต้า. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น). 1-38
- วิชญ์ อิศระธำนันท์ (2543) ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตโดยใช้ระบบต้นทุนกิจกรรมในโรงงานผลิตชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์. สารนิพนธ์ วศ.บ. (สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วันรัตน์ จันทกิจ. (2547) 17 เครื่องมือนักคิด (Problem Solving Devices). กรุงเทพมหานคร : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของแรงงานไร้ฝีมือในอุตสาหกรรมการผลิต
จังหวัดสมุทรปราการ

ภัทรภรณ์ หอมหวล⁽¹⁾, ชุติระ ระบอบ^{(2)*}

⁽¹⁾ หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรม) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของแรงงานไร้ฝีมือในอุตสาหกรรมการผลิต จังหวัดสมุทรปราการ มีจุดประสงค์ในการศึกษาคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์และปัญหาคุณภาพชีวิตแรงงานไร้ฝีมือของจังหวัดสมุทรปราการ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตแรงงานไร้ฝีมือ และ 3) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานไร้ฝีมือ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแรงงานไร้ฝีมือจำนวน 176 คน ของบริษัท แอ็พพลาย ดีบี อินดัสเตรียล จำกัด จำนวน 3 สาขา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) และการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Anova) และวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่เชฟเฟ (Scheffe) ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานไร้ฝีมือทั้ง 8 ด้าน อยู่ในเกณฑ์ดี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความภาคภูมิใจในองค์กร (\bar{X} 3.81, S.D 0.71) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย (\bar{X} 3.45, S.D 0.94) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลจำนวน 8 ปัจจัย มีความสัมพันธ์ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ โดยความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำทุกปัจจัย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลจำนวน 8 ปัจจัย มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นปัจจัย ด้านภูมิฐานะและปัจจัยด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ และจากการทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบเชฟเฟ ไม่พบ ความแตกต่างรายคู่ของปัจจัยด้านภูมิฐานะ ในขณะที่ปัจจัยด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ พบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกันจำนวน 1 คู่คือ ฝ่ายผลิตกาวน้ำและฝ่ายผลิต D.I.Y. ดังนั้น ผลจากการศึกษาทำให้เกิดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานไร้ฝีมือ ได้แก่ ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน ด้านการส่งเสริมให้พนักงานมีความก้าวหน้าในงาน และด้านการมีระบบที่ดีมีความยุติธรรม

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน แรงงานไร้ฝีมือ

Factors Related to Quality of Unskilled Labor Worklife in Industry In Samutprakarn Province

Phattharaphon Hoamhual⁽¹⁾, Chutira Rabob^{(2)*}

⁽¹⁾Master of Management (Industrial Management), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾Faculty of Administration, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

The independent study entitled "Factors related to quality of unskilled labor worklife in industry in Samutprakarn province" was carried out with purposes to study the quality of work life's problem of the unskilled labor industry in Samutprakarn province, analyzed factors related to quality of work life (QWL) and determine the developing guidelines. The sample group consisted of 176 unskilled labors of 3 branches, Applied DB Industrial Co., Ltd. The data was collected from questionnaires and analyzed by using Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Pearson Correlation, Anova statistics and Scheffe. The result of the study showed that the sample populations were the good level. The Organizational Pride was the highest mean: 3.81 and S.D. 0.71, the Safe and Healthy Environment was lowest mean: 3.45 and S.D. 0.94. The results of factors related to QWL that there were same directions and opposite directions. The related to QWL was low level. For hypothesis, Anova analysis indicated that QWL and personal factors weren't different. Except, birthplace and duty factor were different. Scheffe analysis indicated that birthplace factor wasn't different with QWL but duty factor was different at 0.05 significance level, Glue division and D.I.Y. division. There were the following QWL's development guidelines: adequate and fair compensation, safe and healthy environment, growth and career development and constitutionalism.

Keywords: Quality of work life, Unskilled labor

บทนำ

ในภาวะความเป็นไปของสังคมประเทศนั้น สิ่งหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญนั้นคือเรื่องของมนุษย์ ที่ถือว่าเป็นปัจจัยหลักในกระบวนการพัฒนา เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับประเทศ อย่างไรก็ตาม สังคมไทยโดยรวมยังคงเผชิญกับปัญหามากมายที่สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาประเทศอย่างไม่สมดุล (กระทรวงอุตสาหกรรม. 2554 : 1) สำหรับ "คุณภาพชีวิตการทำงาน" ตามที่ (Davis. 1977 อ้างถึงใน ชัยอนันต์ ริชีวะ. 2554) ให้นิยามดังนี้ "คุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับสิ่งแวดล้อมโดยส่วนรวมในการทำงานของเขาและเน้นมิติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ซึ่งมักจะถูกละเลยจากปัจจัยทางเทคนิค และปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ในการออกแบบการทำงาน" ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตนั้น แรงงานถือเป็นปัจจัยหลักในกิจกรรมการผลิต และยังมีแรงงานอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งถือว่ามีความจำเป็นมากต่ออุตสาหกรรม หรือที่เรียกว่า "แรงงานไร้ฝีมือ" สำนักงานคณะกรรมการค่าจ้างได้ให้ความหมายของคำว่า แรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled labor) หมายถึง ผู้ที่ทำงานโดยใช้กำลังกาย

ไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้ความชำนาญ เพียงได้รับคำแนะนำบ้างเล็กน้อยก็สามารถทำงานได้ และได้ปรับปรุงแก้ไขคำว่า “แรงงานไร้ฝีมือ” เป็น “แรงงานเพื่อพัฒนาฝีมือ (แรงงานทั่วไปแรกเข้าทำงาน)” จากความต้องการแรงงานประเภทต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าแรงงานไร้ฝีมือนั้นมีจำนวนความต้องการมากที่สุด โดยข้อมูลจากกระทรวงแรงงานระบุความต้องการแรงงานแต่ละประเภทไว้ดังนี้ ประเภทแรงงานบริหาร/ธุรกิจ จำนวนความต้องการ 10,700 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ประเภทแรงงานวิศวกร จำนวนความต้องการ 26,750 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ประเภทแรงงานไฟร์แมน จำนวนความต้องการ 107,000 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ประเภทแรงงานกึ่งฝีมือ จำนวนความต้องการ 192,600 คน คิดเป็นร้อยละ 36 และประเภทแรงงานไร้ฝีมือ จำนวนความต้องการ 197,950 คน คิดเป็นร้อยละ 37 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2556 : 3)

สมุทรปราการเป็นจังหวัดอุตสาหกรรมที่ทำรายได้สูงสุดจังหวัดหนึ่ง จึงมีความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมาก (อภิชาติ จรรย์สุทธจรค์. 2553 : 142) โดยเป็นเขตอุตสาหกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ ประกอบไปด้วยนิคมอุตสาหกรรม 2 แห่ง ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมบางพลีและนิคมอุตสาหกรรมบางปู ทั้งยังมีจำนวนประชากรเป็นอันดับที่ 2 รองจากกรุงเทพฯ ด้วยเหตุที่เป็นจังหวัดที่รองรับการขยายตัวจากกรุงเทพฯ ทั้งในด้านการผลิต คือ อุตสาหกรรม และการกระจายตัวของประชากร มีประชากรย้ายถิ่นจาก ที่อื่นมาในจังหวัดเป็นจำนวนมาก ทำให้ประชากรที่มีอยู่จริงสูงกว่าจำนวนประชากรในทะเบียนราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน ทั้งนี้พบว่าจังหวัดสมุทรปราการมีประชากรกว่า 1.1 ล้านคน รวมไปถึงมีประชากรที่ไม่ปรากฏชื่อในทะเบียนราษฎร อีกกว่า 800,000 คน (ฐานข้อมูลจังหวัดสมุทรปราการ. 2551: ออนไลน์) อย่างไรก็ตามประชากรที่หลงไหลเข้ามาสู่การเป็นแรงงานไร้ฝีมือในอุตสาหกรรมการผลิตนั้น ต่างก็หลีกเลี่ยงความลำบาก ความขัดสน ฯลฯ เข้าสู่เขตเมืองเพื่อประกอบอาชีพ และเพื่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าที่เคยเป็น แรงงานส่วนใหญ่มีภูมิปัญญาจาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเหตุผลในการย้ายถิ่นคือการขาดทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ประกาย หรัยลอย และ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง. 2554: 29) จนกระทั่งเข้าสู่การเป็นแรงงานไร้ฝีมือ

อุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการมีอัตราการขยายตัว ในปี 2554 ประมาณ 2.84% และปี 2555 ประมาณ 1.28% โดยคาดว่าจะยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยปี 2555 จะมีโรงงานรวมทั้งหมด 6,695 โรง จะมีการจ้างงานจำนวน 770,348 คน (สำนักงานคลังจังหวัดสมุทรปราการ. 2555 : 10) ส่งผลถึงการจ้างแรงงานเพื่ออุตสาหกรรมในการผลิตต่างมากขึ้น ที่สำคัญไปกว่านั้นคือคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานไร้ฝีมือ ซึ่งจัดว่ามีรายได้น้อยหรือเทียบเท่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ โดยคณะกรรมการค่าจ้างมีแนวคิดเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำว่า “เป็นอัตราค่าจ้างที่เพียงพอสำหรับแรงงานไร้ฝีมือ 1 คน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามสมควรแก่สภาพเศรษฐกิจและสังคม โดยมีมาตรฐานการครองชีพที่เหมาะสมตามความสามารถของธุรกิจในพื้นที่นั้น” (คณะกรรมการค่าจ้าง. 2555 : 1) ถ้าจะมองอย่างผิวเผิน แรงงานไร้ฝีมือนั้นดูเหมือนจะมีความสำคัญไม่มากนัก ซึ่งความจริงแล้วแรงงานเหล่านี้คือแรงขับเคลื่อนทางการผลิตที่มีผลกระทบล้างอย่างมหาศาล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตการทำงานแรงงานในการผลิต รวมถึงสามารถนำปัญหาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร มาปรับปรุงพัฒนา ส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงาน เพื่อให้แรงงาน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันต่อองค์กร มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานให้องค์กรอย่างเต็มความสามารถและรู้สึกอยากร่วมงานกับองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์และปัญหาคุณภาพชีวิตแรงงานไร้ฝีมือของจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตแรงงานไร้ฝีมือ
3. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานไร้ฝีมือ

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ของบริษัท แอ็พพลาย ดีบี อินดัสเตรียล จำกัด จำนวน 3 สาขา จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนทั้งสิ้น 313 คน เมื่อคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อน 0.5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 176 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาจากแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้านของฮิวส์และคัมมิ่ง (Huse & Coming) มีดังนี้ 1) การให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการครองชีพ 2) การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย 3) การพัฒนาศักยภาพและความสามารถของพนักงาน 4) การส่งเสริมให้พนักงานมีความก้าวหน้าในงาน 5) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร 6) การมีระบบที่ดีมีความยุติธรรม 7) การมีภาวะอิสระจากงาน และ 8) ความภาคภูมิใจในองค์กร

โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและการตรวจสอบความเชื่อมั่นที่ 0.97 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยวิธีทางสถิติดังนี้

1. สถิติพรรณนา นำเสนอข้อมูลลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในรูปของค่าความถี่ (Frequency) อัตราส่วน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่งเท่ากับ 5 คะแนน เห็นด้วยเท่ากับ 4 คะแนน ไม่แน่ใจเท่ากับ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยเท่ากับ 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเท่ากับ 1 คะแนน มีการแปลผลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือการหาค่าพิสัย และการใช้สูตรคำนวณความกว้างอันตรภาคชั้น ซึ่งสามารถระบุระดับคะแนนได้ดังต่อไปนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

3.42 – 4.20 หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในเกณฑ์ดี

2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก

2. การหาค่าความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล 8 ปัจจัย (เพศ อายุ รายได้ ภูมิลำเนา การศึกษา สถานภาพครอบครัว อายุการทำงาน และส่วนงานรับผิดชอบ) กับคุณภาพชีวิตการทำงานทั้ง 8 ด้าน โดยกำหนดระดับความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้ (Richard Lowry, 1999 อ้างถึงใน จิราภรณ์ น้อยนคร, 2551 : 64) ค่า r ระหว่าง 0.67 – 1.00 หมายถึงความสัมพันธ์ระดับสูง ค่า r ระหว่าง 0.34 – 0.66 หมายถึงความสัมพันธ์ระดับปานกลาง และค่า r ระหว่าง 0.01 – 0.33 หมายถึงความสัมพันธ์ระดับต่ำ

3. การทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Anova) และการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe) ปัจจัยทางด้านเพศจะใช้การวิเคราะห์ด้วยค่า Independent-Samples T-test

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของปัจจัยส่วนบุคคลทั้ง 8 ปัจจัย และค่าความสัมพันธ์ มีดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านเดียวกันคือความภาคภูมิใจในองค์กร
2. ปัจจัยด้านอายุพบว่ากลุ่มอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับการมีระบบที่ดีมีความยุติธรรม กลุ่มอายุ 21-30 ปี และอายุ 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านเดียวกันคือความภาคภูมิใจในองค์กร กลุ่มอายุ 41-50 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับการมีภาวะอิสระจากงาน และกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 3 ด้านเกี่ยวกับการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย การพัฒนาศักยภาพและความสามารถของพนักงาน และความภาคภูมิใจในองค์กร

3. ปัจจัยด้านรายได้พบว่า กลุ่มรายได้ต่ำกว่า 9,000 บาทและกลุ่มรายได้ 10,001-15,000 บาท มีค่าเฉลี่ยสูงสุดด้านเดียวกันคือการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร กลุ่มรายได้ 9,000-10,000 และรายได้ 15,000 บาทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุดด้านเดียวกันคือความภาคภูมิใจในองค์กร

4. ปัจจัยด้านภูมิสำเนา พบว่า แรงงานไร้ฝีมือจากภาคกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีภายในองค์กร ภาคตะวันออกเหนือและภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านเดียวกันคือความภาคภูมิใจในองค์กร และภาคใต้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับการมีภาวะอิสระจากงาน

5. ปัจจัยด้านการศึกษา พบว่า แรงงานที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และปวช./ปวส. มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านเดียวกันคือความภาคภูมิใจในองค์กร

6. ปัจจัยด้านสถานภาพครอบครัว พบว่า สถานภาพโสดและสมรส มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านเดียวกันคือ ความภาคภูมิใจในองค์กร ส่วนสถานภาพหย่า/หม้าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร และสถานภาพอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2 ด้านเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของพนักงาน และการมีภาวะอิสระจากงาน

7. ปัจจัยด้านระยะเวลาในการทำงาน พบว่า แรงงานที่มีระยะเวลาการทำงานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร ระยะเวลาการทำงานเกินกว่า 2-3 ปีและการทำงานเกินกว่า 4-5 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านเดียวกันคือความภาคภูมิใจในองค์กร ในส่วนของระยะเวลาการทำงานเกินกว่า 6-7 ปี และการทำงานเกินกว่า 8 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านเดียวกันคือการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของพนักงาน

8. ปัจจัยด้านส่วนงานความรับผิดชอบ พบว่า ฝ่ายวิจัยและควบคุมคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเกี่ยวกับการมีภาวะอิสระจากงาน ฝ่ายผลิตเม็ดพลาสติกและฝ่ายผลิตกาวน้ำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านเดียวกันเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในองค์กร ฝ่ายคลังวัตถุดิบและคลังสินค้า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2 ด้านคือความภาคภูมิใจในองค์กรและการมีระบบที่ดี มีความยุติธรรม ฝ่ายผลิตซิลิโคน ฝ่ายผลิตหลอดดอคูมินเนียม และฝ่ายผลิต D.I.Y. มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านเดียวกันคือ ความภาคภูมิใจในองค์กร

9. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ด้านรายได้ ด้านอายุการทำงาน และด้านหน้าที่ ความรับผิดชอบกับคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้าน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ด้านการศึกษา และด้านสถานภาพครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงลบทุกด้าน และปัจจัยส่วนบุคคลภูมิสำเนา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวกทุกด้าน

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการณ์และปัญหาคุณภาพชีวิตแรงงานไร้ฝีมือของจังหวัดสมุทรปราการ สรุปได้ว่า ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยแรงงานที่มีช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี ซึ่งมีรายได้ต่อเดือนประมาณ 10,000-15,000 บาท แรงงานส่วนใหญ่เดินทางมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด รองลงมาคือภาคเหนือ และพบว่ามากที่สุดแรงงานมีอาชีพเดิมคือ การทำเกษตรกรรม/เพาะปลูก ทั้งนี้แรงงานมากกว่าครึ่งมีระดับการศึกษาสูงสุดคือ ระดับมัธยมศึกษา โดยมีสถานภาพโสดและสถานภาพสมรสในระดับที่ใกล้เคียงกัน ในส่วนงานความรับผิดชอบ พบว่า มีแรงงานไร้ฝีมือทั้งสิ้น 7 ส่วน และในส่วนของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยระดับดี คิดเป็นร้อยละ 80 คะแนนเฉลี่ยระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 20 โดยค่าเฉลี่ยรวมในทุกด้านเท่ากับ 3.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85 เมื่อพิจารณา ในแต่ละด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.81 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 คือด้านความภาคภูมิใจ ในองค์กร รองลงมา มีค่าเฉลี่ย 3.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 คือด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กรน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 3.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94 คือด้านการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตแรงงานไร้ฝีมือ สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าเพศมีความสัมพันธ์ใน เชิงบวกเกี่ยวกับ

การให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการครองชีพ ปัจจัยด้านอายุมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับคุณภาพชีวิตการทำงานทุกด้าน ปัจจัยด้านรายได้มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทุกด้าน ยกเว้นคุณภาพชีวิตการทำงานเกี่ยวกับการมีภาวะอิสระจากงาน ปัจจัยด้านภูมิลำเนามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานทุกด้าน ปัจจัยด้านการศึกษามีความสัมพันธ์ในเชิงลบเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในองค์กร ปัจจัยด้านสถานภาพ ครอบครัวมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับคุณภาพชีวิตการทำงานทุกด้าน ปัจจัยด้านระยะเวลาการทำงานมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของพนักงาน และปัจจัยหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกเกี่ยวกับการให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการครองชีพ

3. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานไร้ฝีมือ สรุปได้ว่า ผลจากการศึกษาทำให้เกิดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน ด้านการส่งเสริมให้พนักงานมีความก้าวหน้าในงาน และด้านการมีระบบที่ดี มีความยุติธรรม

4. สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลจำนวน 8 ปัจจัย มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นปัจจัยด้านภูมิลำเนา ($P = .014$) และเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟไม่พบว่ารายคู่ใดของปัจจัยด้านภูมิลำเนาที่มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่แตกต่างกัน และปัจจัยด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ ($P = .016$) เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ พบว่า มีจำนวน 1 คู่

5. การวิจารณ์ผลการศึกษานำเสนอปัจจัยที่ผลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานไร้ฝีมือ โดยมีเกณฑ์ในการนำเสนอจากในแต่ละด้านของคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด นำเสนอเพียง 4 ลำดับ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยต่ำสุดดังนี้

5.1 ด้านที่ 2 การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย ถือว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของจิราภรณ์ น้อยนคร (2550) ที่ศึกษาในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร และพบว่าคุณภาพชีวิตด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับดีมาก ผู้ศึกษาดังข้อสังเกตว่า บริษัทมีผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นกาเว ชิลิโคน ดังนั้นเป็นไปได้มากที่จะเกิดปัญหาเรื่องกลิ่น สารเคมี ความสะอาด สถานที่ทำงาน ในบางจุดมีความแออัดทำให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน แรงงานจึงรู้สึกไม่พึงพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน

5.2 ด้านที่ 1 การให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการครองชีพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นลำดับที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตชกฤษฐรรุ วนาทรัพย์दार (2553) และลัดดาวัลย์ สกฤษ (2550) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร และพบว่าคุณภาพชีวิตด้านรายได้และค่าตอบแทนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ผู้ศึกษาดังข้อสังเกตว่าแรงงานไร้ฝีมือมากกว่าครึ่งมีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท ประมาณร้อยละ 46.60 ซึ่งถือว่ามียาได้อยู่ในระดับปานกลาง และยังพบอีกว่า แรงงานมากกว่าร้อยละ 75 นั้นมีสถานะการใช้จ่ายไม่เพียงพอในแต่ละเดือน แรงงาน ส่วนใหญ่ต้องการค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันเศรษฐกิจมีความผันผวน ค่าครองชีพสูงขึ้น จึงทำให้แรงงานส่วนใหญ่ต้องแบกรับภาระมากขึ้น

5.3 ด้านที่ 4 การส่งเสริมให้พนักงานมีความก้าวหน้าในงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นลำดับที่ 3 ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สกฤษ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงาน ที่พบว่าคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงานอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ผู้ศึกษาดังข้อสังเกตว่า แรงงานยังมีความกังวลเกี่ยวกับ ความมั่นคงในอาชีพ กังวลต่อความมั่นคงของบริษัท ขาดความเชื่อมั่นต่อองค์กร เนื่องด้วยในความไม่เข้าใจของแรงงานที่ว่าพวกเขามีความรู้ัน้อย มีความสามารถไม่เท่าเทียมกับพนักงานระดับสูง แต่บริษัทก็มีการพิจารณาความก้าวหน้าทางการทำงานอย่างเป็นระบบ แต่เนื่องด้วยจำนวนแรงงานที่มีค่อนข้างมากทำให้แรงงานอาจมองว่า ตนเองนั้นไม่มีความก้าวหน้าในการทำงาน

5.4 ด้านที่ 6 การมีระบบที่ดีมีความยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นอันดับที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สกฤษ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานที่ว่าคุณภาพชีวิตด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ศึกษาดังข้อสังเกตว่า แรงงานทั้งหมดต้องอยู่ใต้บังคับบัญชาของหัวหน้างานเป็นหลัก แรงงานบางส่วนเกิดไม่เข้าใจในการทำงาน ไม่เข้าใจนโยบายหรือความยุติธรรมของหัวหน้างาน

บรรณานุกรม

- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2554). แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574, กรุงเทพมหานคร.
- กาญจนา ตั้งชลทิพย์, จรัมพร โห้ล้ายอง, เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และศิรินันท์ กิตติสุขสถิต. (2556) คุณภาพชีวิตการทำงานและความสุข. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรดาเพลส.
- ชัยอนันต์ รีชีวะ. (2544) การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบริษัทเอกชน. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (สาขาบริหารธุรกิจ) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ฐานข้อมูลจังหวัดสมุทรปราการ. (2551). ประชากรและโครงสร้างประชากร. ค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2556, จาก http://www.samutprakan.go.th/m_n3_2.php.
- ณปภัช ตะสิงห์. (2552) คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลในจังหวัดสระบุรี. ภาคนิพนธ์ บธ.ม. (สาขาบริหารธุรกิจ) ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ดาร์รัตน์ อานันท์นะสุวงศ์, วันเพ็ญ วอกกลาง และสิทธิเดช นิลสัมฤทธิ์. (2550) ระบบอุตสาหกรรมสัมพันธ์ไทยเพื่อประชาธิปไตยอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประกาย หรัยลอย และ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง. (2554) “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชากรแฝงกลุ่มผู้ใช้แรงงานก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานคร” ใน วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม. หน้า 29. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549. (2551) กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- มนตรี พรหมวัน. (2552) คุณภาพชีวิตของแรงงานไร้ฝีมือสัญชาติพม่าในพื้นที่อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาอิสระ รป.ม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลัดดาวัลย์ สกลสุข. (2550) คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานที่ปฏิบัติงาน ณ ท่าอากาศยานกรุงเทพ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ รป.ม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- วงเดือน เลหาวัฒนภิญโญ. (2552) คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลในโรงพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. งานวิจัยกลุ่มงานพยาบาล ศศบ. (สาขาพยาบาล) เพชรบุรี : โรงพยาบาลพระจอมเกล้า.
- ศุภวรรณ รัตโนภาส. (2550) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานที่มีต่อองค์กร : ศึกษากรณีโรงแรม เอ - วัน เดอะรอยัลครุส พัทยา. การศึกษาปัญหาพิเศษทางการบริหาร รป.ม. (สาขาวิชาการบริหารทั่วไป) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556) ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2556. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคลังจังหวัดสมุทรปราการ. (2555) “รายงานประมาณการเศรษฐกิจจังหวัดสมุทรปราการ” ใน รายงานประมาณการเศรษฐกิจจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2554 และปี 2555, หน้า 4-6. สมุทรปราการ.
- สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2553) คุณภาพชีวิตของคนไทยปี พ.ศ. 2553 (Thais' Quality of Life in Year 2010). กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์, จรัมพร โห้ล้ายอง และกัญญา อภิพรชัยสกุล. (2553) ชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานข้ามชาติใน 11 จังหวัดสำคัญในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2553. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุทุมพร พलगูร. (2556). “สภาพปัญหา สาเหตุและแนวทางการแก้ไข” ใน การขาดแคลนแรงงานไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. หน้า 1-9. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย.

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ : ประวัติศาสตร์บอกเล่าการก่อตั้ง
และบทบาทด้านความสัมพันธ์ไทย-จีน

Cuixiang Zheng⁽¹⁾, พัชรินทร์ บุรณะกร⁽²⁾*

⁽¹⁾ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์บอกเล่าการก่อตั้งของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติตลอดจนวิเคราะห์บทบาทด้านความสัมพันธ์ไทย-จีนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และรายงานผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งขึ้นโดยมูลนิธิพ่อเด็กตั้ง ซึ่งได้เล็งเห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-จีน จึงกำหนดนโยบายที่จะสร้างสรรค์มหาวิทยาลัยให้เป็น “สถาบันเอกลักษณ์ด้านจีนศึกษา” ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ได้พัฒนาหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งด้านภาษาจีน จีนศึกษา ธุรกิจจีน การแพทย์แผนจีนและจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรและรายวิชาเลือกเสรี ด้านศิลปวัฒนธรรมจีน ทำให้มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนด้านจีนศึกษา เป็นมหาวิทยาลัยให้บริการวิชาการ เป็นแหล่งข้อมูลและความรู้ทางด้านภาษาจีนและจีนศึกษา ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาจีนกับสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีนกว่า 40 แห่ง และในจำนวนนี้กว่า 10 แห่ง ได้ร่วมมือกันทำหลักสูตร สื่อการสอนรวมทั้งแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างกัน ซึ่งส่งผลให้อาจารย์และนักศึกษาได้ร่วมเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการศึกษา วัฒนธรรมและการใช้ชีวิตในต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ นักศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น และเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างพลเมืองของทั้งสองประเทศ

คำสำคัญ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ประวัติศาสตร์บอกเล่า การก่อตั้ง ความสัมพันธ์ไทย-จีน

Huachiew Chalermprakiet University : The Oral History of Founding and Roles Dealing with
The Thai-Chinese Relationship

Cuixiang Zheng⁽¹⁾, Patcharin Buranakorn⁽²⁾*

⁽¹⁾ Master of Arts (Communication Thai as a second language), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾ Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

This research has the purposes to study the oral history of Huachiew Chalermprakiet University's establishment and analyze the roles in Chinese-Thai relationship of Huachiew Chalermprakiet University. The research tool is the interview the sample group to collect the data and then analyzes and presents the result in descriptive analysis. The research discovers that Huachiew Chalermprakiet University was established by PohTeck Tung Foundation which has seen the good relationship between Thai and Chinese and then has set the policy to build the university to be "Identity Institute in Chinese study" both in undergraduate and graduate level. Huachiew Chalermprakiet University has developed the curriculums covering Chinese

language, Chinese studies, Chinese business and Chinese medication and has arranged the supplement activities and elective courses in Chinese cultures. This makes Huachiew Chalermprakiet University being the quality university in Chinese studies courses management and being the university delivering academic services, being the resources of information and knowledge in Chinese language and Chinese studies. Nowadays, Huachiew Chalermprakiet University cooperates with over 40 academic institutes in Republic of China developing the curriculums and learning and teaching Chinese language. Among above institutes, over 10 institutes cooperate in developing the courses, tools and also lecturers and students exchange. The exchange program enhances the lecturers and students' vision from the experience of study, culture and living overseas and reinforces the good understanding between people of two countries.

Keywords: Huachiew Chalermprakiet University, Oral history, Establishment of Chinese-Thai relationship

บทนำ

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีอารยธรรมเก่าแก่ ไทยกับจีนมีความผูกพันและติดต่อกันมาอย่างยาวนานนับแต่โบราณกาล หลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงว่ามีการค้าขายแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและคณะทูตในสมัยสุโขทัย (กรณีการณ์ประเสริฐ, 2545 : 5) ด้วยความผูกพันยาวนานและวัฒนธรรมที่ใกล้ชิดทำให้ความสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรมระหว่างไทย-จีนพัฒนาไปอย่างใกล้ชิดและแนบแน่นมาโดยตลอด ประชาชนทั้งสองประเทศมีการไปมาหาสู่เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตั้งแต่ที่ทั้งสองประเทศสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 เป็นต้นมา ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนได้พัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและราบรื่น จึงกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดดุจดั่งน้องระหว่างไทย-จีน ได้มีมาอย่างยาวนาน เหมือนคำกล่าวที่ว่า “ไทยจีนใช้อื่นไกล พี่น้องกัน”

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันสังคมที่เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของสังคมนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ หน้าที่ บทบาท ตลอดจนรูปแบบของมหาวิทยาลัย จึงมักถูกกำหนดโดยความต้องการของสังคมนั้น และโดยที่ความต้องการของแต่ละสังคมอาจจะไม่เหมือนกัน หน้าที่ บทบาทและรูปแบบการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยแต่ละประเทศจึงอาจจะไม่เหมือนกัน นอกจากนั้นในสังคมเดียวกันความต้องการอาจจะเปลี่ยนไปตามกาลสมัย (ไพฑูริย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2530 : 192)

รากเหง้าของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเกี่ยวพันกับคนจีน ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่เกิดมาจากพลังศรัทธามหาชนด้วยเงินบริจาค 1,000 ล้านบาท จากชาวไทยเชื้อสายจีนตามการริเริ่มของ “มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง” การที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ขึ้นมาขึ้น นอกจากเพื่อตอบแทนบุญคุณของแผ่นดินไทยที่มีต่อคนจีนที่อพยพเข้ามาอาศัย ให้การศึกษากับคนไทยแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์หนึ่งคือ เพื่อที่จะรักษาและส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมจีนให้ควบกับภาษาและวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจึงมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างมหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้เป็นผู้นำด้านจีนศึกษาในประเทศไทย อีกทั้งเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ คือ ด้านจีน ฉะนั้นมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ทั้งในด้านประวัติการก่อตั้งและด้านการดำเนินงาน ซึ่งทำให้มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น และเป็นมหาวิทยาลัยที่ดำเนินงานตามปณิธานการก่อตั้งอย่างครบถ้วน

ผู้วิจัยในฐานะเป็นชาวจีนที่ศึกษาภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจึงประสงค์ที่จะศึกษาวิเคราะห์บทบาทด้านความสัมพันธ์ไทย-จีนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ นับว่ามีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น มีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมความร่วมมือด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมในด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ไทย-จีนในด้านต่าง ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์บอกเล่าการก่อตั้งของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทด้านความสัมพันธ์ไทย-จีนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาประวัติและความเป็นมาของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
3. สืบจากกลุ่มประชากรจากกลุ่มผู้บริหาร อาจารย์ที่ทำงานมาตั้งแต่เปิดมหาวิทยาลัย อาจารย์สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย และเจ้าหน้าที่แผนกพิเศษสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 94 คน
4. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มผู้บริหาร อาจารย์ที่ทำงานมาตั้งแต่เปิดมหาวิทยาลัย อาจารย์สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย และเจ้าหน้าที่แผนกพิเศษสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 37 คน
5. สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์แต่ละกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 20 ข้อ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยทั้ง 2 ข้อ
6. นำเครื่องมือคือคำถามสำหรับการสัมภาษณ์จำนวน 20 ข้อไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
7. เรียบเรียงพัฒนาการของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
8. วิเคราะห์บทบาทด้านความสัมพันธ์ไทย-จีนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติต่อสังคมไทย
9. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณานาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บทบาทด้านความสัมพันธ์ไทย-จีนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. นโยบาย/วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติในการส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-จีน

1.1 ด้านการเรียนการสอนภาษาจีน จีนศึกษา และศิลปวัฒนธรรมจีน

นโยบายและแนวทางการบริหารมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติในด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-จีน จะมุ่งสร้างสรรคมหาวิทยาลัยให้เป็น สถาบันเอกลักษณ์ด้านจีนศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท วางเป้าหมายผลักดันสู่ความเป็นเลิศในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และเป็นแหล่งข้อมูลและเผยแพร่ความรู้ด้านจีนศึกษา ดังคำกล่าวของผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อาจารย์ประพจน์ สุภรัตน์เมธี (10 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า

มหาวิทยาลัยเป็นที่รู้จักกันว่า เป็นมหาวิทยาลัยที่สร้างขึ้นโดยชาวจีน เงินของชาวจีน หลังการเปิดมหาวิทยาลัยแล้ว การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยก็เกี่ยวข้องกับประเทศจีนมาโดยตลอด เนื่องจากมูลนิธิมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศจีนมาตลอด ท่านอุเทนก็อยากให้มีมหาวิทยาลัยมีเอกลักษณ์ด้านจีน ให้เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและเป็นผู้นำด้านภาษาจีน ธุรกิจจีน การแพทย์แผนจีน ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลและเผยแพร่ความรู้ด้านจีนศึกษา มหาวิทยาลัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งด้านภาษาจีน จีนศึกษา ธุรกิจจีน การแพทย์แผนจีน และจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรและรายวิชาเลือกเสรี ด้านศิลปวัฒนธรรมจีน เช่น วาดภาพจีน ศิลปะจีน เขียนพู่กันจีน มวยจีน หรือ ไท่เก๊ก และ อื่น ๆ

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติก่อตั้งโดยชาวไทยเชื้อสายจีน ได้เล็งเห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-จีน จึงตั้งนโยบายที่จะสร้างสรรคมหาวิทยาลัยให้เป็น “สถาบันเอกลักษณ์ด้านจีนศึกษา” ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ทั้งได้วางเป้าหมายผลักดันสู่ความเป็นเลิศในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และเป็นแหล่งข้อมูลและเผยแพร่ความรู้ด้านจีนศึกษา มหาวิทยาลัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งด้านภาษาจีน จีนศึกษา ธุรกิจจีน การแพทย์แผนจีน และจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรและรายวิชาเลือกเสรี ด้านศิลปวัฒนธรรมจีน มุ่งเน้นที่จะเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่เชี่ยวชาญทั้งภาคทฤษฎีและชำนาญทักษะในภาคปฏิบัติ และเข้าใจถึงปรัชญาจีนและสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรม และพัฒนา ทักษะ ค่านิยมส่วนบุคคล ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเยาวชน และสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตด้วย

1.2 ด้านการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา กับสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ระหว่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษา มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือทางด้านการศึกษากับสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปัจจุบันมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาจีนกับสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีนกว่า 40 แห่ง และในจำนวนนี้กว่า 10 แห่ง เช่น มหาวิทยาลัยเศรษฐศาสตร์และการค้า ยูนนาน มหาวิทยาลัยครุศาสตร์กว่างซี มหาวิทยาลัยกว่างซี มหาวิทยาลัยหัวเฉียว มณฑลฟูเจี้ยนได้ร่วมมือกันทำหลักสูตร สื่อการสอนรวมทั้งแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างกัน ซึ่งในแต่ละปีจะมีนักศึกษาแลกเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติไปศึกษาที่สาธารณรัฐประชาชนจีนประมาณ 300 คน และมีนักศึกษาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมาศึกษาที่ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติประมาณ 400 คน เป็นเวลา 1-2 ปี ดังคำกล่าวของเจ้าหน้าที่แผนกวิเทศสัมพันธ์ Jiang Nannan (25 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า

เรามีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ชาวจีนและอาจารย์ชาวไทย และการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไทย - จีน เป็นประจำทุกปี ปัจจุบันได้ลงนามความร่วมมือ MOU โดยเฉพาะกับทางจีน เรามีกว่า 40 มหาวิทยาลัย มีนักศึกษาไทยไปเรียนที่จีนทุกปี ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาคณะภาษาและวัฒนธรรมจีนกับคณะการแพทย์แผนจีน นักศึกษาคณะภาษาและวัฒนธรรมจีนที่อยู่ระดับชั้นปีที่ 3 จะต้องไปเรียนในประเทศจีน 1 ปี เพื่อให้ นักศึกษามีความเชี่ยวชาญภาษาจีน ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน และแปล ตลอดจนเข้าใจในวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิตของชาวจีน ส่วนนักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีนจะเดินทางไปเรียนที่จีนสองช่วงเวลา ตอนปี 1 กับปี 5 ปี 6 ปี 5 จะอยู่เต็มปี ปี 6 อยู่ครึ่งปี ปี 1 จะอยู่ 7 เดือน ซึ่งจะกระจายไปอยู่ตามมณฑลกว่างซี ยูนนาน เพื่อเรียนภาษาจีน ปี 5 จะไปเรียนแพทย์แผนจีนที่มหาวิทยาลัยแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ รวมประมาณ 300 คน ต่อปี และมีนักศึกษาจากจีนมาศึกษาที่ มฉก. ประมาณ 300-400 คน

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้ให้ความสำคัญในการสร้างความร่วมมือในด้านการศึกษากับมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ไทย-จีน และแลกเปลี่ยนนักศึกษาไทย-จีน เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางวิชาการ ส่งเสริมการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาไทย-จีน ในระดับอุดมศึกษา ให้อาจารย์และนักศึกษาได้ร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการศึกษา วัฒนธรรมและการใช้ชีวิตในต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์และนักศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น และเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างพลเมืองของทั้งสองประเทศ

2. เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ “มุ่งเน้นด้านจีน”

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ก่อเกิดมาจากพลังศรัทธามหาชนด้วยเงินบริจาค 1,000 ล้านบาท จากชาวไทยเชื้อสายจีนตามการริเริ่มของ “มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง” การที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ขึ้นมานั้น นอกจากเพื่อตอบสนองบุญคุณของแผ่นดินไทยที่มีต่อคนจีนที่อพยพเข้ามาพึ่งพาอาศัย ให้การศึกษากับคนไทยแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์หนึ่งคือ เพื่อที่จะรักษาและส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมจีนให้ควบคู่กับภาษาและวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจึงมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างมหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้เป็นผู้นำด้านจีนศึกษาในประเทศไทย อีกทั้ง เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ คือ ด้านจีน ตั้งแต่ประวัติการก่อตั้ง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งขึ้นด้วยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และชื่อมหาวิทยาลัย “มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” คำว่า “หัวเฉียว” หมายถึงชาวจีนโพ้นทะเล ก็ได้สะท้อนให้เห็นความเป็นจีน ดังคำกล่าวของ อาจารย์ภพ สวัสดิ์ (19 กันยายน 2556: สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า

มหาวิทยาลัยก่อตั้งขึ้นด้วยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และชื่อของมหาวิทยาลัย คำว่า “หัวเฉียว” ซึ่งหมายถึงชาวจีนโพ้นทะเล และป้ายมหาวิทยาลัยยังเป็นภาษาจีน ตลอดจนถึงอาคารการก่อสร้างภายในมหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติล้วนเป็นสีอิฐสีแดงเข้ม สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ด้านจีนอย่างชัดเจน

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ให้เห็นว่า เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ คือ มุ่งเน้นด้านจีน จากประวัติการก่อตั้ง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งขึ้นด้วยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และชื่อมหาวิทยาลัย “มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ”

คำว่า “หัวเฉียว” หมายถึงชาวจีนโพ้นทะเล และป้ายมหาวิทยาลัย ก็มีภาษาจีนเขียนว่า 華僑崇聖大學 ในภาษาจีนกลาง อ่านว่าหัวเฉียวจงเซิ่งต้าเสว (huáqiáo chóngshèng dàxué) โดยคำว่า (華僑) หมายถึงชาวจีนโพ้นทะเล (崇聖) หมายถึงเฉลิมพระเกียรติ และ (大學) หมายถึงมหาวิทยาลัย โดยรวมจึงหมายถึงมหาวิทยาลัยที่ลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ ตลอดจนถึงสถาปัตยกรรมอาคารการก่อสร้างภายในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ก็มีลักษณะเฉพาะตัวที่สวยงามซึ่งอาคารล้วนเป็นลือสูสีแดงเข้ม ได้สะท้อนให้เห็นความเป็นจีนเช่นกัน

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นมหาวิทยาลัยที่ให้บริการวิชาการ เป็นแหล่งข้อมูลและความรู้ทางด้านภาษาจีนและจีนศึกษา ในปีการศึกษา 2552 ได้จัดทำฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือพิมพ์ภาษาจีนทุกฉบับที่พิมพ์ในประเทศไทย ทั้งรายวัน รายสองวัน และรายสัปดาห์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2460 จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลาเกือบ 100 ปี เพื่อเป็นการอนุรักษ์หลักฐานเอกสารอันมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ด้านไทย-จีน ดังคำกล่าวของผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อาจารย์ประพฤทธิ์ ศุภรัตน์เมธี (10 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า

มหาวิทยาลัยเราเป็นมหาวิทยาลัยแห่งเดียวในประเทศไทยที่ได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักหอสมุดแห่งชาติ จัดทำฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือพิมพ์ภาษาจีนทุกฉบับที่พิมพ์ในประเทศไทย ทั้งรายวัน รายสองวัน และรายสัปดาห์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2460 จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลาเกือบ 100 ปี และถึง มีนาคม พ.ศ. 2556 ทางห้องสมุดศูนย์บรรณสารสนเทศ ได้จัดทำสำเนาหนังสือพิมพ์จีนในประเทศไทยตีพิมพ์ตั้งแต่ปี 2461-2529 ไปแล้ว 1,122,497 หน้า

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นมหาวิทยาลัยแห่งเดียวในประเทศไทยที่ได้จัดข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักหอสมุดแห่งชาติ จัดทำฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือพิมพ์ภาษาจีนทุกฉบับที่พิมพ์ในประเทศไทย ทั้งรายวัน รายสองวัน และรายสัปดาห์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2460 จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลาเกือบ 100 ปี และถึง พ.ศ. 2556 ทางห้องสมุดศูนย์บรรณสารสนเทศ ได้จัดทำสำเนาหนังสือพิมพ์จีนในประเทศไทยตีพิมพ์ตั้งแต่ปี 2461-2529 ไปแล้ว 1,122,497 หน้า เพื่อเป็นการอนุรักษ์หลักฐานเอกสารอันมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ด้านไทย-จีน ซึ่งได้สะท้อนถึงเอกลักษณ์มุ่งเน้นด้านจีนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในด้านความเป็นมหาวิทยาลัยที่ให้บริการวิชาการ เป็นแหล่งข้อมูลและความรู้ทางด้านภาษาจีนและจีนศึกษา

ศูนย์บรรณสารสนเทศของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติถือว่าเป็นห้องสมุดที่มีหนังสือภาษาจีนจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย ซึ่งชั้น 5 ของศูนย์บรรณสารสนเทศจะมีห้องสมุดภาษาจีนที่มีหนังสือที่ทรงคุณค่าชุด ชื่อคู่ฉวนซู ที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย และยังมียุทธวิธีข้อมูลที่สืบค้นด้านหนังสือจีนในประเทศไทย ดังคำกล่าวของ อาจารย์ ดร.นริศ วชิรานนท์ (25 กรกฎาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า

ห้องสมุดของเราถือว่าเป็นห้องสมุดที่มีหนังสือภาษาจีนจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย เรามีห้องสมุดภาษาจีนที่มีหนังสือที่ทรงคุณค่าชุด ชื่อคู่ฉวนซู ที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย และยังมีระบบฐานข้อมูลที่สืบค้นด้านหนังสือจีนในประเทศไทย

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นแหล่งข้อมูลและความรู้ทางด้านภาษาจีนและจีนศึกษาแก่สังคม โดยมีห้องสมุดภาษาจีนที่มีหนังสือที่ทรงคุณค่าชุด ชื่อคู่ฉวนซู ที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย และมีระบบฐานข้อมูลที่สืบค้นด้านหนังสือจีนในประเทศไทย ทั้งยังได้จัดตั้งห้องสมุดการแพทย์แผนจีนขึ้นที่ศูนย์บรรณสารสนเทศ ชั้น 4 โดยมีหนังสือการแพทย์แผนจีนทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีน ประมาณ 5,000 เล่ม ซึ่งได้สะท้อนถึงเอกลักษณ์มุ่งเน้นด้านจีนของมหาวิทยาลัย

สรุปได้ว่า เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ คือ มุ่งเน้นด้านจีน จากประวัติการก่อตั้ง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งขึ้นด้วยมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง และชื่อมหาวิทยาลัย “มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” คำว่า “หัวเฉียว” หมายถึงชาวจีนโพ้นทะเล และแนวคิดในการออกแบบผังบริเวณและการก่อสร้างมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ก็ได้สะท้อนถึงเอกลักษณ์ความเป็นจีนเช่นกัน เช่น ป้ายชื่อมหาวิทยาลัย ชุมประตู่จีน และอาคารต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยล้วนเป็นสีแดงเข้ม และการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติก็ได้สะท้อนถึงเอกลักษณ์ความมุ่งเน้นด้านจีนเช่นกัน ซึ่งเป็น

มหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนด้านจีนศึกษา เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นแหล่งความรู้ด้านจีนศึกษาและเผยแพร่ความรู้ทางด้านจีนศึกษา เป็นมหาวิทยาลัยที่ให้บริการวิชาการ เป็นแหล่งข้อมูลและความรู้ทางภาษาจีนและจีนศึกษาแก่สังคม และเป็นมหาวิทยาลัยที่อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของจีน

3. การส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-จีน

3.1 โครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-จีน

3.1.1 โครงการ “แลกเปลี่ยนนักศึกษาไทย-จีน”

ด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือทางการศึกษาและวิชาการระหว่างไทยกับจีนนั้น มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้จัดโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษา ระหว่างมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติกับสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีนมากกว่า 10 แห่ง เช่น มหาวิทยาลัยเศรษฐศาสตร์และการค้ายาวนาน มหาวิทยาลัยครุศาสตร์กว่างซี มหาวิทยาลัยกว่างซี มหาวิทยาลัยหัวเฉียว มณฑลฟูเจี้ยนได้ร่วมมือกันทำหลักสูตร สื่อการสอนรวมทั้งแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างกัน ดังคำกล่าวของ รองอธิการบดีอาจารย์ฉอง แหวงอินทร์ (15 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า

เรามีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ชาวจีนและอาจารย์ชาวไทย และการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไทย - จีน เป็นประจำทุกปี ปัจจุบันได้ลงนามความร่วมมือ MOU กับสถาบันการศึกษาในประเทศจีน 44 แห่ง มีการส่งนักศึกษาไทยไปเรียนที่จีนทุกปี ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาคณะภาษาและวัฒนธรรมจีนกับคณะการแพทย์แผนจีน ซึ่งนักศึกษาคณะภาษาและวัฒนธรรมจีนที่อยู่ระดับชั้นปีที่ 3 จะต้องไปเรียนในประเทศจีน 1 ปี เพื่อให้บัณฑิตมีความเชี่ยวชาญภาษาจีน ตลอดจนเข้าใจในวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิตของชาวจีน ส่วนนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนจะเดินทางไปเรียนที่จีนสองช่วงเวลา ตอนปี 1 กับปี 5 ปี 6 รวมประมาณ 300 คนต่อปี และมีนักศึกษาจากจีนมาศึกษาที่ มฉก. ประมาณ 300-400 คนต่อปี

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้ให้ความสำคัญในการสร้างความร่วมมือในด้านการศึกษากับมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ไทย-จีน และแลกเปลี่ยนนักศึกษาไทย-จีน ช่วยส่งเสริมการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาไทย-จีน ในระดับอุดมศึกษา ให้อาจารย์และนักศึกษาได้ร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการศึกษา วัฒนธรรมและการใช้ชีวิตในต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์และนักศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น และให้เกิดความเข้าใจอันดีกันระหว่างทั้งสองประเทศ

3.1.2 โครงการ “การละเล่นพื้นบ้านสานสัมพันธ์นักศึกษาไทย-จีน”

คณะศิลปศาสตร์มีจัดโครงการ “การละเล่นพื้นบ้านสานสัมพันธ์นักศึกษาไทย-จีน” ทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านของไทยให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และช่วยรักษาศิลปการละเล่นพื้นบ้านให้คงอยู่สืบไป รวมทั้งเพื่อส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพใจของนักศึกษาให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังช่วยสร้างความสานสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษาไทยกับนักศึกษาจีนอีกด้วย ดังคำกล่าวของ อาจารย์วิไล ธรรมวาจา (3 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า

โครงการ “การละเล่นพื้นบ้านสานสัมพันธ์นักศึกษาไทย-จีน” ได้จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 2551 ซึ่งช่วงแรกแค่เป็นโครงการเล็ก ๆ ของสาขาภาษาและวัฒนธรรมไทย ต่อมาได้รับความนิยมมากขึ้นจนพัฒนาเป็นโครงการของคณะศิลปศาสตร์ ภายในงานมีการละเล่นพื้นบ้านของไทย เช่น ปิดตาตีหม้อ วิ่งกระสอบ ชักเย่อ กินวิบาก วิ่งเปรี๊ยะ เขี่ยบลูกโป่ง และวิ่งสามขา ทั้งหมด 7 ประเภท โดยมีทั้งนักศึกษาจีนกับนักศึกษาไทยของคณะศิลปศาสตร์ได้เข้าร่วมการเล่น ช่วยสร้างความสนุกสนานให้กับนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม ทำให้นักศึกษาจีนได้เรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านของไทย ยังช่วยสร้างความสานสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษาไทยกับนักศึกษาจีนอีกด้วย

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ให้เห็นว่า คณะศิลปศาสตร์ได้ตระหนักและมีการกิจในการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมของไทย โดยมีจัดโครงการ “การละเล่นพื้นบ้านสานสัมพันธ์นักศึกษาไทย-จีน” ทุกปี เพื่อเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านของไทยให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และทำให้นักศึกษาจีนได้รับความสนุกสนานและรู้จักการละเล่นพื้นบ้านของไทย ได้เข้าใจถึงวัฒนธรรมของ

การเล่นพื้นบ้านของไทย และเป็นโอกาสที่รู้จักกับคนไทย อีกทั้งยังช่วยสร้างความสามัคคีอันดีระหว่างนักศึกษาไทยกับนักศึกษาจีนอีกด้วย

3.2 กิจกรรมการส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-จีน

3.2.1 กิจกรรมวันตรุษจีน

มหาวิทยาลัยได้ให้การสนับสนุนทั้งศิลปวัฒนธรรมไทยและจีน โดยมีการจัดกิจกรรมการทำบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งดำเนินการโดยทั้งคณะวิชา สำนักพัฒนานักศึกษาและศูนย์วัฒนธรรมซึ่งดูแลรับผิดชอบด้านศิลปวัฒนธรรมโดยตรง เช่น คณะภาษาและวัฒนธรรมจีนมุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีความเชี่ยวชาญภาษาจีน ทั้งการฟังพูดอ่านเขียน และ แปล ตลอดจนเข้าใจในวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิตของชาวจีน มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางด้านภาษาจีนให้กับนักศึกษาผ่านโครงการและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สืบทอดศิลปวัฒนธรรมจีน เช่น เติมฉองเทศกาลตรุษจีน โครงการรำลึกปรมจารย์ขงจื้อ โครงการศิลปะกระดาษตัดจีน โครงการศิลปะเชือกถักจีน โครงการฟู่กันจีน เป็นต้น กิจกรรมวันตรุษจีน ซึ่งจะจัดขึ้นทุกปีที่หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยคณะภาษาและวัฒนธรรมจีน ภายในงานจะมีการแสดงของนักศึกษาชาวไทยและนักศึกษาชาวจีน ดังคำกล่าวของ อาจารย์ ดร.นริศ วดีนันทน์ (25 กรกฎาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า

เทศกาลวันตรุษจีน คณะภาษาและวัฒนธรรมจีนจัดกิจกรรมในวันตรุษจีนทุกปี ภายในงานมีการเชิดสิงโต รำไทเก๊ก ระบายจีน ร้องเพลงจีน กูเจิง ตัดกระดาษแบบจีน เป็นต้น นอกจากนี้ขุดการแสดงเหล่านี้ ภายในศูนย์บรรณสารของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ยังได้จัดนิทรรศการความรู้ด้านวัฒนธรรมจีน เช่น การชงชา การเขียนฟู่กันจีน เรื่องเล่าความเป็นมาเกี่ยวกับงานตรุษจีน ฯลฯ ภายในงานยังมีของที่ระลึกผลงานของนักศึกษาจำหน่าย กิจกรรมนี้มีความสำคัญต่อนักศึกษาและครูอาจารย์ที่คณะภาษาและวัฒนธรรมจีนเป็นอย่างมาก ทุกคนจะช่วยกันคนละไม้คนละมือ ทั้งทำจากบนเวที ซ้อมการแสดง และยังมีให้คณะอื่นได้ร่วมส่งการแสดงเข้าประกวดอีกด้วย ทำให้กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ยิ่งใหญ่และสนุกสนานเหมาะกับเทศกาลตรุษจีน

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้ให้การสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมจีน โดยมีการจัดกิจกรรมการทำบำรุงศิลปวัฒนธรรมจีน เช่น กิจกรรมวันตรุษจีน จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และเสริมสร้างความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณี - วัฒนธรรมของจีน และที่สำคัญ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีโอกาสใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร และเรียนรู้ในการแสดงออกผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักศึกษามีส่วนร่วม นำเสนอ รวมถึงสร้างสัมพันธ์มิตรระหว่างไทยกับจีน และนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้เสริมสร้างความรักสามัคคีระหว่างลูกศิษย์และครูบาอาจารย์เป็นอย่างมาก

3.2.2 กิจกรรมวันชงจื้อ

วันที่ 28 กันยายนของทุกปีเป็นวันคล้ายวันเกิดขงจื้อ ผู้คนในทั่วทุกมุมโลกจะพร้อมใจกันแสดงความเคารพแต่ปรมาจารย์ผู้สว่างลับ คณะภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้จัดให้มีพิธีสักการะขงจื้อมาอย่างต่อเนื่องทุกปี ดังคำกล่าวของ อาจารย์ ดร.นริศ วดีนันทน์ (25 กรกฎาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า

สำหรับกิจกรรมภายในงานรำลึกปรมจารย์ขงจื้อจะมีนักศึกษามาแสดงความสามารถพิเศษเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมจีน เช่น การแสดงละครประกอบคำสอนของขงจื้อ การแสดงการเล่นโยโย่จีน การแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ภาษาจีน ฯลฯ ยังมีนิทรรศการความรู้เกี่ยวกับข้อดีชีวิตประวัติและหลักคำสอนของปรมจารย์ขงจื้อ

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ให้เห็นว่า คณะภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวได้จัดให้มีพิธีสักการะขงจื้อมาอย่างต่อเนื่องทุกปี ทำให้ลูกหลานชาวไทย ชาวไทยเชื้อสายจีน ตลอดจนนักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ และผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษาและรู้จักขงจื้อมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางด้านภาษาจีนให้กับนักศึกษาผ่านโครงการและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

4. บทบาทของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติในด้านความสัมพันธ์ไทย-จีน

4.1 บทบาททางการศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติก่อตั้งโดยชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งได้เล็งเห็นถึงความสามัคคีอันดีระหว่างไทย-จีน จึงตั้งนโยบายที่จะสร้างสรรค์มหาวิทยาลัยให้เป็น "สถาบันเอกลักษณ์ด้านจีนศึกษา" ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ทั้งได้วางเป้าหมายผลักดันสู่ความเป็นเลิศในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และเป็นแหล่งข้อมูลและเผยแพร่ความรู้ด้านจีนศึกษา มหาวิทยาลัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งด้านภาษาจีน จีนศึกษา

ธุรกิจจีน การแพทย์แผนจีน และจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรและรายวิชาเลือกเสรี ด้านศิลปวัฒนธรรมจีน มุ่งเน้นที่จะเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่เชี่ยวชาญทั้งภาคทฤษฎีและชำนาญทักษะในภาคปฏิบัติ ทำให้มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนด้านจีนศึกษา เป็นมหาวิทยาลัยที่ทางด้านจีนศึกษาและเผยแพร่ความรู้ทางด้านจีนศึกษาทั้งด้านภาษาจีน จีนศึกษา ธุรกิจจีน การแพทย์แผนจีน ศิลปวัฒนธรรมจีน เป็นมหาวิทยาลัยที่ให้บริการวิชาการ เป็นแหล่งข้อมูลและความรู้ทางภาษาจีนและจีนศึกษาแก่สังคม และเป็นมหาวิทยาลัยที่อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของจีน และทำให้มีการศึกษาวัฒนธรรมจีนในไทยมากขึ้น ซึ่งมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติสนับสนุนด้านจีนศึกษา ทำให้เกิดการตื่นตัวในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมจีนในหลาย ๆ ด้าน

แพทย์แผนจีนเป็นศาสตร์การแพทย์ที่สามารถเห็นผลการรักษาได้อย่างรวดเร็ว มีผลข้างเคียงน้อย สามารถรักษาโรคได้อย่างกว้างขวางในราคาที่ไม่แพงและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ใช้ทฤษฎีในการรักษาของอารยธรรมจีนและวัฒนธรรมจีนที่สืบทอดกันมายาวนาน ในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ เพื่อผลักดันการแพทย์แผนจีนเป็นการแพทย์ทางเลือกให้กับประชาชนชาวไทย และเป็นแพทย์ทางเลือกที่พยายามพึ่งตัวเองด้วย เพราะแพทย์อาจจะแนะนำให้ฉีกรักษาบ่อยครั้ง ถ้ามีอาการเจ็บป่วย ยาที่กินก็จะเป็นพวกสมุนไพร ไม่มีพวกสารเคมีเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้ก่อตั้งคณะการแพทย์แผนจีนขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย เพื่อเป็นสถานศึกษาและผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถในศาสตร์การแพทย์แผนจีน

อีกอย่างหนึ่งมหาวิทยาลัยหัวเฉียวให้กับสังคมไทยก็คือ สนับสนุนให้ออกกำลังกายอย่างพึ่งตัวเอง ก็คือ นักศึกษาทุกคนต้องเรียนไทเก๊กตอนปีหนึ่ง ไทเก๊กเป็นหนึ่งในศิลปะการต่อสู้ของจีน ได้สืบทอดมาตั้งแต่ยุคโบราณ ผ่านการศึกษากาถุนี่รุ่น และยังคงใช้ได้จริงสามารถนำมาอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวได้จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเน้นในเรื่องการป้องกันตัว ผู้เรียนจะได้ประโยชน์ด้านสุขภาพ และฝึกสมาธิ ซึ่งมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้กำหนดในหลักสูตรให้ “วิชาไทเก๊ก” เป็นวิชาบังคับให้นักศึกษาทุกคนและทุกคณะต้องเรียนรู้ เพื่อสืบทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของจีน และให้นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้เรียนรู้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีนอย่างครบถ้วนพร้อมได้สัมผัสกับบรรยากาศแบบจีน

4.2 บทบาทด้านการกระชับความสัมพันธ์ไทย-จีน ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาจีนกับสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีนกว่า 40 แห่ง และในจำนวนนี้กว่า 10 แห่ง ได้ร่วมมือกันทำหลักสูตร สื่อการสอนรวมทั้งแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างกัน เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางวิชาการ ส่งเสริมการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาไทย-จีน ในระดับอุดมศึกษา ให้อาจารย์นักศึกษาได้ร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการศึกษา วัฒนธรรมและการใช้ชีวิตในต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ นักศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น และเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างพลเมืองของทั้งสองประเทศ และเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือไทย-จีนต่อไป และเป็นประโยชน์ต่อการกระชับความสัมพันธ์ไทย-จีนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

5. แนวโน้มของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติในด้านความสัมพันธ์ไทย-จีน

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติก่อเกิดมาจากพลังศรัทธามหาชนด้วยเงินบริจาค 1,000 ล้านบาท จากชาวไทยเชื้อสายจีนตามการริเริ่มของ “มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง” ที่อยากตอบแทนคุณแผ่นดิน จึงพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เน้นการผลิตบัณฑิตที่เชี่ยวชาญทั้งทฤษฎีและปฏิบัติออกไปรับใช้สังคม โดยมุ่งการเป็นสถาบันเอกลักษณ์ด้านจีนศึกษาทุกระดับการศึกษา เน้นบูรณาการจีนศึกษาทุกสาขา มุ่งพัฒนาให้เป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนด้านจีนศึกษา เป็นแหล่งความรู้ด้านจีนศึกษาและเผยแพร่ความรู้ทางด้านจีนศึกษา เป็นมหาวิทยาลัยที่ให้บริการวิชาการ เป็นแหล่งข้อมูลและความรู้ทางภาษาจีนและจีนศึกษาแก่สังคม และเป็นมหาวิทยาลัยที่อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของจีน และมุ่งสร้างความร่วมมือทางวิชาการระหว่างจีน

ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพด้านจีนศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีเป้าหมายหลัก คือ การเพิ่มพูนคุณภาพการเรียนการสอน งานวิจัยและเผยแพร่ความรู้ การให้บริการและความร่วมมือทางวิชาการด้านภาษาจีนและจีนศึกษาแก่สังคม ตลอดจนอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมจีน และพยายามสร้างความเข้มแข็งให้มากขึ้นด้วยการพัฒนาหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรมจีน จีนศึกษา ธุรกิจจีน การแพทย์แผนจีน ให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อสู่การเป็นผู้นำสถาบันอุดมศึกษาด้าน

จีนศึกษา และทำให้นักศึกษามีความพร้อมในทุกมิติของจีนศึกษาอย่างแท้จริงเพื่อรับใช้สังคมได้จริง ๆ และจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรและรายวิชาเลือกเสรีด้านศิลปวัฒนธรรมจีนให้มากขึ้น มีโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างไทยจีนเป็นประจำทุกปี และการทำวิจัยให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นอีกด้วย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีแนวทางที่มุ่งเน้นจะเป็นผู้นำสถาบันอุดมศึกษาเรื่องจีนศึกษาในประเทศไทยและในเอเชีย โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในมณฑลปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ ฟูเจี้ยน กวางซี และยูนนานในประเทศจีน ยึดหลักสร้างความเป็นเลิศด้านจีนศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ เพื่อเป้าหมายความเป็นเอกลักษณะในความสัมพันธ์ไทยและจีน

ด้านการบูรณาการจีนศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีเป้าหมายหลัก คือ จะเน้นการวิจัยและเผยแพร่ความรู้ด้านจีนศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยจะให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยแก่คณาจารย์ทุนละ 5 ล้านบาท และมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่ให้บริการวิชาการ เป็นแหล่งข้อมูลความรู้ด้านภาษาจีนและจีนศึกษาแก่สังคม ส่งเสริมงานเพื่อสังคม เช่น การอบรมภาษาวัฒนธรรมจีนให้แก่ประชาชนหรือครูที่สนใจผ่านทางสถาบันขงจื้อของมหาวิทยาลัย จัดบริการแพทย์แผนจีนเคลื่อนที่ช่วยเหลือสังคมในพื้นที่รอบมหาวิทยาลัย เป็นต้น และจะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยคุณภาพในประเทศจีน และจะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของชาวจีน ด้วยโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักเรียน การวิจัยร่วมแลกเปลี่ยนและอนุรักษ์วัฒนธรรมร่วม ฯลฯ

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

จากผลการศึกษารวบรวม บทบาทของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติในด้านความสัมพันธ์ไทย-จีนในด้านการศึกษา ซึ่งมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติสนับสนุนด้านจีนศึกษา และได้พัฒนาหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งด้านภาษาจีน จีนศึกษา ธุรกิจจีน การแพทย์แผนจีน และจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรและรายวิชาเลือกเสรี ด้านศิลปวัฒนธรรมจีน มุ่งเน้นที่จะเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่เชี่ยวชาญทั้งภาคทฤษฎีและชำนาญทักษะในภาคปฏิบัติ ทำให้มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนด้านจีนศึกษา เป็นมหาวิทยาลัยที่ทางด้านจีนศึกษาและเผยแพร่ความรู้ทางด้านจีนศึกษา ทั้งด้านภาษาจีน จีนศึกษา ธุรกิจจีน การแพทย์แผนจีน ศิลปวัฒนธรรมจีน เป็นมหาวิทยาลัยที่ให้บริการวิชาการ เป็นแหล่งข้อมูลและความรู้ทางภาษาจีนและจีนศึกษาแก่สังคม และเป็นมหาวิทยาลัยที่อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของจีน และทำให้เกิดการตื่นตัวในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมจีนในหลาย ๆ ด้าน ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาจีนกับสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ร่วมมือกันทำหลักสูตร สื่อการสอนรวมทั้งแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างกัน เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งทางวิชาการ ส่งเสริมการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาไทย-จีน ในระดับอุดมศึกษา ให้อาจารย์และนักศึกษได้ร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้านการศึกษา วัฒนธรรมและการใช้ชีวิตในต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ นักศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น และเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างพลเมืองของทั้งสองประเทศ และเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือไทย-จีน ต่อไป และเป็นประโยชน์ต่อการกระชับความสัมพันธ์ไทย-จีน ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กรณีการ์ ดันประเสริฐ, บรรณาธิการ (2545) ป่อเต็กตึ้ง บนเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, สีนระวา คามดิษฐ์. (2530) มหาวิทยาลัยกับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ฉลอง แขวงอินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Zheng Cuixiang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2556

ประพุกดิ์ ศุภรัตน์เมธี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Zheng Cuixiang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วิทยาเขตยศเส เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2556

ปวินท์ สุวรรณกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Zheng Cuixiang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2556

นริศ วศินานนท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Zheng Cuixiang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2556

วิไล ธรรมวาจา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Zheng Cuixiang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2556

ภพ สวัสดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Zheng Cuixiang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2556

Jiang Nannan เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Zheng Cuixiang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2556

การเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาค จังหวัดชลบุรี

Liying Li⁽¹⁾, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย^{(2)*}, จริยาวัฒน์ โลหะพูนตระกูล⁽²⁾

⁽¹⁾หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบวัฒนธรรมและวิธีการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาค และเพื่อวิเคราะห์ผลการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาคจากความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาค โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ พ่อค้า และแม่ค้าในตลาดน้ำสี่ภาค ผลการวิจัยพบว่า ตลาดน้ำสี่ภาคสร้างขึ้นมาเพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทย รูปแบบการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยที่ปรากฏในตลาดน้ำสี่ภาคในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านประติมากรรม ด้านนาฏกรรม ด้านการแสดง ด้านหัตถกรรม ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย และด้านกิจกรรมต่าง ๆ และวิธีการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาคได้ดำเนินการผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่อโทรทัศน์ และสื่อกิจกรรมต่าง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาคมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนและซื้อของ มีส่วนน้อยมาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาคเพื่อศึกษาวัฒนธรรมไทย จึงเข้าใจวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตและได้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยจากรูปแบบการเผยแพร่วัฒนธรรมของตลาดน้ำสี่ภาค

คำสำคัญ: การเผยแพร่วัฒนธรรมไทย รูปแบบวัฒนธรรม ตลาดน้ำสี่ภาค

Thai Culture Dissemination through TaladnamsiPark in Chonburi Province

liying Li⁽¹⁾, Sangaroon Kanokpongchai^{(2)*}, Jariyawat Lohapoontrakool⁽²⁾

⁽¹⁾Master of Arts (Communication Thai as a second language), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

The objective of this research was to study the origin, features, and procedures in promoting Thai Culture at through Taladanamsipark in Chonburi Province. It also analyzed the tourists' understanding in Thai cultures interviews among the subjects who are market staffs and shopkeepers there. The result of the study reveals as followed : through Taladanamsipark market has been constructed to propagare and conserve Thai cultures and arts, Thai cultures presented at through Taladanamsipark appear in the architectural, sculptural, dramatic, handcrafting, culinary, dressing, and activity aspects. In addition the promoting of Thai cultures performed by through Taladanamsipark is emphasized and propagandized via printing media, ambassadors, mass media and many activities. And most tourists visit through Taladanamsipark for recreation and shopping, but there are still only a few number of them who want to study about Thai cultures, and hence understand the lifestyles of Thai people and cultures in the past, as the market intended.

Keywords: Promoting Thai culture, Culture feature, Taladanamsipark

บทนำ

วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ซาบซึ้งยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2533 : 2) วัฒนธรรมไทยเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นไทยในประเทศไทย เช่น ภาษาไทย ศิลปะไทย เครื่องมือเครื่องใช้ของไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีวิถีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย คือ การสร้างที่อยู่อาศัย อาหาร การแสดง การแต่งกาย (พวงผกา คุโรวาท 2536 : 49) เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมให้อยู่คู่กับสังคม โดยที่ทุกคนช่วยกันเผยแพร่วัฒนธรรมของเรา ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาษา ช่องทางการสื่อสาร ผ่านหนังสือ ผ่านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเป็นวิธีที่เราจะสามารถเผยแพร่วัฒนธรรมได้ง่ายและรวดเร็ว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ เป็นการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล จุดมุ่งหมายของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวต้องมีใช้เพื่อการประกอบอาชีพและไม่อยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง (ปรีชา แดงโรจน์ 2544 : 29)

ในภาคตะวันออกของไทย เมืองพัทยาถือเป็นเมืองชายฝั่งทะเลที่ชาวต่างชาติสนใจมาเที่ยวกันมากเมืองหนึ่งและอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก พัทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย มีเสน่ห์ชวนหลงใหล ดึงดูดการมาเยือนของนักท่องเที่ยวด้วยธรรมชาติ ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม

ตลาดน้ำสี่ภาคเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่เป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองพัทยา ตลาดน้ำสี่ภาคเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และเป็นตลาดน้ำที่ถูกสร้างขึ้นโดยจำลองลักษณะบ้านในสมัยโบราณ วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิต สินค้า และอาหารของคนไทยทั้งสี่ภาคมาไว้รวมกัน ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจวัฒนธรรม วิถีชีวิต ศิลปะ ฯลฯ ของประเทศไทยทั้งสี่ภูมิภาคได้ชัดเจนมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตลาดน้ำสี่ภาค แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวจีน เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาจะเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบวัฒนธรรมและวิธีการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาค
2. เพื่อวิเคราะห์ผลการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาคจากความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาค

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่จำนวน 10 คนและพ่อค้า แม่ค้าจำนวน 10 คนในตลาดน้ำสี่ภาค
3. เก็บข้อมูลความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาคจำนวน 30 คน
4. การสร้างเครื่องมือวิจัย มีการสร้างแบบสอบถาม 3 ชุด สำหรับเก็บข้อมูลเจ้าหน้าที่ พ่อค้าแม่ค้าและนักท่องเที่ยว
5. หลังจากสร้างเครื่องมือเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ และปรับปรุง
6. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ 3 ชุด ไปเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในตลาดน้ำสี่ภาค 10 คน พ่อค้า แม่ค้าในตลาดน้ำสี่ภาค 10 คน และนักท่องเที่ยวในตลาดน้ำสี่ภาคจำนวน 30 คน
7. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ความเข้าใจวัฒนธรรมไทยของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวจีนใน ตลาดน้ำสี่ภาค และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และพ่อค้า แม่ค้า

ผลงานวิจัย

จากการสัมภาษณ์บุคคลที่สำคัญในชุมชนตลาดน้ำสี่ภาค เมืองพญาจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลการวิจัยเบื้องต้นดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมา รูปแบบวัฒนธรรมและวิธีการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาค

การเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาค จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบวัฒนธรรม วิธีการเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ดังต่อไปนี้

1.1 ความเป็นมาของตลาดน้ำสี่ภาค

ตลาดน้ำสี่ภาคเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สร้างใหม่เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยแก่นักท่องเที่ยว ตลาดน้ำสี่ภาคมีพื้นที่ประมาณ 100,000 ตารางเมตร และแบ่งพื้นที่แสดงวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้และภาคเหนือของประเทศไทย มีความเป็นมาและการตั้งชื่อของตลาดน้ำสี่ภาคดังต่อไปนี้

1.1.1 ความเป็นมาของการก่อตั้งตลาดน้ำในอดีต

พญาเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย มีนักท่องเที่ยวมากมายเข้ามาเที่ยวเมืองนี้ แต่ในวันเทศกาลลอยกระทงพญาไม่มีที่อื่นที่สามารถลอยกระทงได้ ผู้ก่อสร้างเห็นว่าพื้นที่หนึ่งเป็นที่ลุ่ม มีบึงน้ำ และมีร้านอาหาร มีคนมากมายมาพักผ่อน ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดที่จะพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ จึงใช้บึงน้ำจัดทำเป็นตลาดน้ำ เพื่อให้ชาวเมืองพญาได้มาลอยกระทงและให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเพื่อพักผ่อนได้ ตลาดน้ำนี้ใช้เวลาก่อสร้างประมาณ หนึ่งปี

1.1.2 จุดมุ่งหมายการก่อตั้งแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาค

ตลาดน้ำสี่ภาคเป็นสถานที่รวบรวมลักษณะทางวัฒนธรรมทั้งด้านสถาปัตยกรรม ด้านประติมากรรม ด้านนาฏกรรม ด้านหัตถกรรม ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย วิถีชีวิตของคนริมแม่น้ำ ประเพณี และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น นั่งเรือชมแหล่งท่องเที่ยวขนาดแพไทย โหนดสลิง เพื่อต้องการเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีความเป็นอยู่ของชาวไทย วิถีชีวิตของคนท่าอ้ายอยู่ริมน้ำในอดีตไทยทั้งสี่ภาค และได้ความบันเทิงกับความสุขด้วย

1.1.3 ความเป็นมาของชื่อตลาดน้ำ

ผลการศึกษาถึงความเป็นมาของชื่อตลาดน้ำสี่ภาค พบว่า ตลาดน้ำนี้เป็นสถานที่รวมวัฒนธรรมของไทยทั้งสี่ภาค จึงตั้งชื่อเป็นตลาดน้ำสี่ภาค เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจจุดประสงค์ของการสร้างพื้นที่นี้ได้ชัดเจนมากขึ้น ดังข้อมูลการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ทักษิณ บุญล้ำ (29 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) เจ้าหน้าที่ตลาดน้ำสี่ภาค ได้เล่าว่า

“คุณมนัส มีพงษ์ สร้างตลาดน้ำสี่ภาค รวมถึงภัตตาคารหมู่บ้าน อาหารการกิน เครื่องใช้สินค้าที่ระลึก และบ้านเรือนไทย เป็นต้น แต่ละภาคไม่เหมือนกัน ที่นี้เป็นจุดขายในตัวเอง ทำให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงวัฒนธรรมไทยทั้งสี่ภาคแค่มาเที่ยวตลาดน้ำนี้ จึงตั้งชื่อเป็นตลาดน้ำสี่ภาค”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ตลาดน้ำสี่ภาคสร้างขึ้นไม่เหมือนตลาดน้ำที่อื่น มีเอกลักษณ์ที่เกี่ยวกับการสร้างบ้าน อาหาร ของที่ระลึก เป็นต้น เจ้าของตลาดน้ำจึงตั้งชื่อว่าตลาดน้ำสี่ภาค คือต้องการให้นักท่องเที่ยวแค่มาเที่ยวที่เดียวสามารถเข้าใจศิลปวัฒนธรรมไทยทั้งสี่ภูมิภาคได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ตลาดน้ำสี่ภาคเมื่อก่อนเป็นบึงน้ำ ผู้ก่อสร้างจึงใช้บึงน้ำสร้างเป็นตลาดน้ำ โดยการนำเอาวัฒนธรรมของไทยทั้งสี่ภาคมาไว้ในแหล่งท่องเที่ยวนี้ เพราะต้องการให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีความเป็นอยู่ของชาวไทย เพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทย ตลาดน้ำนี้รวบรวมการปลูกบ้าน สินค้าที่ระลึก อาหารการกินของไทยทั้งสี่ภาค จึงเจ้าของตลาดน้ำจึงตั้งชื่อตลาดน้ำนี้ว่าตลาดน้ำสี่ภาค

1.2 รูปแบบวัฒนธรรมในตลาดน้ำสี่ภาค

ตลาดน้ำสี่ภาคเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่รวบรวมวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ มาไว้ที่เดียวกัน ทั้งด้านสถาปัตยกรรม

ด้านประติมากรรม ด้านนาฏกรรม ด้านหัตถกรรม ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาคได้ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยท้องถิ่นได้ชัดเจนมากขึ้น ดังต่อไปนี้

1.2.1 ด้านสถาปัตยกรรม

จากผลการศึกษาถึงวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมของตลาดน้ำสี่ภาค พบว่า ตลาดน้ำสี่ภาคมีการสร้างร้านค้าเรือนไทย ด้วยไม้สักทั้งหลังที่สวยงาม โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาค จุดเด่นของเรือนไม้สักในแต่ละภาคมีลักษณะแตกต่างกัน การปลูกบ้านเรือนของตลาดน้ำสี่ภาคสร้างให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ที่อยู่อาศัยของประเทศไทยทั้งสี่ภูมิภาค เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ รู้ว่า เรือนภาคเหนือเรียกว่า “กาแล” ภาคกลางเรียกว่า “ปั้นลม” ภาคอีสานเรียกว่า “ยอดธง” ภาคใต้เรียกว่า “ปีกผีเสื้อ”

1.2.2 ด้านประติมากรรม

จากผลการศึกษาถึงวัฒนธรรมด้านประติมากรรมของตลาดน้ำสี่ภาค พบว่า ตลาดน้ำสี่ภาคเป็นสถานที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประติมากรรมที่พบในพื้นที่มีลักษณะหลากหลาย เช่น เทวาลัยพระพิฆเนศ หนูมลิเก มังกร และพญานาค สะท้อนให้เห็นว่า ตลาดน้ำสี่ภาคการเผยแพร่วัฒนธรรมด้านความเชื่อที่หลากหลายผ่านประติมากรรมรูปแบบต่าง ๆ

1.2.3 ด้านนาฏกรรม / การแสดง

ตลาดน้ำสี่ภาคจัดการแสดงหลากหลายรูปแบบสลับกันไป เช่น การเต้นรำ รำไทยของแต่ละภาค มวยทะเล และการแสดงทางน้ำ เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมด้านการแสดงและการละเล่นของไทยที่หลากหลาย และสามารถสืบสานต่อไปให้ลูกหลานและ ชาวต่างชาติได้รับรู้และเข้าใจมากขึ้น

1.2.4 ด้านหัตถกรรม/ สินค้าที่ระลึก

ตลาดน้ำสี่ภาคได้รวบรวมสินค้าหัตถกรรมไว้มากมายของแต่ละภาค เช่น ของภาคเหนือมีงานไม้แกะสลัก เครื่องเงิน ผ้าพื้นเมืองลวดลายงดงามวิจิตร และร่มกระดาษ ของภาคกลางมี เฟอร์นิเจอร์หวาย เครื่องประดับ กระเป๋าสาน ของภาคอีสานมีผ้าไหมหมัดหมี่ ผ้าไหมแพรวา เขียนหอม หมอนอิง ของภาคใต้มีผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว ผ้าบาติก และเรือไม้จำลอง เพื่อเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติได้เข้าใจวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมของไทยแต่ละภูมิภาคชัดเจนมากขึ้น

1.2.5 ด้านอาหาร

ผลการศึกษาถึงวัฒนธรรมด้านอาหารในตลาดน้ำสี่ภาค พบว่า ตลาดน้ำสี่ภาคมีอาหารลักษณะเด่นจากแต่ละภาค เช่น ภาคใต้เป็นอาหารทะเล กุ้ง หอย ปู ปลา ภาคเหนือจะมีไส้อั่ว น้ำพริกหนุ่มกับแคบหมู ภาคอีสานมีส้มตำ แผลงทอด ภาคกลางมีแกงเขียวหวาน ผักไทย เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมด้านอาหารของแต่ละภาคให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวที่เดียวจึงสามารถกินได้อาหารของไทยแต่ละภาค ช่วยให้นักท่องเที่ยวประหยัดเวลาและเงิน

1.2.6 ด้านการแต่งกาย

เอกลักษณ์ด้านการแต่งกายของตลาดน้ำสี่ภาค ส่วนใหญ่คนที่ทำงานในที่ตลาดน้ำสี่ภาคจะสวมเสื้อและกางเกงขายาว ตามปกติเหมือนบุคคลทั่วไปในปัจจุบัน แต่ในเทศกาลที่สำคัญ เช่น เทศกาลวันสงกรานต์ ทั้งเจ้าหน้าที่และพ่อค้า แม่ค้าต้องแต่งตัว ต้องผ้าลายดอกแบบไทยให้สอดคล้องกับวันเทศกาลของประเทศไทย เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมด้านการแต่งกายในเทศกาลที่สำคัญของประเทศไทยให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

1.2.7 กิจกรรมอื่น ๆ

ตลาดน้ำสี่ภาคมีกิจกรรมมากมาย เช่น นั่งเรือชมรอบตลาดน้ำ โหนสลิง ลูกบอลลอยน้ำ มายากลบนศาลาลอยน้ำ พิซสปา นวดแผนไทย และการให้อาหารสัตว์ เพื่อเผยแพร่วิถีชีวิตกับปัญญาไทยและทำให้นักท่องเที่ยวได้เกิดความเพลิดเพลินใน ชุมชนมาท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย

1.3 ตลาดน้ำสี่ภาคกับองค์ประกอบการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตลาดน้ำสี่ภาคเป็นสถานที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ (1) ทรัพยากรหรือสิ่งดึงดูดใจใน แหล่งท่องเที่ยว ตลาดน้ำสี่ภาคมีทรัพยากรติดกับทะเล บรรยากาศดี นอกจากนี้ยังมีการแสดงของท้องถิ่น ซึ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก (2) สิ่งอำนวยความสะดวก ตลาดน้ำสี่ภาคมีร้านขายของมากมาย เช่น ร้านขายของที่ระลึก

ร้านอาหาร ร้านขายเครื่องใช้ และร้านขายเสื้อผ้า เป็นต้น เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว (3) การให้บริการ ตลาดน้ำสี่ภาคมีพนักงานดูแลสถานที่จอดรถและความสะอาด นอกจากนี้ยังมีจุดประชาสัมพันธ์ให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยว (4) การเดินทาง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเยี่ยมชมที่นี่ได้อย่างสะดวกสบายทั้งด้วยรถตู้และรถบัสโดยสาร โดยใช้เวลา ประมาณสองชั่วโมงจากกรุงเทพมหานคร

1.4 วิธีการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาคได้ดำเนินการผ่านวิธีการหรือช่องทางต่าง ๆ

จากสัมภาษณ์เรื่องวิธีการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาคได้ดำเนินการผ่านวิธีการหรือช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่อโทรทัศน์ และสื่อกิจกรรมต่าง ๆ

2. ผลการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาคจากความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาค

การวิเคราะห์ผลการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาคจากความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาค ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกตามหัวข้อดังนี้

2.1 สื่อที่ใช้การเผยแพร่วัฒนธรรมของตลาดน้ำสี่ภาค

จากการสัมภาษณ์ได้พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 53 ได้ศึกษาข้อมูลของตลาดน้ำสี่ภาคจากสื่อโทรทัศน์ นักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 25 รู้จักตลาดน้ำสี่ภาคจากสื่อบุคคล และนักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 15 รู้จักตลาดน้ำสี่ภาคจากสื่อสิ่งพิมพ์ และยังมีนักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 7 ได้ข้อมูลของตลาดน้ำสี่ภาคจากสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านเทศกาลต่างๆ

2.2 ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวัฒนธรรมในตลาดน้ำสี่ภาค

ตลาดน้ำสี่ภาครวบรวมวัฒนธรรมไทยทั้งสี่ภาค เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาค ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาค เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยต่างๆ ดังนี้

2.2.1 ด้านสถาปัตยกรรม (ที่อยู่อาศัยและสิ่งก่อสร้างต่างๆ)

ผลการศึกษาถึงเรื่องความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรม จากการสัมภาษณ์พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 80 ไม่สนใจวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรม แต่มาตลาดน้ำเพื่อพักผ่อนและซื้อของ นักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 10 ที่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาคมีความเข้าใจวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรม คือ เอกลักษณ์ของที่อยู่อาศัยในประเทศไทยทั้งสี่ภาคจะสร้างขึ้นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ดินฟ้าอากาศ สภาพเศรษฐกิจสังคม ความเชื่อในแต่ละภาคแต่ละชุมชน และนักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 10 รู้ว่าลักษณะของบ้านเรือนทั้งสี่ภาคมีความแตกต่างกัน แต่อธิบายไม่ได้

2.2.2 ด้านประติมากรรม

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมตลาดน้ำสี่ภาค ได้พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 90 มีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนและซื้อของ ไม่สนใจประติมากรรมของตลาดน้ำสี่ภาค นักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 10 เท่านั้นที่มาตลาดน้ำสี่ภาคเพื่อมาศึกษาวัฒนธรรมไทย จึงได้ความรู้ว่า ภูเขานาคเป็นความเชื่อของทางภาคอีสาน

2.2.3 ด้านนาฏกรรม/ การแสดง

ผลการศึกษาเรื่องความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวัฒนธรรมด้านนาฏกรรมในตลาดน้ำสี่ภาค พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 85 ไม่รู้จักลักษณะการแสดงของแต่ละภาค นักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 15 มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาคได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแสดงมากขึ้น คือรู้ว่า ภาคอีสานจะมีท่าทางและจังหวะที่ค่อนข้างรวดเร็ว กระฉับกระเฉง และสนุกสนาน ภาคเหนือจะมีท่าทางและจังหวะที่ค่อนข้างช้าและเนิบนาบนุ่มนวล ภาคกลางส่วนมากจะเน้นการรำและการละเล่นพื้นบ้านจะสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนภาคกลาง ภาคใต้เน้นการลอกเลียนท่าสัตว์เป็นต้น

2.2.4 ด้านหัตถกรรม/ สินค้าที่ระลึก

จากการสัมภาษณ์ได้พบว่า มีเพียงส่วนน้อยของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมตลาดน้ำสี่ภาคแล้วได้เข้าใจและสามารถ

อธิบายเอกลักษณ์สินค้าที่ระลึกของไทยได้ โดยนักท่องเที่ยวส่วนมากสนใจสินค้าเพียงแค่อุปกรณ์ภายนอก แต่ไม่ทราบว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าของภาคไหน

2.2.5 ด้านอาหาร

นักท่องเที่ยวจำนวนน้อยที่มีความเข้าใจว่า สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้วัฒนธรรมด้านอาหารของแต่ละภาคแตกต่างกัน เช่น อาหารของภาคเหนือ มักจะปรุงอาหารให้สุกมาก ๆ จะปรุงจนผักมีความนุ่ม และมีเครื่องปรุงรสเฉพาะ ภาคอีสานจะมีรสค่อนข้างจัดมีการเอาข้าวไปคั่ว ภาคกลางไม่เน้นรสใดรสหนึ่งจะมีรสชาติคล้ายกับไปตามชนิดของอาหาร ภาคใต้ จะเน้นเครื่องเทศเป็นสำคัญไม่เน้นรสหวาน โดยนักท่องเที่ยวส่วนมากมีวัตถุประสงค์เพื่อมาพักผ่อนและซื้อของ จึงไม่สนใจวัฒนธรรมด้านอาหารต่าง ๆ ในตลาดน้ำสี่ภาค

2.2.6 ด้านการแต่งกาย

จากการศึกษาเรื่องความเข้าใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวัฒนธรรมด้านการแต่งกายในตลาดน้ำสี่ภาค พบว่า ตลาดน้ำสี่ภาคมีการเผยแพร่วัฒนธรรมด้านการแต่งกายไม่ค่อยชัดเจน ดังนั้นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาคจึงไม่ได้สังเกตและไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย

2.2.7 กิจกรรมอื่น ๆ

จากสัมภาษณ์ได้พบว่า นักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 42 ชอบนั่งเรือชมตลาดน้ำ มีนักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 34 ชอบวาดแผนไทย และนักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 24 ชอบให้อาหารสัตว์

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์การเผยแพร่วัฒนธรรมไทยของตลาดน้ำสี่ภาคสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

(1) ประวัติความเป็นมาของตลาดน้ำสี่ภาคคือ จากเดิมเป็นพื้นที่ที่รกร้าง และมีบ่อน้ำ สร้างตลาดน้ำสี่ภาคขึ้นมาเพื่อเผยแพร่วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่ย้ายถิ่นมาในอดีต และรวบรวมวัฒนธรรมไทยทั้งสี่ภาคไว้ในพื้นที่ที่เดียวกันและตั้งชื่อเป็น “ตลาดน้ำสี่ภาค” ดังนั้นตลาดน้ำสี่ภาคเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ตลาดน้ำสี่ภาคมีรูปแบบการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยประกอบด้วยด้านสถาปัตยกรรม ด้านประติมากรรม ด้านนาฏกรรม ด้านการแสดง ด้านหัตถกรรม ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย และด้านกิจกรรมต่าง ๆ ตลาดน้ำสี่ภาคมีองค์ประกอบที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ มีทรัพยากรเป็นธรรมชาติและมีการแสดงของท้องถิ่นดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม มีร้านขายของมากมายอำนวยความสะดวก มีสถานที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย เช่น พนักงานดูแลสถานที่จอดรถ มีจุดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเที่ยวได้อย่างสะดวกสบายทั้งรถตู้ และรถบัส ตลาดน้ำสี่ภาคเผยแพร่วัฒนธรรมไทยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่อโซเชียล และสื่อกิจกรรมต่าง ๆ

(2) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 53 ได้ศึกษาข้อมูลของตลาดน้ำสี่ภาคจากสื่อโซเชียล นักท่องเที่ยวจำนวน ร้อยละ 25 รู้จักตลาดน้ำสี่ภาคจากสื่อบุคคล และนักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 15 รู้จักตลาดน้ำสี่ภาคจากสื่อสิ่งพิมพ์ และยังมีนักท่องเที่ยวจำนวนร้อยละ 7 ได้ข้อมูลของตลาดน้ำสี่ภาคจากสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านเทศกาล นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาคโดยไม่มีเป้าหมายเพื่อการศึกษาวัฒนธรรมไทย เพียงแต่มาท่องเที่ยวพักผ่อนและซื้อของ มีนักท่องเที่ยวจำนวนน้อยที่มาเที่ยวตลาดน้ำสี่ภาคเพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของคนไทยในอดีตและได้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยจากรูปแบบการเผยแพร่วัฒนธรรมของตลาดน้ำสี่ภาค

อภิปรายผล

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมในสมัยนั้นออกมา ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของกลุ่มคนหรือสังคมต่าง ๆ รวมไปถึงสิ่งประดิษฐ์มนุษย์ในสังคมนั้น สร้างสรรค์ขึ้นมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพรทิพย์ กิจเจริญไพศาล (2548) บางส่วนว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นสถานที่

การเผยแพร่วิถีชีวิต มรดกวัฒนธรรม ศิลปะ อุตสาหกรรม และกิจกรรมนันทนาการของชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชม และศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปกรรมและงานแสดง สินค้าหัตถกรรม พิพิธภัณฑ์ทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์ ตลอดจนแหล่งมรดกต่าง ๆ เมื่อนักท่องเที่ยวได้มาพบเห็น สัมผัสสถานที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ทำให้นักท่องเที่ยวได้สนใจ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักวัฒนธรรมกว้างขวางขึ้น เช่นเดียวกับแนวคิด ชนัญ วงษ์วิภาค (2549 : 80) ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและได้ สัมผัสความงามของวัฒนธรรม เป็นวิธีช่วยเผยแพร่เอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมถึงประเทศชาติ แต่ในประเด็นเรื่องนักท่องเที่ยว ได้รับความรู้เพิ่มเติมนั้น ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการการวิจัยพบว่า มีนักท่องเที่ยวจำนวนน้อยที่ให้ความ สนใจที่จะเรียนรู้เรื่องราวทางวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำสีภาค

โดยงานวิจัยครั้งนี้มีผลสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวนี้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่งที่อยู่กับมนุษย์ มาตั้งแต่อดีต มนุษย์เรียนรู้ที่จะเดินทางเพื่อหาสิ่งต่าง ๆ และเพื่อสนองความต้องการของตนเองอยู่เสมอ นักท่องเที่ยวเดินทางมา เพื่อชมทัศนียภาพที่สวยงาม การพักผ่อน ซื้อของ หรือหาประสบการณ์แปลกใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของคูดีย์ ชุมสาย (2527 : 24-25) ว่าวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง คือการที่นักท่องเที่ยวพักผ่อนจากงานประจำที่ทำ อยู่ เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และได้พบเจอสิ่งแปลกใหม่ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติที่งดงาม สิ่งก่อสร้างแปลกใหม่ เป็นการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และต้องมั่นใจว่าไม่มีสิ่งใดรบกวนการพักผ่อนของเขา และเตรียมพร้อมกลับไปสู่ที่งานหนักอีก ครั้งหนึ่ง เช่นเดียวกันกับผลการวิจัยของสุพร บุญปก (2551) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ สิ่งดึงดูดที่ทำให้ เดินทางมาท่องเที่ยวคือบรรยากาศที่ร่มรื่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพชรรัตน์ ภูพันธ์ (2550) พบว่านักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ เพื่อพักผ่อน การซื้อของ และความพึงพอใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

บรรณานุกรม

- คูดีย์ ชุมสาย. (2527) ปฐมบทวิชาการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนัญ วงษ์วิภาค. (2545) ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการจัดการ การท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พวงผกา คุโรวาท. (2536) ศิลปะและวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 พิมพ์ที่ อมรินทร์พิมพ์
- พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล. (2553) การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศในจังหวัดปทุมธานี. ปริญญาโท (สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพชรรัตน์ ภูพันธ์. (2550) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา) กรุงเทพมหานคร : สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2533) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ส่งเสริมเผยแพร่ และพัฒนาวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพร บุญปก. (2551) การศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมนันทนาการตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา). กรุงเทพมหานคร : สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัฒนธรรมการเล่นว่าว : ภาพสะท้อนสังคมไทยและจีน

Xuemei Liao⁽¹⁾, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย^{(2)*}

⁽¹⁾หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและพัฒนาการการเล่นว่าวของไทยและจีน และเพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของไทยและจีนจากการเล่นว่าว โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา ตำนาน บันทึกการบอกเล่า ความเชื่อ พิธีกรรม และรูปแบบการเล่นว่าวทั้งของไทยและจีน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ประเทศไทยกับประเทศจีนมีประวัติการเล่นว่าวอย่างยาวนาน ตามบันทึกเก่าแก่ของจีน เชื่อกันว่า ประเทศจีนเป็นชาติแรกที่ประดิษฐ์ว่าว มีต้นกำเนิดในสมัยชุนชิว (770-256 ปีก่อนคริสตศักราช) นับถึงวันนี้ว่าวจีนมีความเป็นมายาวนานกว่า 2,000 ปี หลังจากนั้นมาก็ได้รับความนิยมอย่างสูง การเล่นว่าวจึงได้แพร่ขยายไปประเทศอื่น ๆ ตามเส้นทางการค้าขาย รวมทั้งประเทศไทยที่ตั้งอยู่ในทวีปเอเชีย ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับประเทศจีนในหลายด้าน เช่น ด้านการค้าขาย ด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังมีภูมิอากาศที่คล้ายกัน มีท้องฟ้าแจ่มใส มีสายลมพัดแรงเหมาะต่อการเล่นว่าวเป็นอย่างมาก

ว่าว เป็นภูมิปัญญาของคนในอดีตและถ่ายทอดมาสู่คนรุ่นหลัง โดยถูกนำไปใช้ประโยชน์ในหลายด้าน เช่น ใช้เป็นของเล่น ใช้เป็นเครื่องมือในทางทหาร ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ ของสังคม ว่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นประเพณีความเชื่อที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัยทั้งไทยและจีน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเล่นว่าว ภาพสะท้อน สังคมไทย สังคมจีน

The Culture of Flying Kites : Reflections of Thai and Chinese Societies

Xuemei Liao⁽¹⁾, Sangaroon Kanokpongchai^{(2)*}

⁽¹⁾Master of Arts (Communication Thai as a second language), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

The aim of this research is to study history background and development of playing kites for Thai and Chinese. And in order to analyze the reflections of Thai-chinese society and culture from playing kites, studied from the documentations in terms of backgrounds, histories, telling stories, belief, rite and all of the Thai and Chinese kites playing types.

The result of this study shows that there is a long history of playing kites between Thailand and China. Regarding to the old record of China ,China is believed to be the first country to invent the kite.

The origin was in Chun Qiu period (770-256 B.C.). Until nowadays Chinese kite history is more than 2,000 years, and it has been very popular ever since .So, kite playing can be spread to the other countries. Followed the trading roads, including the whole of Thailand where is on the Asian continent. And it shows the truly relationship with China in many fields, such as trading fields, culture fields, except these there is the similar climate, clear weather, windiness. In some of the seasons, the power is very suitable for playing kites.

Kite is the wisdom of the ancient people and taught the later generations, and lead to be used its benefits in many aspects. Such as use as toys, use as tools for the armies, use as communication tools in different things of society. So the kite is one of the cultures that reflect to see the distinguishing customs and believes in both all of each Thai and Chinese period.

Keywords: The Culture of flying kites, Reflection, Thai society, Chinese society

บทนำ

ว้าว เป็นเครื่องเล่นที่มีรูปร่างต่าง ๆ เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์ทำขึ้นมาเป็นเวลานานกว่า 2,000 ปีแล้ว ตามบันทึกเก่าแก่ของประเทศจีน ว้าวทำจากวัสดุสำคัญคือ ไม้และกระดาษ ดังหลักฐานว่า ในสมัยโบราณ คนจีนเรียกว่าว่า “มู่ยาน (木鸞)” (คำว่า มู่ ในภาษาจีนหมายความว่า ไม้ ส่วนคำว่า ยาน หมายความว่า นก) หรือ “จื่อยาน (纸鸞)” (คำว่า จื่อ ในภาษาจีนหมายความว่า กระดาษ) หรือยังเรียกชื่ออีกหนึ่งว่า “เฟิง-เจิง (风筝)” โดยมีตำนานเรื่องเล่ากันว่า ในสมัยชุนชิว (770-256 ปีก่อนคริสตกักราช) มีชายคนหนึ่งชื่อ โม จื่อ (墨子) ใช้เวลาสามปีทำ “นกไม้” ด้วยไม้ โดยเรียกว่า “มู่ยาน (木鸞)” และมู่ยานตัวนี้สามารถบินได้นานหนึ่งวันเต็ม ๆ ซึ่งคาดกันว่าว้าวตัวนี้เป็นว้าวตัวแรกของจีน ต่อมา มีชายอีกคนหนึ่งชื่อ หลู่ ปาน เป็นช่างฝีมือที่ยอดเยี่ยมของจีนได้เลาไม้ไผ่เป็นนกไม้ที่สามารถทำให้บินได้สามวัน ส่วนคำว่า “เฟิง-เจิง (风筝)” เกิดขึ้นในยุคห้าราชวงศ์สิบอาณาจักร (ค.ศ. 907-960) มีชายคนหนึ่งชื่อ หลี่แย๋ ได้ใช้กระดาษที่ชะโลมน้ำมัน ใช้เชือกร้อยติดปล่อยให้ลอยไปในอากาศ ต่อมาคนโบราณได้ใช้เส้นไหมติดลงไปให้หัวเหยี่ยวกระดาษ พอลมพัดเส้นไหม ก็เกิดเสียงคล้ายกับเสียงพิณกู่เจิง นับตั้งแต่นั้นมา จึงได้เรียกเครื่องเล่นชนิดนี้ว่า “เฟิงเจิง” ซึ่งคำว่า “เฟิง” มีความหมายว่าลม และคำว่า “เจิง” หมายถึงถึงกู่เจิง (ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศจีน. 2550 : 197)

ว้าวเป็นมรดกร่วมทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ มีส่วนเกี่ยวข้องกับศาสนา ประเพณี ความเชื่อ และศิลปะ จึงเกิดการประดิษฐ์ว้าวและวิธีการเล่นว้าวแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มแต่ละสังคม ยุพิน ธาตุศรี (2526 : 30-31) ได้กล่าวว่า ชาวจีนเชื่อว่า ว้าวเป็นสัญลักษณ์ของวิญญาณครอบครัว เมื่อโตมีเด็กเกิดใหม่จะทำว้าวรูปปลาไปผูกไว้ที่ลานบ้าน ว้าวของจีนนิยมทำเป็นว้าวแปดเหลี่ยม บางครั้งก็ทำเป็นรูปมังกรหรือปลา

ส่วนว้าวไทยมีประวัติศาสตร์ยาวนานตั้งแต่สมัยสุโขทัย และก็ได้รับความนิยมอยู่ในประเทศไทยมาอย่างยาวนานเช่นกัน ยุพิน ธาตุศรี (2526 : 9-14) ได้กล่าวว่า คนไทยเล่นว้าวมานานไม่น้อยกว่า 700 ปี การเล่นว้าวเป็นกีฬาที่คนไทยนิยมเล่นกันแพร่หลายทั่วประเทศ ในประเทศไทย ว้าวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมากที่สุดคือ ว้าวจุฬาและว้าวปีกเป่า คนไทยคุ้นเคยกับการเล่นว้าวมาตั้งแต่เด็กอายุเพียง 3-4 ขวบ แสดงว่าคนไทยชอบการชุมนุมรื่นเริงร่วมกันในยามว่างงาน และสะท้อนว่าประเทศไทยมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมกับการเล่นว้าว

สรุปได้ว่า ว้าวเป็นผลผลิตของวัฒนธรรม แต่วิธีการเล่นและคติความเชื่อที่แตกต่างกันสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมในแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติ (คนจีน) สนใจเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยและจีน จึงสนใจศึกษาเรื่องวัฒนธรรมการเล่นว้าว : ภาพสะท้อนสังคมไทยและจีน เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของว้าวว่า ว้าวมีประโยชน์ต่อสังคมไทยและสังคมจีนอย่างไร เพื่อจะได้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและศิลปะที่ปรากฏในการทำว้าว รวมถึงคุณค่าที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวไทยและชาวจีนในอีกหลายแง่มุม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและพัฒนาการการเล่นว่าวของไทยและจีน
2. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของไทยและจีนจากการเล่นว่าว

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
 - 1.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม
 - 1.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษาการละเล่น
 - 1.3 แนวคิดที่เกี่ยวกับนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรม
 - 1.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมเชิงเปรียบเทียบ
 - 1.5 แนวคิดที่เกี่ยวกับศิลปะ
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับว่าว
 - 1.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมเชิงเปรียบเทียบ
2. ศึกษาประวัติความเป็นมาและพัฒนาการการเล่นว่าวของไทยและจีน
3. วิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมไทยและสังคมจีนจากการเล่นว่าว
4. นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการการเล่นว่าวของไทยและจีน

การเล่น ว่าว เป็นกิจกรรมที่ทั้งคนไทยและคนจีนทุก ๆ คนคุ้นเคยและรู้จักกันดี เป็นวัฒนธรรมที่ให้ทั้งความรู้ด้านต่าง ๆ ควบคู่กับความสนุกสนานบันเทิง วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการเล่น จึงเป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมอย่างมากมาย

1.1 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการการเล่นว่าวของไทย

จากบันทึกเก่าแก่พบว่า การเล่นว่าว เริ่มมีขึ้นตั้งแต่สมัยสุโขทัย สรุปได้ดังนี้

ในสมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1781-1981)

สมัยสุโขทัยเป็นยุคสมัยที่เริ่มเล่นว่าวขึ้นในประเทศไทย และมีความนิยมเล่นว่าวในหมู่เจ้านาย และเล่นเพื่อความสนุกสนานเป็นหลัก ตามบันทึกเก่าแก่ระบุว่า ว่าวยังเคยถูกนำไปใช้ในพิธีกรรม และมีงานประเพณีหนึ่งที่คนสุโขทัยจะเล่นว่าวเป็นที่สนุกสนานกันทั้งเมือง ตามที่สมัชชา นิยมศิลป์ (2543 : 13) ได้กล่าวว่า มีจารึกในพระราชพงศาวดารเหนือว่า ท้าวศรีจุฬาลักษณ์ พระสนมเอกของพระร่วงได้ลำดับพิธีสำหรับพระนครว่า

“เดือนยี่ถึงการพระราชพิธีบูชาภิเชกเถลิง พระโคกนเลียงเป็นนักชั้ตฤกษ์ หมู่นางในก็ได้อุ้ดชักว่าวหง่าวขึ้น”

จากข้อมูลข้างต้น ทำให้เห็นว่า ในสมัยสุโขทัย ว่าวเป็นของเล่นที่เล่นเพื่อความสนุกสนาน นอกจากนี้ ว่าวยังถูกนำไปใช้ในพิธีกรรม และทำให้เราเห็นว่า ในยุคสมัยสุโขทัยมีว่าวชนิดหนึ่งที่เรียกว่าว่าวหง่าว

ความรู้ที่น่าสนใจคือ ว่าวที่นิยมเล่นกันในสมัยสุโขทัยมีความเกี่ยวข้องกับประเทศจีน ดังที่พระยาภิรมย์ภักดี (บุญรอด เศรษฐบุตร) (2520 : 10) ได้กล่าวว่า

“ในสมัยสุโขทัยทั้งสองประเทศได้แต่งราชทูตสื่อสารถึงกันอยู่เนือง ๆ ประการหนึ่งกระดาษที่ปิดว่าถึงแต่
เดิมมากี่ใช้แต่กระดาษจีน”

จากข้อมูลข้างต้น ทำให้เห็นว่า ในสมัยสุโขทัย ประเทศไทยกับประเทศจีนมีความสัมพันธ์ทางการทูต ดังนั้น กระดาษ
ที่ทำว่าวไทยจึงซื้อมาจากประเทศจีน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าคนไทยสมัยก่อนนับตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา ไทยอาจรับเอาเทคโนโลยี
หรือความคิดในการทำว่าวและเล่นว่าวมาจากจีน ในขณะเดียวกัน ยังพิสูจน์ให้เห็นว่า ในสมัยสุโขทัยนิยมเล่นว่าวกันอยู่แล้ว
ภายหลังจึงใช้วัสดุที่ขึ้น คือ การค้าจากประเทศจีน

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310)

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา การเล่นว่าวไม่ได้เล่นเพื่อความสนุกสนานอย่างเดียว ยังถูกนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น เช่น
นำไปใช้ประโยชน์ในสงคราม โดยใช้ลูกกระเบิดผูกติดกับว่าวแล้วจุดไฟตามสายป่านให้ลอยไปใส่ฝ่ายข้าศึก ตามที่ ปริญญา สุขจิต
และบุญชัย ใจสอาด (2530 : 7) ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ช่วงปลายกรุงศรีอยุธยาว่า

“ตอนที่พระยากรมราช (สังข์) เจ้าเมืองนครราชสีมาเป็นกบฏ พระเพทราชาส่งกองทัพไปปราบ ตีเมืองไม่สำเร็จ
ในครั้งที่สองแม่ทัพอยุธยาคิดอุบายเผาเมือง อุบายหนึ่งนั้นใช้หม้อดินบรรจุดินดำผูกสายป่านว่าวจุฬาลำ
นวนชักข้ามกำแพงเมืองเข้าไป แล้วจุดชนวนใหม่ไปถึงหม้อดินดำเกิดระเบิดตกไปไหม้บ้านเมือง ราษฎร
ระส่ำระสาย จึงเข้าตีเมืองได้สำเร็จ”

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ว่าวถูกใช้เป็นเครื่องมือในการทำสงคราม ถึงขนาดทำให้แพ้หรือชนะได้
นอกจากนี้ คนไทยยังใช้ประโยชน์ว่าวในการเสียหายเพื่อทำนายโชคชะตาของบ้านเมือง ซึ่งในวรรณคดี เรื่อง
สุวรรณหงส์ ได้กล่าวว่

พระสุวรรณหงส์ได้เสียหายปล่อยว่าวเพื่อทำนายโชคชะตาของบ้านเมือง ในขณะที่ปล่อยว่าวขึ้นสู่ท้องฟ้านั้น
พระองค์ก็ตั้งอธิษฐานว่า “ถ้าว่าวติดลมตึกก็หมายถึงในปีนี้บ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรืองกว่าปีก่อน” (“วรรณคดี
นิทานพื้นบ้าน สุวรรณหงส์” ม.ป.ป. : ออนไลน์)

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า คนไทยมีการใช้ว่าวในการเสียหายเพื่อทำนายโชคชะตาของบ้านเมือง และเชื่อกันว่
ถ้าว่าวติดลมตึกก็หมายถึงในปีนี้บ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรืองกว่าปีก่อน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะเป็นที่นิยมเล่นในหมู่ราษฎรทั่วไป แต่ก็อาจเป็นอันตรายต่อบ้านเมือง จึงมีกฎหมายห้าม
เล่นว่าวข้ามพระราชวัง หากละเมิดมีโทษถึงตัดมือ ซึ่งด้วยเหตุผลความมั่นคงทางการเมืองและความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม
ตามที่ ปริญญา สุขจิต และบุญชัย ใจสอาด (2530 : 7) กล่าวไว้ในเรื่อง “งานประเพณีกีฬาไทย” ได้ว่า

“ในสมัยกรุงศรีอยุธยา การเล่นว่าวจะนิยมกันอย่างแพร่หลายจนเลยเถิด ไม่ระมัดระวัง จึงมีกฎหมาย
ห้ามเล่นว่าว หากละเมิดมีโทษถึงตัดมือ”

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นยุคสมัยที่ว่าวไทยได้รับพัฒนาการมาจนถึงจุดสูงสุด ในสมัยนี้ การเล่นว่าวได้รับความนิยมตั้งแต่
เจ้านายพระราชวงศ์จนถึงชาวบ้านธรรมดาสามัญอย่างแพร่หลาย พระมหากษัตริย์ทรงให้ การสนับสนุนโดยในสมัยรัชกาลที่ 4
การเล่นว่าวมีพระบรมราชานุญาตให้ประชาชนเล่นว่าวได้ที่ท้องสนามหลวง ในสมัยรัชกาลที่ 5 การแข่งขันว่าวเริ่มคึกคักขึ้น ว่าวจุฬา
ว่าวปักเป้าเป็นว่าวที่คนไทยนิยมเล่นกันมาก ถึงกับมีคำพูดว่า “วังหน้าว่าวจุฬา วังหลังว่าวปักเป้า” การแข่งขันว่าวจุฬาปักเป้า
ปักเป้าจึงมีขึ้นเป็นประจำทุกปี และมีพระยาอนุชิตชาญไชยเป็นนายสนาม ทำหน้าที่จัดการดูแลความเรียบร้อย เพื่อให้การแข่งขัน
ว่าวเป็นระเบียบ และช่วยแก้ปัญหาในเรื่องเล่นว่าวด้วย ในขณะที่เล่นว่าว ยังมีวงดนตรีการบรรเลงเพลงต่าง ๆ ที่ทำให้การเล่นว่าว
สนุกสนานมากขึ้น แต่เนื่องจากในสมัยต่อมา การเล่นว่าวได้สร้างปัญหาสังคม เช่น ว่าวไปติดสายไฟ จนเกิดมีคนถูกไฟดูดตาย
รัฐจึงให้สนับสนุนน้อยลง การเล่นว่าวจึงค่อย ๆ ลดความนิยมลง

ในปัจจุบัน

เนื่องจากสังคมและเทคโนโลยีมีการพัฒนามากขึ้น ทำให้เทคนิคการทำว้าวพัฒนาซับซ้อนขึ้นและทำให้การเล่นว้าวสามารถเล่นได้ตลอดทั้งปี ปัจจุบันนี้ ว้าวที่เล่นก็มีหลากหลายชนิด ว้าวเก่าแก่ของไทย อย่างเช่น ว้าวจฬา ว้าวปักเป้า ว้าวอีลุ้ม ยังได้รับความนิยมจากสังคมไทย แต่คนที่นิยมเล่นว้าวรุ่นเก่าส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ และแม้มีการแข่งขันว้าวจฬาและว้าวปักเป้าที่สนามหลวงทุกปี แต่การเล่นว้าวในกลุ่มวัยรุ่นไทยค่อย ๆ น้อยลง โดยเฉพาะว้าวจฬา มีคนที่เล่นและสามารถสร้างว้าวจฬาได้มีน้อยมาก กล่าวได้ว่า ว้าวรุ่นเก่าไม่เป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่น แต่ส่วนมากจะเล่นว้าว ซึ่งเล่นง่ายกว่า นอกนั้นเป็นว้าวที่ออกแบบกันขึ้นมาใหม่ เช่น stunt kite ซึ่งเป็นพัฒนามาจากว้าวอีลุ้ม อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมการเล่นว้าว จึงมีหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรต่าง ๆ หันมาสนใจจัดการเล่นว้าวมากขึ้น เช่น การจัดนิทรรศการว้าวไทยที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี นครราชสีมา งานมหกรรมว้าวที่จังหวัดบุรีรัมย์ ประเพณีว้าวที่จังหวัดสตูล และเทศกาลว้าวที่ท้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

1.2. ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการการเล่นว้าวของจีน

ก่อนสมัยราชวงศ์ถัง

ในยุคแรก ๆ จนถึงสมัยราชวงศ์ชยัน เป็นระยะเวลาที่มีการประดิษฐ์ว้าวขึ้น จากข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ในหนังสือจินโบราณ ในสมัยชุนชิว (770-256 ปีก่อนคริสตศักราช) มีนักปรัชญาคนหนึ่งชื่อ โม จื่อ (墨子) ได้ใช้เวลาสามปีทำ “นกไม้” ด้วยไม้ โดยเรียกว่า “มู่ยาน (木鸢)” และมู่ยานตัวนี้สามารถบินได้นานหนึ่งวันเต็ม ๆ ซึ่งคาดว่าว้าวตัวนี้เป็นว้าวตัวแรกของจีน ต่อมามีชายอีกคนหนึ่งชื่อ หลู่ ปาน เป็น เป็นช่างฝีมือที่ยอดเยี่ยมของจีน ได้เหลาไม้ไผ่เป็นนกไม้ และนกไม้ชนิดนี้สามารถล่องลอยอยู่บนท้องฟ้าได้นานถึง 3 วัน ซึ่งนับได้ว่าเป็นว้าวที่เก่าแก่ที่สุดในโลก จนถึงในราชวงศ์ชยัน (206 ปีก่อนคริสตศักราช - ค.ศ. 220) เริ่มมีการทำว้าวด้วยวัสดุที่เป็นกระดาษ เพราะเกิดการผลิตกระดาษขึ้น ในช่วงเวลานี้ว้าวไม่ได้เล่นเพื่อความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว แต่เล่นเพื่อส่งข่าวและใช้เป็นเครื่องมือที่ขนส่งอาวุธดินปืนในสงคราม

ในสมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618-907)

สมัยราชวงศ์ถังเป็นยุคที่บ้านเมืองสงบสุข วัฒนธรรมและเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง บรรยากาศความรื่นเริงบันเทิงใจแผ่ซ่านไปทั่ว ในสมัยราชวงศ์ถัง ตั้งแต่พระมหากษัตริย์ถึงสามัญชนได้ให้ความสำคัญกับงานเทศกาลเซ็งเม้ง (ตามการออกเสียงของภาษาแต้จิ๋ว) มาก กำหนดให้หยุดงานและหยุดเรียน ในหนังสือบันทึกเก่า “癸辛杂识” ได้ระบุว่า

“清明节时，大学也要放假三日，武学一日。”

แปลความว่า ในช่วงเทศกาลเซ็งเม้ง โรงเรียนให้หยุดเรียนสามวัน

เทศกาลเซ็งเม้งในราชวงศ์ถัง เริ่มต้นประมาณวันที่ 4-5 เมษายน ไปจนถึง 19-20 เมษายน เป็นฤดูใบไม้ผลิ อากาศจะคลายความหนาวเย็น เริ่มเข้าสู่ความอบอุ่น มีฝนตกบ่อย ๆ มีบรรยากาศสดชื่น ท้องฟ้าใสสว่าง บุคคลทั่ว ๆ ไปออกจากบ้านไปยังหลุมฝังศพและมีเด็ก ๆ เริ่มเล่นว้าว นอกจากนี้ อีกเหตุผลคือ ชาวถังมีความเชื่อกันว่า เมื่อเล่นว้าวได้สูงและไกลแล้วให้ตัดสายพานจนหลุดลอยไป จะเป็นการปลดปล่อยความทุกข์ การเล่นว้าวจึงเป็นที่นิยมในเทศกาลเซ็งเม้ง ในที่สุดการเล่นว้าวก็กลายมาเป็นการละเล่นที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย สรุปได้ว่า ก่อนสมัยราชวงศ์ถังมีการใช้ว้าวเพื่อประโยชน์ทางการทหาร เมื่อถึงสมัยราชวงศ์ถังเริ่มเปลี่ยนเป็นการเล่นว้าวเพื่อความสนุกสนานเป็นหลัก หลังจากเป็นว้าวได้รับความนิยมไปทั่วประเทศจีน ว้าวก็ได้ค่อย ๆ แพร่ไปเกาหลี ญี่ปุ่น มาเลเซียและประเทศเอเชียอื่น ๆ อีกด้วย และต่อมาได้แพร่หลายไปยังทวีปยุโรปและทวีปอเมริกา เป็นต้น

ในสมัยราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 960-1279)

เป็นยุคสมัยที่การเล่นว้าวมีการพัฒนาขึ้น การเล่นว้าวเป็นกิจกรรมบันเทิงพื้นบ้านที่ได้เจอบ่อย ๆ และมีนักวิจัยเริ่มสนใจศึกษาว้าวพื้นบ้าน มีนักวิจัยคนหนึ่งชื่อ เกาหยาน ได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งที่ชื่อ “事物纪原” โดยได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมา ชื่อ และรูปแบบของว้าวพื้นบ้าน นอกจากนี้ Ma Wei Hong และ Teng Xiao Xi (2008) ได้กล่าวว่า ในสมัยราชวงศ์ซ่ง

การเล่นว้าวยังเป็นการเล่นส่งเสริมจิตกรให้ว้าวได้มากขึ้น ต่อมาสมัยราชวงศ์ซ่งได้ เริ่มมีว้าวขายเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ เนื่องจากว้าว เป็นที่ต้องการของนักเล่นว้าว จึงก่อให้เกิดการประดิษฐ์ว้าวเป็นอาชีพ นอกจากนี้ยังมีศิลปินแสดงการเล่นว้าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ว้าวเริ่มมีผลในด้านเศรษฐกิจและทางด้านวัฒนธรรม

ในสมัยก่อนราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1368-1644)

ประเพณีการเล่นว้าวเริ่มนิยมจากภาคใต้ก่อน แล้วแพร่กระจายเข้าไปภาคเหนือตามการอพยพและการย้ายเมืองหลวง เช่นเดียวกันกับศูนย์กลางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของจีนก็เปลี่ยนตามไปด้วย จึงส่งเสริมให้การเล่นว้าวได้แพร่หลายไปทาง ภาคเหนือ

ในสมัยราชวงศ์ซิง (ค.ศ. 1644-1912)

เป็นยุคที่ว้าวจีนได้รับการพัฒนามาจนถึงจุดสูงสุด ไม่ว่าจะเป็นการเล่นว้าวหรือการทำว้าว และไม่ว่าจะเป็นด้านรูปแบบ เทคนิคการผลิต ศิลปะ การประดับตกแต่ง ตลอดจนเทคนิคการปล่อยว้าวต่างก็ได้พัฒนามาจนถึงระดับที่เรียกว่าสูงงอมเต็มที่ ศิลปกรรมพื้นเมืองประเภทต่าง ๆ ได้ถูกรวมเข้าไว้ในกระบวนการผลิตว้าวจีนอย่างกลมกลืน เช่น รูปภาพมงคลและคำอวยพรในช่วง ตรุษจีน กระจาดปิดและภาพฝีมือศิลปะการตัดกระดาษจีน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้ช่วยให้การประดับประดาว่าวจีนมีความสวยงาม และหลากหลายยิ่งขึ้น จัดว่าเป็นยุคทองของว้าวจีน

ในยุคสาธารณรัฐจีน (ค.ศ. 1912-1949)

ว้าวเป็นศิลปะพื้นเมืองที่ได้นำไปสู่การประกวดระดับโลก ในวันที่ 20 เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1915 ว้าวจีนได้มีโอกาส นำไปร่วมงานแสดงในประเทศปานามา เป็นครั้งแรกที่ทั่วโลกรู้จักว้าวจีนอย่างเป็นทางการ แต่ในช่วงที่จีนทำสงครามกับประเทศ ญี่ปุ่น รัฐบาลจีนประกาศห้ามการเล่นว้าว เนื่องจากการเล่นว้าวสามารถส่งข้อมูลให้ศัตรู อาจเปิดเผยเป้าหมายง่าย ทำให้ศัตรูทิ้งระเบิดได้

ในยุคสาธารณรัฐประชาชนจีน (ค.ศ. 1949-ปัจจุบัน)

หลังจากปี ค.ศ. 1978 การเล่นว้าวกลายเป็นโครงการการแข่งขัน เช่น เทศกาลการแข่งขันว่าวนานาชาติที่จัดในเมือง เหวยฝางแห่งมณฑลซานตงเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 เดือน เมษายน ปี ค.ศ. 1987 และได้รับความชื่นชมในทั่วประเทศ กิจกรรมนี้จึง ได้จัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนทุกปี ต่อมาเมืองเหวยฝางได้สร้างพิพิธภัณฑ์ว้าวที่ใหญ่ที่สุดในโลกทราบจนถึงปัจจุบันนี้ พิพิธภัณฑ์นี้เป็นสถานที่ที่สะสมและจัดแสดงว่าวพิเศษต่าง ๆ ทั้งของจีนและนานาชาติ ทั้งว่าวโบราณและว่าวปัจจุบันเป็นจำนวนมาก

ตั้งที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประเทศไทยกับประเทศจีนมีประวัติการเล่นว้าวอย่างยาวนาน มีพัฒนาการและความนิยมใน แต่ละช่วงเวลาสอดคล้องไปตามความเหมาะสมของยุคสมัย ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นเรื่องราวจากสังคมและวัฒนธรรมของทั้งสอง ประเทศได้อีกทางหนึ่ง

2. ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของไทยและจีนจากการเล่นว้าว

ว้าว เป็นการประดิษฐ์คิดค้นอย่างหนึ่งตั้งแต่สมัยโบราณ สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ ตลอดจน คุณค่าทางด้านสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงชีวิตมนุษย์ในสังคมได้ การวิเคราะห์เรื่องภาพสะท้อนสังคมและ วัฒนธรรมของไทยและจีนจากการเล่นว้าว มีผลการศึกษาโดยย่อ ดังนี้

2.1 ภาพสะท้อนในด้านการเมือง

2.1.1 ภาพสะท้อนทางการเมือง

การเล่นว้าวได้สะท้อนให้เห็นสภาพการปกครองในแต่ละยุคสมัย เช่น ในช่วงสงคราม สังคมมีความวุ่นวาย การเล่นว้าว ไม่ได้รับการสนับสนุนจากราชสำนัก ทำให้ว้าวไม่ค่อยนิยมเล่นกันในหมู่สามัญชนด้วย ในยุคที่สังคมมั่นคงสงบสุข วัฒนธรรมและ เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง ตั้งแต่พระมหากษัตริย์จนถึงบุคคลทั่วไปกลับมาสนใจเรื่องการบันเทิง การเล่นว้าวจึงได้รับความนิยมขึ้น ตามที่ นิยม คนเชื้อ (2533 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า

“ในสมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2449 ได้มีการจัดการแข่งขันว่าวจุฬา-ปักเป้า ซึ่งถ้ายของคำพระราชทานที่พระราชวังดุสิต การแข่งขันนี้มีเป็นประจำทุกปีจนสิ้นรัชสมัยของพระองค์ ต่อมาในช่วงปีสุดท้ายในรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453-2468) พระองค์ได้ทรงฟื้นฟูกีฬาว่าวขึ้นอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงได้จัดการแข่งขันกีฬาว่าว ระหว่างจุฬา-ปักเป้าประจำปีขึ้นมาอีก แต่ก็มึ้นต้องว่างเว้นไปอีก เนื่องจากรัฐบาลไม่ส่งเสริม และว่าเป็นสิ่งที่สร้างปัญหาที่ระบบการจ่ายไฟฟ้า จึงทำให้การเล่นว่าวเสื่อมความนิยมลงไป และมีคนที่รู้เรื่องราวและทำว่าเป็น เริ่มลดน้อยลง”

จากข้อมูล เห็นได้ว่า การเล่นว่าวได้สะท้อนถึงสภาพการปกครอง ในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นยุคทองของการเล่นว่าว มีจัดการแข่งขันว่าวในราชสำนัก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในสมัยนั้น การเล่นว่าวได้รับความสนับสนุนจากพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมที่มั่นคงสงบสุข ชีวิตชาวบ้านสุขสบาย จึงใช้เวลาว่างในการแข่งขันว่าว ต่อมาถึงสมัยรัชกาลที่ 7 และช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากสังคมกำลังเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่พระมหากษัตริย์จนถึงสามัญชนจึงไม่ค่อยสนใจเรื่องการจัดการแข่งขันว่าว

ส่วนว่าวในประเทศจีน มีการบันทึกว่า

“ในปี ค.ศ.1232 มีการใช้ว่าวเพื่อการทำสงครามจิตวิทยา โดยใช้ว่าวเพื่อทิ้งระเบิดลงในคุก เพื่อปลุกระดมให้นักโทษก่อความไม่สงบ และหลบหนีออกมาในที่ลุด”

จากข้อมูล เห็นได้ว่าใน พ.ศ. 1775 (ค.ศ. 1232) หรือเมื่อ 700 กว่าปีมาแล้ว ในประเทศจีนได้มีการนำว่าวไปใช้ในด้านการเมือง ก่อให้เกิดความไม่สงบในสังคม คือนักโทษแหกคุก

2.1.2 การใช้ว่าวในสงคราม

ในสมัยสมเด็จพระเพทราชา ว่าวยังใช้ประโยชน์ในการทำสงคราม โดยใช้วัตถุดินปืนผูกติดไปกับว่าวแล้วจุดไฟตามสายป่านใส่ฝ่ายข้าศึก ซึ่งมีตำนานระบุว่า แม่ทัพอยุธยาคิดอุบายเผาเมืองโดยใช้หม้อดินบรรจุดินดำผูกสายป่านว่าวจุฬาลำขนวนซัดข้ามกำแพงเมือง ทำให้หม้อดินดำเกิดระเบิดตกไปไหม้บ้านเมือง ราษฎรระส่ำระสาย จึงเข้าตีเมืองได้สำเร็จ

ส่วนว่าวในประเทศจีน ก่อนสมัยราชวงศ์ถัง การใช้ว่าวเกือบทั้งหมดถูกใช้เพื่อช่วยทำสงคราม ซึ่งในช่วงเวลานี้ ว่าวไม่ได้เล่นเพื่อความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว แต่ใช้เพื่อส่งข่าวและใช้เป็นเครื่องมือในการขนส่งอาวุธดินปืนในสงครามเช่นเดียวกันกับไทย โดยมีตำนานกล่าวถึงว่า

“เมื่อ 169 ปี ก่อน ค.ศ. นายพลจีนชื่อ ฮัน ฉิน (Han Hsin) ได้ใช้ความยาวของสายว่าวในการวัดระยะทางระหว่างกองทัพกับกำแพงเมืองศัตรู เพื่อใช้ระยะทางของการขุดอุโมงค์เข้าไปโจมตีศัตรูทางใต้ดิน”

จากข้อมูล เห็นได้ว่า แม่ทัพจีนใช้ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการคำนวณระยะทาง โดยใช้สายว่าวจากฝ่ายหนึ่งไปยังอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้รู้ระยะห่างระหว่างกองทัพกับเป้าหมายการโจมตี

2.2 ภาพสะท้อนในด้านสังคม

2.2.1 ภาพสะท้อนปัญหาสังคม

ว่าวได้สะท้อนถึงปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การใช้ไฟฟ้านิยมมากขึ้น และเนื่องจากนักเล่นว่าวไม่ระวังทำให้ว่าวไปติดสายไฟฟ้า จนเกิดปัญหาการเสียชีวิต ทำให้มีหลายคนตาย นิยม คนเชื้อ (2533 : 7) ได้กล่าวว่า

“ว่าวเป็นสิ่งที่สร้างปัญหากับระบบการจ่ายไฟฟ้า เพราะมีว่าวไปติดสายไฟฟ้า และเคยมีคนถูกไฟดูดตายหลายคน ทำให้การเล่นว่าวเสื่อมความนิยมลงไป”

จากข้อมูล เห็นได้ว่า เมื่อการเล่นว่าวได้รับความนิยมไปทั่วประเทศ ในขณะที่มีสายไฟตามท้องถนน มีนักเล่นบางคนไม่ระมัดระวัง ทำให้ว่าวไปติดสายไฟฟ้า และมีคนถูกไฟฟ้ดูดตายหลายคน ทำให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัย

2.2.2 ภาพสะท้อนวิถีชีวิตของคนในสังคม

การเล่นว่าวเป็นการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์ เช่น ช่วยส่งเสริมความเพลิดเพลิน ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด เสริมสร้างกำลังกายให้แข็งแรง และช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ส่วนข้อมูลของจีนสมัยราชวงศ์ซิง ในหนังสือเรื่อง “燕京岁时记 (yan jing sui shi ji)” ได้บันทึกไว้ว่า
“儿童放之 (风筝) 空中, 最能清目”

แปลความว่า การเล่นว่าวมีประโยชน์ต่อสายตาเด็ก ช่วยปรับปรุงวิสัยทัศน์

จากข้อมูล พบว่าในสมัยราชวงศ์ซิง คนจีนได้ยอมรับกิจกรรมการเล่นว่าวเป็นกีฬาชนิดหนึ่งและยังมีประโยชน์ในการส่งเสริมสุขภาพตา คือ ช่วยปรับปรุงการมองเห็นของเด็กจากการใช้สายตาจ้องมองเคลื่อนที่ของว่าวในอากาศ

2.3 ภาพสะท้อนในด้านวัฒนธรรม

2.3.1 ภาพสะท้อนความเชื่อ

การเล่นว่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับศาสนา ความเชื่อ ประเพณี โดยคนไทยมีความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับว่าว เช่น การเล่นว่าวเพื่อจะได้ขอฝน ขอพร เป็นต้น ตามที่ วันทนี นามสวัสดิ์ (2537 : 108-120) ในเรื่อง ว่าว ในชีวิตไทยชุดบูชาพญาแถน เล่าถึงว่าวไทยในเรื่อง นางสุชาดาพาว่าวลงสู่โลก ได้กล่าวว่า

“เมื่อกาลเวลาล่วงเลยมาอีกนาน ดึกสงัดในคืนหนึ่งของฤดูเกี่ยวข้าว องค์อัมรินทร์ (เป็นเทวดา) เสด็จสู่รั่มไม้ปาริชาติ ประทับบนทิพย์บัณเฑาะว์ บรรทมเหนือทิพย์อาสน์ พร้อมด้วยนางสุชาดาพระชายาองค์ที่ 4 แวดล้อมไปด้วยเหล่าเทพบุตร เทพธิดาอยู่มากมาย ขณะนั้นองค์อัมรินทร์ และพระชายา พร้อมทั้งเหล่าเทพธิดาทั้งปวง ต่างก็ได้ยินเสียงดนตรีประหลาด จึงแหงนดูบนท้องฟ้าก็เห็นดาวว่าวที่มีคันศรของพระราม ลอยผ่านไปไนจักรวาล จึงมีบัญชาให้พระวิษณุกรรมไปนำมาให้ดู พระวิษณุกรรมจึงเหาะตามเสียงไปจนพบดาวว่าว จึงเอาสายป่านคล้องดึงว่าวมาผูกไว้เหนือทิพย์อาสน์ขององค์อัมรินทร์ ยิ่งความชื่นชมแก่องค์อัมรินทร์ องค์สุชาดาและเหล่าพวกเทพธิดาเป็นยิ่งนัก องค์สุชาดาจึงขออนุญาตองค์อัมรินทร์ให้นำดาวว่าวจากสรวงสวรรค์ขึ้นดาวดึงส์ลงไปยังโลกมนุษย์ เพื่อให้ชาวโลกได้ฟังบ้าง”

จากข้อมูล เห็นได้ว่า คนไทยมีความเชื่อที่เกี่ยวกับเทวดา เชื่อกันว่า มีเทวดาอยู่บนสวรรค์ ทำหน้าที่ช่วยดูแลธรรมชาติ และโลกมนุษย์ และองค์สุชาดาเป็นต้นกำเนิดที่นำว่าวจากสรวงสวรรค์ขึ้นดาวดึงส์ลงมายังโลกมนุษย์ เพื่อให้ชาวโลกได้ฟังเสียงดนตรีของว่าว

ส่วนว่าวในประเทศจีน ปริญญา สุขจิต และบุญชัย ใจสะอาด (2530 : 4) ได้กล่าวว่า

“ในประเทศจีน ชาวจีนถือว่าวันที่ 9 ของเดือน 9 ทุกปี เป็น “วันว่าว” ในวันนี้จะทำว่าวรูปต่าง ๆ อย่างสวยงามและชักเล่นทั่วประเทศ บางครั้งว่าวแต่ละตัวถูกสมมติว่า เป็นการปลดปล่อยปีศาจหรือสิ่งชั่วร้ายที่อาจจะมาทำร้ายเจ้าของว่าว นอกจากนั้นยังมีประเพณีประจำครอบครัว คือ ผูกว่าวรูปปลาไว้ที่ลานบ้านเพื่อแสดงว่ามีเด็กเกิดใหม่ในครอบครัว”

จากข้อมูล เห็นได้ว่า คนจีนมีความเชื่อว่า การปล่อยว่าวมีประโยชน์ที่จะช่วยการปลดปล่อยปีศาจหรือสิ่งชั่วร้ายที่อาจจะมาทำร้ายเจ้าของว่าว การผูกว่าวรูปปลาไว้ที่ลานบ้านเพื่อแสดงว่ามีเด็กเกิดใหม่ในครอบครัว

นอกจากนี้ คนจีนเชื่อกันว่าใช้รูปภาพที่หมายถึงความเป็นสิริมงคลจะได้รับพรจากสิ่งนั้น จึงเขียนลวดลายต่าง ๆ ใส่บนว่าว ที่แสดงถึงความหมายที่ดี เช่น ขอพร อายุยืนยาว สิริมงคล เป็นต้น จึงสะท้อนให้เห็นความรู้สึกและความหวังที่ดีในด้านการดำรงชีวิตของคนจีนผ่านลวดลายต่าง ๆ บนว่าว อย่างเช่นว่าว ว่าวมังกร หรือว่าวต่าง ๆ ที่มีรูปภาพของสัตว์สิริมงคล เพื่อแสดงความสิริมงคล

2.3.2 ส่วนนที่เกี่ยวกับการเล่นว่าว

วัฒนธรรมการเล่นว่าวในประเทศจีนและประเทศไทยมีมานานแล้ว มีความสัมพันธ์กันกับชีวิตอย่างแนบแน่น จึงเกิดสำนวนที่ใช้อธิบายเปรียบเทียบสถานการณ์ต่าง ๆ หลายสำนวน เช่น

วิ่งรอก มาจากการแข่งขันว่าวพันัน ต้องอาศัยลูกมือช่วยวิ่งรอกดึงหรือผ่อนสายป่านว่าว ยิ่งว่าวกำลังเข้าที่ค้ำขันจะแพ้ชนะกัน คนวิ่งรอกว่าวจะขลุมนเหนื่อยหนัก ไม่ได้หยุดเลย อีกความหมายหนึ่งคือ คนที่ทำงานคว้นคนเดียวหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน

สุดสายป่าน คือการปล่อยวาวไปจนหมดสายป่าน อีกความหมายหนึ่งคือ ผู้ปกครองหรือบิดามารดาที่เลี้ยงเด็กปล่อยตามใจจนไม่สามารถจะควบคุมได้

“风筝脱了线” แปลเป็นภาษาไทยว่า สายป่านของวาวหลุดจากมือ อีกความหมายหนึ่งคือ อยู่ในสถานการณ์ที่อันตรายมาก

“电线上的风筝” แปลเป็นภาษาไทยว่า วาวที่พันกันกับเสาไฟฟ้า อีกความหมายหนึ่งคือ เรื่องต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ มีการสับสน วุ่นวายอยู่

จากข้อมูล เห็นได้ว่า การเล่นวาวได้รับความนิยมในทั้งประเทศจีนและไทย จนเกิดเป็นสำนวนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.4 ภาพสะท้อนในด้านเศรษฐกิจ

ในหนังสือของพระยาภิรมย์ภักดี (บุญรอด เศรษฐบุตร) ได้ชี้ให้เห็นว่า ในสมัยสุโขทัยประเทศจีนกับประเทศไทยได้แต่งราชทูตสื่อสารกัน และกระดาษที่ทำวาวของไทยซื้อมาจากประเทศจีน ซึ่งสะท้อนให้เห็นประเทศไทยกับประเทศจีนมีความสัมพันธ์กันในทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจุบันนี้ นักเล่นวาวที่ทำวาวได้มีน้อยลง ส่วนใหญ่ซื้อจากร้านต่าง ๆ ที่ขายวาว ในช่วงเดือนเมษายน มีร้านขายวาวเปิดขึ้นในบริเวณสนามหลวงจำนวนมาก วาวที่ขายมีหลายชนิด เช่น วาวจุฬา วาวปีกเป็ด วาวงู วาวนก เป็นต้น นอกจากนี้ มีการจัดกิจกรรมการแข่งขันวาวทุกปี ประเพณีการเล่นวาวจึงได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจให้มาชมการแข่งขัน เป็นการช่วยส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ

ส่วนวาวในประเทศจีน ในสมัยราชวงศ์ซ่งได้ เริ่มมีวาวขายเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ เนื่องจากความต้องการวาวของประชาชนมีมาก จึงก่อให้เกิดการประดิษฐ์วาวเป็นอาชีพ ในสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงเป็นสมัยทองของการเล่นวาว ร้านขายวาวต่าง ๆ จึงเปิดขึ้นมากมาย ในปัจจุบันวิธีการทำวาวได้พัฒนามากขึ้น โรงงานที่ทำวาวจึงเปิดขึ้นมาเรื่อย ๆ และที่หมู่บ้าน Yang Jia Bu เมืองเหวยฟางก็ได้ทำวาวมากถึงหนึ่งแสนตัวต่อปี

2.5 ภาพสะท้อนในด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

ประเทศไทยและประเทศจีนเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การทำวาวใช้วัสดุง่าย ๆ เช่น กระดาษไม้ไผ่ที่ทำได้ในประเทศ นอกจากนี้ การมีท้องฟ้าแจ่มใส มีสายลมพัดแรง สามารถส่งวาวให้ขึ้นไปลอยในอากาศได้ ล้วนเป็นการส่งเสริมการเล่นวาวให้เผยแพร่ไปทั่วประเทศ

เนื่องจากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมในแต่ละภาคของไทยมีความแตกต่าง ทำให้รูปแบบวาวที่นิยมเล่นของแต่ละภาคแตกต่างกัน เช่น ในภาคกลางนิยมเล่นวาวจุฬา วาวปีกเป็ด ภาคใต้นิยมเล่นวาวควาย ในภาคเหนือ นิยมเล่นวาวอีลิ้ม วาวในแต่ละภาคมีลักษณะต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น วาวควายมีขนาดใหญ่ แต่ถ้าหากมีสายลมที่ดี จึงทำให้ลอยขึ้นได้ วาวในภาคเหนือมีขนาดเล็กกว่าและยังมีส่วนหางมาช่วยให้วาวลอยขึ้น ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่ารูปร่างวาวของวาวมีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ

ส่วนวาวในประเทศจีนก็เหมือนกัน วาวในแต่ละสถานที่ของประเทศจีนมีลักษณะที่คล้ายกันและแตกต่างกัน เช่น วาวที่นิยมเล่นในปักกิ่งคือวาวนกนางแอ่น ตัววาวจะทำเป็นรูปนกนางแอ่นที่กางปีกสองข้างบินขึ้นท้องฟ้า มีหางยาวและแหลมปลิวตามกระแสลม ส่วนวาวของเมืองเหวยฟาง มณฑลซานตง ได้รับอิทธิพลด้านศิลปะจากภาพวาดเหนียนหัวที่ทำด้วยไม้แกะสลัก มีรูปแบบสวยงาม มีสีสันสดใส เช่น วาวนกนางแอ่น นกอินทรี วาวผีเสื้อ วาวปลา วาวอักษร วาวปีกแข็ง วาวที่มีปีกอ่อน เป็นต้น

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและพัฒนาการการเล่นวาวของไทยและจีน ผลการวิจัยได้พบว่า ประเทศไทยและประเทศจีนมีประวัติการเล่นวาวยาวนาน และมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย วาวจีนกับวาวไทยมีลักษณะร่วมและแตกต่างกัน และได้รับความนิยมและเสื่อมความนิยมแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและสถานที่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของการวิจัยคือ เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมและวัฒนธรรมของไทยและจีนจากการเล่นว่าว พบว่า การเล่นว่าวได้สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของทั้งประเทศไทยและจีน ตลอดจนคุณค่าทางด้านสังคม โดยว่าวเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี การเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิโชค วิเชียร (2554) เรื่อง “ว่าวกับวิถีชีวิตพื้นฐาน” อธิบายถึงการใช้รูปแบบของว่าวเป็นสิ่งสะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความผูกพันกับสังคมไทยมานาน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเชิงเปรียบเทียบของ Wang lijiao (2555) เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบตำนานการกำเนิดและประเพณีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพญานาคของไทยและมังกรของจีน” ที่พบว่า ตำนานและประเพณีเป็นภาพสะท้อนของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเราสามารถเข้าถึงสังคมและวัฒนธรรมของชาติใดชาติหนึ่งได้โดยผ่านตำนานและประเพณีของชาตินั้น เช่นเดียวกับการทำความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของไทยและจีนผ่านการเล่นว่าว

บรรณานุกรม

วิทยาลัยภาษาจีนปักกิ่ง, มหาวิทยาลัยครุหนานจิง และ มหาวิทยาลัยครุอันฮุย. (2550) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศจีน. กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ.

นิยม คนเชื้อ. (2549) ศิลปะประดิษฐ์ ว่าวไทย. กรุงเทพมหานคร : เพชรกระรัต.

ปริญญา สุขชิต และ บุญชัย ใจสะอาด. (2530) กติกาและการดูว่าวจุฬา-ปักเป้า : งานประเพณีกีฬาไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บุณรอดบริวเวอรี่.

พระยาภิรมย์ภักดี (บุญรอด เศรษฐบุตร). (2464) ตำนานว่าวพันทน์. ตำราผูกว่าว วิธีชักว่าวและการเล่นว่าวต่อสู้ในอากาศ. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.

ยุพิน ธชาศรี. (2526) ว่าวไทย. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

วันทนีย์ นามสวัสดิ์. (2537) “ว่าว” ในชีวิตไทยชุดบุชาพญาแฉน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

สมัชชา นิยมศิลป์. (2543) ไปบินว่าวกันเถอะ. กรุงเทพมหานคร : ต้นอ้อ 1999.

สิทธิโชค วิเชียร. (2554) ว่าวกับวิถีชีวิตพื้นบ้าน=The kite and Thai life. ศิลปินพจน์ ศ.บ.

(สาขาศิลป์ไทย) กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาศิลป์ไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Wang lijiao. (2555) การศึกษาเปรียบเทียบตำนานการกำเนิดและประเพณีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพญานาค ของไทยและมังกรของจีน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการศึกษาสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

“วรรณคดี นิทานพื้นบ้าน สุวรรณหงส์” ม.ป.ป. [ออนไลน์]

แหล่งที่มา : <http://www.niyay.com/story/chapter/162589.html>. (26 กุมภาพันธ์ 2557)

Ma Wei Hong และ Teng Xiao Xi. (2551) 风筝文化的经济特色. [ออนไลน์]

แหล่งที่มา : <http://www.cnki.net>. (12 มกราคม 2557)

การวิเคราะห์สารคดีชีวประวัติของชาวจีนอพยพในประเทศไทย

Ni Feng⁽¹⁾, พัชรินทร์ บุรณะกร^{(2)*}

⁽¹⁾หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและคุณค่าของสารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทย โดยศึกษาวิเคราะห์สารคดีที่เกี่ยวกับชีวประวัติชาวจีนอพยพจำนวน 5 เล่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและคุณค่าของสารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าสารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทยนำเสนอเนื้อหาว่าชีวิตของชาวจีนอพยพในประเทศไทยในช่วงต้นมีชีวิตที่ยากจน ต้องผ่านความยากลำบากต่าง ๆ มากมายนักต้องต่อสู้เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น และนำเสนอเนื้อหาด้าน คุณธรรม จริยธรรมของชาวจีนอพยพ ได้แก่ ความขยัน ความอดทน ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ คุณธรรม จริยธรรมเหล่านี้ช่วยให้ชาวจีนอพยพในประเทศไทยประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี เมื่อพวกเขาประสบความสำเร็จแล้วพวกเขาได้มีส่วนช่วยเหลือสังคมไทยด้วย ชีวิตของชาวจีนอพยพเหล่านี้เป็นตัวอย่างอันดีของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านการดำเนินชีวิตให้กับเยาวชนได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: สารคดี สารคดีชีวประวัติ ชาวจีนอพยพ

An Analysis of Biographies of the Oversea Chinese in Thailand

Ni Feng⁽¹⁾, Patcharin Buranakorn^{(2)*}

⁽¹⁾Master of Arts (Communicative Thai as a Second Language), Huachiew Chalermplakiet University

⁽²⁾Faculty Of Liberal Arts, Huachiew Chalermplakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

The aim of this research is to analyze content and value of the overseas Chinese biographies in Thailand. The study is used to analyze for 5 non-fiction of overseas Chinese biographies in Thailand and have objectives to analyze content and value of overseas Chinese biographies in Thailand's non-fiction. The result shows that the non-fiction of overseas Chinese biographies in Thailand were presented content that the life of overseas Chinese in Thailand is poor in the early days, and need to get through a lot of different hardships. Fighting in order to make the life be better and presented content of morals ethics of overseas Chinese such as diligent, patient, grateful, honesty and so on. These good morals and ethics help the overseas Chinese in Thailand get a great success to live in Thailand get a great success in Thailand. When they succeed they will help the Thai society as well. These overseas Chinese lives are the good examples of people in terms of living for young people.

Keywords: Non-fiction / Biography non-fiction / Generation overseas chinese

บทนำ

ชีวประวัติบุคคลที่นำมาเขียนเป็นสารคดีนั้น มีหลากหลายกลุ่มคน กลุ่มคนที่ปรากฏเรื่องราวในรูปแบบสารคดีจำนวนมากกว่าคนกลุ่มอื่นคือกลุ่มชาวจีนอพยพที่ตั้งที่ แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (2550 : 236-240) กล่าวว่า ชาวจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทย ได้ผ่านความยากลำบากในการดำเนินชีวิต ความมานะพยายามเป็นคุณลักษณะสำคัญของชาวจีนรุ่นแรกที่ทำให้พวกเขาประสบความสำเร็จ คุณธรรมต่าง ๆ ได้แก่ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ประหยัด เข้มแข็ง ก็เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูกหลาน คุณธรรมจริยธรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดีงาม อันทำให้ชาวจีนอพยพในประเทศไทยมีวิถีชีวิตที่งดงาม เรียบง่าย สามารถนำไปเป็นตัวอย่างเฝ้าการดำเนินชีวิตได้

เรื่องราวของบุคคลในสารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพดังกล่าวข้างต้นเป็นเรื่องราวของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตจากเดิมที่มีแต่ “เสื่อผืนหมอนใบ” เดินทางมาจากจีนแผ่นดินใหญ่ด้วยความยากจน ต่อมา ได้กลายเป็นบุคคลที่ร่ำรวยและมีชื่อเสียงในสังคมไทย ในด้านเศรษฐกิจ บุคคลเหล่านี้สามารถทำธุรกิจ ด้วยความขยัน อดทนจนประสบความสำเร็จได้ ในด้านครอบครัว ชาวจีนอพยพในประเทศไทยได้สร้างครอบครัวขนาดใหญ่ สมาชิกในครอบครัวแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน ในด้านสังคม ชาวจีนอพยพในประเทศไทยได้พัฒนาตัวเองจนประสบความสำเร็จและได้ช่วยเหลือสังคมไทยเนื้อหาในสารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทยเหล่านี้จึงมีประโยชน์ต่อผู้อ่านในด้านการเป็นบุคคลตัวอย่างต่อการดำรงชีวิต และมีคุณค่าต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์สารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของสารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของสารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาและคุณค่าของสารคดี
2. ศึกษาชีวประวัติและสารคดีที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนอพยพในประเทศไทยจากเอกสารต่าง ๆ
3. ศึกษาสารคดีเกี่ยวกับชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทย
4. คัดเลือกสารคดีเกี่ยวกับชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทย จำนวน 5 เล่ม คือ 1) อุเทน เตชะไพบูลย์ และ 2) ชิน โสภณพนิช 3) ตะวันออกที่เมืองไทย 4) รักชาติยิ่งชีพ : ชิวประวัติเหี้ย กวงเอี่ยม 5) วิเชียร เผอิญโชค
5. วิเคราะห์เนื้อหาของสารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทย
6. วิเคราะห์คุณค่าของสารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทย
7. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณานาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

การรายงานผลการวิจัยในบทความนี้จะขอนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดังต่อไปนี้

1. การใช้ชีวิตของชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนเริ่มต้น

สารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนเริ่มต้น นำเสนอเนื้อหาสภาพชีวิตของชาวจีนอพยพที่ไม่ดีนัก ชาวจีนอพยพในประเทศไทย ในตอนเริ่มต้นมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่อย่างอดอยากและต้องพบกับอุปสรรคในชีวิต หลากหลายประการ พวกเขาต้องใช้ความอดทน ต้องเข้มแข็ง ต้องพยายาม เพื่อพัฒนาสภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้นและเอาชนะอุปสรรคด้วยจิตใจที่เข้มแข็งเพื่อชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

1.1 การประกอบอาชีพ

สารคดีเรื่อง วิเชียร เผอิญโชค กล่าวถึง วิเชียร เผอิญโชค ชาวจีนอพยพที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยแบบมือเปล่า เขาเริ่มต้นทำงานรับจ้างหาบหุสตะเตชะขายและพูดภาษาไทยไม่คล่อง การพูดภาษาไทยไม่คล่องเป็นอุปสรรคต่อการขายของ แต่เขาก็พยายามใช้ภาษาท่าทางแทนการพูดภาษาไทยในการทำงานเพื่อเลี้ยงครอบครัวและเลี้ยงตัวเอง เมื่อ วิเชียร โตขึ้น อาศัยของวิเชียรให้เขาเริ่มฝึกอาชีพหาบเต้าหู้ออกไปเร่ขายและเลี้ยงหมูกับญาติคนหนึ่ง เขาจึงได้เปลี่ยนอาชีพเพื่อให้ตนเองมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ดังความว่า

วิเชียร เผอิญโชค ได้งานรับจ้างหาบหุสตะเตชะขายเป็นงานแรก ตอนนั้นเขายังพูดภาษาไทยยังไม่คล่องแต่ก็เอาตัวรอดด้วยภาษาท่าทางร่างกาย ใช้มือไม้และกิริยาท่าทางสื่อสารจนพอเข้าใจได้

เอี่ยวเซียงถูกกำหนดอนาคตให้เริ่มฝึกอาชีพด้วยการไปทำงานกับญาติ ทุกเช้าเขามีหน้าที่หาบเต้าหู้ออกไปเร่ขาย จนหมดหาบก็ยกกลับเข้าบ้าน ตกบ่ายก็ออกไปอีกครั้ง คราวนี้ต้องไปเก็บผักบุงมาต้มกับรำและปลายข้าวเอาไว้เลี้ยงหมู เพื่อขุนให้ได้เนื้อหนังโดยไวจะได้ส่งขาย

(นักผู้ผู้สร้างสรรค์ยานยนต์ไทย วิเชียร เผอิญโชค. 2531 : 50-54)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า สารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพชีวิตชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนเริ่มต้นพวกเขาอยู่ในสภาพที่ไม่มีฐานะเป็นคนจน แต่ชาวจีนอพยพพยายามทำงานไม่ได้ปล่อยให้ตัวเองว่างเปล่า คิวหาโอกาสทำงานทุกที่ ในประเทศไทยชาวจีนอพยพทำค้าขาย ทำงานด้วยความขยันและทำงานทุกชนิดเท่าที่ทำได้ เพื่อเลี้ยงครอบครัวและเพื่อเก็บเงินสร้างฐานะทำงานของส่วนตัว จะพยายามทำให้ตนเองมั่นคงอยู่ในประเทศไทย

1.2 การอยู่อาศัย

สารคดี เรื่อง ตะวันออกที่เมืองไทย กล่าวถึง ชิวซี แซ่ตั้งตอนเริ่มต้นมาตั้งเมืองไทยในครั้งแรก ยังไม่มีบ้านของตนเอง ต้องอาศัยอยู่กับครอบครัวของพี่ชายและพี่สะใภ้ซึ่งทำให้เขารู้สึกอึดอัดมาก เพราะว่าสมาชิกในครอบครัวของพี่ชายมีจำนวนมาก อาหารการกินก็ไม่พอกิน ครอบครัวพี่ชายยังต้องเลี้ยงเขาเพิ่มอีก 1 คน ทำให้การใช้ชีวิตเป็นไปอย่างลำบาก พี่สะใภ้ก็ไม่สบายใจ ชิวซีเองก็ไม่สบายใจเช่นกัน ดังความว่า

ก่อนหน้าที่ผมจะเข้ามาอยู่บ้านนี้ พวกเขามีกินก็จำกัดจำเขี่ยเต็มที่ แต่พอผมเข้ามาอยู่ด้วยก็เลย กลายเป็นการเพิ่มปากเพิ่มท้องเข้าไปอีกผมกลายเป็นภาระของครอบครัวทำให้พวกเขาลำบากเพิ่มขึ้น “ทุกวันนี้ครอบครัวเราก็กินไม่พอจะกินอยู่แล้ว ยังมีคนอื่นมาเพิ่มภาระให้กับครอบครัวอีก ฉันทก็หวังแต่ว่าเธอจะเข้าใจ รีบช่วยตัวเองและไม่มาเป็นภาระกับเรานานนัก” คำพูดของพี่สะใภ้

(ตะวันออกที่เมืองไทย. 2537 : 142-143)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า สารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพนำเสนอเนื้อหาของชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนเริ่มต้นว่าชาวจีนอพยพไม่มีที่อยู่ประจำแล้วเพื่อมีชีวิตรอดอยู่ในเมืองไทยเขาได้ขอความช่วยเหลือจากญาติและอาศัยอยู่กับญาติ แต่ครอบครัวของญาติก็ไม่พอกิน ต้องเลี้ยงลูก ๆ ของเขาหลายคน เพิ่มปากเพิ่มท้องอีกก็เหมือนเพิ่มภาระให้ครอบครัวของญาติอีก ทำให้การใช้ชีวิตของชาวจีนอพยพรู้สึกอึดอัดลำบากมากแล้วต้องรับงานทำ รีบช่วยตัวเองให้ทำมาหากินไม่เป็นภาระของคนอื่น

สรุปได้ว่า การใช้ชีวิตของชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนเริ่มต้นส่วนมากมีชีวิตที่ยากจน ดำเนินชีวิตอย่างลำบาก ไม่มีฐานะทำงานแบบลูกจ้างและต้องหวังโยการกินการอยู่อาศัย ต้องพบกับอุปสรรคต่าง ๆ ความยากจนและความยากลำบากจึงเป็นสิ่งที่ชาวจีนอพยพต้องเผชิญอย่างกล้าหาญและพยายามต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหาให้ได้

2. การใช้ชีวิตของชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนพัฒนา

สารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทยนำเสนอเกี่ยวกับชีวิตชาวจีนอพยพ หลังจากผ่านอุปสรรคแล้วพวกเขาสร้างตัวได้ดีมากขึ้น ภาวะเศรษฐกิจของพวกเขาทยอยดีขึ้น บางคนก่อตั้งบริษัท บางคนก่อตั้งธนาคาร บางคนค้าขาย ชาวจีนอพยพแต่งงาน

มีครอบครัวและส่วนใหญ่มีภรรยามากกว่า 1 คน มีลูกหลายคน เป็นครอบครัวที่ใหญ่เพราะชาวจีนเชื่อว่าการมีลูกมาก แสดงถึงความสุขของครอบครัวและยังเชื่อว่าต้องทำให้ธุรกิจของตนให้มั่นคง เพื่อเป็นมรดกให้กับลูกหลานต่อไป

2.1 ด้านธุรกิจ

ในสายตาของชาวจีนการทำธุรกิจเป็นงานที่สำคัญ ชาวจีนอพยพเชื่อว่าธุรกิจเท่านั้นที่จะทำให้ตัวเองอยู่ในประเทศไทยได้อย่างสบายและมีความสุข ชาวจีนอพยพที่เข้ามาประเทศไทยพยายามทำธุรกิจส่วนตัว ธุรกิจของพวกเขาก็ได้พัฒนาดีขึ้น

2.1.1 การค้าขาย

สารคดีเรื่อง ชิน โสภณพนิช กล่าวถึง นายชิน มีความรอบรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจ ตอนพัฒนานายชินก็ตั้งใจทำงานหาแนวทางดี ๆ ที่จะช่วยทำธุรกิจของตัวเอง นายชินไม่ยอมทำงานเป็นลูกจ้างตลอดชีวิต เขาจึงทำงานเป็นลูกจ้างไปก่อนและมองหาโอกาสอื่น ๆ ไปด้วย เขาหวังว่าวันหนึ่งจะมีธุรกิจเป็นของตัวเองและทำให้ธุรกิจเติบโตขึ้นได้ เขาจึงเปลี่ยนจากการเป็นลูกจ้างมาเป็นการค้าขายด้วยความทรหด ความมานะและไม่ย่อท้อในการทำธุรกิจ ดังความว่า

จากการที่เป็นลูกจ้างและผู้จัดการร้านขายวัสดุก่อสร้างมาถึง 2 ร้านเป็นเวลาหลายปี นายชินเริ่มมองเห็นช่องทางที่จะทำมาค้าขายของตนเอง โดยอาศัยความถนัดในเชิงการค้าและความคุ้นเคยที่รู้จักผู้คนกว้างขวางมากขึ้น เป็นแนวทางในการสร้างฐานะต่อไป อีกประการหนึ่งเขาตระหนักแน่แกใจว่าการทำงานเป็นลูกจ้างคนอื่น ย่อมไม่ใช่หนทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จก้าวหน้าได้

ดังนั้น ชิน โสภณพนิช จึงได้รวบรวมเงินทุนกับเพื่อนเปิดร้านขายของหลายอย่างตั้งแต่เครื่องเหล็กวัสดุก่อสร้าง เครื่องเขียนและของเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เช่นเดียวกับร้านค้าส่วนใหญ่ในสมัยนั้น

(ชิน โสภณพนิช. 2531 : 85)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า สารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพนำเสนอเนื้อหาเรื่องชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนพัฒนามีความรู้สึกว่าตนเองอยากจน มีรายได้น้อยจึงต้องอดสาหะพยายามที่สุดในการทำงาน เพื่อจะได้สร้างเนื้อสร้างตัวให้เป็นหลักเป็นฐานแก่ชีวิตต่อไป ในช่วงพัฒนาชาวจีนอพยพจากที่เคยเป็นลูกจ้างหลายปีแล้วหาโอกาสมองเห็นช่องทางทำค้าขายของตนเองได้แล้วชาวจีนอพยพยังรู้วิธีที่ทำให้เขามีโอกาสที่ได้ช่องทางทำการค้าขายนั้นก็คือหาเพื่อนที่อยากจะร่วมกันทำธุรกิจด้วยกันในที่สุดชาวจีนอพยพจึงได้เปิดร้านค้าขายและทำธุรกิจด้วยตัวเอง ดังนั้น ชาวจีนอพยพจึงไม่ใช่คนที่ทำงานใงานหนึ่งอย่างเดียวตลอดไปได้ แต่เป็นคนที่ดีก้าวหน้าและต้องการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อตนเองและครอบครัวจะได้อยู่ในประเทศไทยได้อย่างมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองมากยิ่งขึ้น

2.1.2 การก่อตั้งบริษัท

สารคดีเรื่อง รักชาติยิ่งชีพ : ชิวประวัติเหี้ยกวงเอี่ยม กล่าวถึง เหี้ยกวงเอี่ยม กับเพื่อน 6 คน ก่อตั้งบริษัทชื่อว่า “หลักสูง” บริษัททำกิจการขนส่งในแม่น้ำ เหี้ยกวงเอี่ยมขยันทำงานตั้งแต่เช้าจนมืดและต้องเดินทางไปต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางรถหรือทางเรือและติดตามงานต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ในที่สุด เหี้ยกวงเอี่ยม ก็ทำใ้งานที่เขาทำไม่ผิดพลาด จึงทำให้คนอื่นไว้วางใจเขาและเขาได้กลายเป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ ดังความว่า

เหี้ยกวงเอี่ยมเริ่มทำงานแต่เช้ามืดไปจนถึงจนตื่นทุกวัน เดินทางติดตามดูแลงานด้านต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเส้นทางบกหรือทางน้ำ ไม่ว่าจะฝนจะตกแดดจะออกก็ไม่เคยขาดเมื่องานต่าง ๆ ที่พอรับจัดการล้วนแต่สำเร็จ ลุล่วงไปโดยไม่มีข้อผิดพลาด พอจึงเป็นที่เชื่อถือในหมู่เจ้าของและผู้จัดการของธุรกิจต่าง ๆ เป็นอย่างดี

พ่อกับเพื่อนสนิทห้าคนจึงปรึกษากันจัดตั้งบริษัทขนส่งทางเรือขึ้นมาบริษัทหนึ่ง ตั้งชื่อว่า บริษัท “หลักสูง” บริษัทที่ตั้งใหม่นี้มีจะทำกิจการขนส่งในแม่น้ำเป็นหลัก และเลือกพ่อเป็นกรรมการผู้จัดการ ทำหน้าที่ดูแลกิจการต่าง ๆ

(รักชาติยิ่งชีพ : ชิวประวัติเหี้ยกวงเอี่ยม. 2537 : 32)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า สารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพนำเสนอเนื้อหาเรื่องของชาวจีนอพยพชีวิตช่วงพัฒนาชาวจีนอพยพได้ก่อตั้งบริษัทด้วยความขยันขันแข็งและทำงานหลาย ๆ อย่างซึ่งทำให้พวกเขาประสบความสำเร็จในการในงานหลาย ๆ ด้านได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ชาวจีนอพยพยังมีความรับผิดชอบสูงและทำให้พวกเขาเป็นคนที่น่าเชื่อถือ ในที่สุดชาวจีนอพยพได้ก่อตั้งบริษัทกับเพื่อน ได้ลงทุนด้วยกันก่อตั้งบริษัท เพราะชาวจีนอพยพในช่วงพัฒนาแบบยากจนไม่มีฐานะ แม้กระทั่งทำงานมีรายได้แต่ก็ไม่ถึงสามารถก่อตั้งบริษัทเองได้ ชาวจีนอพยพจึงต้องหาเพื่อนมาร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้วสร้างฐานะด้วยกัน ทำให้เราได้ว่าเพื่อนเป็นคนที่สำคัญส่วนหนึ่งของชาวจีนอพยพเมื่อก่อตั้งบริษัทในช่วงพัฒนา

สรุปได้ว่า ชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนพัฒนา ก่อนที่จะไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ต้องทุ่มเทและพยายามเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะทำการค้าขายหรือก่อตั้งบริษัท ต้องเอาใจใส่ในการทำงานอย่างเต็มที่ จึงจะมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต

2.2 ด้านครอบครัว

ครอบครัวคือหน่วยย่อยที่สุดในสังคมและมีความสำคัญที่สุดในสังคม เพราะครอบครัวในสังคมเจริญก็จะทำให้สังคมนั้นเจริญไปด้วย ครอบครัวเป็นที่ยู่ออาศัยและทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวซึ่งสมาชิกในครอบครัวมักมีความเกี่ยวพันทางการแต่งงานเป็นหลัก มาอาศัยในครอบครัวเดียวกันและมีความเกี่ยวพันกันทางสายเลือด ทางเครือญาติซึ่งการแต่งงานและเลี้ยงลูกเป็นสิ่งสำคัญของชาวจีนอพยพ

2.2.1 การแต่งงาน

สารคดีเรื่อง รักชาติยิ่งชีพ : ชิวประวัติเหียงกวงเอี่ยม กล่าวถึง เหียงกวงเอี่ยมมีภรรยา 5 คน ได้แก่ หญิงสาวแซ่ตั้งเพี้ยน แซ่อิว แซ่หลี แซ่เตี้ย การที่เหียงกวงเอี่ยม มีเมียหลายคน เกิดขึ้นจากการที่ญาติของเหียงกวงเอี่ยมช่วยหาให้เพื่อนของเหียงกวงเอี่ยมแนะนำให้และเหียงกวงเอี่ยมพบคนรักเองพวกเขารักกันแล้วจึงแต่งงานกัน เหียงกวงเอี่ยมต้องการสร้างครอบครัวให้ใหญ่โต เพื่อให้ครอบครัวมั่นคงและเพื่อให้ครอบครัวได้พัฒนาดียิ่งขึ้น ดังความว่า

กลับเมืองจีนไม่นานก็ได้รับการแนะนำหญิงสาวแซ่ตั้งจากหมู่บ้านข้างเคียง ทำพิธีแต่งงานกัน

พอจึงแต่งภรรยาคนที่สี่ซึ่งเป็นลูกสาวบ้านแซ่เตี้ย และเพื่อหลีกเลี่ยงไม่มีเรื่องขัดแย้งกับภรรยาและลูกสาวของภรรยาคนก่อนที่อยู่เมืองไทย

แม่ของฮวงตกลงยกลูกสาวให้ ทั้งสองรู้จักกันที่เมืองไทยที่ทำงาน แต่งงานเป็นครั้งที่สอง แต่ไม่นานฮวงก็ล้มป่วยและเสียชีวิตไป เหียงกวงเอี่ยมแต่งงานใหม่กับสตรีแซ่หลี

(รักชาติยิ่งชีพ : ชิวประวัติเหียงกวงเอี่ยม. 2537 : 51-54)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า การมีเมียหลายแสดงว่าชาวจีนอพยพนิยมมีครอบครัวที่ใหญ่โตแล้วจะได้มีกำลังเพิ่มให้ครอบครัว ได้มีเมียมาช่วยแบ่งกันรับภาระหน้าที่ เมียมีความสำคัญที่ช่วยดูแลลูกและทำงานบ้านซึ่งทำให้ชาวจีนอพยพตั้งใจทำงานอย่างทุ่มเทไม่ต้องห่วงเรื่องบ้าน สะท้อนการสืบทอดวัฒนธรรมจากสาธารณรัฐประเทศจีนว่าการมีครอบครัวใหญ่เป็นสัญลักษณ์ของความเจริญรุ่งเรือง

2.2.2 การเลี้ยงลูก

สารคดีเรื่อง ชิน โสภณนิช กล่าวถึง นายชิน มีลูกทั้งหมด 7 คน เป็นครอบครัวใหญ่และนายชินให้ความสำคัญการเลี้ยงลูก เขาสั่งสอนลูกในหลายเรื่อง โดยสิ่งที่เขาสอนนั้นเป็นแนวคิดที่เขาสืบทอดมาจากคำสอนของบรรพบุรุษชาวจีน และสอนลูกทั้งด้านการใช้ชีวิตที่บ้านและที่ทำงาน ดังความว่า

ในทัศนะของนายชินเขามักกล่าวกับลูกเสมอว่า คนเรานั้นจะต้องรู้จักฝึกฝนตนเองให้มีคุณลักษณะที่ดี 3 ประการ คือ เมื่ออยู่ที่บ้านก็ต้องรู้จักเอาใจครอบครัว ชีวิตส่วนตัวจะได้ราบรื่นปกติสุข เมื่ออยู่ที่ทำงานก็ต้องรู้จักเอาใจผู้บังคับบัญชาและลูกน้อง ชีวิตการงานก็จะรุ่งโรจน์ เมื่ออยู่กับเพื่อนฝูงก็ต้องรู้จักเอาใจเพื่อนถ้อยที่ถ้อยปรองดองกัน ความสัมพันธ์ก็จะยั่งยืนตลอดไป

(ชิน โสภณนิช. 2531 : 197)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนพัฒนาการเลี้ยงลูกด้วยคำสอน คำสอนดังกล่าวเกี่ยวข้องกับและ สืบทอดจากสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าเมื่ออยู่ที่บ้านลูก ๆ ควรรู้จักเอาใจใส่ครอบครัว เมื่ออยู่ที่ทำงานลูก ๆ ควรรู้จักใส่ใจเพื่อน พนักงน เมื่ออยู่กับเพื่อนควรเอาใจใส่เพื่อนอย่างดีและทำให้ตนเองมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนอีกเช่นกัน เมื่อลูก ๆ ชาวจีนอพยพ นำมาใช้สอนลูกหลานก็เพราะว่าถ้าทำตามสามประการนี้จะได้ว่างตัวในสังคมได้ดีและมีชีวิตที่ดีและยั่งยืนได้ การเลี้ยงลูกด้วย คำสอนทั้ง 3 อย่างนี้ทำให้ชาวจีนอพยพโตขึ้นอย่างรวดเร็ว สะท้อนให้เห็นว่าชาวจีนอพยพให้ความสำคัญกับการสอนลูกหลานเป็น อย่างยิ่ง ลูกหลานเป็นอนาคตของครอบครัว ถ้าลูกหลานรู้จักเอาใจใส่ครอบครัว งานและเพื่อน ลูกหลานจะได้รับความก้าวหน้าอย่าง ที่ชาวจีนอพยพคาดหวังไว้

สรุปได้ว่าการใช้ชีวิตของชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนพัฒนา ครอบครัวของชาวจีนอพยพแต่งงานไปแล้วมีลูกหลาน ชาวจีนอพยพเลี้ยงลูก ๆ หลาน ๆ และเอาใจใส่ สอนลูก ๆ หลาน ๆ ให้ดีและให้ความรักกับลูก ๆ หลาน ๆ สอนลูก ๆ หลาน ๆ เป็นคนดี ครอบครัวของชาวจีนอพยพจึงมั่นคงและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3. การใช้ชีวิตของชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนปัจจุบัน

การใช้ชีวิตของชาวจีนอพยพในประเทศไทยตอนปัจจุบันนั้นเป็นช่วงที่ชาวจีนอพยพได้สร้างฐานะให้มั่นคงแล้วจึงทำให้ เศรษฐกิจได้พัฒนาและได้ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ แล้วสุดท้ายพอเศรษฐกิจได้ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ ชาวจีนอพยพก็รู้จักตอบแทนสังคมไทยด้วย

3.1 การสร้างฐานะให้มั่นคง

การสร้างฐานะให้มั่นคง มีความหมายถึงที่ความร่ำรวยและหมายถึงเรื่องของจิตใจในการตอบแทนสังคมไทย สำหรับชาวจีน อพยพเขารู้จักพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลาทำให้เศรษฐกิจของเขามั่นคงมากขึ้น ต่อจากนั้นเขารู้จักตอบแทนบุญคุณตอบแทน สังคมไทยด้วย

3.1.1 เศรษฐกิจ

สารคดีเรื่อง วิเชียร เผอิญโชค กล่าวถึง วิเชียร เป็นคนชอบทำหายไม่ชอบบอญี่ง หลังจากเขาผ่านความยากลำบากต่าง ๆ มาได้แล้วจนเขาสามารถมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและขยายธุรกิจของตัวเองได้สำเร็จเขา ดำเนินกิจการเป็นเอเยนต์ขายรถยนต์อู่ซู พร้อมกับรับซื้อ-ขาย ซ่อมเครื่องยนต์ จนรับต่อตัวถึงรถยนต์ทุกชนิด หลังจากนั้นเศรษฐกิจของเขาได้เติบโตไปเรื่อย ๆ เพราะวิเชียร ทำงานไม่เคยมีวันหยุดได้พักผ่อน ทำงานอย่างหนักเอาเบาสู้ ในที่สุดก็ทำให้เศรษฐกิจของเขาได้เติบโตและมั่นคง ดังความว่า

นายห้างวิเชียรทำงานไม่ทำงานไม่เคยมีวันหยุดพักผ่อนตั้งแต่เริ่มลูกจ้างกระทั่งมีกิจการของตนเองถึงขนาด ที่เคยคิดว่าไม่อยากให้ถึงเวลาพระอาทิตย์ตกดินเลยในแต่ละวัน

เมื่อปี พ.ศ. 2503 ดำเนินกิจการเป็นเอเยนต์ขายรถยนต์อู่ซูอย่างถูกต้องตามเงื่อนไขสมดังความตั้งใจ พร้อม กับรับซื้อ-ขาย ซ่อมเครื่องยนต์ เครื่องมือจักรกลตลอดจนรับต่อตัวถึงรถยนต์ทุกชนิด

(วิเชียร เผอิญโชค. 2537 : 114-115)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า เศรษฐกิจของชาวจีนอพยพได้เติบโตและมั่นคงซึ่งธุรกิจส่วนใหญ่จะเป็นค้าขายทำพร้อมทั้งซื้อ และขาย ก่อนที่ชาวจีนอพยพได้มีธุรกิจของตัวเองและทำให้มันเติบโตมากขึ้นไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ชาวจีนอพยพ พยายามทำงานแบบ ไม่มีวันหยุด ทุกวันมีแต่ทำงานในที่สุดเศรษฐกิจของตัวเองได้ดีขึ้นแล้วทำให้เรารู้ว่าความพยายามจะทำให้เรามีความก้าวหน้าได้

3.1.2 การตอบแทนสังคมไทย

สารคดีเรื่อง อุเทน เดชะไพบุลย์ กล่าวถึง เมื่อท่านอุเทนดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ในประเทศไทยจนประสบความสำเร็จท่านได้ สร้างโรงพยาบาลหัวเฉียวที่ทันสมัยขึ้น ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่รักษาทุกสาขาการแพทย์ รักษาผู้ป่วยทุกฐานะไม่ว่ายากจนหรือร่ำรวย โดยถือหลักดำเนินการรักษาพยาบาลโดยไม่หวังผลกำไร ดังความว่า

โรงพยาบาลที่สร้างขึ้นใหม่นี้ทันสมัย โอ้อ่า สง่างาม สูง 22 ชั้น พื้นที่ใช้สอย 46,000 ตารางเมตร พร้อมลานจอดเฮลิคอปเตอร์ เพื่อลำเลียงผู้ป่วยฉุกเฉิน มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในหลากหลายสาขาการแพทย์

รับรักษาผู้ป่วยทุกฐานะไม่ว่ายากดีมีจนอย่างไร โดยถือหลักดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร ผู้ยากไร้ได้รับการโอบอุ้ม
เอื้อเฟื้อจากมูลนิธิ อุเทนย่ำเตือนอยู่เสมอถึงความทัดเทียมเสมอหน้าในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอนาถา เมื่อก่อน
ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ความปิติยินดีของอุเทนยิ่งเพิ่มพูน

(อุเทน เตชะไพบูลย์. 2545 : 101)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า การสร้างโรงพยาบาลที่ไม่หวังผลกำไรเป็นการคอนแทนสังคมไทยของชาวจีนอพยพ
สร้างโรงพยาบาลไม่ใช่เพื่อเป็นการทำธุรกิจกำไรได้ เพื่อช่วยเหลือคนที่ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในสังคมไทยไม่ว่าคนคนนั้นเป็นคนรวย
หรือคนจน เป็นคนที่มีฐานะหรือไม่มีฐานะก็ตาม ช่วยเหลือคนที่อยู่ในสังคมไทยที่ต้องการรักษาสุขภาพ เพราะชาวจีนอพยพเข้ามา
ในประเทศไทยโดยไม่มีฐานะเป็นคนยากจนแล้วในที่สุดก็สร้างเนื้อสร้างตัวได้ก็อยากช่วยสังคมไทยและคอนแทนสังคมไทยได้
อย่างจริง ๆ แสดงให้เห็นว่าชาวจีนอพยพเป็นคนที่มีความใจไม่ใช่มองแต่ตัวเองและรู้จักคอนแทนสังคมไทย

สารคดีเรื่อง ตะวันออกที่เมืองไทย กล่าวถึง ชิวซี ทำธุรกิจฟอกหนัง ได้ก่อตั้งโรงงานฟอกหนังมาสองแห่ง คือ “โรงงานล้ม
ขุน ฮวด” และ “โรงงานฟอกหนังเกี้ยว” ชิวซี จนมีฐานะที่มั่นคงขึ้นเขาก็ไม่ลืมคอนแทนสังคม เขาช่วยเหลือสังคมไทยอย่าง
มากมาย เช่น สร้างโรงเรียน ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน ฯลฯ ดังความว่า

ร่วมบริจาคสร้างอาคารโรงเรียนชายแดนประชาสรรค์ จังหวัดอุดรธานี กลุ่มบริษัทตะวันออกอุตสาหกรรม
บริจาคให้สมาคมกุ๊กภัยประจำจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้ช่วยเหลือในงานฉุกเฉินต่างๆ ช่วยเหลือผู้
เดือดร้อน ให้ได้รับโอกาสที่ดี ทำให้สังคมมีความช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อต่อกันและสงบสุข

(ตะวันออกที่เมืองไทย. 2537 : 355-357)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า สารคดีชาวจีนอพยพได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับชาวจีนอพยพได้คอนแทนสังคมไทยด้วยการ
สร้างโรงเรียน บริจาคให้สมาคมกุ๊กภัยประจำจังหวัด ได้ช่วยเหลือผู้เดือดร้อนให้ได้รับโอกาสที่ดี ทำให้ผู้ที่เดือดร้อนได้มีที่พักและมี
เงินกุ๊กภัยอีกด้วย สิ่งที่ชาวจีนอพยพทำมาไม่ใช่สิ่งที่ยิ่งใหญ่โดดเด่นมากแต่เป็นสิ่งที่เขาพยายามคอนแทนสังคมและเท่าที่จะทำได้ติดต่อ
สังคม แสดงให้เห็นว่าชาวจีนอพยพทำให้สังคมมีความช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อต่อกันและเป็นคนช่วยเหลือสังคมทำให้สังคมไทย
อบอุ่นน่าอยู่มากขึ้น

สรุปได้ว่า สารคดีชาวจีนอพยพนำเสนอเนื้อหาวิถีชีวิตของชาวจีนอพยพในประเทศไทยในปัจจุบันเกี่ยวกับชาวจีนอพยพใน
ประเทศไทยได้มีอิทธิพลด้านการช่วยเหลือสังคม พวกชาวจีนอพยพที่ได้พบกับความสำเร็จไม่ใช่งานเงินอย่างเดียว ยังมี
ความสามารถไปจัดกิจการให้กว้างขวางขึ้นและมีน้ำใจไปช่วยเหลือคนอื่น ทำให้สังคมไทยเจริญเติบโตมากขึ้น จึงได้ดำเนินการมา
ตลอดได้อย่างมีวิสัยทัศน์

4. คุณธรรม จริยธรรมของชาวจีนอพยพในประเทศไทย

ชาวจีนถือว่าคุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งที่ตั้งตามทางวัฒนธรรม และได้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน
คุณธรรม จริยธรรมที่ดี ช่วยทำให้ชาวจีนอพยพในประเทศไทยมีวิถีชีวิตที่งดงาม เรียบง่าย สามารถดำเนินชีวิตและช่วยสร้างสรรค์
ชีวิตให้เจริญก้าวหน้าได้

4.1 การสืบทอดคุณธรรม จริยธรรมจากบรรพบุรุษชาวจีน

สารคดีเรื่อง คือพ่อพระ คือผู้ให้...อุเทน เตชะไพบูลย์ กล่าวถึงบิดาของท่านอุเทนได้สอนคุณธรรม จริยธรรมท่านอุเทนด้วย
สุภาษิตจีนจนทำให้สุภาษิตจีนถูกปลูกฝังในใจท่านอุเทนตลอดมา บิดาของท่านนำสุภาษิตจีนมาให้ท่านอุเทนได้ใช้ฝึกหัดเขียนอักษร
จีนด้วยพู่กันซึ่งเป็นศิลปะเอกลักษณ์ของชนชาติจีนและเพื่อเรียนรู้คุณธรรมจากสุภาษิตจีนด้วย ดังความว่า

อีกเรื่องหนึ่งที่อุเทนได้รับการปลูกฝังจากบิดาด้วยการคัดลอกสุภาษิตจีน

由儉入奢易，由奢入儉難。

อู่เซียมหีบเหยือกอู่ อู่เซียมหีบเหยียมลั้ง

หมายความว่า “จากมั่งร้ยล้งสู่ห่มเหยียนั้นง่าย จากห่มเหยียมสู่ล้งนั้นยาก”

有完物無完人。

อู่อ่วงม้วยบ่ออ่วงยั้ง

หมายความว่า “สิ่งของที่ถูกร้อยเปอร์เซ็นต์นั้นหาได้ แต่จะหาคนที่ถูกร้อยเปอร์เซ็นต์นั้นไม่มี”

天下事以難而廢者，十之一；以惰而廢者，十之九。

ที่แฉ้อชื่อสิ่งห้อยห่วยเจี้ยจับจืออิก อี้ตัวห้อยห่วยเจี้ยจับจือเก้า

หมายความว่า “บรรดากิจการงานในพื้นที่ที่ถูกทิ้งกึ่งกลางคันเพราะเหตุยากลำบากมีเพียงหนึ่งในสิบ แต่ที่ถูกทิ้งกึ่งกลางคันเพราะเหตุเกียจคร้านนั้นมีถึงเก้าในสิบ”

(คือพ่อพระ คือผู้ให้...อุเทน เศษไฟบุลย์. 2551 : 32-33)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า สารคดีชาวจีนอพยพได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับชาวจีนอพยพสอนคุณธรรม จริยธรรมให้กับลูกหลานด้วยการให้ลูกหลานฝึกหัดเขียนอักษรจีนที่เป็นสุภาจิตจีน สุภาจิตจีนนั้นเป็นศิลปะเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชนชาติจีนซึ่งเป็นประโยชน์ที่สละสวยและมีความรู้ที่สมบูรณ์ สุภาจิตจีนนั้นที่สอนให้ลูกหลาน เช่น ประหยัด ขยันและการยอมรับข้อบกพร่องของคนอื่นแสดงให้เห็นว่าความคิดของบรรพบุรุษชาวจีนได้สืบทอดออกมาเป็นสุภาจิตจีนซึ่งเป็นประโยชน์อื่น ๆ แต่มีความหมายลึกซึ้งแล้วกระตุ้นให้คนที่อ่านมาได้ครุ่นคิดอย่างลึกซึ้งการสั่งสอนลูกหลานด้วย สุภาจิตจีนเหล่านี้ได้เป็นแรงบันดาลใจให้ลูกหลานและเป็นพลังให้กำลังใจด้วยเวลาลูกหลานฟุ่มเฟือยไม่ขยันก็ทำให้ความคิดของลูกหลานได้เปิดกว้างมากขึ้น

4.2 ความขยัน

สารคดีเรื่อง ชิน โสภณพนิช กล่าวถึง นายชินเป็นคนธรรมดาสามัญคนหนึ่ง ที่บ้านยากจนมาก ต้องหางานเลี้ยงครอบครัว เริ่มต้นชีวิตด้วยมือเปล่า แต่เป็นคนที่มีความขยันขันแข็ง ไม่ว่าสมัยที่นายชินยังเป็นวัยเด็กอยู่หรือช่วงที่ทำงานทำงานเป็นประจำก็ตาม เขามีความขยันด้านกรงาน จึงทำให้นายชินมีโอกาสเปลี่ยนชีวิตดีขึ้นได้ ดังความว่า

หนุ่มน้อยชิน อายุ 17 ปี จึงจำเป็นต้องรับทำงานทำในทันที เพื่อจะได้มีรายได้เลี้ยงตัวและครอบครัวต่อไป แต่เพราะความที่เรียนมาเพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ ยังไม่ทันจบเป็นชั้นเป็นอัน การทำงานจึงไม่มีอะไรดีไปกว่าต้องเอาแรงกายเข้าแลก

ในกรณีของนายชินก็เช่นกันบิดาได้ไปฝากฝังให้ทำงานเป็นลูกจ้างอยู่ในเรือรับส่งสินค้าที่ซเร่ที่ขึ้นล่องระหว่างกรุงเทพฯ โดยทำหน้าที่เป็นเด็กเรือโยงคอยต่อเรือ ซึ่งเป็นงานใช้แรงกายที่หนัก เมื่อทำอยู่ได้เพียง 2-3 เดือนเขาจึงเริ่มมองหาช่องทางทำงาน

(ชิน โสภณพนิช. 2531 : 77)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าชาวจีนอพยพในประเทศไทยมีความขยันมาก เพราะเป็นคนยากจนไม่มีวันอยู่แบบสบาย ๆ ต้องหางานมาทำเป็นลูกจ้างเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัวและชีวิตตนเองให้ต่อไป ซึ่งไม่ว่าจากงานเป็นงานที่หนักก็ตาม ชาวจีนอพยพในประเทศไทยทำงานเป็นลูกจ้างแต่พยายามปรับตัวให้เป็นเจ้าของกิจการเองอยู่เสมอ พวกเขา ก็อยากจะเปลี่ยนชีวิตผ่านความยากลำบากแล้วดีขึ้นได้จึงเอาความขยันไปต่อสู้กับความยากลำบากและปัญหาต่าง ๆ

สารคดีเรื่อง ตะวันออกที่เมืองไทย กล่าวถึง ชิวซี ทำงานที่โรงงานฟอกหนังและทำงานเป็นลูกจ้างที่เป็นกุสลับแบกของที่ท่าเรือ เพราะชิวซีเป็นคนยากจนเขาจึงต้องหารายได้เลี้ยงตัวเองกับครอบครัวโดยต้องไปทำงานสองอย่างพร้อมกัน ทำงานทุกวัน ต้องใช้ความขยันต่อสู้กับชีวิต ดังความว่า

งานแบกหามที่ทำเรื่อนั้น ทางสถานที่เขาจ่ายให้ 3 ชั่วโมง 5 บาท โดยที่ผมต้องเริ่มทำงานตั้งแต่ช่วงค่ำ เวลา 19.00 น. ไปจนถึงเวลาสี่ทุ่ม ตอนนั้นผมก็เลยได้ทำงานสองที่ด้วยกัน

ตอนเช้าผมต้องไปทำงานที่โรงงานฟอกหนังฟอก พอโรงงานเลิกราว 6 โมงเย็น ผมก็ต้องรีบอาบน้ำอาบน้ำเพื่อเตรียมตัวไปทำงานแบกหามหรือหุดงาย ๆ ว่าเป็นกุสลับแบกของที่ท่าเรืออีก ซึ่งตอนนั้นทำงานทุกวันไม่มีวันหยุด สัปดาห์หนึ่งทำงาน 7 วัน ทำตั้งแต่ 6 โมงเช้าถึง 6 โมงเย็น

(ตะวันออกที่เมืองไทย. 2537 : 153-154)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ชาวจีนอพยพในประเทศไทยมีความขยันมาก ส่วนใหญ่ต้องหางานมาทำเป็นลูกจ้างต้องทำงานตั้งแต่เช้าจนมือแล้วบางคนไม่เข้าทำงานแค่งานเดียวทำงานหลายงานด้วย สัปดาห์หนึ่งทำงาน 7 วัน ไม่มีวันหยุด เพราะทำงานเป็น

ลูกจ้างรายได้น้อย เพื่อหารายได้เพิ่มเลี้ยงชีวิตตัวเองและครอบครัวให้ต่อไปอยู่ในประเทศไทยได้ต้องขยันทำงานที่สุด ถึงจะมีโอกาสจะเปลี่ยนชีวิตความยากลำบากให้ดีขึ้น ดังนั้นชาวจีนอพยพต้องใช้ความขยันไปต่อสู้กับความยากลำบาก

4.3 ความอดทน

สารคดีเรื่อง รักชาติยิ่งชีพ : ชีวิตประวัติเหี้ยกวงเอี่ยม กล่าวถึง เหี้ยกวงเอี่ยมต้องการความเจริญก้าวหน้าในชีวิตเขาจึงต้องอดทนต่อความลำบาก เหี้ยกวงเอี่ยมทำงานใหม่ที่เกี่ยวกับขนส่งสินค้าที่ทำเรื่องงานที่นั่นก็ยิ่งหนักกว่าที่เก่าอีก แต่เหี้ยกวงเอี่ยมเจอแบบนี้ไม่ได้ยอมแพ้เขาทำงานไปด้วยความอดทน ดังความว่า

พ่อก็ทำงานแต่เช้ามืดไปจนถึงจนคืนทุกวัน เดินทางติดตามดูแลงานด้านต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด รับผิดชอบงานไม่มีข้อผิดพลาด

จึงย้ายพ่อไปทำงานขนส่งสินค้าที่ทำเรื่องงานที่นั่นยิ่งหนักขึ้นกว่าเก่าอีก ต้องแบกหีบห่อสินค้าซึ่งหนักอึ้งไว้บนหลัง ขนขึ้นลงเรือ พวกของที่หนักมากกว่าปกติก็ต้องใช้วิธีสอดคานเข้าไป แล้วใช้คนสองคนหรือมากกว่าปกติมากกว่านั้นช่วยกันหาบ

เมื่อต้องการความก้าวหน้าในวันข้างหน้า ก็ต้องอดทนต่อความลำบาก

(รักชาติยิ่งชีพ : ชีวิตประวัติเหี้ยกวงเอี่ยม. 2535 : 31-32)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าชาวจีนอพยพในประเทศไทยทำงานอย่างหนักมาก จึงใช้ความอดทนเพื่อหาช่องทางที่ดีสามารถเปลี่ยนการงานเป็นที่ที่ดีได้ ทำตัวเองไม่เดือดร้อน รับผิดชอบงานที่กำลังทำอยู่ ความอดทนนั้นช่วยให้ชาวจีนอพยพในประเทศไทยได้ประสบความสำเร็จ จึงเหมือนกับว่าได้มีชีวิตใหม่อยู่ประเทศไทย

4.4 ความกตัญญู

สารคดีเรื่อง ตะวันออกที่เมืองไทย กล่าวถึง ชิวซี ทำงานเป็นลูกจ้างทำเรือและทำงานฟอกหนังได้รายได้ไม่น้อยมากชิวซีต้องเอาเงินเดือนนั้นมาใช้จ่ายในการดำรงชีพของเขาเอง แต่เขาไม่ลืมแม่และญาติที่เมืองจีน แบ่งเงินส่งไปให้แม่และญาติที่เมืองจีนทุกเดือน ชิวซี เป็นคนที่มีความกตัญญูสูงคิดถึงแม่กับญาติที่เมืองจีนอยู่เสมอ ช่วยเหลือแม่กับญาติเสมอ ดังความว่า

ภาพแม่ที่รักชาติดวงตาของแม่ให้กลับมามองเห็นได้อีกครั้งนั้นตราตรึงอยู่ในใจเสมอ และสิ่งนั้นเป็นเหมือนเครื่องหล่อเลี้ยงหัวใจผมให้อบอุ่นและอึดเิบได้ตลอดเวลาผมร้องบอกตัวเองว่า

“ตอนนี้เราทำงานได้เงินแล้ว เราจะต้องส่งเงินไปให้แม่กับพี่ชาย”

งานแบกหามที่ทำเรือที่นั่น ทางสถานที่เขาจ่ายให้ 3 ชั่วโมง 5 บาท โดยที่ผมต้องเริ่มทำงานตั้งแต่ช่วงค่ำ เวลา 19.00 น. ไปจนถึงเวลาสี่ทุ่ม และทำงานที่โรงงานฟอกหนังฟอก ตอนนั้นผมก็เลยได้ทำงานสองที่ด้วยกัน เงินที่ได้จากการทำงานทั้งสองแห่ง จะจัดแบ่งเป็นเงินส่งไปให้แม่และญาติที่เมืองจีนทุกเดือน อีกส่วนคือเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพของผม

(ตะวันออกที่เมืองไทย. 2537 : 154-167)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่สำคัญของชาวจีนอพยพในช่วงชีวิตที่ประสบความสำเร็จ เพราะว่าพอชาวจีนอพยพได้ทำงานไปแล้วมีเงินแล้วก็ไม่ลืมครอบครัวที่เลี้ยงตัวเองตั้งแต่เล็กจนโต สิ่งของที่แสดงความกตัญญูของชาวจีนอพยพให้แก่ครอบครัวเขานั้นก็คือเงินที่ทางชาวจีนอพยพส่งกลับไปที่บ้านเมืองจีน แสดงให้เห็นว่าชาวจีนอพยพมีความกตัญญูสูง และมีความกตัญญูต่อครอบครัวญาติ ๆ พี่น้อง หลังจากพวกเขาทำงานไปแล้วมีเงินบ้านแม้ว่าไม่มากก็ส่งกลับบ้านอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทำให้เรารู้ว่าชาวจีนอพยพสืบทอดคุณธรรม ความกตัญญูจากบรรพบุรุษชาวจีนได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า ความขยัน ความอดทนและความกตัญญูเป็น คุณธรรม จริยธรรมซึ่งสำคัญมาก แล้วส่งผลให้ชีวิตของชาวจีนอพยพในประเทศไทยประสบความสำเร็จได้และช่วยให้กิจการของพวกเขาได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นอีกด้วย

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

สารคดีชีวิตประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทยนำเสนอเนื้อหาชีวิตประวัติของชาวจีนอพยพในประเทศไทยในสภาพชีวิตไม่ตีในช่วงเริ่มต้นเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ชาวจีนอพยพในประเทศไทยในตอนเริ่มต้นต้องอดอยากและเจอปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

มากมาย พวกเขามีคุณธรรม จริยธรรม ที่โดดเด่น และรู้ตัวว่ายังไม่มีความจำเป็นต้องขยัน ต้องอดทน ต้องซื่อสัตย์ ต้องเข้มแข็ง ต้องพยายาม เพื่อพัฒนาสภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้นและเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ให้ได้เมื่อพวกเขาผ่านพ้นอุปสรรคได้แล้วพวกเขาสร้างตัวได้ดีมากขึ้น บางคนก่อตั้งบริษัท บางคนก่อตั้งธนาคาร บางคนค้าขาย สร้างฐานะของตนให้มั่นคง แล้วหลังจากนั้นก็ช่วยเหลือสังคมอย่างเต็มอกเต็มใจ พวกเขาช่วยเหลือสังคมด้วยการสร้างโรงพยาบาล สร้างโรงเรียน ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน ฯลฯ

เนื้อหาจากสารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทยนำเสนอเนื้อหาด้านผลสรุปดังกล่าว ด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ ความขยัน อดทน ความกตัญญู ซึ่งส่งผลให้ชาวจีนอพยพในประเทศไทยประสบความสำเร็จได้และช่วยให้กิจการของพวกเขาได้เจริญรุ่งเรืองขึ้น สอดคล้องกับสมมุติฐานว่า เนื้อหาสารคดีชีวประวัติชาวจีนอพยพในประเทศไทย นำเสนอเรื่องความยากจน ความลำบาก อุปสรรคต่าง ๆ ของชาวจีนอพยพในประเทศไทย จนกระทั่งในที่สุดได้ใช้วิธีหลากหลายในการแก้ปัญหาจึงประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัย Miss Li Peilian (2555) ศึกษาวิจัย เรื่อง วิเคราะห์สารคดีเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนของจิตรา ก่อมนทเกียรติ ผลงานวิจัยพบว่าคุณลักษณะสำคัญของบุคคลที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ของจีนจากเรื่องกตัญญู ซื่อสัตย์ ประหยัดแล้ว คุณค่าของการทำงานด้วยความขยัน ความกล้าหาญ เป็นคุณธรรม จริยธรรมที่บรรพบุรุษถ่ายทอดมา เพื่อเป็นคำแนะนำวิธีการดำเนินชีวิตของคนปัจจุบันและเสริมสร้างคุณค่าในการแก้ปัญหาในชีวิต และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในอนาคตด้วยความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความประหยัด และความกล้าหาญ ซึ่งเป็นกำลังใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่พบ และยังสอดคล้องกับงานวิจัย Chen Jialing. (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนและกลวิธีการเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทของกิมหลัน ผลงานวิจัยพบว่าชาวยุโรปเชื้อสายจีนชนบทใช้คุณธรรมความดีเพื่อเผชิญกับชีวิตอันยากลำบาก คุณธรรมที่มี เช่น ขยัน ประหยัด กตัญญู ซื่อสัตย์ และอดทน คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีความขยันและมีนิสัยประหยัดพวกเขาได้สืบทอดคุณธรรมด้านความกตัญญูจากบรรพบุรุษที่อพยพจากประเทศจีนมาเป็นอย่างดี คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีความกตัญญู กตเวทีต่อปู่ ตา ยายหรือคุณพ่อคุณแม่ เพื่อตอบแทนบุญคุณของผู้ใหญ่ในครอบครัว คนไทยเชื้อสายจีนในการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ การปฏิบัติตัว การจัดการเรื่องราว และการคบกับคนอื่น ความซื่อสัตย์สุจริตจึงเป็นคุณธรรมที่สร้างความงามความดีให้ตนได้

บรรณานุกรม

- กมลลักษณ์ โดสกุล. (2531) ชิน โสภณพนิช. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ. (2526) ภาษากับการสื่อสาร. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2546) ภาษาและวรรณกรรมสารฉบับ : ภาษาและวรรณกรรมไม่เคยตาย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จริยา ธารมรรค. (2551) ตะวันออกที่เมืองไทย (นายชีวชี แซ่ตั้ง). กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- นรุตม์. (2551) คือพ่อพระ คือผู้ให้... กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- มุจลินทร์ เพ็ชรรุ่ง. (2553) การศึกษาบทบาทของชาวจีน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในสมัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์) : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นักสู้ผู้สร้างสรรคยานยนต์ไทย วิเชียร เผอญุโชค (2548) กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2550) วิถีจีน-ไทยในสังคมสยาม. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- อัมพร เอี่ยมสุรีย์. (2537) รักชาติยิ่งชีพ : ชีวประวัติเหี้ยกวางเอี่ยม. พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด มีเดีย เพรส
- Chen Jialing. (2555) ภาพสะท้อนและกลวิธีการเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทของกิมหลัน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Li Peilian. (2555) วิเคราะห์สารคดีเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนของจิตรา ก่อมนทเกียรติ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง พ.ศ. 2543-2557

Xiaojing Zhang⁽¹⁾, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย^{(2)*}

⁽¹⁾หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพิธีกรรมที่สำคัญตามเทศกาลของชาวจีนตลอดจนวิเคราะห์บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องในพิธีกรรมและผู้เข้าร่วมงานพิธีกรรม รวมทั้งการสังเกตการณ์ ร่วมกับการศึกษาข้อมูลเอกสาร จากนั้น นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียง นำผลมาวิเคราะห์ และสรุปผลเชิงพรรณนา

จากผลการวิจัย พบว่า มูลนิธิป่อเต็กตึ้งเป็นศูนย์รวมของการจัดเทศกาลงานบุญประจำปีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในสังคมไทยและยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน โดยเฉพาะกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน พิธีกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง ในศาลเจ้าได้ยังคง มีลักษณะการจัดพิธีกรรมตามอย่างวัฒนธรรมจีน ซึ่งรวมเอาหลักการของศาสนาพุทธ ลัทธิเต๋าและลัทธิขงจื้อเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งยังมีแนวปฏิบัติร่วมกันคือความสุขในการทำกุศลอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อกาลเวลาผ่านไป พิธีกรรมตามเทศกาลเหล่านี้ได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกลมกลืนไปกับวิถีชีวิตของชาวไทย และช่วยเพิ่มสีสันให้สังคมไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าพิธีกรรมตามเทศกาลของชาวจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ้งนั้นมีบทบาทเป็นอย่างมากในสังคมไทย ทั้งในแง่แนวคิด คุณธรรมและการปฏิบัติ

คำสำคัญ: มูลนิธิป่อเต็กตึ้ง ศาสนา วัฒนธรรมจีน บทบาททางสังคม

The Social Role in Chinese Religion and Culture of Poh Teck Tung Foundation
between 2000 – 2014

Xiaojing Zhang⁽¹⁾, Sangaroon Kanokpongchai^{(2)*}

⁽¹⁾Master of Arts (Communicative Thai as a Second Language), Huachiew Chalermplakiet University

⁽²⁾Faculty Of Liberal Arts, Huachiew Chalermplakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

The purpose of this study is to study Chinese dominant festive ritual and analyze the social role in religion and culture of Poh Teck Tung Foundation. The interviews were used as an instrument in this qualitative study and used for collecting data from ritualism and audience including observation. The data was conducted in descriptive analysis. The results of the research found that Poh Teck Tung Foundation was the center of popular annual festivals that were widely practiced especially Thai Chinese people. There were the ways of Chinese culture clearly that involved the philosophy of Buddhism, Tao and Confucianism. The main purpose was happiness on doing good things. As the time went by, these rituals were adapted, adjusted to be relevant with Thai's way. It fulfilled Thai society with various cultures. Chinese festive rituals of Poh Teck Tung Foundation were highly affected to current Thai society in thought, moral and practice.

Keywords: Poh Teck Tung Foundation, Religion, Chinese culture, Social role

บทนำ

มูลนิธิป่อเต็กตึ้งเป็นองค์กรการกุศลขนาดใหญ่ในประเทศไทย จากการรวมกลุ่มกันทำการกุศลสาธารณะของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนตามจริยวัตรของหลวงปู่ไต้ฮงกง พระภิกษุที่มีชีวิตอยู่จริงทางตอนใต้ของประเทศจีนเมื่อเกือบหนึ่งพันปีมาแล้ว เริ่มจากการเก็บศพไร้ญาติ การบำเพ็ญสาธารณกุศล การสร้างทางถนนและซ่อมแซมถนนสายต่าง ๆ เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ชาวบ้านผู้ทุกข์ยาก มูลนิธินี้ได้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตามกระแสการอพยพของชาวจีน กล่าวคือในสมัยรัชกาลที่ 5 หรือเมื่อกว่า 100 ปีมาแล้ว มีชาวจีนแต่จิวผู้หนึ่งอัญเชิญรูปเคารพหลวงปู่ไต้ฮงกงมายังประเทศไทย เพื่อเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้กระทำความดีและเป็นศิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีกลุ่มพ่อค้าชาวจีนในไทยร่วมกันจัดตั้ง “คณะเก็บศพไต้ฮงกง” ขึ้น เพื่อช่วยเก็บศพไร้ญาติที่เสียชีวิตตามที่สาธารณะไปบำเพ็ญกุศล จากคณะเก็บศพไต้ฮงกงได้พัฒนามาสู่การจัดทะเบียนเป็นมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง ในสมัยรัชกาลที่ 8 โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน 6 ข้อคือ

1. ช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัย อุทกภัย ภัยแล้ง และภัยอื่น ๆ โดยทั่วไป
2. จัดตั้งโรงพยาบาลใช้ชื่อว่า “มูลนิธิอัฐเคี้ยวป่อเต็กตึ้งแผนกโรงพยาบาล (โรงพยาบาลหัวเฉียว หรือโรงพยาบาลคุณานุสรณ์)” รักษาพยาบาลผู้อนาถาเจ็บป่วยโดยไม่คิดมูลค่า
3. จัดตั้งโรงเรียนและสถานศึกษา
4. ช่วยเหลือจัดการศพทั่วไป และจัดตั้งสุสานเพื่อการนี้ด้วย
5. ส่งเสริมและบำรุงกิจกรรมด้านศาสนา วรรณกรรม ศิลปะและวิทยาศาสตร์
6. บำเพ็ญทานกุศลโดยทั่วไปตามมติดุริยธรรมการ

วัตถุประสงค์ 4 ข้อแรกและข้อสุดท้าย ได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ที่สามารถเห็นเป็นรูปธรรมอย่างเด่นชัด คือ การช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัย จัดตั้งสถานพยาบาล (โรงพยาบาลหัวเฉียว) จัดตั้งสถานศึกษา (มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ) ช่วยเหลือจัดการศพและบำเพ็ญทานงานกุศลทั่วไป สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 นั้น ยังไม่มีการดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างเด่นชัด

ด้วยเหตุนี้ ในผลการศึกษาวิจัย โดยกรณีการ ค้นพบประเพณี เรื่องป่อเต็กตึ้งบนเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย เมื่อ พ.ศ. 2543 ขณะที่มูลนิธิมีอายุครบ 90 ปีการดำเนินงานในประเทศไทย จึงได้เสนอให้มูลนิธิเน้นความสำคัญของวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 ซึ่งมีสาระที่สำคัญมากเช่นกัน โดยเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและพิธีกรรมตามเทศกาลของชาวจีน ซึ่งอันที่จริงทางมูลนิธิได้ยึดถือปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง และมีผู้เข้าร่วมพิธีกรรมจำนวนมาก แต่ยังไม่ได้รับการศึกษาและเผยแพร่เท่าที่ควร ทั้งที่เป็นพิธีกรรมที่มีลักษณะวัฒนธรรมจีนอย่างเด่นชัด ไม่ว่าจะในแง่แนวคิด คุณธรรม และการปฏิบัติ ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่เป็นคนจีน มีความสนใจวัฒนธรรมของประเทศไทย และได้ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงเลือกศึกษาวิจัยเรื่องบทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมของมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง ซึ่งจะทำได้สามารถเข้าใจบทบาทของมูลนิธิป่อเต็กตึ้งต่อสังคมไทย ได้อย่างลึกซึ้งและครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเฉพาะในภาวะปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพิธีกรรมที่สำคัญตามเทศกาลจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาและบทบาทของมูลนิธิป่อเต็กตึ้งในสังคมไทย
2. ศึกษางานประจำปี (เทศกาล) ของมูลนิธิป่อเต็กตึ้งที่ถนนเจ้าคำรพ กรุงเทพฯ (พ.ศ. 2543-2557)
3. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิป่อเต็กตึ้งและประชาชนที่มาใช้บริการกิจกรรมของมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง

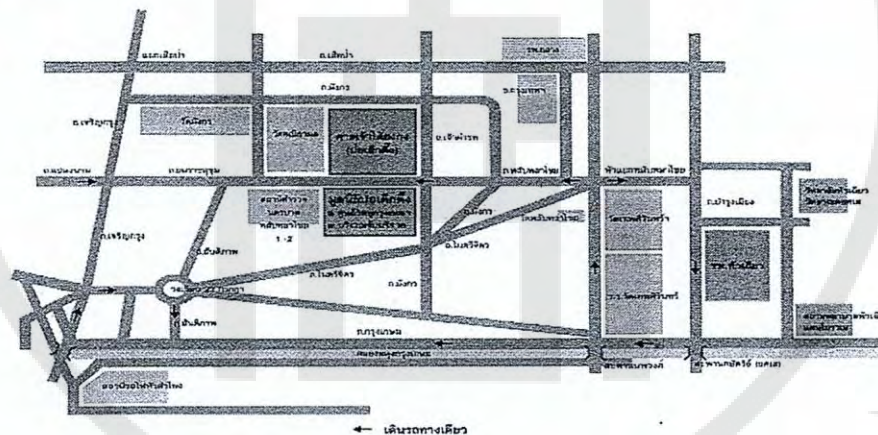
จำนวน 34 คน

4. สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์จำนวน 20 ข้อ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย ทั้ง 2 ข้อ
5. นำเครื่องมือ คือ คำถามสำหรับการสัมภาษณ์จำนวน 20 ข้อ ไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างที่มูลนิธิ ป่อเต็กตึ้ง ถนนเจ้าคำพร กรุงเทพมหานคร
6. ศึกษาพิธีกรรมที่สำคัญตามเทศกาลจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ้งจากข้อมูลสัมภาษณ์และจากการสังเกตการณ์ที่ผู้วิจัยได้ เข้าไปมีส่วนร่วม ประกอบกับข้อมูลในเอกสารทางวิชาการ
7. วิเคราะห์บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมของมูลนิธิป่อเต็กตึ้งที่มีต่อสังคมไทย
8. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ้งมีรายละเอียดน่าสนใจที่ ควรได้รับการเผยแพร่ดังนี้

เนื่องจากที่ตั้งดั้งเดิมของศาลเจ้าไต้ฮงกง อยู่บนถนนเจ้าคำพร (ดูแผนผัง) ดังนั้นการประกอบศาสนกิจด้านศาสนาและ วัฒนธรรมจีนในช่วงแรก ๆ จึงจัดที่นี้ ต่อมาเมื่อมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง มีภาระหน้าที่มากขึ้น จึงขยายสถานที่มาบนถนนพลับพลาชัย ซึ่งเป็นฝั่งตรงข้ามกับศาลเจ้าไต้ฮงกง ดังนั้น มูลนิธิฯ จึงระบุที่ตั้งทั้งถนนเจ้าคำพรและถนนพลับพลาชัย เช่นเอกสารใบเสร็จรับเงิน บริจาค ระบุที่ตั้งของมูลนิธิฯ คือถนนเจ้าคำพร ซึ่งต่อมากลายเป็นถนนซอยที่มีความสำคัญน้อยกว่าถนนพลับพลาชัยตามการ เปลี่ยนแปลงของกาลเวลา

1. พิธีกรรมที่สำคัญตามเทศกาลจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ้ง

พรพรรณ จันทโรนานนท์ (พ.ศ. 2542) กล่าวว่าชาวจีนมีความเชื่อที่รวมเอาศาสนาหรือแนวคิดจาก 3 ความเชื่อ มารวมกันเป็นหนึ่งเดียว เรียกว่า ซานเจี้ยว โดยสรุปคือ ซานเจี้ยวไม่ใช่ศาสนาใหม่ แต่เป็นการรวมกันของศาสนาพุทธ (มหายาน) หลักการของเต๋า และคำสอนของขงจื้อ ชาวจีนที่อพยพเข้ามายังประเทศไทยได้นำแนวคิดความเชื่อนี้ เข้ามาพร้อมกับแนวการ ดำเนินชีวิตและวิธีปฏิบัติพิธีกรรมต่าง ๆ รวมถึงความเชื่อที่มีต่อเทพเจ้าประจำท้องถิ่นด้วย จากเหตุดังกล่าว เราจึงได้เห็นศาสน สถานที่สร้างขึ้นมาจากคติความเชื่อทางศาสนาพุทธ ศาสนาเต๋าและความเชื่อในท้องถิ่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงว่า ชาวจีนยังคงยึดมั่นใน คำสอนของขงจื้อที่จะไม่ทอดทิ้งจารีตประเพณีดั้งเดิมของตน ไม่ว่าจะไปพำนักอาศัย ณ ที่ใดในโลก

จากการศึกษาภาคสนาม ณ ศาลเจ้าไต้ฮงกง มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง พบว่าประเพณีตามเทศกาลที่ถือปฏิบัติกันมาช้านาน สามารถเห็นได้ในสามเทศกาลสำคัญคือ ตรุษจีน ทิ้งกระจาดและกินเจ ซึ่งล้วนสะท้อนถึงคติความเชื่อที่ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวหรือ ฆานเจี้ยว ดังจะได้อธิบายจำแนกเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. พุทธศาสนาหายาน มูลเหตุของการจัดตั้งมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งนั้น มาจากสมณบุคคคลในพุทธศาสนาหายานทางตอนใต้ของจีนคือไต้ฮงกิกุ ที่เรียกกันในภาษาพูดว่า หลวงปู่ไต้ฮง กล่าวได้ว่าหลวงปู่ไต้ฮงเป็นตัวอย่างของพุทธสาวกแห่งสมเด็จพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้าโดยตรง นอกจากนี้พิธีกรรมบางพิธีตามเทศกาลที่มูลนิธิจัดขึ้น มีมูลเหตุหรือแนวคิดมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล เช่น ประเพณีการทิ้งกระจาด ประเพณีการกินเจ

2. ลัทธิเต๋า หลักการสำคัญของลัทธิเต๋า คือการใช้ชีวิตกลมกลืนกับธรรมชาติและให้ความสำคัญกับหลักสมดุลในโลก ในที่นี้พบได้จากสาระสำคัญของการกินเจ ที่เมื่อถึงวาระในรอบหนึ่งปี มนุษย์ควรงดบริโภคสิ่งมีชีวิต เพื่อสร้างสมดุลให้กับร่างกาย ในขณะเดียวกัน การกินเจ คือวาระสำคัญของการถือศีลตามหลักพุทธศาสนาด้วย ดังปรากฏคำว่า ถือศีลกินเจ นอกจากนี้การทำ ความสะอาดบ้านในเทศกาลตรุษจีนยังเกี่ยวข้องกับแนวคิดเต๋า คือเมื่อบ้านสกปรกผู้อยู่อาศัยจะต้องทำความสะอาดให้เรียบร้อย

3. ลัทธิขงจื้อ คำสอนสำคัญของขงจื้อคือ การยึดมั่นในจารีตประเพณีดั้งเดิม เช่น การเซ่นไหว้บรรพบุรุษและยึดมั่นในคุณธรรม ซึ่งเทศกาลตรุษจีน เป็นเทศกาลที่นำเอาแนวคิดคำสอนของขงจื้อมาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมเด่นชัดที่สุด จะเห็นได้ว่า ตรุษจีนเป็นเทศกาลที่มีผู้รู้จักแพร่หลายทั่วโลก เพราะไม่ว่าจะเดินทางไปยังแห่งใดของโลก ชาวจีนยังคงนุาประเพณีตรุษจีนไปถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะประเพณีตรุษจีนที่ศาลเจ้าไต้ฮงกงนี้ มีผู้ศรัทธามาปฏิบัติศาสนกิจจำนวนมาก และต่อเนื่องยาวนานหลายวัน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 เทศกาลตรุษจีน

ตรุษจีนเป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดสำหรับคนจีน เพราะเป็นวันขึ้นปีใหม่ตามปฏิทินจีน เช่นเดียวกับเทศกาลสงกรานต์หรือวันปีใหม่ดั้งเดิมของไทย ดังนั้นชาวจีนจึงให้ความสำคัญกับเทศกาลนี้เป็นอย่างยิ่ง มีการเฉลิมฉลองทั่วโลกโดยเฉพาะตามย่านชุมชนขนาดใหญ่ของคนจีนในต่างประเทศ (China town)

ก่อนเข้าสู่วันตรุษจีน ชาวจีนทุกคนจะทำความสะอาดบ้านครั้งใหญ่ ซึ่งชาวจีนเชื่อว่าเป็นการทำ ความสะอาดนี้จะช่วยกวาดล้างสิ่งไม่ดีและสามารถเอาโชคร้ายออกไปจากบ้านได้ นอกจากนี้ ยังมีการติดกระดาษที่มีคำอวยพรเป็นภาษาจีนไว้ตามประตูของทุกบ้านอีกด้วย

ดังที่ คุณสมัย วนัญจร ชาวจีน อายุ 64 ปี (31 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“หลังวันที่ 25 เดือน 12 ต้องเลือกวันมงคลเพื่อกวาดถูบ้านให้สะอาด ทำความสะอาดห้องน้ำ ต้องล้างทำความสะอาดตู้กับข้าว ได้ะ แก้วอี ล้างทำความสะอาดและตากเครื่องนอนหอมมุ้ง เพื่อขึ้นปีใหม่ตรุษจีน”

สำหรับศาลเจ้าไต้ฮงกง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งนั้น จะได้รับการทำความสะอาดอย่างดี ดังที่ คุณกัญมน แสงเรือง ชาวไทยเชื้อสายจีน อายุ 43 ปี ทำงานตำแหน่งอาสาสมัครบริการมา 5 ปี (31 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ก่อนเทศกาลวันตรุษจีนจะมาถึง มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งจะมีการทำความสะอาดครั้งใหญ่ หลังจากนั้นจะตกแต่งทั้งศาลเจ้าและมูลนิธิฯ ที่อยู่ฝั่งตรงข้าม เราจะเห็นได้ชัดว่าสีแดงจะเป็นสีหลักในวันตรุษจีน จะมี “ตุ้ยเลียง” ขวอนอยู่ที่ทั้งสองฝั่งถนน ที่ศาลเจ้ายังแขวนโคมไฟอีกด้วย แล้วยังมีเครื่องกระดาษสีทองกับธูปใหญ่สีแดงเตรียมไว้สำหรับผู้มาเข้าร่วมพิธีกรรมตรุษจีน”

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญกับการเตรียมการต้อนรับเทศกาลตรุษจีนอย่างมาก และปฏิบัติอย่างตั้งใจ การทำความสะอาดเพื่อล้างความโชคร้ายออกไปเพื่อต้อนรับปีใหม่ เป็นวิธีคิดแบบหยินหยาง อีกทั้งยังสังเกตได้ว่าวัฒนธรรมจีน เน้นความสำคัญของสีแดง โดยเชื่อว่าสีแดงเป็นสีที่เป็นสิริมงคล ซึ่งไม่เพียงแต่ชาวของเครื่องใช้เท่านั้น แต่ยังมีนิยมนใส่เสื้อผ้าที่มีสีสันสดใส โดยเฉพาะสีแดงในช่วงตรุษจีนเพื่อความเป็นสิริมงคล

พิธีกรรมในเทศกาลตรุษจีนของศาลเจ้าไต้ฮงกงที่มีผู้ให้ความสำคัญที่สุดคือการทำบุญ “พะเก่ง” พะเก่งเป็นเรื่องของการอาราธนาพระสงฆ์ (ในนิกายพุทธมหายาน) มาสวดมนต์ให้พรแก่ญาติโยมที่มาจตุรทิศขอลงทะเบียนไว้ เพื่อคุ้มครองให้อยู่เย็นเป็นสุข ตั้งแต่ต้นปีใหม่จีนหรือตรุษจีน คนไทยเชื้อสายจีนจะนิยมไปที่มูลนิธิฯ เขียนชื่อตนเองและคนในครอบครัวลงในใบพะเก่ง เพื่อนำชื่อไปทำพิธีสวดมนต์เพื่อความเป็นศิริมงคล ดังที่ คุณสมชาย พรเพิ่มพูน ชาวไทยเชื้อสายจีนแต่กำเนิด อายุ 49 ปี (31 มกราคม 2557 : สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ตอนแรก การแก้ชงในวันตรุษจีน คนจีนนิยมไปไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์และที่นิยมกันมากในกรุงเทพฯ คือไปทำบุญพะเก่งที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ว่าไปแล้วการทำบุญพะเก่ง ถือเป็นช่วงแรกของการแก้ชงของคนจีนก็ได้ครับ ขั้นตอนแรกให้เราไหว้ฟ้าดิน และรูปปั้นจำลองมหาสมณได้ส่งกองโจ้ซื้อที่ฝั่งศาลเจ้าก่อน หลังจากนั้นจะข้ามมาฝั่งปอเต็กตึ๊งเพื่อทำบุญพะเก่งโดยเราจะกรอกข้อมูลชื่อนามสกุลอายุและบทสวดที่จะให้พระท่านสวดให้เราตลอดปี แยกเป็นบทสวดต่างๆ หัวประเภทคือ แกมมิ่ง สวดให้ครอบครัวเป็นสุข ปออุ้ง สะเตาะห่เคราะห์ คิวไฉคือเสริมหรือขอลาก ส่วยกุง เสริมดวงชะตา และกิงกิเก่ง สวดให้ความมั่นคง เป็นอย่างสุดท้าย จากนั้นเราก็ไปทำบุญที่จุดกำหนด พนักงานจะนำใบสวดของเรานำไปให้ทางศาลเก็บไว้สวดตามประสงค์ของเราเพื่อนำความเป็นสิริมงคลทั้งปัดออกไป”

การทำบุญพะเก่ง เป็นพิธีกรรมที่สำคัญที่สุดของเทศกาลตรุษจีนของมูลนิธิฯ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการปิดเป่าความทุกข์ เป็นการสะเดาะเคราะห์ด้วยราคาที่ไมแพงจนเกินไปนัก ดังที่เจ้าหน้าที่ระดับสูงของมูลนิธิฯ นางสาวรณิดา ซึ่งทำงานกับมูลนิธิปอเต็กตึ๊งมายาวนาน ผ่านประสบการณ์ในพิธีสวดพะเก่งมาแล้วถึง 36 ครั้ง ตั้งแต่ราคาเก่ง (บทสวด) ละ 10 บาท ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น 15 บาท (90 ปีมูลนิธิปอเต็กตึ๊งบนเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย หน้า 226)

“มันเป็นเรื่องของการสะเดาะเคราะห์ในเทศกาลตรุษจีน คนจีนคนแก่มาก่อนเขาจะมาบอกชื่อคนในบ้านทุกคนที่จะทำบุญสะเดาะเคราะห์ เราก็จะเขียนชื่อให้ครบ เอาไปเข้าพิธีสวดสะเดาะเคราะห์ให้ สมมุติบ้านมี 10 คนก็มี 10 ชื่อ แล้วเขาก็บริจาคให้ชื่อละ 10 บาท คนก็แน่นเปียดไปตามบันไดแน่นไปถึงชั้น 3 ของด้านหลังศาลเจ้า คนแก่มาก่อนเขาใช้วิธีท่องชื่อหรือจำชื่อหลานได้หมด เขาไม่รู้จำหนังสือจีน และจะมารอเข้าแถวยาวเหยียด เขาไม่สนใจว่าใครจะรอนาน ท่องไปซิ นาย ก นาย ข นาง ง ให้เจ้าหน้าที่จดไปเรื่อย คนข้างหลังถามว่าเสร็จหรือยัง เขาก็จะบอกว่าหลานอ้วยังไม่ได้จด กว่าจะท่องจบมี 30 ชื่อ ถ้าท่องข้ามไปสักชื่อหนึ่งก็หวนกลับมาท่องใหม่อีกรอบ คนข้างหลังก็คอย ใครจะคำก็คำไปฉนั้นยังจดอยู่ ตกไม่ได้ นี่คือความศรัทธาของคนสมัยก่อน ต่อมาคุณแสวงอดีตผู้จัดการ ได้พัฒนาวิธีใหม่ โดยพิมพ์เป็นใบปลิวได้เลย ใครจะกรอกชื่อที่นี่ หรือกรอกมาจากบ้านก็ได้”

การที่มูลนิธิฯ ปรับเปลี่ยนให้มีแบบเอกสารเขียนชื่อพะเก่ง โดยไม่ต้องนั่งชื่อแล้วแจ้งเจ้าหน้าที่เขียนให้แบบแต่ก่อน ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วขึ้น และยังมีการเพิ่มภาษาไทยเพื่อสะดวกแก่คนที่ไม่รู้ภาษาจีน ยังเป็นการเปิดช่องทางให้คนทั่วไปได้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น สิ่งสำคัญคือการทำบุญพะเก่งไม่ต้องใช้เงินมาก เพียงแค่เก่งหรือพรละ 15 บาทเท่านั้น ก็สามารถทำให้เกิดความสบายใจได้อย่างครบถ้วนตามความต้องการ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมย่อยเช่น การกินสาकु การเคาะระฆัง การประทับยันตร์ หลวงปู่ไต้ฮง เป็นต้น ที่ทำให้คนสนใจเข้าร่วมงานเทศกาลตรุษจีนของมูลนิธิฯ จำนวนมาก จนต้องจัดติดต่อกัน 16 วัน โดยเฉพาะกิจกรรมการกินสาकुต้มน้ำตาลทรายแดง ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมจีนโบราณอย่างเด่นชัด

ดังที่เจ้าหน้าที่แผนกประชาสัมพันธ์ เดือนจิต พุฒพงษ์โกโดย (31 มกราคม 2557: สัมภาษณ์) เล่าว่า

“จากนั้นทางมูลนิธิฯ ได้จัดต้มน้ำสาकु ให้ทุกคนรับประทานเพื่อความสดชื่น โดยมีคนกล่าวด้วยความศรัทธาว่า น้ำสาकुของมูลนิธิฯ รับประทานแล้ว เกิดสิริมงคล เกิดความกลมเกลียว สมัยสามานสามัคคี บางท่าน อาจไม่รับประทานสาकुที่มูลนิธิฯ ก็สามารถไปรับสาकुใส่ถุง นำกลับไปรับประทานที่บ้านก็ได้เช่นกัน เรื่องสาकुของมูลนิธิปอเต็กตึ๊งก็เป็นสาकुที่ปรุงพิเศษ แตกต่างจากสาकुทั่วไป เป็นที่กล่าวขวัญกันทั่ว เรื่องนี้

ทางมูลนิธิฯ บอกว่า ในการปรุงนั้นได้ใส่ "เซ็ง" หรือกลิ่นส้มเข้าไปด้วย เพื่อให้มีกลิ่นหอม ส่วนผสมนี้จะต้อง
สิ่งพิเศษมาจากต่างประเทศ"

ด้วยเหตุที่สำคัญคือน้ำตาลแบบดั้งเดิมนี้ จะหารับประทานได้ไม่มากนัก สิ่งสำคัญคือมูลนิธิมีความใส่ใจที่จะใช้วัตถุดิบอย่าง
ดีเพื่อรักษาคุณภาพและสูตรโบราณไว้ เท่ากับว่ามูลนิธิได้คำนึงถึง "การรับ" จากผู้ศรัทธาอย่างเดียว แต่ยังให้ความสำคัญกับ
"การให้" เพื่อตอบแทนผู้มาทำบุญด้วย

จากพิธีกรรมที่จัดขึ้นในศาลเจ้าไต้ฮงกงช่วงตรุษจีนนี้ จะเห็นได้ว่า การสวด"พะเก็ง" นอกจากเป็นวิถีชีวิตตามหลักพุทธ
ศาสนา แล้ว ยังเป็นพิธีกรรมที่สำคัญและต่างจากศาลเจ้าอื่น คือการเขียนชื่อสมาชิกของคนในครอบครัวลงในใบพะเก็ง ซึ่งเป็นการ
แสดงออกถึงความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อผู้ใหญ่ และความรักความห่วงใยซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว สอดคล้องกับ
คำสอนของท่านขงจื้อที่เน้นคุณธรรมกตัญญู การเตรียมการเทศกาลตรุษจีนการทำความสะอาดเพื่อล้างความโชคร้ายออกไปเพื่อ
ต้อนรับปีใหม่ เพราะแนวคิดที่ว่าเมื่อบ้านสกปรกต้องการการทำความสะอาดนั้น เป็นแนวคิดและการปฏิบัติที่สอดคล้องกับศาสนา
เต๋าที่เน้นการสร้างสมดุล

1.2 เทศกาลทิ้งกระดาษ

วันที่ 15 เดือนที่ 7 วันทรคติของจีน เป็นวันเทศกาลงหยวน หรือวันสารทจีน เป็นช่วงเวลาที่ชาวจีนเชื่อว่าประต้อมี
จะเปิดเพื่อให้ดวงวิญญาณทั้งหลายลงมาเยี่ยมญาติพี่น้องในเมืองมนุษย์ ชาวจีนจึงนิยมจัดงานทิ้งกระดาษโปรยทาน เช่นไหว้ดวง
วิญญาณไร้ญาติในวันนั้น โดยการแจกทานทั้งแก่สัมภเวสีและแก่คนยากจนที่ยังมีชีวิตอยู่ นับเป็นเทศกาลที่มีความสำคัญรองจาก
เทศกาลตรุษจีน ด้วยเหตุที่เป็นพิธีกรรมซึ่งสอดคล้องกับจริยวัตรขององค์หลวงปู่ไต้ฮงกงจากการที่ท่านมุ่งบำเพ็ญกุศลแก่ศพไร้ญาติ
และแก่วิญญาณไร้ญาติ เน้นหลักเมตตาธรรม แบ่งปันอาหาร สิ่งที่น่าสนใจ คือ การทำบุญทิ้งกระดาษนี้ เป็นวัฒนธรรมเฉพาะในกลุ่ม
ชาวจีนแต้จิ๋ว ซึ่งชาวจีนแต้จิ๋วที่อพยพเข้ามาในเมืองไทย ได้นำวัฒนธรรมเหล่านี้เข้ามาเผยแพร่ด้วย และเหตุที่วัฒนธรรมนี้เป็นที่รู้จัก
อย่างกว้างขวางและยึดถือปฏิบัติต่อมาจนถึงทุกวันนี้ เป็นเพราะมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ให้ความสำคัญและจัดเทศกาลทิ้งกระดาษติดต่อกัน
ทุกปี

ตั้งที่ ดร.อุเทน เตชะไพบูลย์ อดีตประธานกรรมการมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง (ถึงแก่อนิจกรรม พ.ศ. 2550) (ข้อมูลจากเว็บไซต์:
<http://pohtecktung.org>) เคยกล่าวไว้ว่า

"เนื้อแท้ของการทำบุญในเทศกาลทิ้งกระดาษมีความสำคัญอยู่ 2 ประการ กล่าวคือทิ้งกระดาษมี
ความหมายสำคัญ 2 อย่างที่เราเรียกว่า "อิมซีและเอียงซี" อิม (音) คือวิญญาณ เอียง (尸) คือชีวิต
ซี (尸) คือการแจก พิธีทิ้งกระดาษคือการทำบุญอุทิศให้ดวงวิญญาณร่วมไปกับการแจกทานให้ผู้มีชีวิตที่
ยากไร้ งานทิ้งกระดาษจึงต้องทำทั้ง 2 ส่วน ทำบุญกันในศาลเจ้าก่อน แล้วจึงมาแจกของ.."

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เทศกาลทิ้งกระดาษสอดคล้องกับจริยวัตรขององค์หลวงปู่ไต้ฮงจู๊ซึ่งผู้ซึ่งช่วยทั้งผู้ที่
เสียชีวิตโดยไร้ญาติขาดมิตรและช่วยสงเคราะห์ผู้ยากไร้ที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ เทศกาลทิ้งกระดาษจึงเป็นเทศกาลที่ครบถ้วนในการ
ทำความดีทั้ง"ทำบุญและให้ทาน"

นอกจากนี้จากความเห็นที่คุณกัญมน แสงเรือง ชาวไทยเชื้อสายจีน อายุ 43 ปี ทำงานในตำแหน่งอาสาสมัครบริการ
มาแล้ว 5 ปี (10 ตุลาคม 2556:สัมภาษณ์) เล่าว่า

"การทิ้งกระดาษ เมื่อเสร็จพิธีแล้ว ท่านเทพได้สื่อเอ็งก็นำวิญญาณกลับไปแล้วก็จะทำการเผากระดาษ
ไหว้ส่งวิญญาณไป ส่วนของไหว้ที่เป็นอาหารสด อาหารแห้ง ของใช้ต่าง ๆ ก็จะนำมาแจกจ่าย ในสมัยก่อนจะ
ทำเป็นฉลากติดบนกระดาษสานจากไม้ไผ่เพื่อใช้ร่อนได้ เมื่อถึงเวลาก็จะทิ้งกระดาษเล็ก ๆ นี้ไปยังประชาชน
ที่มารอรับของ ใครเก็บกระดาษได้ก็จะนำไปขึ้นของ จึงเป็นที่มาของคำว่าทิ้งกระดาษ ไม่ใช่เทกระดาษอย่างที่
หลายคนใช้ผิดกัน"

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าพิธีทิ้งกระดาษมีสาระสำคัญว่า หลังจากเสร็จพิธีของไหว้ต่าง ๆ จะถูกนำมา
แจกจ่ายโดยใช้วิธีการโยนทิ้งลงมาจากที่สูง ผู้ศรัทธาทั้งหลายจะอยู่บริเวณรอบ ๆ รอรับสิ่งของที่แจกให้ และถือว่าเป็นการรับบุญ

จากการสวดมนต์ให้กับดวงวิญญาณต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเกตว่า การตั้งกระเจาดนั้นจะไม่มีการจัดให้ผู้รับกระเจาดเข้าแถวรับของอย่างเป็นระเบียบ แต่จะให้ผู้รับกระเจาดเข้าแย่งสิ่งของที่ผู้ตั้งกระเจาดโยนลงมา ส่งผลให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยครั้ง และสิ่งของที่ได้รับมานั้น มักไม่สามารถนำมารับประทาน หรือไม่สามารถนำมาใช้ได้อีก

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า เทศกาลตั้งกระเจาดเป็นการทำบุญให้ผีและทำทานให้แก่ผู้ยากไร้ ดังที่คุณเอกชัย แสงจันทร์ทะนุชาวไทย อายุ 30 ปี (17 สิงหาคม 2556:สัมภาษณ์) เล่าว่า

“คนที่เข้ามารับแจกทาน จะเรียงแถวเป็นแนวไม่วุ่นวาย ไม่อย่างนั้นอาจเหยียบกันตาย บาดเจ็บ จะทำบุญทำทานดีจะเป็นกรรมไปเปล่า ๆ จะมีการเข้าคิว มารับข้าวสาร และคนจนไม่มีกิน มีกินบ้าง แต่บางมืออดอยาก ขาดแคลนจะชนกันมา ลูกหลานมีเท่าไรก็ขึ้นมาช่วย ขอรับเพื่อให้ได้ข้าวของเลี้ยงชีพตัวเอง ทุกคนจะได้ข้าวของเท่ากันเสมอกัน ไม่เลือกรักใครมากกว่าใครเป็นพิเศษ มีการสแตมภ์มือเพื่อกัน การเวียนเทียน แบ่งปันให้คนอื่นบ้าง ที่อดอยากจะได้กินอิ่มบ้าง ไม่อดตาย งานนี้คุณจะได้เห็นคนมากมายเป็นหมื่น เป็นแสน มาขอมารับแจกของเหล่านี้ ที่มีคนใจบุญ ยินดีให้ เต็มใจบริจาค ด้วยใจกุศลพร้อมที่จะให้พวกเขาเหล่านั้น ได้กินได้ใช้ได้รับของบ้างทั่วถึงกัน”

จากพิธีกรรมที่จัดขึ้นในศาลเจ้าได้สังเกตเห็นช่วงเทศกาลตั้งกระเจาด แสดงให้เห็นว่า การตั้งกระเจาดนี้เป็นการทำบุญให้ทานตามธรรมเนียมของชาวพุทธนิกายมหายาน ซึ่งให้ทุกคนตายกันเป็นไปในโลกใบนี้ ชาวจีนเชื่อว่าการตั้งกระเจาดสามารถทำให้เกิดความสมดุลระหว่างมนุษย์กับวิญญาณได้ ซึ่งสอดคล้องกับศาสนาเต๋าที่เน้นหยินหยางหรือการสร้างสมดุลในโลก

1.3 เทศกาลกินเจ

เทศกาลกินเจถือเป็นอีกประเพณีหนึ่งที่เก่าแก่ของชาวจีนที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล คนจีนเชื่อว่าการกินเจคือการทำบุญทำทานให้แก่วิญญาณสัตว์ เชื่อกันว่าการกินเจนั้นให้ผลดีทางด้านจิตใจ เป็นพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์ เสมือนกับได้โปรดสัตว์ ได้ช่วยชีวิตสรรพสัตว์ให้รอดตาย สอดคล้องกับหลักคำสอนของหลวงปู่โตซึ่งในเรื่องของความเมตตาคุณงาม

พิธีกรรมในเทศกาลกินเจ ที่พุทธบริษัทไทยเชื้อสายจีนถือปฏิบัติมาแล้วนับสิบนับร้อยปี คือ การไม่รับประทานเนื้อสัตว์ ในช่วงเทศกาลกินเจ ผู้คนที่ศรัทธาในพุทธศาสนาจะพากันนุ่งหม้อเสื้อผ้าสีขาวมาเข้าร่วมพิธีกรรมกับมูลนิธิฯ พร้อมด้วยดอกไม้ธูปเทียนบ่าเพ็ญศีลสมาทาน ทำบุญทำทาน ถือศีลกินเจเป็นเวลา 9 วัน ผู้ที่ต้องการกินเจอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามประเพณีการกินเจจะต้องงดเว้นเนื้อสัตว์หรือทำอันตรายต่อสัตว์ งดนม เนย และน้ำมันที่มาจากสัตว์ งดอาหารรสจัด เผ็ดมาก หวานมาก เปรี้ยวมาก เค็มมาก งดผักหรือเครื่องเทศที่มีกลิ่นแรง เช่น กระเทียม หัวหอม ต้นหอม กุยช่าย รวมทั้งใบยาสูบสิ่งเสพติดและของมีเมาต่าง ๆ

ดังที่ คุณกัลยาภัทร์ ศิริเดชวารวงศ์ ชาวไทยเชื้อสายจีน (10 ตุลาคม 2556:สัมภาษณ์) เล่าว่า

“ถือศีลกินเจต้องเป็นเวลา 9 วัน จะกินเจในมือเย็นก่อนวันจริง 1 มือและมือเช้าหลังวันที่เก้าขึ้น 9 คำ อีก 1 มือเป็นการลา ซึ่งจะในวันส่งเจ้า ในช่วง 9 วันนี้ ทุกวันจะถือเป็นวันเจใหญ่ ในช่วงเวลากินเจจะเข้ามาศาลเจ้าทำบุญทุกวันและมาสวดมนต์ ที่ป้อมเตี้ยตั้งจะมีอาหารเจแจกฟรีให้ เข้าไปรอคิวก็สามารถรับประทานได้ คนที่มารับประทานอาหารเช้าค่อนข้างเยอะ เฉพาะผู้ที่อยากจน เพราะฉะนั้นได้แค่คนละชาม ถ้ายังไม่อิ่มก็ต้องไปเข้าแถวรอคิวอีก นอกจากนี้มีการปฏิบัติในศาลเจ้าได้ซึ่งยังถือศีลกินเจที่บ้านได้เช่นเดียวกัน”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าการกินเจเป็นวิธีการรักษาสุขภาพ เพราะอาหารเจเป็นอาหารชีวิต เมื่อกินติดต่อกันจะทำให้ร่างกายสมดุล สามารถขับพิษและของเสียต่าง ๆ ออกจากร่างกายได้ และยังช่วยปรับระบบต่าง ๆ ในร่างกายให้มีประสิทธิภาพ

ดังที่ คุณวรภาพ วิษระกิตติ ชาวไทยเชื้อสายจีน อายุ 44 ปี (10 ตุลาคม 2556:สัมภาษณ์) เล่าว่า

“เวลาเราจะทำข้าวหรือทำดี มันจะมีสองข้างแบ่งกัน หรือว่าเราจะขโมยของ แล้วมันจะบอกว่า บาปนะอยากได้ บาปนะอยากได้ มันอยู่ที่เราคิดชั่วหรือดำ ธรรมะพิสูจน์ได้ มันอยู่ที่เวลา คนที่มาทำบุญส่วนใหญ่จะมาแก้กรรม ที่ก็เหมือนกันมาแก้กรรมไม่ต่างกัน เขาบอกว่าเวลาเรามีความทุกข์เราทำชั่วมากกว่า ถ้าวันนี้

เราทำดีมากกว่าเราก็จะมีความสุข เทศกาลกินเจคือถือศีลกินเจ จริ งๆ แล้วกินที่ใจแล้วก็ไม่กินเนื้อสัตว์
ไม่กินเนื้อสัตว์ก็คือไม่ฆ่าสัตว์ ศีลข้อแรกของพุทธศาสนาก็คือไม่ฆ่าสัตว์ เพราะเจ้าแม่กวนอิมกินเจไม่ฆ่าสัตว์
แต่อย่างน้อยชาวพุทธที่นับถือเจ้าแม่กวนอิม ก็ไม่กินเนื้อวัว เพราะเจ้าแม่กวนอิมเกิดเป็นวัว เขาก็เลยไม่กิน
เนื้อวัว”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การไม่ฆ่าสัตว์ถือเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง การไม่กินเนื้อสัตว์ในเทศกาลกินเจ
นอกจากเป็นการแสดงออกถึงความเมตตากรุณาต่อสัตว์แล้ว ยังถือเป็นการทำบุญถือศีลอีกด้วย การกินเจถือเป็นการปฏิบัติข้อแรก
ในการถือศีล การปฏิบัติเช่นนี้จะช่วยชำระจิตวิญญาณให้สะอาด เกิดความเข้มแข็งทางร่างกายและจิตใจ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า
ชาวจีนเชื่อในเรื่องของการกระทำความดี เชื่อว่าความทุกข์ที่สะสมสามารถแก้ไขได้ด้วยการถือศีลกินเจ

2. บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง

จากการทำงานทั้งภาคสนามและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง กล่าวได้ว่า พิธีกรรมตามเทศกาลของชาวจีนที่มูลนิธิจัดขึ้น
และแสดงออกใน 3 ด้านคือ แนวคิด คุณธรรมและการปฏิบัติ เมื่อเผยแพร่เข้าสู่ประเทศไทยในระยะแรกๆ นั้น ยังมีความเป็น
“วัฒนธรรมจีน” ค่อนข้างมาก ต่อมาเมื่อวันเวลาผ่านไป จึงเกิดการประสานให้กลมกลืนกับวัฒนธรรมไทยมากขึ้น ที่เห็นชัดเจนเช่น
คือ การเขียนชื่อเพลง ที่มีภาษาไทยเข้าไปเกี่ยวข้อง เพื่อให้คนที่รู้หนังสือไทยได้เข้ามาร่วมกิจกรรมได้มากขึ้น กล่าวได้ว่ามูลนิธิ
ป่อเต็กตึ๊งนอกจากมีประวัติศาสตร์อันยาวนานคู่ขนานมากับประวัติศาสตร์สังคมไทยแล้วยังมีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อชาวไทยอีกด้วย
พิธีกรรมต่าง ๆ ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ความเป็นจีนแต่ยังสนองตอบความต้องการในยุคปัจจุบันของคนทุก
กลุ่มได้อย่างครบถ้วนด้วยค่าใช้จ่ายที่ไม่แพงเกินไปนัก เห็นได้จากเทศกาลตรุษจีน ที่จะมีการสะเดาะเคราะห์ แก้วปัง เสริมสิริมงคล
เพื่อการดำเนินชีวิตในปีต่อไปอย่างมีความสุขสมหวัง เทศกาลทิ้งกระจาดยังทำให้เห็นบทบาททางสังคมของมูลนิธิอย่างเด่นชัด
จากปัจจัยภายในของไทยเอง ที่ยังมีผู้ยากไร้จำนวนมาก ตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยคือ “รายกระจุกจนกระจาย”
การแจกสิ่งของอาหารแห้งให้ผู้ยากไร้ แม้เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ แต่สามารถช่วยบรรเทาความทุกข์ยากให้คนจำนวนมาก
นอกจากนี้เทศกาลกินเจของมูลนิธิ ที่นอกจากเป็นการรักษาวัดปฏิบัติของหลวงปู่ได้ยังตามคติพระภิกษุในพระพุทธมหายานแล้วยัง
มีประโยชน์ด้านสุขภาพอันเป็นความต้องการของคนยุคใหม่ด้วย

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

การจัดตั้งศาลเจ้าไต้ฮงกงขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมตามความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน ในประเทศไทย
มายาวนานกว่าร้อยปี จากกิจกรรมแรกในประเทศไทยคือการเก็บศพไร้ญาติในชื่อ “คณะเก็บศพไต้ฮงกง” อันก่อให้เกิดประโยชน์
ด้านสาธารณสุขมูลฐานทางศาสนาของชาวจีนในไทย ซึ่งเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนาของชาวไทย
โดยเฉพาะเทศกาลที่สำคัญ 3 เทศกาล คือ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลทิ้งกระจาด และเทศกาลกินเจ สาระที่น่าสนใจ คือ การบริหาร
จัดการของมูลนิธิ ที่คำนึงถึงความยืดหยุ่น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การปรับเปลี่ยนวิธีการให้สอดคล้องกับวิถีความเป็น
ไทยมากขึ้นเพื่อขยายบทบาททางสังคมให้กว้างขวางออกไป กรณีการเพิ่มภาษาไทยในใบพะงั่งและเพื่อให้เทศกาลตรุษจีนของ
มูลนิธิเป็นที่ยอมรับจากคนไทย ไม่จำเฉพาะชาวไทยเชื้อสายจีนหรือชาวไทยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้ามา
ทำงานรับจ้างในครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีฐานะดีและอยู่ในละแวกนั้น แรงงานเหล่านี้ต่างพากันมาทำกิจกรรมทางศาสนา
ตามเทศกาลของมูลนิธิ ตามอย่างนายจ้างของตนเป็นจำนวนไม่น้อย ทั้งนี้เพราะเรื่องของความเชื่อ เป็นสิ่งที่คนทุกชาติทุกภาษา
เต็มใจรับมาปฏิบัติเพื่อให้ตนเองสบายใจและความเป็นสิริมงคล นอกจากนี้มูลนิธิยังได้ทำหน้าที่ “ให้” แก่สาธารณชนด้วย มิใช่
“รับบริจาค” แต่ฝ่ายเดียว โดยเฉพาะจากเทศกาลทิ้งกระจาด ที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมไทยได้จากการ
“ทำบุญทำทาน” เป็นการแบ่งปันให้ผู้ที่ยากไร้กว่า กล่าวได้ว่าเป็นการระดมทุนจากกลุ่มผู้มีฐานะดีเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่า
จึงกล่าวได้ว่า มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งมีบทบาททางศาสนาโดยผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ ไม่ต่างจากกิจกรรมบรรเทาสาธารณภัย ที่คนโดยทั่วไป
รู้จักกันดีอยู่แล้ว

บรรณานุกรม

- กรรมกร ตันประเสริฐ. (2545) ป๊อเด็กตั้งบนเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.
- ปรารธนา โกเมน. (2533) สมาคมชาวจีนในกรุงเทพฯ พ.ศ.2440-2488. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพรรณ จันทร์โรนันทน์.(2542) สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2548) วัฒนธรรมในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

- กัญมน แสงเรือง Xiaojing Zhang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2556
- กัลยาภัทร์ ศิริเดชารวางค์ Xiaojing Zhang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2556
- เดือนจิต พุฒิพงศ์โกโคย Xiaojing Zhang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2557
- วราภาพ วิษระเกียรติ Xiaojing Zhang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2556
- สมัย วนสัจจร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Xiaojing Zhang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2557
- สมชาย พรเพิ่มพูน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ Xiaojing Zhang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2557
- เอกชัย แสงจันทร์ทะนุ Xiaojing Zhang เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2556

อัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Xinjing Liu⁽¹⁾, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย^{(2)*}, จริยวัฒน์ โลหะพูนตระกูล⁽²⁾

⁽¹⁾ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และเพื่อวิเคราะห์กระบวนการหล่อหลอมอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยใช้วิธีการการวิจัยเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีนส่วนใหญ่มีเชื้อสายจีน มีการเตรียมตัวภาษาจีนและรู้จักวัฒนธรรมจีนมาก่อนเข้าเรียนผ่านครอบครัว และการได้เคยไปเรียนภาษาจีนที่ประเทศจีน วิถีชีวิตของนักศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจีน ได้แก่ การใช้ชีวิตประจำวัน ที่มีการดูภาพยนตร์และฟังเพลงจีน ชุดนักศึกษาที่ติดสัญลักษณ์ไฟจี (หยินหยาง) และการทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนที่คณะจัดให้ นอกจากนี้ นักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านการใช้ภาษาจีน หลักสูตรการเรียนการสอนที่เรียนเป็นภาษาจีนและผู้สอนที่เป็นอาจารย์จีน จากมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเชียงใหม่ การแพทย์แผนจีนกำลังได้รับความนิยมในประเทศไทยมากขึ้น ดังนั้นการที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีการเปิดสอนหลักสูตรนี้ ได้ช่วยทำให้การแพทย์แผนจีนได้พัฒนาในสังคมไทยอย่างเป็นระบบ ผ่านหลักสูตรการเรียน การสอนที่เป็นมาตรฐาน ตลอดจนกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านภาษาและศิลปวัฒนธรรมจีนให้มุ่งเน้นส่งเสริมด้านคุณธรรมควบคู่กัน

คำสำคัญ : อัตลักษณ์ การแพทย์แผนจีน คณะการแพทย์แผนจีน

Identities of Students in the Faculty of Chinese Medicine, Huachiew Chalermprakiet University

Xinjing Liu⁽¹⁾, Sangaroon Kanokpongchai^{(2)*}, Jariyawat Lohapoontrakool⁽²⁾

⁽¹⁾ Master of Arts (Communication Thai as a second language), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾ Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

This article has the purpose to study the identities of students in the Faculty of Chinese Medicine, Huachiew Chalermprakiet University and analyze the casting process of their identities. The research tools are using documentation analysis and field data collection to analyze the data by observation and interview. The research reveals that most of students in the Faculty of Chinese Medicine are Chinese descents who prepare their knowledge in Chinese language and Chinese cultures before class through their family and their experience learning Chinese in China. Lifestyle of the students reflect Chinese ethnics such as watching Chinese movies and listening Chinese music, wearing the student uniform with symbol of Tai Chi (Yin-Yang) and doing the activities concerning Chinese cultures created by the Faculty. In additions, students in Faculty

of Chinese Medicine have the outstanding identity in using Chinese language because the curriculums are taught in Chinese by Chinese instructors from Shanghai University of Traditional Chinese Medicine. Since the traditional Chinese medicine is now gaining more popularity in Thailand, introducing this curriculum by Huachiew Chalermprakiet University is helping to develop the traditional Chinese medicine systematically in Thai society. Through the curriculum teaching which is a standard Extra-curricular activities as well as the language and culture of China to focus on promoting the virtues together.

Keywords: Identity, Traditional Chinese Medicine, Faculty of Chinese Medicine

บทนำ

ไทยกับจีนมีความผูกพันและติดต่อกันมาอย่างยาวนานนับแต่โบราณกาล โดยสามารถย้อนไปได้ถึงสมัยราชวงศ์ฮั่นของจีน ซึ่งมีบันทึกประวัติศาสตร์เกี่ยวกับชนชาติไทย และที่เด่นชัดก็คือ การอพยพของชาวจีนในช่วงต้นราชวงศ์หมิงและอาณาจักรอยุธยา นับจากนั้นมา ก็ได้มีการติดต่อค้าขายกันมาโดยตลอดและมีชาวจีนจำนวนมากเข้ามาตั้งรกรากในไทย จากนั้น ประเพณี วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชาวจีนเริ่มปรากฏในสังคมไทย รวมถึงเรื่องการดูแลสุขภาพแบบจีน ซึ่งการแพทย์แผนจีนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมจีนที่ได้มีการเผยแพร่และเป็นที่ยอมรับในสังคมไทย การแพทย์แผนจีนเป็นการรักษาที่มีใช้รักษากันมากกว่า 5,000 ปี ในจีน และมีพื้นฐานตั้งอยู่บนการเฝ้าสังเกตอาการ ทดลองการรักษาตามทฤษฎีและการจดบันทึกการรักษาที่ได้ผล แล้วรวบรวมกันเป็นระบบการรักษาแผนจีนขึ้นมา ประกอบด้วยการบอกโรค การรักษาด้วยการฝังเข็ม ยาสมุนไพรจีน การนวดทุยหนา อาหารที่เป็นยา และการออกกำลังกายแบบไท่ชี่หรือมวยไท่เก๊ก และจี้กง (การแพทย์แผนจีน, ม.ป.ป. : ออนไลน์) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นโดย “มูลนิธิฮั่วเคี้ยวป้อเด็กเซียงตั้ง” ซึ่งเป็นองค์กรกุศลจีนที่ใหญ่ที่สุดในสังคมไทยที่มีเอกลักษณ์ด้านจีน มีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีทางการแพทย์แผนจีน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 และในปัจจุบันมีนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรนี้แล้วมากกว่า 300 คนในสี่ชั้นปี ดังนั้นการศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จึงเป็นไปเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และการหล่อหลอมอัตลักษณ์ของนักศึกษาซึ่งเป็นการผลิตบัณฑิตทางการแพทย์แผนจีนออกบริการทางการแพทย์ เป็นการแพทย์ทางเลือกแขนงหนึ่งสำหรับประชาชนชาวไทยทั่วไป

วัตถุประสงค์

- การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้
1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
 2. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการหล่อหลอมอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์ โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. กลุ่มตัวอย่างวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่ศึกษาในคณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในปีการศึกษา 2554 - 2556 ปีละ 10 คน รวมจำนวน 30 คน อาจารย์ที่สอนในคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่ของคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจำนวน 1 คน

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย มีการสร้างแบบสัมภาษณ์ 2 ชุด มีโครงสร้างคำถามชัดเจนเพื่อ สัมภาษณ์นักศึกษาที่ศึกษาใน คณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และอาจารย์ เจ้าหน้าที่ของคณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยทั้ง 2 ข้อ

4. หลังจากสร้างเครื่องมือเสร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยได้ไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ และปรับปรุง

5. ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จึงนำไปเก็บข้อมูลภาคสนาม

6. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ อัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม พระเกียรติ กับกระบวนการหล่อหลอมอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ศึกษาในคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

7. นำเสนอผลการศึกษารายแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลการวิจัย เบื้องต้นดังต่อไปนี้

1. อัตลักษณ์ด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

1.1 ประวัติความเป็นมาของการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้น โดย “มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง” ซึ่งเป็นองค์กรการกุศลจีนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และมีคำขวัญของมหาวิทยาลัยว่า “เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม” ในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม พระเกียรติ ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ ซึ่งเป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนชั้นนำของสาธารณรัฐ ประชาชนจีน จัดทำข้อตกลงความร่วมมือเพื่อผลักดันการแพทย์แผนจีนเป็นการแพทย์ทางเลือกให้กับประชาชนชาวไทย โดยมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้ก่อตั้งคณะการแพทย์แผนจีนขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย เพื่อเป็นสถานศึกษาและ ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถในศาสตร์การแพทย์แผนจีน หลักสูตรการแพทย์แผนจีนบัณฑิต เป็นหลักสูตร 6 ปี และวิชา ทางการแพทย์แผนจีนทั้งหมดจะสอนเป็นภาษาจีนกลาง โดยกำหนดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกคนเรียนพื้นฐานภาษาจีน ในปีสุดท้าย นักศึกษาต้องไปฝึกงานทางคลินิกที่โรงพยาบาลในสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นเวลา 6 เดือน ภายใต้การกำกับดูแลของ มหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ และกลับมาฝึกงานกับคลินิกในประเทศไทยที่คลินิกหัวเฉียวไทย-จีน แพทย์แผนไทย โรงพยาบาลหัวเฉียวอีก 6 เดือน

สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นองค์กรการกุศลจีนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เนื่องจากตั้งขึ้นโดย “มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง” และมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ เปิดสอน การแพทย์แผนจีนแห่งแรกในประเทศไทย เพื่อผลิตคนที่มีความรู้ ความเข้าใจการแพทย์แผนจีน

1.2 อัตลักษณ์ด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

อัตลักษณ์ด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติแบ่งเป็น 5 เรื่อง ได้แก่

1) วัฒนธรรมจีนที่ติดตัวมาก่อนเข้าเรียนในคณะการแพทย์แผนจีน 2) วิถีชีวิตของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีน 3) ความเชื่อใน ศาสนาที่นักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนนับถือ 4) ความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีน 5) วิธีการเรียนของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีน โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1.2.1 ด้านวัฒนธรรมจีนที่ติดตัวมาก่อนเข้าเรียนในคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมจีนที่ติดตัวมาก่อนเข้าเรียนในคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม พระเกียรติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจำนวน 30 คนมีจำนวนร้อยละ 60 ที่มีเชื้อสายจีน นักศึกษาได้เรียนรู้วัฒนธรรมจีนจาก ครอบครัวจำนวนร้อยละ 56 ไปเรียนภาษาจีนเป็นพิเศษจำนวนร้อยละ 25 และนักศึกษาร้อยละ 80 เคยไปเรียนภาษาจีนใน ประเทศจีน

1.2.2 ด้านวิถีชีวิตของนักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษาเรื่องวิถีชีวิตของนักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ การใช้ชีวิตประจำวัน เอกลักษณะด้านการแต่งกาย และการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีผลการศึกษาแต่ละเรื่องดังนี้

1.2.2.1 การใช้ชีวิตประจำวัน

จากผลการศึกษาถึงวิถีชีวิตด้านการใช้ชีวิตประจำวันของนักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่า นักศึกษาเข้าเรียนตอนเช้า 8.30 น. แล้วเลิกเรียนประมาณ 16.00 น. บางที่จะมีการเปลี่ยนแปลงตามตารางการเรียน นอกเวลาเรียน นักศึกษาจำนวนร้อยละ 84 จะหาเวลาทบทวน วันละ 1-3 ชั่วโมง เช่น ทำการบ้าน อ่านหนังสือ ฯลฯ กิจกรรมที่นักศึกษาชอบทำนอกเวลาเรียน ได้แก่ เล่นอินเทอร์เน็ต เล่นเฟซบุ๊ก จำนวนร้อยละ 99 ฟังเพลงจีน-ไทยจำนวนร้อยละ 98 กินข้าวกับเพื่อน ๆ จำนวนร้อยละ 90 ดูหนังจีนจำนวนร้อยละ 80 และออกกำลังกายจำนวนร้อยละ 65

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาทบทวนการเรียนเป็นหลัก รวมถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจภาษาจีน เช่น ดูหนังจีน ฟังเพลงจีน และกิจกรรมอื่น ๆ

1.2.2.2 เอกลักษณะด้านการแต่งกาย

จากผลการศึกษาถึงวิถีชีวิตด้านการแต่งกายของนักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่า การแต่งกายของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จะแบ่งเป็น 3 แบบตามชั้นปี สำหรับการฝึกปฏิบัติวิชาทุยหนา กำหนดให้นักศึกษาแต่งกายชุดพลูถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ นอกจากนี้ นักศึกษาสามารถออกแบบเสื้อของตนเองตามปรัชญา คณะการแพทย์แผนจีน โดยมีสัญลักษณ์เป็นรูปไท่จี (หยินหยาง) เนื่องจากเป็นหนึ่งในเครื่องมือการรักษาในศาสตร์การแพทย์แผนจีน เป็นปรัชญาที่แสดงถึงความสมดุล อันเป็นสัจธรรมของโลก ซึ่งเป็นพื้นฐานของศาสตร์การแพทย์แผนจีน ดังนั้น การแต่งกายของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่มีสัญลักษณ์ดังกล่าวจึงมีลักษณะเด่นสะท้อนความเป็นวัฒนธรรมจีนและแตกต่างไปจากคณะวิชาอื่น ๆ

ภาพ 1

ภาพ 1 สัญลักษณ์คณะการแพทย์แผนจีนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นสัญลักษณ์ไท่จี (หยินหยาง)

ภาพ 2

ภาพ 2 เสื้อคลุมชั้นนอกพิเศษของคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่มีสัญลักษณ์ไท่จี

1.2.2.3 การทำกิจกรรมต่าง ๆ

จากผลการศึกษาถึงวิถีชีวิตด้านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่า ไม่ว่านักศึกษาอยู่ประเทศไทยหรือว่าอยู่ประเทศจีน กิจกรรมต่าง ๆ ที่นักศึกษาทำสะท้อนความเป็นจีน เช่น วันแพทย์จีนที่จัดขึ้นทุกปี งานมหกรรมฝังเข็มของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ณ โรงพยาบาลชลบุรี แห่งเรือมังกร เพื่ออนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือมังกรของจีน ณ มหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ นอกจากนี้ กิจกรรมที่นักศึกษาทำยังสะท้อนความเป็นไทยด้วย เช่น กิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีไทยของนักศึกษาชั้นปี 1 ที่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยในงานสืบสานประเพณีสงกรานต์ที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจัดขึ้นทุกปี นอกจากนี้ นักศึกษาที่ไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ก็ได้รวมกลุ่มกันจัดงานประเพณีสงกรานต์และไทยทุกปีเช่นกัน

1.2.3 ความเชื่อในศาสนาที่นักศึกษาคณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรตินับถืออยู่

จากการศึกษาได้พบว่า นักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนส่วนใหญ่ร้อยละ 97 นับถือศาสนาพุทธ และมีจำนวนร้อยละ 16 ไหว้เจ้าในบ้าน เช่น ไหว้บรรพบุรุษ ไหว้เจ้าแม่กวนอิม ไหว้เจ้าแม่ดวงเอ่อ ไหว้ไอ้ซิ้งเอี้ย ไหว้จิ้งจอก ไหว้ให้ช่างเหล่าวัง เป็นต้น

สรุปได้ว่า การไหว้เจ้า เป็นธรรมเนียมประเพณีที่ลูกหลานจีนปฏิบัติสืบทอดกันมา ตามความเชื่อที่จะต้องไหว้เจ้าที่และไหว้บรรพบุรุษเพื่อให้เป็นสิริมงคล และนำมาซึ่งความสุขความเจริญแก่ครอบครัว

1.2.4 ความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษาเรื่องความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ ความสามารถการใช้ภาษาจีน และมีความเข้าใจวัฒนธรรมจีน โดยมีผลการศึกษาแต่ละเรื่องดังนี้

1.2.4.1 ภาษาจีน

นักศึกษาทุกคนที่เข้าเรียนหลักสูตรการแพทย์แผนจีน ต้องสอบวัดระดับความรู้วิชาภาษาจีนให้ได้ระดับ 5 วิชาทางการแพทย์แผนจีนทั้งหมดจะสอนเป็นภาษาจีนกลาง จากผลการศึกษาถึงความสามารถพิเศษด้านการใช้ภาษาจีนของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า ก่อนที่เข้าเรียนนั้น ความสามารถการใช้ภาษาจีนของนักศึกษาอยู่ในระดับน้อยกับระดับน้อยสุด หลังจากได้เข้าเรียนวิชาภาษาจีนแล้ว ความสามารถการใช้ภาษาจีนของนักศึกษาได้ดีขึ้นตามระยะเวลาการเรียน ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

1.2.4.2 วัฒนธรรมจีน

การศึกษาปิดท้ายนักศึกษาต้องไปฝึกงานทางคลินิกที่โรงพยาบาลในประเทศจีนเป็นเวลา 6 เดือน และในหลักสูตรได้เปิดสอนวิชาวัฒนธรรมจีนให้นักศึกษา จากผลการศึกษาถึงความสามารถพิเศษด้านความเข้าใจวัฒนธรรมจีนของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่า นักศึกษาได้ศึกษาวัฒนธรรมจีน และจะได้รู้จักวิถีชีวิตของชาวจีน สังคมจีน ภาษาและประเพณีวัฒนธรรมจีน มารยาท และการแต่งกายของจีนมากขึ้น ซึ่งเป็นผลทั้งจากหลักสูตรที่กำหนดให้เรียนวิชาวัฒนธรรมจีนและจากการที่มีอาจารย์ชาวจีนมาสอนวิชาความรู้ต่าง ๆ ทำให้เกิดการซึมซับและเรียนรู้แบบแผนอุปนิสัย แนวคิดจากอาจารย์ผู้สอนชาวจีนโดยปริยาย

1.2.5 ด้านวิธีการเรียนของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษาเรื่องวิธีการเรียนของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ ความตั้งใจในการเรียนในห้องเรียน ทบทวนนอกเวลาเรียน ฝึกภาษา กับเพื่อนชาวจีน หารุ่นพี่ทบทวนและศึกษาทบทวนด้วยตนเอง ล่วงหน้า เป็นต้น

1.3 เหตุผลที่ตัดสินใจมาเรียนหลักสูตรการแพทย์แผนจีน

เหตุผลที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจเข้ามาเรียนหลักสูตรการแพทย์แผนจีน เพราะการแพทย์แผนจีนได้รับความนิยมมากขึ้นในสังคมไทย ในฐานะวิชาชีพที่สามารถรักษาผู้ป่วยได้ ช่วยทำให้ผู้ป่วยบรรเทาทุกข์ และยังทำให้นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรการแพทย์แผนจีน สามารถใช้ภาษาจีนได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกระแสนิยมการใช้ภาษาจีนเพิ่มขึ้นเมื่อจีนเปิดประเทศด้านเศรษฐกิจอีกด้านหนึ่ง ครอบครัวต้องการให้เรียนเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมความเป็นจีน

1.4 ความคิดของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรการแพทย์แผนจีน

ผลการวิจัยพบว่า แพทย์แผนจีนไม่เพียงแต่มีอิทธิพลต่อคนที่ศึกษา เพราะมีประโยชน์ในการประกอบอาชีพ หากแต่การแพทย์แผนจีนเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของจีน และมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้นำมาเปิดสอนเป็นหลักสูตร จึงได้ดึงดูดใจผู้ที่สนใจการแพทย์แผนจีนและภาษาวัฒนธรรมจีนมาเรียนมากขึ้น ดังผลการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นลูกหลานครอบครัวชาวจีน และมีความสนใจภาษาจีนมาก่อนเข้าเรียน

2. กระบวนการหล่อหลอมอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

การวิเคราะห์ผลกระบวนการหล่อหลอมอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกตามหัวข้อดังนี้

2.1 ปรัชญาและปณิธานของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษาได้พบว่า ปรัชญาของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติคือ มุ่งมั่นพัฒนา สร้างมาตรฐานการบริการให้มีประสิทธิภาพ และปณิธานคือ เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยยึดมั่นนักเรียนผ่านการเรียนการสอนและทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการออกหน่วยให้บริการด้านสุขภาพแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2.2 วัฒนธรรมจีนในด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษาได้พบว่า จุดเด่นและจุดแข็งของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ คือ “ด้านจีน” โดยเน้นปลูกฝังแนวคิดความเป็นจีนให้ซึมซับและเข้าไปถึงปรัชญาจีน ผ่านหลักสูตรการเรียนการสอน ตลอดจนกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านภาษาและศิลปวัฒนธรรมจีน รวมถึงการใช้สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่เป็นตัวอักษรภาษาจีน กลางรูปวงกลมของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่นำมาจากสัญลักษณ์ของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง อ่านว่า 善 (เสียง) และส่วนวงกลมชั้นนอกมีอักษรไทย อังกฤษ และจีน บอกชื่อ ส่วนภาษาจีนแต่จีว อ่านว่า 華僑崇聖大學 (หัว เฉียว ช่ง เสี่ยว ไต อัก) มีความหมายเดียวกับภาษาไทย

2.3 ปรัชญาและปณิธานของคณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษาได้พบว่า ปรัชญาของคณะกรรมการแพทย์แผนจีนคือ ตอบสนองต่อสังคมในการดูแลสุขภาพและรักษาผู้ป่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ปณิธานของคณะคือ รู้รอบ รอบรู้ เคียงคู่คุณธรรม เลิศล้ำศิลปะการรักษาสรุปได้ว่า ปรัชญาและปณิธานของคณะจะเน้นด้านการดูแลสุขภาพ และด้านการรักษาผู้ป่วย

2.4 วัฒนธรรมจีนในด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในคณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษาได้พบว่า เนื่องจากคณะกรรมการแพทย์แผนจีนเปิดสอนวิชาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับจีน จึงนำสัญลักษณ์หยินหยางเข้าไปใช้เป็นสัญลักษณ์คณะกรรมการแพทย์แผนจีนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ สัญลักษณ์หยินหยางเป็นปรัชญาที่แสดงถึงความสมดุล อันเป็นสัจธรรมของโลก ซึ่งเป็นพื้นฐานของศาสตร์การแพทย์แผนจีน

2.5 กิจกรรมต่าง ๆ ที่คณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจัดขึ้น

จากการศึกษาได้พบว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่คณะกรรมการแพทย์แผนจีนจัดขึ้นสะท้อนความเป็นวัฒนธรรมจีน เช่น การอบรมศาสตร์ทางแพทย์แผนจีนทางคลินิก "จาง จัง จิ่ง" ครั้งที่ 1 เรื่อง "โรคระบบทางเดินอาหาร ในมุมมองการแพทย์แผนจีน" วันแพทย์จีน งานมหกรรมฝังเข็ม ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีน เป็นต้น

2.6 หลักสูตรการเรียนของคณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษาได้พบว่า หลักสูตรการเรียนของคณะกรรมการแพทย์แผนจีนแบ่งเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ ภาษาวัฒนธรรมจีนและวิชาชีพศึกษาทั่วไป กับวิชาเฉพาะ โดยมีผลการศึกษาแต่ละเรื่องดังนี้

2.6.1 วิชาพื้นฐานภาษาจีน และวิชาชีพศึกษาทั่วไป

จากการศึกษาได้พบว่า นักศึกษาต้องเรียนวิชาพื้นฐานภาษาจีน ไม่นับหน่วยกิต จำนวน 1,590 ชั่วโมง วิชาศึกษาทั่วไปนับหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต การในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปมีวิชา CE 2153 วัฒนธรรมไทย-จีนที่ต้องการให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมไทย-จีนควบคู่กัน

2.6.2 วิชาเฉพาะ

จากการศึกษาได้พบว่า วิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ 26 หน่วยกิต กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์ 24 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาชีพแพทย์แผนจีน 100 หน่วยกิต (วิชาทฤษฎีและปฏิบัติ 70 หน่วยกิต กับการฝึกงานทางคลินิก 30 หน่วยกิต)

จากหลักสูตรแสดงให้เห็นว่า การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นความเป็นวิชาชีพแพทย์แผนจีน การใช้ภาษาจีนและ หลักความรู้ทางการแพทย์เป็นสำคัญ ควบคู่กับการเรียนรู้วิชาพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ดังต่อไปนี้

1) พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ ซึ่งเป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนชั้นนำของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้ก่อตั้ง คณะการแพทย์แผนจีนขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย เพื่อเป็นสถานศึกษาและผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถในศาสตร์ การแพทย์แผนจีน ดังนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนมีอัตลักษณ์ในด้านวัฒนธรรมจีนที่ติดตัวมาก่อนเข้าเรียนในคณะการแพทย์ แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ มีเชื้อสายจีน ได้เรียนรู้ด้านภาษาจีนจากครอบครัว และไปประเทศจีนเรียน ภาษาจีน จึงทำให้นักศึกษามีลักษณะโดดเด่นด้านวิถีชีวิตที่มาจากครอบครัวจีนกับความสามารถพิเศษ ด้านการใช้ภาษาจีน โดยการ ใช้ชีวิตประจำวัน การแต่งกาย การทำกิจกรรมต่าง ๆ สะท้อนความเป็นจีน ควบคู่กับการศึกษาวัฒนธรรมไทย เหตุผลที่ทำให้ นักศึกษาตัดสินใจเข้ามาเรียนหลักสูตรการแพทย์แผนจีน เพราะการแพทย์แผนจีนได้รับความนิยมมากขึ้นในสังคมไทย นอกจากนั้น ยังได้ประกอบอาชีพ รักษาผู้ป่วยได้ ช่วยทำให้ผู้ป่วยบรรเทาทุกข์ ซึ่งสอดคล้องกับปณิธานทางมหาวิทยาลัย คือเรียนรู้เพื่อรับใช้ สังคม อีกทั้งการเรียนหลักสูตรการแพทย์แผนจีนทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาจีน มีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน

2) กระบวนการหล่อหลอมอัตลักษณ์ของนักศึกษา คณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ได้มา จาก 3 ฝ่าย ได้แก่ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ คณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติกับ มหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ โดยปรัชญาหัวเฉียวและปรัชญา คณะการแพทย์แผนจีนคือ มุ่งมั่นพัฒนา สร้างมาตรฐานการ บริการ ให้มีประสิทธิภาพ กับตอบสนองต่อสังคมในการดูแลสุขภาพและรักษาผู้ป่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในแนวทางที่ถูกต้องตาม หลักวิชาการ ที่ดำเนินการผ่านกระบวนการเรียนการสอนจากอาจารย์ชาวจีนจากประเทศจีนที่มาสอนที่มหาวิทยาลัย และการ กำหนดให้ต้องไปฝึกงานที่ประเทศจีนและในคลินิกในประเทศไทย และ จุดเด่นที่พบเป็นจุดแข็งของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม พระเกียรติ คือ “ด้านจีน” จึงปลูกฝังแนวคิดความเป็นจีนและปรัชญาจีน ผ่านหลักสูตรการเรียน การสอน ตลอดจนกิจกรรมเสริม หลักสูตรด้านภาษาและศิลปวัฒนธรรมจีน จึงทำให้นักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนมีความรู้ความเข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมจีน มากขึ้น ควบคู่กับการเรียนวัฒนธรรมไทย ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการไปปฏิบัติการรักษาผู้ป่วยทั้งที่เป็นชาวจีนและชาวไทย

อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จะเน้นหนักและเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านจีน ทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม วรรณคดีจีนและภาษาจีน จุดเด่นและจุดแข็งของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ คือ “ด้านจีน” โดยเน้นปลูกฝัง แนวคิดความเป็นจีนให้ซึมซับและเข้าไปถึงปรัชญาจีน ด้านหลักสูตรการเรียน การสอน ตลอดจนกิจกรรมเสริม หลักสูตรด้าน ภาษาและศิลปวัฒนธรรมจีน เพื่อย้ำความเป็นผู้นำด้านจีนศึกษา ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 อัตลักษณ์ของ นักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีลักษณะจำเพาะที่โดดเด่น ทั้งที่เป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมจาก สังคมจีนและอัตลักษณ์ที่เลื่อนไหลตามบริบทหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคมไทย จากการทดสอบพบว่า ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้ง ถิ่นฐานในประเทศไทย นำการแพทย์แผนจีนมาถึงประเทศไทย และสืบทอดการแพทย์แผนจีนในประเทศไทย ชาวจีนมีความ พยายามในการศึกษาและการทำงาน จึงทำให้การแพทย์แผนจีนได้รับความยอมรับจากชาวไทยมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ แนวคิดของ ภารตี มหาซัน และมันท์ชญา มหาซัน (2554 : 29, 106 -137) ที่กล่าวว่า ลูกหลานชาวจีนทำให้ธุรกิจการค้าขาย ระหว่างจีนกับไทยได้พัฒนาขึ้น การนำสิ่งของมาขายที่ประเทศไทยและนำข้าวไปขายที่จีน ทำให้การติดต่อ การแลกเปลี่ยนกันมาก ขึ้นเรื่อย ๆ เมืองจีนเป็นเมืองที่มีอิทธิพลต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากตั้งแต่สมัยโบราณมา นักศึกษาลูกหลานชาวจีนที่เรียนคณะ การแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ส่วนใหญ่ได้สืบทอดความขยันความอดทนจากบรรพบุรุษ จึงเป็น อัตลักษณ์ดั้งเดิมจากสังคมจีน และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมลรัตน์ ทวีสิทธิ์ (2546) ศึกษาเรื่องการปรับเปลี่ยน อัตลักษณ์ความเป็นจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในบริบทขององค์กรประชาสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จีน : ศึกษากรณีองค์กรในจังหวัด อุบลราชธานี ที่มีผลต่ออัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งสอดคล้องสมมติฐานที่ตั้งไว้

บรรณานุกรม

โกวิท คัมภีรภาพ. (2544) ทฤษฎีพื้นฐานการแพทย์แผนจีน. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภารดี มหาขันธ์ และมันท์ชญา มหาขันธ์. (2554). ตระกูลแซ่ในจังหวัดชลบุรี : วิถีและพลัง.

ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิมลรัตน์ ทวีสิทธิ์. (2546) การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ความเป็นจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในบริบทของ

องค์กรประชาสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จีน : ศึกษากรณีองค์กรในจังหวัดอุบลราชธานี

วิทยานิพนธ์ มน.ม (สาขาวิชามานุษยวิทยา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความนำรู้.(ม.ป.ป.) การแพทย์แผนจีน. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : <http://www.triaintegrativewellness.com/traditional-chinese-medicine.php>

บทบาทของสมาคมฮากกาที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาต่อชุมชนชาวจีน ย่านเยาวราช

Jincai Wei⁽¹⁾; แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย^{(2)*}

⁽¹⁾ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสมาคมฮากกาที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาของชาวจีนและ เมื่อแรกตั้งสมาคมฮากกาจนถึงก่อนใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และเพื่อวิเคราะห์บทบาทของสมาคมฮากกาในสมัยปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยใช้การวิเคราะห์จากเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชาวจีนและ ย่านเยาวราช กรุงเทพมหานคร 30 คน ผลการวิเคราะห์พบว่า ชาวจีนและและชาวจีนกลุ่มภาษาอื่น ๆ มีความเชื่อหลากหลาย ก็นับถือเทพเจ้าเหมือนกัน เชื่อว่ามีเทพเจ้าดูแลอยู่ ซึ่งสมาคมฮากกาทำหน้าที่เป็นฝ่ายดำเนินการควบคุมศาลเจ้าและในเมื่อต้องการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ศาลเจ้าด้วย อย่างช่วงเทศกาลวันสารทจีน เทศกาลกินเจ หรือว่าเป็นงานฉลองวันเกิดของเทพเจ้าที่ในศาลเจ้าได้ถวายอยู่ เป็นต้น นอกจากนี้ สมาคมฮากกาได้ตั้งขึ้นมาและมีตัวแทนในสมาคมเพื่อหารือกัน แก้ไขปัญหากัน โดยมีจุดมุ่งหมายหนึ่งคือทำหน้าที่เป็นการควบคุมดูแลชาวจีนและในย่านเยาวราช ให้การสนับสนุนชาวจีนและ เพราะว่สมัยแรกที่ชาวจีนและได้เข้ามาที่ย่านเยาวราชต้องการร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้น ไม่ว่าด้านพิธีกรรมทางศาสนาหรือว่าเป็นการดำเนินชีวิตของชาวจีนและนั่นเอง สมาคมฮากกาก็ทำให้ชาวจีนและได้ประสบความสำเร็จในชีวิตประจำวัน ปัจจุบันนี้ ศาลเจ้าทั้งสามแห่งนี้ได้รับความนิยมจากชาวจีนทั่วไปมากขึ้น ไม่เพียงแต่ชาวจีนและเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า สมาคมฮากกาพัฒนามากขึ้นเรื่อย ๆ บริหารศาลเจ้าอย่างดี มีคนนับถือเทพเจ้าอยู่เป็นจำนวนมาก แม้ว่าชาวจีนและหลายคนที่ย่านเยาวราชทำธุรกิจ การค้าขายได้เจริญรุ่งเรืองกว่าเดิม โดยต้องการความช่วยเหลือจากสมาคมฮากกาน้อยลง แต่สมาคมฮากกาก็ดำเนินงานต่อไป เพื่อให้ชาวจีนย่านเยาวราชได้มาไหว้เจ้า เข้าร่วมพิธีกรรมด้วยกัน ทำให้ชีวิตของชาวจีน ย่านเยาวราชจะได้ประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ : สมาคมฮากกา พิธีกรรม ศาสนา ย่านเยาวราช

The Role of Hakka, Thailand, Association Relating to Religious Rites Performing in Chinese Communities in Yaowaraj Area

Jincai Wei⁽¹⁾, Sangaroon Kanokpongchai^{(2)*}

⁽¹⁾ Master of Arts (Communicative Thai as a Second Language), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾ Faculty Of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

This research has the purpose to study the role of Hakka relating to religious rites of Hakka since the establishment until prior to the use of modern technologies and to analyze the role of Hakka in the present where modern technologies is used. Tools of this research are documentation analysis and interview by collecting data from sample group from 30 Hakka Chinese in Yaowaraj area, Bangkok. The Research discovers

that Hakka and Chinese other dialects have various beliefs including belief in God who look after them. Hakka Association takes responsibility in shrine management and rites performing in the shrine such as ghost festival, vegetarian festival, God's birthday celebration, etc. In additions, Hakka Association is established and has the representative in order to consulting and solving the problem with the purpose of being the guardian looking after Hakka in Yaowaraj area and supporting Hakka because the first time that Hakka migrated in Yaowaraj, the cooperation and helping each other are needed. Therefore, both in religious rites and daily life, Hakka more popular in Chinese people, not only in Hakka. This showed that Hakka Association has been developed and well managed the shrines and many people still believe in God. Even though Hakka in Yaowaraj area do well the business and trading with less need of help from Hakka Association, Hakka Association is keeping performing in order that Chinese in Yaowaraj come and pay respect to the God and join the religious rites together which supports the Chinese people in Yaowaraj area being successful.

Keywords: Hakka association, Rites, Religion, Yaowaraj area

บทนำ

จีนแคะ หรือจีนฮากกา ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของจีน ในบริเวณซานเมืองแถบตะวันออกเฉียงใต้ของมณฑลฮกเกี้ยนและมณฑลกวางสีตลอดไปจนถึงทางเหนือของมณฑลกวางตุ้ง เกาะฮ่องกง และเกาะไหหลำ ชาวจีนแคะส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นช่างฝีมือ เช่น เย็บผ้า ทำเครื่องหนัง ช่างเงิน ช่างทอง (กุลศิริ อรุณภักย์. 2553 : 12)

ชาวจีนแคะในประเทศไทยก็ไม่ต่างจากจีนกลุ่มอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ย่านเยาวราชเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแถบตลาดน้อย อย่างไรก็ตาม ย่านเยาวราชเป็นแหล่งที่อยู่ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งชาวไทยเชื้อสายจีนได้อาศัยที่ยาวราชมาเป็นเวลายาวนาน ชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ต่างก็นำความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรมจีนมาด้วย ชาวจีนแคะและกลุ่มจีนอื่น ๆ ได้อพยพเข้ามาเมืองไทย ชาวจีนแคะก็ไม่ต่างจากชาวจีนถิ่นกลุ่มภาษาอื่น ๆ ในไทยอีก 4 กลุ่มคือ แต้จิ๋ว ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง และไหหลำ คือการต้องมาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่แตกต่างอย่างประเทศไทย ทำให้ต้องหาสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจและทำกิจกรรมร่วมกัน ณ สถานที่ส่วนกลางนั่นคือศาลเจ้า แต่ชาวจีนแคะก็ต้องมีความร่วมมือกัน มีความสัมพันธ์กันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อหารื้อกันแก้ไขปัญหา เพื่อติดต่อกันมาเข้าร่วมงานกัน เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องตั้งสมาคมของตนเองขึ้นมา นั่นก็คือที่เรียกกันว่า สมาคมฮากกา

สมาคมฮากกาที่ตั้งขึ้นมามีบทบาทหน้าที่หลายด้าน เช่น ช่วยหารื้อกันออกแบงแก้ไข้ปัญหา ช่วยส่งเสริมกิจการงานของชาวจีนแคะ ช่วยส่งเสริมบูรณะซ่อมแซมศาลเจ้าของชาวจีนแคะ เป็นต้น จนถึงปัจจุบันนี้ สมาคมฮากกายังมีบทบาทด้านพิธีกรรมทางศาสนาต่อชุมชนชาวจีน ย่านเยาวราช นั่น ก็คือ สมาคมฮากกาเป็นฝ่ายดำเนินพิธีกรรมต่าง ๆ ตามช่วงเทศกาล วันเกิดของเทพเจ้าของศาลเจ้า หรือในเวลาพิเศษ เช่น งานศพในการดำเนินพิธีกรรมนั้น ๆ สำหรับในพิธีกรรมต่าง ๆ สมาคมฮากกาจะให้คำกล่าวงาน จุดธูปเทียน ถวาย กราบไหว้ เป็นต้น ส่งเสริมให้พิธีกรรมเหล่านี้สำเร็จเรียบร้อย

ศาลเจ้าโรงเกือก (ที่ตั้ง : ตลาดน้อย กรุงเทพฯ) ศาลเจ้าหลี่ตีเปี้ยว (ที่ตั้ง : พลับพลาไชย แขวงป้อมปราบ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ) ศาลเจ้ากวนอู (ที่ตั้ง : ชั้นสามของสมาคมฮากกา) ศาลเจ้าทั้งสามแห่งนี้ตั้งขึ้นอยู่ในย่านเยาวราช ซึ่งย่านเยาวราชหมายถึงบริเวณที่เป็นชุมชนชาวจีนทั้งจีนแต้จิ๋ว จีนแคะ จีนกวางตุ้ง ฯลฯ เป็นชุมชนชาวจีนที่มีอายุกว่าร้อยปีมาแล้วของกรุงเทพฯ จนถึงปัจจุบันนี้สมาคมฮากกาส่งเสริมศาลเจ้าสามแห่งนี้ได้อย่างเจริญก้าวหน้า ผู้วิจัยจะศึกษาบทบาทของสมาคมฮากกาที่เกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา ต่อชุมชนชาวจีน ย่านเยาวราช ดังนั้น จึงแค่เลือกศาลเจ้าสามแห่งนี้ คือ ศาลเจ้าโรงเกือก ศาลเจ้าหลี่ตีเปี้ยว และศาลเจ้ากวนอู

อีกอย่างหนึ่งคือ ศาลเจ้าสามแห่งนี้เป็นศาลเจ้าที่มีประวัติมายาวนานมาก และเป็นศาลเจ้าที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมฮากกามากมาย เช่น ได้รับทุนในการตั้ง บูรณะซ่อมแซมจากสมาคมฮากกา และได้จัดพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาลเจ้าตามเทศกาลวันเกิดของเทพเจ้าของทุกปี จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจมากที่จะเลือกศึกษาศาลเจ้าสามแห่งนี้

ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติได้มีโอกาสไปเที่ยวชมและเก็บข้อมูลจากสมาคมฮากกา จึงได้รู้ว่า สมาคมฮากกามีบทบาทด้านพิธีกรรมทางศาสนาต่อชุมชนชาวจีน ย่านเยาวราชอย่างจริงจัง โดยผ่านศาลเจ้าสามแห่งนี้ คือ ศาลเจ้าโรงเกือก ศาลเจ้าหลี่ตี้เปี้ยว และศาลเจ้ากวนอู เพราะว่าศาลเจ้าเป็นแหล่งศักดิ์สิทธิ์มาก ที่ชาวจีนทั่วไปนับถือ เชื่อว่ามีเทพเจ้าทั้งหลายอยู่ในศาลเจ้าควบคุมดูแลบ้านเมืองและประชาชน ดังนั้นจึงต้องไปไหว้เทพเจ้าที่ศาลเจ้าและขอความมีโชคลาภจากเทพเจ้า โดยบางที่ที่ต้องการจัดพิธีกรรมขึ้นเพื่อให้เป็นทางการมากขึ้นและเข้าสู่ศาสนา แสดงให้เห็นว่าปฏิบัติงานพิธีกรรมอย่างจริงจังและประสบความสำเร็จจึงเกิดผลดี ๆ กลับมาให้ชีวิตของชาวจีนย่านเยาวราช

จะเห็นว่าชาวจีนและที่อพยพมาจากทางตอนใต้ของจีน ได้มาตั้งชุมชนอยู่แถวเยาวราช การใช้ชีวิตในสังคมไทยจึงต้องมีสมาคมตั้งขึ้นเพื่อให้มีจุดประสงค์เหมือนกัน รวมสามัคคีกัน แก้ไขปัญหาได้ง่ายขึ้นเป็นต้น การตั้งศาลเจ้าขึ้นเพื่อยึดเหนี่ยวทางจิตใจเป็นความเชื่อของชาวจีนทั่วไป แต่สมาคมฮากกามีบทบาทด้านพิธีกรรมทางศาสนาต่อชุมชนชาวจีน ย่านเยาวราช เพราะว่าสมาคมฮากกาเป็นฝ่ายดำเนินพิธีกรรมต่าง ๆ ตามเทศกาล วันเกิดของเทพเจ้า หรือว่าเป็นงานศพโดยผ่านศาลเจ้าทำให้ชาวจีนย่านเยาวราชประสบความสำเร็จในชีวิต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสมาคมฮากกาที่เกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนาของชาวจีนแคะ เมื่อแรกตั้งสมาคมฮากกาจนถึงก่อนใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของสมาคมฮากกาในสมัยปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยด้านวัฒนธรรมใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary research) ส่วนด้านศาลเจ้าจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมาคมฮากกาและศาลเจ้าชาวจีนแคะในสังคมไทย
2. ศึกษาประวัติและความเป็นมาของชาวจีนแคะและประวัติการตั้งศาลเจ้าทั้งสามแห่ง
3. สสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามที่ศาลเจ้าสามแห่งที่สมาคมฮากกาให้การสนับสนุนพิธีกรรมด้านศาสนา
4. สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์จำนวน 20 ข้อ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยทั้ง 2 ข้อ
5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติขงวิทยา นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

การรายงานผลการวิจัยในบทความนี้จะขอแนะนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้งสองข้อ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปว่า การดำเนินพิธีกรรมทางศาสนาของสมาคมฮากกาก่อนใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ สมาคมฮากกาเป็นฝ่ายที่ดำเนินพิธีกรรมและมีบทบาทต่อชาวจีน ย่านเยาวราช รายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การดำเนินพิธีกรรมทางศาสนาของสมาคมฮากกาก่อนใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

(กองนโยบายและแผนงานสำนักผังเมือง, 2555 : 8) กล่าวถึงความสำคัญของศาลเจ้าที่มีต่อชุมชนชาวจีน ได้แก่สามประเภท ดังต่อไปนี้

(1) ด้านศาสนา ชาวจีนทุกกลุ่มภาษาที่ประเทศไทยมีความผูกพันยึดมั่นและมีความเชื่อทางศาสนาอย่างมาก จึงมีการทำบุญและไหว้เทพเจ้า ซึ่งไหว้เทพเจ้าพวกเขาได้เคารพนับถืออยู่เป็นประจำวัน ที่กรุงเทพฯ จะใช้ศาสนสถาน เช่น วัด ศาลเจ้า และโรงเจเป็นที่ประกอบพิธีกรรม ซึ่งอาจจะมีพิธีกรรมบางอย่างที่แตกต่างกันทุกศาลเจ้า จะเห็นในช่วงเทศกาลยิ่งใหญ่ และวันเกิดของเทพเจ้านั้น ๆ

(2) ด้านเศรษฐกิจ รอบ ๆ ของวัดจีนและศาลเจ้าจีนจะมีร้านขายดอกไม้ รูปเทียน กระดาษเงินทอง ผลไม้ ต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งของที่เกี่ยวกับศาสนาไปไหว้เจ้านั้นเอง ทำให้รอบข้างศาลเจ้าจะมีร้านขายของตั้งขึ้น รวมถึงร้านขายอาหาร เพื่อให้คนที่เดินทางมาได้รับประทานอาหารด้วย ทำให้การค้าขายเจริญรุ่งเรือง ชาวบ้านได้เลี้ยงชีพอย่างพอเพียง

(3) ด้านวัฒนธรรม ในวัดจีนและศาลเจ้าจะพบว่ามีเครื่องปั้นดินเผา แผ่นป้ายจารึก ไม้สลัก ภาพเขียน ภาพปั้น นานาชนิดซึ่งเป็นศิลปะมรดกของจีน ที่ศาลเจ้าโรงเกือก ศาลเจ้าหัตถิ์เปี้ยว ศาลเจ้ากวนอูก็มีอยู่มากมาย สิ่งของเหล่านั้นในสมัยที่ก่อสร้างได้นำมาจากประเทศจีน แต่ถ้าเป็นศาลเจ้าที่สร้างขึ้นใหม่ สิ่งก่อสร้างและเครื่องตกแต่งจะผลิตในประเทศไทย ไม่จำเป็น นำเข้าจากประเทศจีน อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นศิลปะจีน แล้วเกี่ยวกับความเชื่อของชาวจีนนั่นเอง

1.1.1 ชาวจีนและหรือว่าชาวจีนกลุ่มภาษาอื่น ๆ ที่ในประเทศไทยมีความเชื่อหลากหลายและคล้ายกัน อย่างเช่น เรื่องเทพเจ้า เรื่องผีวิญญาณ เป็นต้น ทำให้พวกเขาต้องการมีการถวายบูชาเทพเจ้า และเพื่อให้เทพเจ้าทั้งหลายมาดูแลรักษาชีวิตของพวกเขา ในขณะที่ดำเนินการถวาย จะต้องมียธิกรรมประกอบไปด้วย (ยกเว้นไหว้ตามปกติ) ทำให้การดำเนินนั้น ๆ สำเร็จเรียบร้อย ชาวจีน ย่นเยาวราชดำเนินชีวิตก็ได้อย่างสมหวัง และยังนับถือเทพเจ้ามาเรื่อย ๆ

ส่วนเทศกาลที่จัดขึ้นที่ศาลเจ้า เป็นเพราะว่าศาลเจ้าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ สามารถฉลองเทศกาลนั้น ๆ และพร้อมถวายบูชาเทพเจ้าไปด้วย เพื่อให้เทพเจ้าดูแลรักษาชาวจีน ย่นเยาวราชไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แล้ว ศาลเจ้ายังมีเทพเจ้าทั้งหลายที่สำคัญ ๆ ทำให้ชาวจีน ย่นเยาวราชถวายบูชามาตลอด นั่นก็คือฉลองวันเกิดของเทพเจ้าขึ้นที่ศาลเจ้าตามปฏิทินจีนในทุกปีที่ผ่านมา ทำให้ชาวจีน ย่นเยาวราชได้เข้าร่วมงานและประสบความสำเร็จในชีวิต

ตัวอย่างด้านความเชื่อ

ชาวจีนแคะ อายุ 35 ปี ชื่อ รัตนา กาลอุปถัมภ์ (1 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นผู้ดูแลศาลเจ้าหัตถิ์เปี้ยว ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยเกี่ยวกับความเชื่อของชาวจีนในด้านการขอโชคลาภ ความดีว่า

“ชาวจีนที่ย่นเยาวราชมาไหว้ที่ศาลเจ้า ส่วนใหญ่จะอธิษฐานว่าขอได้ความดี มีโชค เพราะว่าเป็นชีวิตเขาจะพบสิ่งดีและสิ่งไม่ดีด้วย ทำให้เขาทั้งสมหวังและผิดหวัง ดังนั้น เขาคิดว่ามีเทพเจ้าจะช่วยเขาได้”

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นให้เห็นว่า สหประชาชาติได้ถวายเทพเจ้าที่ศาลเจ้า เป็นเทพเจ้าที่ชาวจีน ย่นเยาวราชนับถืออยู่ และชาวจีน ย่นเยาวราชมีการขอโชคลาภ ความดีจากเทพเจ้า เชื่อว่าเทพเจ้าที่เขาไหว้จะมีความสามารถในด้านใด ก็จะไปขอในด้านนั้น แต่จริง ๆ คืออยู่ที่จิตใจของคนที่ขอพร เขาเชื่อว่าสิ่งร้ายจะหายไปแล้วสิ่งดี ๆ จะเข้ามา ทำให้ชาวจีน ย่นเยาวราชมีความสุขในทางจิตใจ ดำเนินชีวิตจะรู้สึกราบรื่นขึ้น ดังนั้น ทำอะไรไปก็ได้ผลดี ๆ ตอบแทน

ตัวอย่างด้านเทศกาลวันตรุษจีน

โจว เซียวเทียน. (2555) กล่าวว่า เทศกาลวันตรุษจีนเริ่มตั้งแต่วันที่ 8 ค่ำ เดือน 12 ยาวไปถึงคืน 15 ค่ำ ในช่วงเทศกาลนี้จะคึกคักมาก ปัจจุบันนี้ภาษาจีนเรียกว่า “ชุนเจี๋ย” (chun jie)

ชาวจีนแคะ อายุ 32 ปี ชื่อ ธนวัฒน์ ไช่ลั่ว (1 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นผู้ดูแลศาลเจ้ากวนอู ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยว่าเกี่ยวกับเทศกาลที่จัดขึ้นในศาลเจ้าในด้านเทศกาลวันตรุษจีนว่า

“ในศาลเจ้าจะจัดงานต่าง ๆ เพื่อให้ชาวจีนที่ย่นเยาวราชมาไหว้เจ้าอย่างสบาย ต้องจัดโต๊ะ รูปเทียน กระดาษทองไว้ให้มาก ๆ คนจีนแคะที่อยู่แถว ๆ นี้ รวมทั้งผู้อายุสงและเด็ก ๆ พวกนี้มาก่อนวันขึ้น

ปีใหม่นี้อีกวัน ด้านสมาคมมีผู้ใหญ่มาด้วย คนอื่น ๆ ที่มาไหว้เจ้าจะขอให้มีความสุขในวันปีใหม่ และ
บริจาคทานน้อยตามด้วยใจ ที่ศาลเจ้าจะจุดประทัดแดง ๆ เพื่อต้อนรับวันตรุษจีนครับ”

จากกรณีที่ถูกกล่าวมาข้างต้นให้เห็นว่า สมาคมฮากกาได้เตรียมพร้อมทุกอย่างที่ศาลเจ้าเพื่องานฉลองเทศกาลที่สำคัญอย่าง
วันตรุษจีน ให้ชาวจีน ย่านเยาวราชมาไหว้เจ้าอย่างสะดวกสบาย ชาวจีน ย่านเยาวราชได้มาไหว้เจ้า บริจาคเงิน ขอพร ไม่ว่าจะ
ผู้ใหญ่ หรือเด็ก ๆ ทุกคนล้วนต้อนรับปีใหม่ของชาวจีน ศาลเจ้าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และศูนย์รวมพิธีกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเกต
ศาลเจ้าของชาวจีนกลุ่มภาษาอื่น ๆ ก็ได้จัดงานเทศกาลในศาลเจ้าของเขา ล้วนถวาย ไหว้เทพเจ้าและขอพร ทำให้พวกเขามี
ความสุขมากขึ้นในช่วงเทศกาล แต่ก็ไม่เชื่อว่าทุกเทศกาลได้จัดขึ้นที่ศาลเจ้า อยู่ที่ผู้จัดการหรือผู้บริหารงานของสมาคมฮากกาที่
จะจัดงาน

ตัวอย่างด้านวันเกิดของเทพเจ้า

ชาวจีนแคะ อายุ 40 ปี ชื่อ บุญชู ภมรรานนท์ (1 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นผู้ดูแลศาลเจ้าโรงเกือก ได้ให้
สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยเกี่ยวกับวันเกิดของเทพเจ้าในศาลเจ้าในด้านวันเกิดของฮ้อนห้วงกงว่า

“ในอดีตศาลเจ้าฮ้อนห้วงกงจะจัดงานแห่เจ้าพ่อฮ้อนห้วงกงขึ้นทุก 3 ปีครั้งหนึ่ง แต่ในปัจจุบัน
ที่ศาลเจ้าโรงเกือกจัดงานเป็นวันที่ 12 เดือน กันยายน ตามปฏิทินทางจันทรคติของจีน หรือประมาณ
เดือนตุลาคมของทุกปี สมาคมชาวจีนแคะมีผู้ใหญ่มาร่วมงาน และชาวจีนแคะบางคนก็มาด้วยกัน เราไหว้
ด้วยอาหารหลายอย่าง เฉากะดาเงินทองให้พระองค์ด้วย”

จากกรณีที่ถูกกล่าวมาข้างต้นให้เห็นว่า สมาคมฮากกาให้ความสำคัญเทพเจ้าฮ้อนห้วงกง เนื่องจากเทพเจ้าฮ้อนห้วงกง
เป็นเทพเจ้าประธานของศาลเจ้าโรงเกือกแล้ว และยังเป็นแค่เทพเจ้าองค์เดียวในประเทศไทย ชาวจีนแคะถือว่าเทพเจ้าฮ้อนห้วงกง
เป็นเทพเจ้าที่ยิ่งใหญ่ จึงให้ความเคารพเทพเจ้าฮ้อนห้วงกง ตามประวัติศาสตร์และตำราที่เล่ามา ฮ้อนห้วงกงเคยเป็นจักรพรรดิ
ราชวงศ์ฮั่นของจีนมา ชาวจีนแคะเป็นชาวจีนฮั่นกลุ่มหนึ่งที่ค่อนข้างเข้มแข็ง และถือว่าเขาเองได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนมาอย่างดี จึง
รู้สึกอย่างภูมิใจ การนับถือเทพเจ้าฮ้อนห้วงกงทำให้พวกเขาได้ตระหนักถึงบรรพบุรุษที่เป็นชาวจีนฮั่น อีกอย่างหนึ่งคือเทพเจ้า
ฮ้อนห้วงกงเป็นเทพเจ้าประธานของศาลเจ้าโรงเกือก ต้องมีงานฉลองวันเกิดของเทพเจ้าให้กับท่าน เพื่อให้ท่านดูแลรักษาชาวจีน
แคะอย่างต่อเนื่อง

1.1.2 วิธีการติดต่อเข้าร่วมพิธีกรรม ก่อนใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ สมัยก่อนซึ่งเป็นสมัยที่ยังไม่มีเทคโนโลยีที่ใช้ใน
การติดต่อได้อย่างรวดเร็ว อย่างเช่น ต้องใช้จดหมาย หรือว่าต้องเดินทางไปติดต่อ เป็นต้น ทำให้สมาคมฮากกาเมื่อที่จะจัดงานและ
ต้องการใช้กำลังและเวลาอย่างมากมาย จึงทำให้งานสำเร็จ แต่ไม่ที่ใช้เทคโนโลยีตอนที่ติดต่อได้อย่างไร การใช้จดหมายซึ่งเป็นวิธีที่
ค่อนข้างนิยม และสามารถได้ฝึกฝนการเขียนการอ่านของชาวจีน ย่านเยาวราชได้ด้วย ตัวอย่างที่ว่า

ชาวจีนแคะ อายุ 63 ชื่อ กัลยา อังคชร (21 ตุลาคม 2556) ซึ่งเป็นผู้ไปไหว้ศาลเจ้าหลี่เตี๋ย ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัย
เกี่ยวกับวิธีการติดต่อเข้าร่วมพิธีกรรม ก่อนใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเล่าคนต่อคนว่า

“เมื่อก่อนอย่างที่บ้านฉัน ได้ยินคนรอบข้างหลายคนเล่าว่ามีงานจัดขึ้นในวันที่เท่าไร และเรา
ก็เชื่อว่างานนั้นจะจัดขึ้นในวันนั้นจริง ๆ เราก็เลยเตรียมตัวไว้ เพื่อไปเข้าร่วมงานพิธีกรรม ถึงวันที่จัดงาน
แล้ว เราก็นัดกันกับญาติพี่น้องไปเข้าร่วมงาน อย่างเช่นวันเกิดของเทพเจ้าหลี่เตี๋ย เราจะไปไหว้เทพเจ้าหลี่เตี๋ย
โดยต้องมีของเซ่นไหว้”

จากกรณีที่ถูกกล่าวมาข้างต้นให้เห็นว่า สมาคมฮากกาจัดงานพิธีกรรมจัดขึ้นที่ศาลเจ้า จะมีชาวจีน ย่านเยาวราช มาเข้า
ร่วมงานพิธีกรรมหลายคน เพราะว่าพวกเขาได้เล่าคนต่อคนว่างานนั้นจะขึ้นในวันที่เท่าไร และทุกคนเชื่อว่างานจะจัดขึ้นจริง ๆ ทำให้
ชาวจีน ย่านเยาวราชได้เตรียมตัวอย่างพร้อม ถึงวันนั้นแล้ว สมาคมฮากกาก็ได้จัดงานพิธีกรรม และงานได้สำเร็จด้วย สมัยที่ยังไม่มี
เทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้ใช้เหมือนปัจจุบันนี้ แต่สมาคมฮากกาและชาวจีน ย่านเยาวราชได้แก้ไขปัญหาเองในการติดต่อกัน ทำให้งานที่
จะจัดขึ้นสำเร็จดี ส่งผลดี ๆ ให้กับชาวจีน ย่านเยาวราช นั่นก็คือชาวจีน ย่านเยาวราชได้เข้าร่วมงานแล้วรู้สึกชีวิตจะราบรื่นขึ้น

1.1.3 การเคารพและคำกล่าวในงานพิธีกรรม สมาคมฮากกาเป็นผ่านที่ดำเนินพิธีกรรม ดังนั้น สมาคมฮากกาจะต้องมีคนที่ใช้ภาษาจีนเป็นและมีความรู้ด้านพิธีกรรมต่าง ๆ จึงสามารถมาดำเนินงานได้ เพราะว่า ในพิธีกรรมจะมีการเคารพและคำกล่าว ซึ่งขาดไม่ได้ ทำให้สมาคมฮากกาจะต้องทำและกล่าวในงานได้ เพื่อให้พิธีกรรมสำเร็จเรียบร้อยดี และเกิดประโยชน์ที่ยังสามารถสั่งสอนชาวจีน ย่านเยาวราชรุ่นต่อรุ่นไป ตัวอย่างที่ว่า

ชาวจีนแคะ อายุ 60 ชื่อ วิเชียร ตั้งสติเกิดเกียรติ (31 สิงหาคม 2556) ซึ่งเป็นผู้จัดการสมาคมฮากกา ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยเกี่ยวกับการเคารพและคำกล่าวในงานพิธีกรรมในด้านคำกล่าวในการเช่นสังเวทว่า

“คำกล่าวเหล่านี้เป็นความจริงที่เกิดขึ้นของผู้ที่ตายไปแล้ว ตอนที่เขายังมีชีวิตอยู่ที่เขาทำมาทุกอย่าง โดยเฉพาะญาติพี่น้องเขารู้อย่างละเอียด เราก็บอกเขาอ่านในงานศพเขา”

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นให้เห็นว่า สมาคมฮากกาในงานพิธีกรรมจัดขึ้นที่ศาลเจ้า ในงานศพจะมีคำกล่าวในการเช่นสังเวท ก็คือเป็นคำกล่าวที่เกิดขึ้นตามความจริง อย่างเช่นผู้ที่ตายไปในตอนที่เขายังมีชีวิตอยู่ เขามีคุณธรรมอะไรบ้าง คนที่ยังมีชีวิตอยู่สามารถนำมาใช้ต่อไปได้ สมาคมฮากกาเป็นฝ่ายที่จัดงานและยังได้ชื่นชมคุณธรรมของผู้ตาย เพื่อให้ลูกหลานของผู้ตายได้สืบทอดคุณธรรมเหล่านั้นต่อไป เพราะว่าชาวจีนก็เหมือนกับชนชาติต่าง ๆ เน้นเรื่องคุณธรรมและความกตัญญู จะสั่งสอนให้กับลูกหลานเรื่องดี ๆ เหล่านี้ ดังนั้น พิธีกรรมในงานศพยังสามารถสั่งสอนลูกหลานได้หลายอย่าง ไม่ใช่แค่ให้ความเคารพผู้ตายอย่างเดียว

1.1.4 ลำดับการไหว้เทพเจ้า ลำดับในการไหว้เทพเจ้านั้น ไม่ใช่เรื่องที่จัดตามสบาย ก็มีหลักฐานของการจัดการไหว้ ซึ่งสมาคมฮากกาจัดการไหว้อันดับแรกก็คือไหว้ห้องฟ้า จะได้พบในศาลเจ้าทุกแห่ง เพราะว่า ห้องฟ้าเป็นอันยิ่งใหญ่ที่สุด และมีเทพเจ้าฟ้าดินอาศัยอยู่และควบคุมฟ้าดิน ต้องการให้ความเคารพอันดับแรก ต่อมาก็คือรูปเคารพประธานของศาลเจ้า รูปเคารพประธานของศาลเจ้าโรงเกือกคือเทพเจ้าฮ้วนห้วงกง รูปเคารพประธานของศาลเจ้าหัตถิเบี้ยวคือเทพเจ้าหัตถิเบี้ยว รูปเคารพประธานของศาลเจ้ากวนอคือเทพเจ้ากวนอู ดังนั้น การไหว้เทพเจ้าอันดับที่สองควรจะเป็นรูปเคารพประธานของศาลเจ้า ต่อไปค่อยเรียงตามความสำคัญของเทพเจ้าที่เหลืออยู่ หรือตามความนิยมของชาวจีน ตัวอย่างที่ว่า

ชาวจีนแคะ อายุ 32 ปี ชื่อ ธนวัฒน์ แซ่ลั่ว (1 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นผู้ดูแลศาลเจ้ากวนอูได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยเกี่ยวกับลำดับการไหว้เทพเจ้าในด้านการไหว้รูปเคารพว่า

“ในการไหว้ฟ้าดินก่อนอย่างนี้ ก็เพราะว่าเจ้าฟ้าดินใหญ่ที่สุด อย่างหนึ่งคือ ถ้าไม่มีฟ้าดิน ก็จะไม่ มีทุกสิ่งทุกอย่าง อันดับที่สองคือไหว้รูปเคารพประธานของศาลเจ้า แน่นนอนว่านอกจากเจ้าฟ้าดินแล้ว รูปเคารพประธานต้องให้ความเคารพในอันดับสอง ที่เหลือก็ตามความสำคัญไป หรือไม่ก็ตามเทพเจ้าองค์ยิ่งใหญ่กว่า”

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นให้เห็นว่า สมาคมฮากกาได้จัดลำดับในการไหว้เทพเจ้าที่ศาลเจ้าว่า ต้องการไหว้เจ้าฟ้าดินก่อน เพราะชาวจีน ย่านเยาวราช จะเชื่อถือฟ้าดินมีเทพเจ้าดูแลอยู่ด้วย ฟ้าดินเป็นพื้นฐานของทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าหายไป ก็ไม่มีมนุษย์แล้ว ดังนั้นพวกเขาจึงถือเทพเจ้าฟ้าดินเป็นเทพเจ้าที่ยิ่งใหญ่ที่สุด สั่งสอนให้ชาวจีน ย่านเยาวราชได้รู้ว่าควรทำสิ่งดี ๆ ไว้ เพราะว่าฟ้าดินมองอยู่ตลอด ถ้าทำถูกต้องก็จะมีผลดี ๆ ต่อไปก็คือรูปเคารพประธานของศาลเจ้า เพราะว่ารูปเคารพประธานของศาลเจ้าได้นั่งอยู่ตรงกลางแล้วชาวจีนแคะตอนแรกได้ยกย่องให้เป็นประธานขึ้นมา หลังจากนั้นค่อยไปถึงรูปเคารพรองอื่น ๆ จึงทำให้ชาวจีนมีการไหว้แบบนี้ต่อมาเรื่อย ๆ และให้พวกเขามีการไหว้เป็นระบบแบบของตนเองอย่างชัดเจน

1.1.5 ความต้องการผู้ดูแลศาลเจ้า ศาลเจ้าที่ได้สร้างขึ้นมามากตั้งแต่แรก สมาคมฮากกาก็ได้จัดคนที่เป็นจีนแคะ หรือว่ามีเชื้อสายที่เป็นจีนแคะ ที่มาดูแลศาลเจ้า การดูแลศาลเจ้าก็เป็นงานที่สำคัญ ๆ อย่างเช่น ศาลเจ้าต้องทำความสะอาดทุกวัน และเตรียมของเช่นไหว้ รูปเทียน เป็นต้น เพราะว่ามีคนไปไหว้ในทุกวัน ตัวอย่างที่ว่า

ชาวจีนแคะ อายุ 32 ปี ชื่อ ธนวัฒน์ แซ่ลั่ว (1 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นผู้ดูแลศาลเจ้ากวนอู ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยว่าเกี่ยวกับความต้องการผู้ดูแลศาลเจ้าในด้านผู้ดูแลศาลเจ้าต้องเป็นชาวจีนแคะว่า

“เป็นชาวจีนแคะเท่านั้น มีบางคนทำงานจนแก่ก็มี แต่ถ้าอยากลาออกก็ได้”

จากกรณีที่ถูกกล่าวหาข้างต้นให้เห็นว่า สมาคมฮากกาจัดผู้ดูแลศาลเจ้าให้เป็นชาวจีนแคะ หรือเป็นคนที่มีเชื้อสายชาวจีนแคะได้เท่านั้น เพื่อให้แสดงว่าศาลเจ้าเป็นจีนแคะ ไม่ใช่เฉพาะคนในสมาคมฮากกาเท่านั้น ผู้ดูแลศาลเจ้าทำงานที่ศาลเจ้าสามารถทำได้ยาวนานไปเลยก็ได้ หรืออยากลาออกจากศาลเจ้าก็ได้ คือไม่ได้บังคับต้องทำงานไปนานแคะไหนจึงลาออกได้ แสดงว่าทำงานที่ศาลเจ้าก็อย่างสบาย มีบางคนทำงานไปยาวนานมาก และมีความสุขแก่เขาด้วย อีกอย่างหนึ่งคือ ตอนนี้ผู้ดูแลศาลเจ้าแต่ละแห่งไม่สามารถพูดภาษาจีนเป็นแล้ว เพราะว่าได้เรียนมาหรือว่าเป็นรุ่นหลัง ๆ ที่เกิดในประเทศไทย แล้วก็ไม่ค่อยมีความรู้ด้านศาลเจ้ามากมาย

1.1.6 กิจกรรมของศาลเจ้าในปกติ ในปกติ ศาลเจ้าก็ได้เปิดเป็นประจำวัน ไม่ใช่แค่ช่วงเทศกาลหรืองานใหญ่ ๆ เท่านั้น เพราะว่ามีคนไปไหว้เป็นประจำวัน เพื่อขอสิ่งดี ๆ ความโชคลาภจากเทพเจ้าทั้งหลาย ชีวิตของคนเราต้องมีความเชื่อ จึงดำเนินชีวิตไปได้สมหวัง ไม่งั้น ชีวิตจะไม่มีจุดหมาย และทำให้ชาวจีน ย่นเยวราชผ่านพันอุปสรรคต่าง ๆ ไม่ได้ ตัวอย่างที่ว่า ชาวจีนแคะ อายุ 40 ปี ชื่อ วีรพงศ์ คุณาสวรรณกิจ (1 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นผู้ที่ดูแลห้องสมุด คุณยี่นตี ของสมาคมฮากกา ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมของศาลเจ้าในปกติในด้านการเปิดเพื่อให้ชาวจีนที่ย่นเยวราชมาไหว้ว่า

“ศาลเจ้าได้เปิดเป็นประจำ แม้ว่ามีคนมาไหว้น้อย ๆ แต่ก็มีคนมาไหว้”

จากกรณีที่ถูกกล่าวหาข้างต้นให้เห็นว่า สมาคมฮากกาได้เปิดศาลเจ้าเป็นประจำวัน แม้ว่าปกติจะมีคนมาไหว้น้อย แต่ก็ทำให้คนไหว้อย่างสะดวกสบายตามที่เขาจะมา แสดงว่ายังมีคนนับถือเทพเจ้าอยู่ แต่ติดธุระอยู่ ไม่ได้มาไหว้เทพเจ้าอย่างเหมือนช่วงเทศกาล ดังนั้นปกติจะมีบางคนอยากขอให้ชีวิตมีโชค เขาก็มาไหว้เทพเจ้าเลย แสดงว่าสมาคมฮากกาเพื่อให้ชาวจีนย่นเยวราชมาขอพร ขอความโชคลาภ ทำให้พวกเขาประสบความสำเร็จ ก็เปิดศาลเจ้าเป็นประจำวัน อีกอย่างหนึ่งคือ ศาลเจ้ามีเทพเจ้าอาศัยอยู่ แม้ว่าไม่มีใครมาไหว้เลยก็ตาม ผู้ดูแลศาลเจ้าก็ต้องจัดรูปเทียนถวายบูชาเทพเจ้า เพื่อขอให้เทพเจ้าช่วยเหลือธุระกิจการงานของสมาคมฮากกาและชาวจีน ย่นเยวราชได้สำเร็จ

1.2 บทบาทของบทบาทของสมาคมฮากกาในสมัยปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

1.2.1 สมาคมฮากกามีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการพัฒนาสมาคมฮากกา สมาคมฮากกาได้พัฒนาถึงสมัยปัจจุบันนี้ จนได้ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ อย่างเช่น การใช้อินเทอร์เน็ต การใช้โทรศัพท์ และอีกอย่างหนึ่งก็คือ นิทรรศการของศาลเจ้า เพื่อให้ลูกหลานชาวจีนแคะ และคนทั่วไปได้รู้จักศาลเจ้าของชาวจีนแคะ และทำให้ลูกหลานได้สืบทอดสิ่งดี ๆ เหล่านี้ต่อไป เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้สมาคมฮากกาจัดงานต่าง ๆ ที่ศาลเจ้าจะได้อย่างรวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ใคร ๆ ก็สามารถได้รับทราบได้ทันที และมาเข้าร่วมงานอย่างพร้อม ตัวอย่างที่ว่า

ชาวจีนแคะ อายุ 32 ปี ชื่อ ธนวัฒน์ แซ่ลัว (21 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นผู้ดูแลศาลเจ้ากวนอู ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในด้านเว็บไซต์ของศาลเจ้าว่า

“ศาลเจ้าทั้งสามแห่งนี้ก็มีเว็บไซต์ของตนเอง มีรายละเอียดด้านการติดต่อ ที่ตั้งของศาลเจ้า ชาวประชาสัมพันธ์ สามารถค้นหาศาลเจ้าอื่น ๆ ที่ในเว็บไซต์นี้ได้ เป็นต้น ล้วนเป็นภาษาไทยหมด”

จากการสัมภาษณ์การใช้อินเทอร์เน็ตที่ยกมาให้เห็นว่า ศาลเจ้าสามแห่งนั้นก็มียุติของแต่ละแห่ง ซึ่งก็เหมือนกับศาลเจ้าของชาวจีนกลุ่มภาษาอื่น ๆ ทำให้ชาวจีนย่นเยวราชได้พบข้อมูลต่าง ๆ ที่ในเว็บไซต์ของศาลเจ้า สามารถติดต่อกับผู้ดูแลศาลเจ้านั้น ๆ และค้นหาศาลเจ้าทุกแห่งในประเทศไทยได้ อย่างไรก็ตาม เว็บไซต์ของศาลเจ้าแต่ละแห่งให้ความสำคัญสนับสนุนแก่ชาวจีนย่นเยวราช ทำให้ชาวจีน ย่นเยวราชได้มีความรู้มากขึ้นเมื่อได้เข้าไปในเว็บไซต์ไป และจะรู้ว่ามีงานอะไรบ้างที่จะจัดขึ้น แต่การเข้าเว็บไซต์นั้นก็ยังมีปัญหาสำหรับคนที่เล่นไม่เป็นหรือไม่สามารถเล่นอินเทอร์เน็ตได้ เพราะว่าการจ่ายค่าอินเทอร์เน็ต

1.2.2 การเปลี่ยนแปลงของศาลเจ้า ศาลเจ้าทั้งสามแห่งนี้ได้พัฒนาถึงปัจจุบันนี้ ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่สมาคมฮากกาก็มีบทบาทหน้าที่ซึ่งยังเป็นฝ่ายดูแลดำเนินพิธีกรรม เป็นต้น ไม่ว่าศาลเจ้าจะมีพระพุทธรูปเข้ามาก็ตาม หรือว่าจะมีการซ่อมแซม สมาคมฮากกาก็เป็นฝ่ายที่จัดการให้ทุนเอง แต่ก็ยังทำให้ชาวจีนย่นเยวราชมาไหว้และเข้าร่วมพิธีกรรมในทุกวันนี้ ทำให้ชาวจีนย่นเยวราชประสบความสำเร็จในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างที่ว่า

ชาวจีนแค อายุ 24 ชื่อ ไชยวัฒน์ ขนปัญญาสกุล (2 พฤษภาคม 2556) ซึ่งเป็นผู้ที่ไปไหว้ศาลเจ้ากวนอู ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของศาลเจ้า ในด้านการจัดรูปเคารพผิปกติว่า

“อย่างผมไปเจอแล้ว เห็นรูปเคารพกวนอูองค์เล็กนั้นใส่หมวกมิด (หมวกหมวกกับหลังหมวกใส่ไปด้านซ้ายกับด้านขวาของท่าน) ก็รู้สึกว่ตกใจ คิดว่าเป็นคนทำผิดแน่ ๆ แต่พอสอบถาม ก็รูว่ว่านั้เป็นการใส่หมวกเพื่อผิปกติเพื่อให้เกิดความน่าสนใจขึ้น ”

จากการสัมภาษณ์การจัดรูปเคารพผิปกติที่ยกมาให้เห็นว่า สมาคมฮากกามีการทำให้รูปเคารพของเทพเจ้าบางองค์ผิปกติไป ตามที่สัมภาษณ์มาว่านายกท่านเกาสั่งให้ทำแบบนี้ แต่จริง ๆ แล้ว รูปเคารพกวนอูไม่ครทำแบบนี้ เพราะว่าตามความจริงสวมหมวกที่ถูกต้องไม่ได้เป็นแบบนี้ แม้ว่ารู้สึกแปลกใจ แต่ไม่เห็นน่าขึ้นชม ผู้ดูแลศาลเจ้าไม่ค่อยมีความรู้ด้านนี้ อาจจำผิปกติได้ เพราะว่รูปเคารพกวนอูองค์เล็กนั้นทำมาหลายปีแล้ว ผู้ดูแลศาลเจ้ามาทำงานก็เห็นอยู่แล้ว

1.2.3 การดำเนินในอนาคตของสมาคมฮากกา ในอนาคต บทบาทหน้าที่ของสมาคมฮากกาอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่สมาคมฮากกาก็ยังคงเดิมที่ดำเนินพิธีกรรมทางศาสนาต่อไป เพราะว่ยังมีชาวจีน ย่านเยาวราชนับถือเทพเจ้าอยู่ และนอกจากที่สมาคมฮากกาเป็นฝ่ายที่สามารถดำเนินพิธีกรรมได้เท่านั้น คนทั่วไปไม่ปรากฏว่าทำได้ เพราะว่สมาคมฮากกาจะต้องทำหน้าที่สืบทอดสิ่งเหล่านั้นต่อไป ต้องเรียนรู้ภาษาจีนให้คงอยู่ ตัวอย่างที่ว่

ชาวจีนแค อายุ 24 ชื่อ ไชยวัฒน์ ขนปัญญาสกุล (2 พฤษภาคม 2556) ซึ่งเป็นผู้ที่ไปไหว้ศาลเจ้ากวนอู ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยเกี่ยวกับการดำเนินในอนาคตของสมาคมฮากกาในด้านการดำเนินด้านศาลเจ้าว่

“ดำเนินต่อไปจะได้ดีมากขึ้น และยังเป็นที่ยึดเหี่ยวทางจิตใจของชาวจีนแค ย่านเยาวราช มีพิธีกรรมอะไรก็ร่วมกันทำเหมือนทุกวันนี้”

จากการสัมภาษณ์การดำเนินด้านศาลเจ้าที่ยกมาให้เห็นว่า สมาคมฮากกาดำเนินศาลเจ้าต่อไปได้ดี เพราะว่ยังมีชาวจีน ย่านเยาวราชนับถือเทพเจ้าอยู่ ชาวจีนก็ไม่ต่างจากชนชาติอื่น ๆ ซึ่งมีความเชื่อหลากหลาย อย่างเช่นนับถือเรื่องเทพเจ้า ดังนั้นมีการถวายและการขอความโชคลาภต่าง ๆ รวมถึงพิธีกรรมหลากหลาย ชาวจีน ย่านเยาวราชจะต้องไปที่ศาลเจ้า เพื่อได้ถวายเทพเจ้าไปด้วย และศาลเจ้าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้าทั้งหลายนั่งอยู่ในศาลเจ้า สมาคมฮากกาต้องการดำเนินศาลเจ้าให้ดี ๆ จึงทำให้ชาวจีน ย่านเยาวราชได้ประสบความสำเร็จ

2. อภิปรายผล

2.1 ผลการวิจัยด้านการดำเนินพิธีกรรมทางศาสนาของสมาคมฮากกาก่อนใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้พบประเด็นที่เด่นที่สุด คือ “การเคารพและค่ากล่าวในงานพิธีกรรม” ผลที่เด่นนี้ สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาบทบาทของสมาคมฮากกาที่เกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนาของชาวจีนแค เมื่อแรกตั้งสมาคมฮากกาจนถึงก่อนใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่” ศาลเจ้าเป็นสถานที่ถวายบูชาเทพเจ้าทั้งหลาย เพื่อให้คนทั่วไปได้ไปไหว้เทพเจ้า ขอพร ความดี ความโชคลาภ นอกจากนี้แล้ว ยังเป็นสถานที่ทำพิธีกรรมและเข้าร่วมพิธีกรรมได้ด้วย ซึ่งในพิธีกรรมที่ได้จัดขึ้นในศาลเจ้า สมาคมฮากกาจะได้เป็นฝ่ายที่ดำเนินพิธีกรรม และมีการเคารพเทพเจ้า มีคำกล่าวในพิธีกรรม เพื่อให้งานได้เกิดประโยชน์ และให้คนที่มาเข้าร่วมงานได้ประสบความสำเร็จ เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของรตพร ปัทมเจริญ (2544 : 31-33) ซึ่งกล่าวว่า ศาลเจ้านอกจากจะเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แล้ว ยังใช้เป็นที่พักผ่อนพิธีกรรมทางศาสนา เนื่องในงานฉลองเทศกาลหรืองานสารทประจำปี ศาลเจ้ามีความสำคัญต่อแบบแผนในการดำรงชีวิตของพวกเขามาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของธราปนพงษ์ ผริตาคักดา (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การออกแบบศูนย์วัฒนธรรมไทย – จีน ภายใต้ปรัชญาความเชื่อทางศาสนา” พบว่า ในวิถีชีวิตวัฒนธรรมชาวจีนกับสังคมไทย กรณีศึกษาเขตสัมพันธวงศ์ เพื่อสรุปแนวความคิดที่ใช้ในการออกแบบภายในเบื้องต้น นอกจากนี้ ยังศึกษาถึงแนวทางความสัมพันธ์ในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคตของไทย และจีน เพื่อกำหนดแนวทางของรูปแบบศูนย์วัฒนธรรมไทย – จีนให้เป็นแนวทางต่อสังคม

2.2 ผลการวิจัยด้านบทบาทของสมาคมฮากกาในสมัยปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้พบประเด็นที่เด่นที่สุดคือ “ตัวอย่างของพิธีกรรมที่จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2556” ผลเด่นนี้ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 “เพื่อวิเคราะห์บทบาทของสมาคม

ฮากกาในสมัยปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่” สมาคมฮากกาหลังจากได้ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่แล้ว ทำให้สมาคมฮากกาได้พัฒนามากขึ้น และระหว่างในการติดต่อจะรวดเร็วขึ้น แต่สมาคมฮากกาก็ยังมีบทบาทหน้าที่ให้กับชาวจีน ย่านเยาวราช ยังเป็นฝ่ายที่ดำเนินพิธีกรรมทางศาสนา ยังเป็นฝ่ายที่ดูแลดำเนินศาลเจ้าในทุกวันนี้ ทำให้ชาวจีน ย่านเยาวราชได้มาเข้าร่วมพิธีกรรมและประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ แม้ว่าบทบาทของสมาคมฮากกามีการช่วยเหลือแก่ชาวจีน ย่านเยาวราชน้อยลง และแม้ว่ามีพิธีกรรมบางอย่างถูกลดลง สอดคล้องกับแนวคิดของจุฑามณี สุขสายไทย (2545) ซึ่งกล่าวว่า กิจกรรมที่จะมีมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับคณะผู้บริหารโดยเฉพาะนายกสมาคมที่จะบริหารงานสมาคมอย่างไร ซึ่งส่วนใหญ่แล้วสมาคมจะเน้นกิจกรรมที่ทำเพื่อทางสังคมมากที่สุด และทำให้เกิดประโยชน์กับกิจกรรม คนที่มาเข้าร่วม เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธรรญาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์ (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง “พิธีงเด็ก : ระบบสัญลักษณ์และระบบเครือญาติของชาวจีนแต่จิวในเยาวราช” พบว่า ชาวจีนที่ทำพิธีงเด็กขึ้นมาเพื่อให้ลูกหลานตระหนักถึงคนที่เสียชีวิตไป และสั่งสอนให้ลูกหลานได้รู้ถึงคุณธรรมของคน que เสียชีวิตไป ต้องการมีความกตัญญูสามารถเรียนแบบและรวมสามัคคีกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องบทบาทของศาลเจ้าในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อชาวจีนในจังหวัดชลบุรี
2. ศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องประเพณีวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในศาลเจ้าของจังหวัดภูเก็ต

บรรณานุกรม

- กองนโยบายและแผนงานสำนักผังเมือง. (2555) รายงานการศึกษา : ศาสนสถานประเภทศาลเจ้าในเขต กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร : กองนโยบายและแผนงานสำนักผังเมือง.
- จุฑามณี สุขสายไทย. (2545) สมาคม : ลักษณะรวมกลุ่มของชาวจีนในประเทศไทย กรณีศึกษา : สมาคมตระกูลเฮ้งแห่งประเทศไทย. สารนิพนธ์ มน.ม. (มานุษยวิทยา) จัหวัดนครปฐม : คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โจว เชี่ยวเทียน. (2555) เทศกาลจีน. พิมพ์ครั้งแรก. จัหวัดนนทบุรี : โรงพิมพ์ดิชนปากเกร็ด.
- ฐาปนพงษ์ ฝริตาศักดา. (2550) การออกแบบศูนย์วัฒนธรรมไทย – จีนภายใต้ปรัชญาความเชื่อ ทางศาสนา. วิทยานิพนธ์ ศปบ. (สาขาวิชาการออกแบบภายใน) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธรรญาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์. (2547) พิธีงเด็ก : ระบบสัญลักษณ์และระบบเครือญาติของชาวจีน แต่จิวในเยาวราช. วิทยานิพนธ์ มน.ม. (มานุษยวิทยา) กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รตพร ปัทมเจริญ. (2544) บทบาทของศาลเจ้าจีนในการธำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ : ศึกษากรณีในเขตอำเภอเมือง จัหวัดนครปฐม. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการตอบรับคำชมภาษาอังกฤษของชาวพม่า
ในวงภาษาอังกฤษ 3 กลุ่มของแคว้น

Thiri Kyaw⁽¹⁾, สุธิดา สุนทรวิภาต^{(2)*}

⁽¹⁾ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาอังกฤษระดับสูงเพื่อการสื่อสาร) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการตอบรับคำชมของชาวพม่าที่อาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า ในวงภาษาอังกฤษทั้ง 3 กลุ่มของแคว้น และเพื่อสังเกตพฤติกรรมการตอบรับคำชมที่เหมือนกัน และที่แตกต่างกันของชาวพม่าทั้ง 3 กลุ่ม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามชนิดเติมบทสนทนา (DCT) ซึ่งประกอบด้วยสถานการณ์ 9 สถานการณ์ เก็บข้อมูลจากชาวพม่ากลุ่มละ 15 คน รวมทั้งหมด 45 คน โดยนำกรอบวิธีการตอบรับคำชมของโฮลส์ (Holmes 1986, 1988) มาปรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาพบว่าชาวพม่าทั้ง 3 กลุ่มส่วนมากใช้พฤติกรรมการตอบรับ โดยชาวพม่าในประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้พฤติกรรมการตอบรับสูงมากที่สุด ในขณะที่ชาวพม่าในสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า ใช้พฤติกรรมการปฏิเสธ พฤติกรรมการหลีกเลี่ยง และพฤติกรรมการไม่โต้ตอบ ชาวพม่าในสาธารณรัฐสิงคโปร์ใช้พฤติกรรมการเป็นอวัจนภาษา นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการทั้ง 3 กลุ่มใช้เหมือนกันคือพฤติกรรมการชมกับการถามคำถามเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง การขอความมั่นใจ ขณะเดียวกันพฤติกรรมการทั้ง 3 กลุ่มใช้แตกต่างกันคือ พฤติกรรมแสดงความรู้สึก ข้างกลวิธีแสดงความคิดเห็นด้วย กลวิธีแสดงความคิดเห็นด้วย กลวิธีการลดระดับความสำคัญของถ้อยความ กลวิธีแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูล และพฤติกรรมการไม่ตอบสนอง นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมการแสดงความจริงใจ และพฤติกรรมการให้ความเชื่อถือ การศึกษาครั้งนี้ช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับชาวพม่า และการใช้พฤติกรรมการตอบรับคำชมซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และการสื่อสารกับชาวพม่า

คำสำคัญ : คำชม พฤติกรรมการตอบรับคำชม นานาภาษาอังกฤษโลก วงภาษาอังกฤษ 3 กลุ่มของแคว้น ชาวพม่า

The Comparative Study of Compliment Responses Strategies Used by Myanmar People in
Kachru's Three Concentric Circles of English

Thiri Kyaw⁽¹⁾, Suthida Soontornwipat^{(2)*}

⁽¹⁾ Master of Arts (English for Professional Communications), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾ Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

This study aims to investigate the compliment responses strategies employed by Myanmar, in the United States of America (MA), the Republic of Singapore (MS) and the Republic of the Union of Myanmar (MM) in Kachru's Three Concentric Circles of English and to observe the similar and different use of strategies among three groups of Myanmar. A Discourse Completion Test is used as a research instrument, composed of 9 scenarios, was distributed to three groups, MA, MS and MM, 45 Myanmar participants in order to collect data. Holmes' (1986, 1988) Compliment Responses Categories is adapted for analyzing data.

The study revealed that all three groups of Myanmar mostly accept the compliments. Individually, MA is the highest in accepting compliments while MM is the highest group that rejects, evades and gives no response. Lastly, MS is the highest in using non-verbal responses. The findings show that there are strategies used similarly by all participants such as "Returning Compliment", "Question Accuracy" and "Request

Reassurance". On the other hand, "Appreciation Token", "Agreeing Utterance", "Disagreeing Utterance" Downgrading Qualifying Utterance", "Informative Comment" and "Non-Verbal Response" are employed by the participants differently. "Challenging Sincerity", "Shift Credit" and "No Response" were regarded as the strategies found unusually in some special cases. This study helps people learn more about Myanmar people and their use of compliment responses strategies reflecting Myanmar cultural and social value, greasing social harmony in communication with Myanmar people.

Keywords: Compliments, Compliment Responses Strategies (CRS), World Englishes, Kachru's Three Concentric Circles of English, Myanmar People

Introduction

Compliments are part of speech acts, positive expressive that frequently occurred in verbal communication and are intended to have positive effects for interpersonal communication. Complimenting generally has two or more turn-takings like other speech acts, normally structured in adjacency pairs (Schegloff & Sacks, 1973). The first part consists of the formulation of the compliment by the compliment giver, while the second turn in the reply of the compliment recipient (Herbert, 1990). This process is well known as compliments and compliment responses in the sociolinguistics field and is regarded as "important speech act in a socio-cultural context as well as a serious socio-linguistic function" (Heidari, Rezazadeh & Resekh, 2009).

It was found that there is a lack of compliments and compliment responses strategies research relating to Myanmar people. Therefore, this research has been carried out to discover new findings of the use of compliment responses strategies by Myanmar people. In this research, the model of Kachru's Three Concentric Circles of English countries was employed to compare the use of compliment responses strategies by Myanmar people in different countries. Kachru's Three Concentric Circles of English was developed by a U.S linguist Braj Kachru which consists of three circles named Inner Circle (English as a native language), the Outer Circle (English as a second language) and the Expanding or Extending Circle (English as a foreign language) to represent the spread of English and groups of English language.

Objectives

There are two objectives in this research. The first objective is to investigate the types of compliment response strategies employed by three groups of Myanmar, in the United States of America, the Republic of Singapore and the Republic of the Union of Myanmar in Kachru's Three Concentric Circles of English and the second is to observe the similar and different use of compliment responses strategies among three groups of Myanmar, in the United States of America, the Republic of Singapore and the Republic of the Union of Myanmar in Kachru's Three Concentric Circles of English.

Research Methodologies

Participants of the Study

The participants were Myanmar nationalities, classified into three groups of three different countries in the model of Kachru's Three Concentric Circles of English. Participants who reside in the United States of America (English as a native language), the Republic of Singapore (English as a second language) and the

Republic of the Union of Myanmar (English as a foreign language) were selected to represent three circles: Inner circle, Outer circle and Expanding or Extending circle in the model. Abbreviations were given to the three groups namely, MA, MS and MS, consisting 15 participants in each group with the total number 45.

Discourse Completion Test (DCT)

DCT is a data collection instrument, a written questionnaire in English, was employed in this research. There were two parts in the structure of the DCT: the first part included the personal information of the participants i.e. age, gender, years in the current country (for those who are in foreign countries) and the second part was the questionnaire with 9 given scenarios in English eliciting compliment responses and 3 choices were given to choose which depends on their preference.

Classification of Compliments

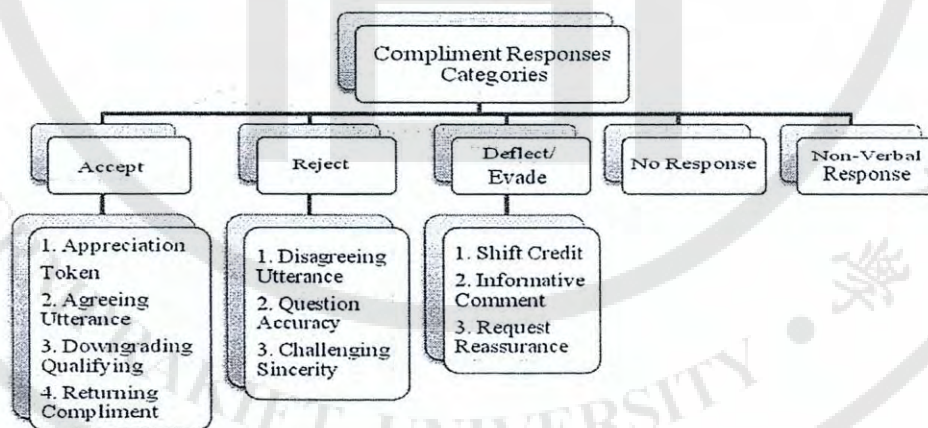
Given scenarios in the DCT was based on Manes and Wolfson's (1981) Classification of Compliments, modified and integrated with new compliment responses types as shown in the table below.

Appearance	Possession	Performance/Skills/ Abilities	Personal Traits
Clothing	Physical (Body)	Performance	Attitude
Physical	Person	Skill	
	Thing	Ability	

Compliment Responses Categories

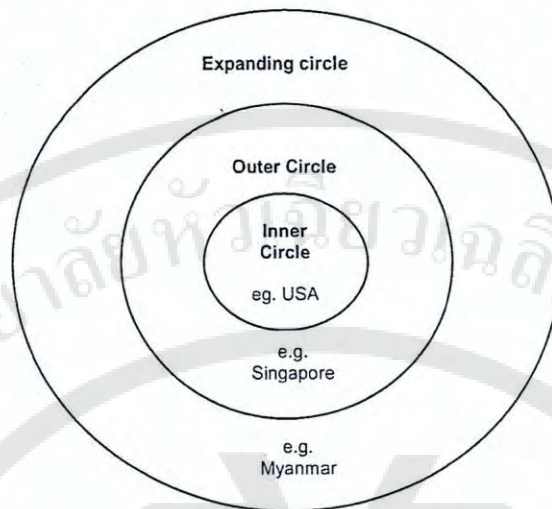
Data analysis was carried out based on Holmes (1986, 1988) Framework of Compliment Responses Categories. The researcher was interested to know the use of non-verbal behavior of the participants since Holmes (1987) stated that responding to a compliment includes verbal and non-verbal behavior (body language), then "Smiling (laughing) and No Response" were added as additional categories.

Holmes (1986, 1988) Framework of Compliment Responses Categories

Kachru's Three Concentric Circles of English (1985)

The model of Kachru's Three Concentric Circles of English played an important role of this research. It showed the rapid spread of English as a language of a communication, commonly called World Englishes (Kachru, 1985). In the model, there are three circles that Kachru categorized World Englishes into the Inner Circle, the Outer Circle and the Expanding or Extending Circle which were used for the grouping of the participants such as MA, MS and MM.

Research Findings

The results showed that accepting compliments was the most common response employed by three groups of Myanmar, the highest compliment responses strategies in the macro level used for 57%, 45% and 41% where rejecting compliments were the least used strategies, 8%, 7% and 3% respectively. Evading the compliments was lower than acceptance and higher than rejection with the use of 14%, 15% and 22%. For the additional compliment responses strategies namely No Response and Non-Verbal Response, the former was highly used by only MM 7% while MA and MS applied 1% by each group. The latter was the most significant strategy for MS 31% followed by MA and MM, 26% and 21%.

In the micro level under the macro "Accept", MA, MS and MM applied Appreciation Token (A1) to show appreciation to the complimenter for 32%, 26% and 22%, Agreeing Utterance (A2) for agreements, 11%, 7% and 8%, Downgrading Qualifying Utterance (A3) was used to reduce the weight of the received compliments, 6%, 5% and 3%; Returning Utterance (A4) to returning a compliment to the complimenter for 7% by MA and MA and 9% by MM. Under the macro "Reject", MA, MS and MM utilized Disagreeing Utterance (R1) to disagree the compliment giver, 2% by MA, 6% by MS and MM, Question Accuracy (R2) was used to reject the compliments for 1% constantly by all groups and lastly, Challenging Sincerity (R3) was only applied by MM 1%. Shift Credit (E1) was used by MA, MS and MM for changing the topic of conversation, 8%, 10% and 12% individually, Informative Comment (E2) was to avoid the compliment by giving information to the compliment giver for 5%, 3% and 8% Request Reassurance was used to force the compliment giver make more compliments and these strategies were under the macro level "Deflect/Evade".

Similar and different use of compliment responses strategies were found among three groups of Myanmar participants showing that Returning Compliment A4), Question Accuracy (R2) and Request Reassurance (E3) were similarly used and Appreciation Token (A1), Agreeing Utterance (A2), Disagreeing Utterance (R1), Downgrading Qualifying Utterance (A3), Informative Comment (E2) and Non-Verbal Response (NVR) were employed by the participants differently. Moreover, Challenging Sincerity (R3), Shift Credit (E1) and No Response (NR) were regarded as the strategies found unusually in some special cases.

Conclusion

This study had attempted to explore the use of compliment responses strategies and to discover the similarity and different uses by three groups of Myanmar, in the United States of America, the Republic of Singapore and the Republic of the Union of Myanmar in Kachru's Three Concentric Circles of English. Results from the questionnaire and interviews have shown that Myanmar people's speech act of responses to compliments were "Acceptance" and the reason was observed that Myanmar people are reluctant to refuse or to make out right refusal or feedback to the compliment giver. It represented a common characteristic of Myanmar culture which is called "Ar Nah" in Myanmar language which as no equivalent word in English but it can be closely translated as "hesitation", "reluctance" or "avoidance". It is a fear that it will offend someone or cause someone to lose face or become embarrassed. Thus, accepting a compliment is an easier response that helps harmonize social communication for Myanmar people. Coincidentally, it was found to be similar with Western responses as Holmes (1986) suggested that compliments are generally paid and appreciated in the Western culture. On the other hand, it was not consistent with Gu (1990) and Chen (1993) who stated about the Eastern culture that when compliments are paid, they are either rejected or denied.

When studying three groups of Myanmar under Kachru's Three Circles of English, individual group possessed its significant strategy or strategies. The first group, MA, Myanmar in the United States of America (Inner Circle) was significant for accepting compliments similar to the American compliment responses. The second group, MS, Myanmar in the Republic of Singapore (Outer Circle) was significant for its large use of non-verbal response and the last group MM, Myanmar in the Republic of the Union of Myanmar (Expanding or Extending Circle) was prominent for using various compliment responses strategies, "Reject", "Deflect/Evade" and "No Response". These findings were more or less similar to Wierzbicka (1991) research since the findings proved that Myanmar in the United States accepted the compliments more than Myanmar in Singapore and the mother country. According to Wierzbicka (1991), compliment responses are differ from culture to culture, and the major difference between Western and Asian compliment responses is that the former tends to accept the compliment, while the latter tends to amend or reject it. Myanmar people in the foreign countries need to adjust and integrate themselves to fit in the new environment and it was consistent with Perry (1999), individuals acquire a bicultural perspective by integrating at least some of the ideas and values of the other culture into their own way of thinking.

In this research, similarities and differences of the use of compliment responses strategies by three groups of Myanmar were investigated. Three strategies namely Returning Compliment (A4), Question Accuracy (R2) and Request Reassurance (E3) were similarly employed by all three groups of Myanmar. Among three groups, two groups of Myanmar live in the foreign countries are long term residents who have learnt and integrated themselves to blend in their new culture and environment. Nevertheless, those groups have the sameñess with the mother country, without any changes and integration in using these strategies even though there is a sufficient period of time to changes for them.

References

- Chen, R. (1993) Responding to compliments. A contrastive study of politeness strategies between American English and Chinese speakers. *Journal of pragmatics*, 20(1), 49-75.
- Gu, Y. (1990) Politeness Phenomena in Modern Chinese. *Journal of pragmatics*. 14(2), 237-257.
- Herbert, R.K. (1990) Sex-based differences in compliment behavior. *Language in society*, 19(2), 201-224.

- Heidari, M.A., Rezazadeh, M., & Rasekh, A.E. (2009) A contrastive study of compliment responses among male and female Iranian teenage EFL learners. *The International Journal of Language Society and Culture*, 29(18-31).
- Holmes, J. (1986) Compliments and compliment responses in New Zealand English. *Anthropological linguistics*, 485-508.
- Holmes, J. (1988) A sex Paying compliments -preferential politeness strategy. *Journal of pragmatics*, 12(4), 445-465.
- Holmes, J., & Brown, D. F. (1987) Teachers and students learning about compliments. *TESOL quarterly*, 21(3), 523-546
- Kachru, B. B. (1985) Standards, codification and sociolinguistic realism: the English language in the outer circle. In R. Quirk and H. G. Widdowson (Eds.), *English in the world: teaching and learning the language and literatures*, 11-30. Cambridge: Cambridge University Press.
- Manes, J., & Wolfson, N. (1981) The compliment formula. In F. Coulmas (Ed.), *Rasmus Rask Studies in pragmatic linguistics: Conversational routine explorations in standardized communication situations and prepatterned speech*, 115-132. The Hague: Mouton.
- Perry, W. G. (1999) *Forms of ethical and intellectual development in the college years: A scheme*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Schegloff, E.A., & Sacks, H. (1973) Opening up closings. *Semiotica*, 8(4), 289-327. Retrieved 18 October, 2012 from <http://old.eu.spb.ru/ethno/courses/conspects/opening.pdf>
- Wierzbicka, A. (1991) *Cross-cultural pragmatics*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter.

กลวิธีการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาชาวจีน

Tanxia Sun⁽¹⁾, สุธิดา สุนทรวิภาต^{(2)*}

⁽¹⁾ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาอังกฤษระดับสูงเพื่อการสื่อสาร) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ ศึกษาวิธีการสื่อสารในการสนทนาภาษาอังกฤษของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ นักศึกษาชาวจีนจำนวน 20 คน เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และสาขาวิชาบริหารธุรกิจ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ในหัวข้อเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของนักศึกษาทั้งในประเทศไทย และจีน มีการบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ และจำแนกข้อมูลตามกรอบแนวคิดของทาโรน ผลการศึกษา พบว่ากลวิธีการสื่อสารที่นักศึกษาชาวจีนใช้มากที่สุดคือการใช้ *fillers/hesitation device* รองลงมาคือ *approximation* และ *Literal Translation* สำหรับกลวิธีการสื่อสารที่ใช้น้อยที่สุด คือกลวิธีการขอความช่วยเหลือ การศึกษาครั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นความสามารถด้านการสื่อสารของนักศึกษาชาวจีน และกลวิธีการสื่อสารที่ใช้ ซึ่งจะเป็แนวทางให้อาจารย์ที่สอนด้านการฟัง-พูด นำไปเป็นข้อมูลและนำไปปรับปรุงรูปแบบหรือวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะทางการพูด สื่อสารกับเจ้าของภาษาและผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กลวิธีการสื่อสาร นักศึกษาชาวจีน ภาษาอังกฤษ

Communication Strategies among Chinese Users of English

Tanxia Sun⁽¹⁾, Suthida Soontornwipat^{(2)*}

⁽¹⁾ Master of Arts (English for Professional Communications), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾ Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

This study investigates the situation of Communication Strategies use during English conversations among Chinese students of Huachiew Chalermprakiet University in Thailand. Twenty students from Tourism, Business Administration and ESL (Learn English as a Second Language) majors participated in it. Semi-structured questions which mainly concern about students' life in Thailand and China were used as research instrument for the interviews. Audio recorder was employed during the conversations for data collecting. The interview recordings were transcribed and classified into different groups according to Tarone's communication strategy framework. It was found that students most often employed 'use of fillers/hesitation device' strategy and least employed 'appeal for assistance' strategy. Moreover, 'approximation' strategy was employed by most of the participant, but some strategies were used by few of them. It is hoped that this study will encourage a more serious reflection on the oral proficiency of these Chinese students, and the communication strategies they use during authentic English conversations. At the same time, EFL teachers could find more efficient methods to instruct students in effective communication strategies, allowing them to employ the strategies skillfully in their future communication with native and nonnative speakers.

Keywords: Communication strategies, Chinese students, English

Introduction

Background

The notion 'world Englishes' provides the major conceptual framework for a useful and reasoned understanding of the spread and functions of the English language in global contexts. The diffusion of English has resulted in the emergence of the three broad categories of regional varieties of English, which have been termed the Inner-Circle, the Outer-Circle and the Expanding-Circle (B. Kachru, 1985). From Kachru's result, the total number of English speakers in the inner circle is as high as 380 million, and 300 million in the outer circle, while, the estimates of the users in expanding circle has ranged to one billion. It shows that English is widely used as a communication tool around the world. In terms of communication, it is not necessary to stress every single word, but to get across the meaning. For achieving this goal, communication strategies seems very important as a auxiliary tool in solving the problems and improving communication effects.

As English is so wildly spread and used, it is unavoidable for the worldwide people. Especially for Chinese, which occupies quite a proportion in numbers of population. With the increasing economic cooperation with the world, Chinese users are required to integrate their skills and their specialized knowledge in order to obtain the edge in job market and stay in synchronous with the world. For achieving this aim, a good English communication competence is necessary in interacting with people in one's own field and with those from the other countries. As a result, most Chinese students begin their English learning since entering school.

While, the situation is, after years of learning, the majority of students in China are neither fluent nor confident English speakers. Consequently, 'Chinese English' appears while these learners communicate with native English speakers. Some may attribute this deficiency to the limited time for oral practice in the classroom, or the great number of students that a teacher is responsible for, or the lack of conversational opportunities outside of them. However, a large number of the students who perform well in English classes still find themselves at a loss when interacting with native speakers in everyday life (Yang & Gai, 2010). In authentic communicative situations, language learners are often unable to retrieve a word, to use or comprehend an idiomatic expression, or to grasp a topic; consequently, communication breaks down (Willems, 1987). Troubles and difficulties occur frequently while Chinese students associating with English speakers, and misunderstanding comes out. In order to solve these problems, learners must develop specific communication strategies that enable them to compensate for their target language deficiencies, enhance interaction in the target language, and eventually develop communicative competence (Willems, 1987; Faerch & Kasper, 1983; Bialystok, 1990; Dörnyei, 1995).

Communication strategies play an integral role in language acquisition. As we know, communication strategies are strategies that learners use to overcome these problems in order to convey their intended meaning (Richards & Schmidt, 2009). As a result, with the using of various types of communication strategies, learners can find different ways to solve the problem they encounter, and the communication will become much smooth and effective. Willems also (1987) argues that introducing communication strategies allows weaker learners to 'develop a feeling of being able to do *something* with the language' and thus drive language learning motivation.

Strategies used may include paraphrasing, substitution, coining new words, switching to the first language, asking for clarification (Ellis, 1997) or some other types.

This paper examines the types of communication strategies employed by the Chinese students and the role that strategies play in the maintenance of English conversation between the participants and the researcher. It seeks to identify what is common in the communication approaches of these students in authentic interactions. The effect of these strategies which may have on the acquisition of a language is also discussed. This research is carried out among 20 Chinese users of English, who have been studied in Huachiew Chalermprakiet University (HCU). It is hoped that this study will reflect students' oral proficiency, and the common communication strategies that used during English conversations. Moreover, teachers can understand the students' strategy use, so as to develop their communicative competence.

Research Question

What kinds of communication strategies do Chinese students use during oral English communication tasks?

Research Objective

To find out the main types of communication strategies that Chinese students use in oral English tasks

Research Methods

The research instrument used in this study is interview. These interview questions concern about the participants' opinions about the school life in HCU and in China; the participants' experiences and feelings about the Thai culture, such as the weather, food, people, animal and so on; some situations about the participants' families and hobbies. Here are some examples:

- When did you come to Thailand?
- How did you feel when you first arrive here?
- What do you think about your teachers at Huachiew Chalermprakiet University (HCU)?
- What do you think of Huachiew Chalermprakiet University, compared to the universities you know in China?
- What Thai food do you like?
- Have you tried an elephant ride?
- Have you seen any ladyboy in Thailand?
- How are your parents now?
- Do you have any pets?
- Have you booked your ticket to China yet?

These questions are picked by some principles: first, the questions should be familiar for the participants; then, the questions should be easy.

According to the framework, when we design the world English, it should be easier, so the Communication Strategies can be expressed more clearly. All these participants have the study experience in HCU, and life experience in Thailand. These questions are close related with their daily activity, so the students are quite familiar with the questions and they can answer them without too much difficulty. The researcher also shares the experience in HCU and in Thailand, so the researcher can comprehend the participants' answers well. Based on these principles, the questions are semi-structured, because sometimes

the interviewers have to describe more information or add more questions to make the participants understand clearly. As a result, the questions are not exactly the same, but semi-structured.

The conversations are audio recorded, then transcribed and analyzed. The result is reflected by analyzing the frequency and percentage of different types of communication strategies that employed in the conversations. This research is conducted as a descriptive research, for it describes the main communication strategies that Chinese students use during English conversations, but without considering the correlations between the strategies and participants or the other features.

Research Results

Overall communication strategies used by Chinese students

Communication Strategy	Frequency	N=20	Mean	Percentage	Rank
1. Paraphrase					
1.1 Approximation	84	18	4.7	21.4%	2
1.2 Word Coinage	6	4	1.5	1.5%	12
1.3 Circumlocution	7	5	1.4	1.8%	11
2. Transfer					
2.1 Literal Translation	35	14	2.5	8.9%	3
2.2 Language Switch	15	7	2.1	3.8%	6
3. Appeal for assistance					
	3	2	1.5	0.8%	13
4. Mime					
	9	5	1.8	2.3%	10
5. Avoidance					
5.1 Topic Avoidance	20	12	1.7	5.1%	4
5.2 Message Abandonment	18	11	1.6	4.6%	5
6. Other strategies					
6.1 Use of Fillers	159	18	8.9	40.5%	1
6.2 Feigning Understanding	12	8	1.5	3.1%	8
6.3 Clarification Request	11	10	1.1	2.8%	9
6.4 Confirmation Check	14	10	1.4	3.6%	7
Total	393	-	31.7	100%	-

In this research, thirteen types of communication strategies are employed, which are 'approximation, word coinage, circumlocution, literal translation, language switch, appeal for assistance, mime, topic avoidance, message abandonment, use of fillers/hesitation device, feigning understanding, clarification request, and confirmation check'. It means that besides of the nine types of strategies from Tarone's framework, there are four new groups of strategies appear during this study. Each category of strategy has been applied by numbers of students.

According to the framework, these strategies are classified into six main groups, which are 'paraphrase, transfer, appeal for assistance, mime, avoidance, and others'.

Details of each communication strategy used in this study

Subject	Types of Communication Strategies													Total	N (13)
	A	WC	C	LT	LS	AS	M	TA	MA	UF	FU	CR	CC		
1	6	-	1	1	-	-	2	1	1	15	-	-	1	28	8
2	5	-	-	1	-	-	-	-	-	16	-	1	1	24	5
3	7	3	2	1	-	-	2	2	2	18	1	1	-	37	9
4	7	-	-	3	-	-	-	2	3	6	1	-	1	23	7
5	3	1	-	2	3	-	-	1	1	20	1	2	-	34	9
6	3	-	-	3	1	-	-	2	-	9	-	1	3	22	7
7	6	1	-	5	2	-	-	3	-	24	-	-	1	42	7
8	7	-	1	7	-	-	-	1	-	12	4	-	-	32	6
9	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
10	2	-	1	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	6	3
11	-	-	-	2	-	-	-	1	1	3	-	1	1	9	6
12	5	1	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	10	5
13	4	-	-	1	1	-	2	-	3	3	1	-	-	15	7
14	4	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1	3	11	6
15	2	-	2	5	1	1	-	1	2	6	1	-	-	21	9
16	11	-	-	2	-	-	2	4	2	9	1	1	1	33	9
17	3	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5	3
18	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	1	-	5	4
19	3	-	-	-	6	2	2	1	-	7	-	1	1	23	8
20	4	-	-	-	-	-	-	-	1	3	2	-	1	11	5
N (20)	18	4	5	14	7	2	5	12	11	18	8	10	10		

A: Approximation

WC: Word Coinage

C: Circumlocution

LT: Literal Translation

LS: Language Switch

AS: Appeal for Assistance

M: Mime

TA: Topic Avoidance

MA: Message Abandonment

UF: Use of Fillers/Hesitation device

FU: Feigning Understanding

CR: Clarification Request

CC: Confirmation Check

The results of every strategy in each group are illustrated also so as to show the general picture of the students' use of communication strategies. It was found that all of the strategies were employed with the total number of 393 traits. As can be seen, the 'Use of filler/hesitation devices' ranked first in all strategies with the total number of 159 traits used in this study, appeared to be 40.5% of all the tallied strategies. The next strategy which applied the most was 'Approximation' with the total number of 84, and it took up 21.4% of all the types. The next most used strategy was 'Literaltranslation', which was applied for 35 times, and marked with 8.9% percent of the participants. 'Topic Avoidance' was employed for 20 times, or equals 5.1%. 'Message Abandonment' was the fifth-most used strategy with the number of 18, which occupies 4.6%. The next most applied strategy was 'Language Switch', which was reported for 15 times, with 3.8%. 'Comprehension Check' was the seventh-most used strategy which appeared for 14 times, and 3.6% usage. The next strategy was 'Feigning Understanding' which was applied for 12 times, appeared to be 3.1% of all

the strategies. 'Clarification request' was the ninth-most used strategy, which was employed for 11 times, with the percentage of 2.8%. The tenth-most used strategy was 'Mime', which appeared for 9 times, with 2.3% among all the strategies. 'Circumlocution' was applied for 7 times, appeared to be 1.8%. 'Word Coinage' was employed for 6 times, or equals 1.5%. The least-frequently used strategy was 'Appeal for assistance', which was employed for only 3 times, appeared to be 0.8% of all the strategies.

This table reveals the details of every communication strategy that these participants used during the interviews. From the bottom row of the table, it showed that some strategies were almost used by all the students, such as 'approximation' and 'use of fillers/hesitation device', which were used by eighteen students separately. In addition, some other communication strategies were applied during the conversations, for instance, 'literal translation' was used by fourteen students; 'topic avoidance' was reported by twelve students; 'message abandonment' was employed by eleven participants; 'clarification request' and 'confirmation check' were used by ten students respectively; 'feigning understand' appeared in eight students' conversations, and 'language switch' was used by six of them. Compared with these, some other strategies were rarely adopted by the subjects, for example, 'appeal for assistance' was only used by two students; 'word coinage' was tried by four students; 'circumlocution' and 'mime' were reported by five students separately.

The 'total' rank showed us the frequency of communication strategy used by each participant. The maximum number was forty-two, which applied by one student. Four students tried more than thirty times of these strategies, and five students used more than twenty times, moreover, five participants applied CSs for more than ten times. Five students were reported to use communication strategies less than ten times, and the minimum was twice.

The right side row 'N(13)' expressed the number of communication strategy types used by every participant. From the figure, we could see the minimum number was one, which means that one of the students used only one type of communication strategy, and the maximum number was ten, which means some students used nine types of communication strategies. It expressed that some students who apply more types of strategies tend to use other strategies frequently also, such as students No.3, No. 5 and No.16, who all used nine types of communication strategies, and the frequency were thirty-seven, thirty-four and thirty-three times separately. However, some participants employed a few types of strategies, but these strategies were multiple used for a lot times, for example, participants No.7 and No.8. They both adopted six to seven types of strategies, but these strategies were used for forty-two and thirty-two times by them respectively. Moreover, some participants who used less times of communication strategies tend to use less types of strategies, for instance, participants No.9, No.10, No.17 and No.18 who applied less than ten times of strategies used only one to four types of communication strategies. While, some participants employed the same number of strategy types, but the frequency of strategy-use were quite different, for example, students No.2, No.12 and No.20 applied six types of communication strategies, but the strategy frequency were twenty-four, ten and eleven separately. Together with these students, the others also employed some types of strategies for different times.

To sum up, all these Chinese students employed various types of communication strategies while associating in English conversations, for overcoming difficulties during communication and completing the tasks more effectively. This finding supports Rababah's (2003) study which found that when the second

language learners recognize that there is a mismatch between their resources of linguistic and their intentions of communication they used CSs (Communication strategies such as appeal for help, literal translation, circumlocution, approximation, word coinage) to resolve these problems to get better understanding and to communicate effectively.

Conclusion

Overall, this study aims to investigate the type of Communication Strategies that these 20 Chinese students used and mostly used during oral English interactions. The main theory which supports this study is the framework about Communication Strategies from Tarone (1980). The data are collected from individual conversations of the interview which is held in the university. The data is analyzed by using simple statistical methods such as percentage and total number, and the findings are showed in three respects which are the overall CS use, the CS categories and the individual CSs. The thirteen types of Communication Strategies employed by the participants in this research comprise 'use of fillers/hesitation device', approximation, literal translation, topic avoidance, message abandonment, language switch, confirmation check, feigning understanding, clarification check, mime, circumlocution, word coinage, and 'appeal for assistance'. Among of them, 'use of fillers/hesitation device' is the mostly used strategy and 'appeal for assistance' is the least used.

The result shows that Chinese students face many difficulties or breakdowns during their communication in English because they lack of L2 vocabulary or structures or some different reasons, and they all use various types of strategies and try to solve these obstacles. It is also observed that even though a large number of these Chinese students behave unconfident about their English, they would rather take the risk to use other CSs than ask help from the instructor or use non-verbal strategies to solve the breakdowns.

The result doesn't reveal the strategy-using difference between two genders for the huge differences in the number of female and male participants. While, the variation of strategies in terms of type and frequency used by each student was quite different, and is observed that the English major participants tend to use less strategies than most of the other students, especially those whose English proficiency are insufficient.

References

- Ellis, R. (1994) *The study of second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Ellis, Rod. (1997) *Second Language Acquisition. Introductions to Language Study*. Oxford : Oxford University Press
- Kachru, Braj. B. (1985) Standards, codification and sociolinguistic realism: The English language in the outer circle. In R. Quirk & H. G. Widdowson (Eds.), *English in the world: Teaching and learning the language and literatures* (pp. 11-30). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kachru, B. B. (1992) World Englishes: Approaches, issues and resources. *Language Teaching*, 25, 1-14.
- Richards, Jack. C., & Schmidt, Richard, eds. (2009). "Communication strategy". *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*. New York: Longman.
- Tarone, E. (1977) *Conscious communication strategies in interlanguage: a progress report*. TESOL . Washington, D.C:TESOL.

- Tarone, E. (1978) Conscious communication strategies in interlanguage: a process report. In Brown, Yorio, and Crymes (eds.), *TESOL: Teaching and Learning ESL*. Washington, D. C.: TESOL.
- Tarone, E. (1980) Communication Strategies, Foreigner Talk, and Repair in Interlanguage. *Language Learning*, 30, 417-431.
- Tarone, E. (1997) Investigating communication strategies in L2 reference: pros and cons. In G. Kasper & E. Kellerman (eds.), *Communication Strategies: Psycholinguistic and Sociolinguistic Perspectives* (pp. 17-30). New York: Longman.
- Willems, G. M. (1987) Communication strategies and their significance in foreign language teaching. *System*, 15 (3), 351-364.
- Yang, D., & Gai, F. P. (2010) Chinese learners' communication strategies research: a case study at Shandong Jiaotong University. *Cross-Cultural Communication*, 6 (1), 2010, 56-81.
- Yanchang, D., (1989) *Language and Culture*. Beijing : Foreign Language Teaching and Research Press.
- Ying, Z. (2010) *Communication Strategy Use and Negotiation of Meaning in Text Chat and Videoconferencing*. Cleveland State University.

การนำเสนอผลงานด้วยวาจา ระดับบัณฑิตศึกษา
(กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพ)

แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงาน
ของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล

อ้อย ไพรพนาพันธ์⁽¹⁾, ทวีศักดิ์ กลิมล^{(2)*}, วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย⁽²⁾

⁽¹⁾หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการป้องกันอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลโดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของซูกัพ (Soukup) ปี ค.ศ. 2000 เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา การศึกษาเริ่มจากการค้นหาปัญหาทางคลินิกเป็นสังกระตุ้นจากการปฏิบัติงานและจากแหล่งความรู้ที่ได้ค้นคว้าสังเคราะห์จากความรู้ที่ค้นคว้า ช่วยกำหนดปัญหาทางคลินิก หลังจากนั้นทำการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการและแหล่งสืบค้นที่หลากหลาย ประเมินคุณภาพระดับความน่าเชื่อถือและความเป็นไปได้จากการทบทวนหลักฐานงานวิจัยเชิงทดลองและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างเป็นระบบ หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบเป็นหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือระดับสูงสุดของการพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิก การศึกษาครั้งนี้ได้สืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ด้วยหลักการของพีโก้ (PICO) และตรวจสอบความน่าเชื่อถือตามเกณฑ์ของเมลนิคและไฟน์เอาท์-โอเวอร์ฮอลส์ได้จำนวนหลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีความน่าเชื่อถือจำนวน 22 เรื่อง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ประกอบด้วยงานวิจัยที่เป็นเชิงทดลองแบบสุ่มเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม จำนวน 2 เรื่อง งานวิจัยเชิงทดลองแบบมีการเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมแต่ไม่มีการสุ่ม จำนวน 7 เรื่อง งานวิจัยที่มีการศึกษาติดตามไปข้างหน้า หรือการวิจัยกรณีศึกษาที่มีคุณภาพ จำนวน 13 เรื่อง จากนั้นนำหลักฐานที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ สร้างข้อสรุปในภาพรวมขององค์ความรู้ที่ได้จากหลักฐานทั้งหมด ร่วมกับบูรณาการความรู้ใหม่ที่ได้เข้ากับประสบการณ์การปฏิบัติงานทางคลินิกและบริบทของหน่วยงาน พัฒนาเป็นแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล แนวปฏิบัติการพยาบาลประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาปัญหาโดยการคัดกรองกลุ่มเสี่ยงและการประเมินระดับความปวดของอาการปวดหลังส่วนล่าง ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการป้องกันอาการปวดหลังส่วนล่างและลดอาการปวดหลังส่วนล่าง ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลหลังผ่านกระบวนการลดอาการปวดหลังส่วนล่าง ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยแนวปฏิบัติการพยาบาลนี้ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมและความเหมาะสมของเนื้อหาตลอดจนภาษาที่นำมาใช้ในการสร้างแนวปฏิบัติการพยาบาลในป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล

คำสำคัญ: การป้องกัน อาการปวดหลังส่วนล่าง แนวปฏิบัติการพยาบาล การยศาสตร์ อาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงาน

The Clinical Nursing Practice Guideline for Prevention Low Back Pain from Working of an Officer in Hospital

Ooy Pripanapan⁽¹⁾, Taweesak Kasiphol^{(2)*}, Vanida Durongrttichai⁽²⁾

⁽¹⁾ Master of Nursing Science (Community Nurse Practitioner), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾ Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

Abstract

This study aims to develop clinical nursing practice guideline (CNPg.) in the prevention of lower back pain from the work of the staff in the hospital by the application of evidence-based practice model of Soukup. B.E. 2000 is the conceptual framework for the study. Preliminary studies of the clinical problems of incentive practices and knowledge gained from research is motivated by the knowledge that research. Helping defines the clinical of problem. Then, empirical evidence related search methods and search various sources. Quality assessment of reliability and the possibility from a review of research evidence and research all relevant experimental system. Evidence obtained from a systematic review of research evidence with the highest levels of reliability, the development of clinical practice guidelines. This study has searched the empirical evidence with the principles of PICO and verified the reliability criteria of Mel Koenig and Fine out - Both halls have the empirical evidence which are reliable features, there are 22 researches. These researches are divided into 3 main groups consists of study is a randomized trial compared to control group, 2 researches and experiments are compared with the control group, there are 2 researches. Prospective researches are 7 researches. Qualitative research have 13 researches. After, these researches were analyzed and synthesized for creating an overall summary of the knowledge gained from all the evidence. Integration with new knowledge together for creating CNPG of units that are practices. This development with CNPG help to prevent low back pain after from working of staff in the hospital. CNPG consists of 3 steps: Step 1. problem finding was processed by screening high-risk groups and assessing the level of low back pain. Step 2, this step was processing for prevention and reduction lower back pain. Step 3 was evaluation with processing after finished reduce and prevent lower back pain also behavioral change. CNPG is derived quality examination from 3 expertise. This are composed of validity, coverage of content as well as appropriateness of language that used in itcreation.

Keywords: Prevention / Lower back pain / CNPG practice nurse / Ergonomics / Disorder of muscle from function

บทนำ

การปวดหลังส่วนล่างจากการทำงาน (Work-related low back pain) เป็นปัญหาสำคัญในกลุ่มคนทำงานซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเกือบร้อยละ 80-90 ของคนทำงาน จะประสบกับอาการปวดหลังส่วนล่างในขณะที่ทำงาน และอีกร้อยละ 10 ของคนเหล่านี้ จะเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรัง (Anderson อ้างถึงใน Levy & Wegman, 2000: 503; Nguyen & Randolph, 2007: 1498) ส่งผลไปถึงการหยุดงานสูญเสียรายได้ เสียค่ารักษาพยาบาลค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ และยังมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม จากการศึกษาในต่างประเทศถึงเรื่องค่าใช้จ่ายที่ต้องสูญเสียไปเนื่องจากอาการปวดหลังการเข้ารับการรักษา รวมถึงการหยุดงานเพื่อพักฟื้น พบว่าต้องสูญเสียเงินและเวลาเป็นจำนวนมาก (Turner, et al., 2004: 2; Myers, et al., 1999:1036) เช่น สหรัฐอเมริกาต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาการปวดหลังในแต่ละปี 20-50 พันล้านเหรียญสหรัฐ การบาดเจ็บบาดเจ็บบริเวณเอวทำให้เกิดการหยุดงาน สูญเสียรายได้จากการผลิตประมาณ 28 พันล้านเหรียญสหรัฐ (Nguyen & Randolph, 2007: 1497) จึงทำให้ทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยให้ความสนใจกับการแก้ปัญหา

สำหรับประเทศไทย มีแนวโน้มผู้บาดเจ็บเนื่องจากท่าทางการทำงานเพิ่มขึ้น ระหว่างปี พ.ศ.2545 - 2549 มีจำนวน 34,237 ราย หรือคิดเฉลี่ยปีละ 6,747 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.30 ของการเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานทั้งหมด สถิติดังกล่าวบ่งชี้ถึงความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่มีแนวโน้มสูงขึ้น และยังเชื่อว่ามีปัญหาเหล่านี้พบในทุกอาชีพ และทุกลักษณะงาน โดยไม่มีตัวเลขแสดงที่ชัดเจน และเนื่องจากการบาดเจ็บจากการทำงานนั้นเป็นปัญหาที่ค่อย ๆ สะสมและรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าความผิดปกติจะไม่อันตรายถึงชีวิต แต่ก็ทำให้เกิดอาการปวดทรมาน ส่งผลให้สมรรถภาพการทำงานลดลงและอาจมีอาการแทรกซ้อน ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลและฟื้นฟู ทำให้ทำงานได้ไม่เต็มที่ รายได้ลดลงและจิตใจเสื่อมถอย ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเคลื่อนไหวและอิริยาบถ ท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสม (พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ, 2548: 287) การทำงานด้วยท่าทางที่ไม่เหมาะสมร่วมกับการทำงานซ้ำซาก และท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสมนี้มีความสัมพันธ์กับการเกิดอาการปวดกล้ามเนื้อและกระดูก (วิลาวลัยชัยแก่น และคณะ, 2550: 226)

อาการปวดหลังที่เกิดจากการทำงานมีสาเหตุจากปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอิริยาบถท่าทางในการเคลื่อนไหว ปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมการทำงาน และปัจจัยที่เกี่ยวกับคน (พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ, 2548: 288) โดยลักษณะงานที่เสี่ยงต่ออาการปวดหลัง ได้แก่ งานที่ต้องดันหรือดึง งานที่ต้องมีการก้มโค้ง งานที่ต้องมีการยกเคลื่อนย้ายด้วยมือ ท่าทางบิดเอี้ยวและเอี้ยวหนีบ งานที่ต้องอยู่ในอิริยาบถเดิมนาน ๆ และงานที่มีการสั่นสะเทือน (เพ็ญจันทร์ สิทธิปริษาชาญ, 2548: 25; วัฒนชัย โรจน์วิเศษ, 2550: 101; สิริธร เทพตระการพร, 2542: 1; Mazloum, 2006: 135; Nguyen & Randolph, 2007:1498; Waddell & Burton, 2001: 126) ซึ่งการยกของหนัก การเคลื่อนย้าย การดึงและดัน เป็นปัจจัยหลักของการเกิดความผิดปกติของหลังทั้งชนิดเฉียบพลันและเรื้อรัง โดยผู้ที่ยกของหนักมีอัตราเสี่ยงต่อการปวดหลังสูงกว่าผู้ทำงานเบาถึง 8 เท่า และผู้ที่ยกของหนักร่วมกับการถอดตัวบิดเบี้ยวตัว มีโอกาสเกิดหมอนรองกระดูกสันหลังเคลื่อนทับเส้นประสาทสูงกว่างานอื่น 6 เท่า (ไพฑูริย์ งามมุข, 2540: 17-18; วัฒนชัย โรจน์วิเศษ, 2550: 101) นอกจากงานดังกล่าวยังพบได้ในกลุ่มผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาล เช่น พนักงานขับรถพยาบาล และทันตแพทย์ เป็นต้น จากการสำรวจและได้พบเห็นการทำงานในสถานที่ประกอบการของตนเองตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 - 2555 พบว่ามีผู้มารับการรักษาด้วยอาการปวดหลังส่วนล่าง ในแต่ละปีมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ โดยภาพรวมผู้ที่มาพบแพทย์จะมีอาการปวดหลัง หลังจากปฏิบัติงานซึ่งลักษณะของงานที่ก่อให้เกิดอาการปวดหลังส่วนล่าง ได้แก่ความเร่งรีบทำให้เกิดการระงับอิริยาบถในการทำงาน การก้มเงย การเอี้ยวตัว การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยที่ไม่รู้จักตัว การเคลื่อนย้ายรถผ้า ลักษณะของบริเวณพื้นที่ตั้งระดับ และการยกอุปกรณ์ที่มีน้ำหนักมาก ๆ ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวเป็นสาเหตุหลักของการเกิดปัจจัยเสี่ยงทางกายศาสตร์ ดังนั้นผู้ศึกษาเองเล็งเห็นว่าอาการปวดหลังส่วนล่างดังกล่าวคาดว่าจะเป็นมาจากการปฏิบัติงานและการเกิดเหตุและปัจจัยนั้นสามารถควบคุมและป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดได้และสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของพยาบาลเวชปฏิบัติได้เด่นชัด ซึ่งสามารถทำได้โดยการคัดกรอง ประเมินภาวะสุขภาพ วินิจฉัยและแก้ไขปัญหาลักษณะสุขภาพ ในรูปแบบของการประเมินภาวะสุขภาพเบื้องต้น มีบทบาทในด้านผู้ให้ความรู้ (Educator) เพื่อให้ผู้ป่วยเกิดความรู้ที่จะดูแลตนเอง มีการให้คำปรึกษา (Consultation) เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางสุขภาพที่ดี (Change agent) มีความคิดริเริ่มทำให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลง (Collaborator) และมีทักษะในการประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สหสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเพื่อทำงานวางแผน แก้ไขปัญหาพร้อมกันและมีการค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหามาปรับปรุงและสร้างแนวปฏิบัติการพยาบาลในการป้องกันการเกิดอาการปวดหลังจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล

วิธีการศึกษา

สร้างรูปแบบการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลนี้ ใช้รูปแบบการพัฒนาการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของศูนย์ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูงประเทศสหรัฐอเมริกา (Soukup, 2000) เนื่องจากเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ มีกระบวนการที่ชัดเจนและช่วยให้ทราบปัญหาและพัฒนาแนวทางการแก้ไขที่สอดคล้องกับปัญหาสามารถนำไปปฏิบัติได้ ประกอบด้วย 4 ระยะ คือ 1) ระยะค้นหาปัญหาทางคลินิก 2) ระยะค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาทางคลินิก 3) ระยะพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลและการนำไปทดลองใช้ และ 4) ระยะนำแนวปฏิบัติการพยาบาลที่ปรับปรุงแล้วไปใช้จริงในหน่วยงาน แต่ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาเพียง 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะค้นหาปัญหาทางคลินิก (Evidence-trigger phase) เป็นระยะที่มีตัวกระตุ้นจากการปฏิบัติ และ/หรือ ตัวกระตุ้นจากความรู้จากการค้นคว้า ที่ทำให้ผู้ศึกษาเกิดการกำหนดปัญหาทางคลินิก ในการศึกษาครั้งนี้ มาจากสิ่งกระตุ้นจากการปฏิบัติงาน การพัฒนาการปฏิบัติทางคลินิก เทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือการพัฒนาโปรแกรมใหม่ ๆ ที่มาจากการอ่านรายงานการวิจัยหรือตำราใหม่ๆ

1.1 จากการปฏิบัติงาน (Practice triggers) จากข้อมูลสถิติผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่ที่มาพบแพทย์ที่โรงพยาบาลหัวเฉียว ในปี พ.ศ. 2551 - 2555 พบว่า มีผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาด้วยอาการปวดหลังส่วนล่างเพิ่มมากขึ้น และในแต่ละปีมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ จากปี พ.ศ.2551 - 2555 ดังนี้ ปี พ.ศ.2551 จำนวน 1,632 คน จำนวน 2,131 ครั้ง ปี 2552 จำนวน 2,078 คน จำนวน 2,744 ครั้ง ปี 2553 จำนวน 1,941 คน จำนวน 2,761 ครั้ง ปี 2554 จำนวน 428 คน จำนวน 473 ครั้ง และปี 2555 จำนวน 539 คน จำนวน 603 ครั้ง และในจำนวนผู้ป่วยที่มารับการรักษา (ร้อยละ 1.33) เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล (ข้อมูลจากหน่วยสถิติโรงพยาบาลหัวเฉียว: 2555) ประกอบกับผู้ศึกษาได้ทำการประเมินซักถามและสังเกตการทำงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลที่มีแนวโน้มที่จะเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างในแต่ละแผนกและพบว่าเคยมีอาการปวดหลังดังนี้ บริการลูกค้าสัมพันธ์ (เวรเปล) จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12, เจ้าหน้าที่ศูนย์หัตถเวชวิทยุชีพ (EMS) จำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 18 แผนกซักฟอก จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.75, แผนกโภชนาการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3 และแผนกช่าง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 และผลจากการสัมภาษณ์ ชักประวัติพบว่าลักษณะงานและพฤติกรรมในการทำงานเป็นเหตุ ที่จะนำไปสู่การเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างได้ และพบว่าโอกาสการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์หัตถเวชวิทยุชีพ (EMS) มีจำนวนการเกิดร้อยละ 18 ของเจ้าหน้าที่ทำการสัมภาษณ์ทั้ง 5 แผนก และศูนย์หัตถเวชวิทยุชีพ เป็นด้านหน้าของบุคลากรในโรงพยาบาลที่ปฏิบัติงานด้วยความเร่งรีบผู้ศึกษาได้สังเกตเห็นถึงปัญหาจึงสนใจที่จะศึกษาสาเหตุ ของปัจจัยที่ทำให้เกิดอาการปวดหลังส่วนล่างของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเพื่อที่จะได้นำไปสู่การป้องกันการเกิดอาการปวดหลังจากการทำงาน เนื่องจากภาวะเจ็บป่วยดังกล่าว ทำให้เกิดผลกระทบหลายด้านไม่ว่าต่อตัวบุคคลเอง ต่อครอบครัว สถานประกอบการ รวมถึงปัญหาทางเศรษฐกิจ และอาจเกิดการเสียโอกาสในการทำงาน ซึ่งจากภาวะของการเจ็บป่วยดังกล่าวสามารถป้องกันได้ จากปัญหาดังกล่าว พยาบาลที่ต้องปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเจ็บป่วยในชุมชน จึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ถึงสาเหตุและพฤติกรรมในการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างของตนเอง และในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีความสนใจที่

จะเลือกศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดอาการปวดหลัง และกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้เกิดพฤติกรรมที่ดีเพื่อนำไปสู่การป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล

1.2 จากแหล่งความรู้ (Knowledge triggers) จากการทบทวนหลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีคุณภาพทั้งหมด จำนวน 22 เรื่อง แบ่งเป็นงานวิจัยเดี่ยวที่เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบสุ่มเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม จำนวน 2 เรื่อง งานวิจัยเชิงทดลองแบบมีการเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมแต่ไม่มีการสุ่ม ทำให้มั่นใจไม่ได้ว่ากลุ่มตัวอย่างและกลุ่มควบคุมมีความคล้ายคลึงกันในตัวแปรทางประชากร จำนวน 7 เรื่อง งานวิจัยศึกษาติดตามไปข้างหน้า (Cohort studies) หรือการวิจัยกรณีศึกษา (Case-control) ที่มีคุณภาพ จำนวน 13 เรื่อง สามารถสังเคราะห์ พัฒนาเป็นแนวปฏิบัติการพยาบาล โดยจำแนกตามกลุ่มหลักฐานงานวิจัยได้ 3 กลุ่ม และเลือกส่วนที่เกี่ยวข้องของงานวิจัยเข้ามาศึกษาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ 1) ด้านอัตราความชุก สาเหตุและปัจจัยของการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่าง 5 เรื่อง 2) ด้านการดูแลตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อป้องกันอาการปวดหลังจากการทำงาน จำนวน 12 เรื่อง 3) ด้านการจัดการกับภาวะความเจ็บปวด จำนวน 5 เรื่อง

ระยะที่ 2 ระยะค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาทางคลินิก (Evidence-supported phase) เป็นระยะการทบทวนและสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ในประเด็นปัญหาทางคลินิกที่กำหนดขึ้น แหล่งของการสืบค้นข้อมูล ได้แก่ รายงานวิจัยรูปแบบต่าง ๆ งานวิจัยเชิงผลลัพธ์ เอกสารจากองค์กรที่เป็นที่ยอมรับมาตรฐานทางคลินิกระดับชาติ แนวปฏิบัติทางคลินิกระดับชาติ และรายงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำหลักฐาน/งานวิจัยที่สืบค้นได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์คุณภาพและสังเคราะห์ใหม่เพื่อสรุปเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ และนำผลการสังเคราะห์ที่ได้สร้างเป็นแนวปฏิบัติการพยาบาล โดยมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

2.1 การสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาทางคลินิก

2.1.1 เกณฑ์ในการสืบค้น สืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์จากหลายแหล่งเพื่อค้นหาข้อมูลสนับสนุนปัญหาที่สนใจและเกี่ยวข้องมีการสืบค้นหลักฐาน ข้อมูลงานวิจัยและประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานข้อมูลนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์ PICO (Polit & Beck, 2004 อ้างถึงในพองคำ ดิลกสกุลชัย, 2549) ซึ่งประกอบด้วย Population or problem (ขั้นตอนการระบุประชากรหรือปัญหาที่สนใจ) Intervention or area of interest (การปฏิบัติการหรือขอบเขตที่สนใจ) และ Outcome (ผลลัพธ์) นอกจากนี้ยังคัดเลือกงานวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systemic review) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้สืบค้นโดยประยุกต์ประเด็นปัญหาเข้ากับหลัก PICO ประกอบด้วย 1) P = Population or problem : เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหัวเฉียว 2) I = Intervention : การป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล 3) C = Comparison : ไม่มีมีการเปรียบเทียบในการศึกษาครั้งนี้ และ 4) O = Outcome : เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหัวเฉียวไม่เกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงานและมีแนวปฏิบัติการพยาบาลในการป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล

คำสำคัญ (Keyword) ในการสืบค้น การกำหนดขอบเขตการค้นหา เพื่อค้นหาหลักฐานที่กว้างขวางและครอบคลุม ได้คำสำคัญที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษดังนี้

ภาษาไทย : พฤติกรรมที่ทำให้เกิดอาการปวดหลัง การป้องกันอาการปวดหลัง แนวปฏิบัติการพยาบาลกับภาวะปวดหลัง ภาวะปวดหลังจากการทำงาน ความชุกของภาวะปวดหลัง ปัจจัยและสาเหตุของภาวะปวดหลัง

ภาษาอังกฤษ : Back pain, Occupation, Low back pain, Guideline, Back pain, CNPG, Ergonomics, Work-related musculoskeletal disorders, Work-related, Low back pain

2.1.2 ฐานข้อมูลในการสืบค้น ผู้สืบค้นได้สืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ the Cochrane Library, Science Direct, PubMed, Ovid, และ Thailis ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ห้องสมุด คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ห้องสมุดสภาวินิจฉัยแห่งชาติ, เอกสารอ้างอิงหรือบรรณานุกรม พร้อมทั้งสืบค้นด้วยมือจากวารสารต่างประเทศ โดยใช้คำสำคัญที่กำหนดขึ้นข้างต้น

ผลการศึกษา

จากการสืบค้นงานวิจัยสามารถนำเสนอผลการศึกษาไว้ดังนี้

1. สืบค้นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ใช้รายการคำสำคัญที่กำหนดไว้สืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์จากฐานข้อมูลต่าง ๆ คือ the Cochrane Library, Science Direct, PubMed, Ovid, และ Thailis เมื่อพิจารณาแล้ว มีความตรงต่อประเด็นที่ต้องการศึกษาและสามารถนำมาใช้ได้

2. ค้นด้วยมือ โดยอ่านรายการวารสารวิจัยทางการแพทย์พยาบาลและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้หลักฐานเป็นงานวิจัย นำมาวิเคราะห์คุณภาพหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สืบค้นสามารถคัดเลือกงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องตรงตามเกณฑ์ และนำมาประเมินคุณภาพ ซึ่งผู้ศึกษานำมาประเมินตามเกณฑ์ของเมลนิก 2004 (Melnyk. 2004) และเมลนิกและไฟน์เอาท์-โอเวอร์ฮอลท์ 2005 (Melnyk and Fineout – Overholt. 2005) ซึ่งแบ่งระดับความน่าเชื่อถือของหลักฐานเชิงประจักษ์ออกเป็น 7 ระดับ สำหรับการศึกษารั้งนี้ ระดับ 2 ได้ จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.09, ระดับ 3 จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.81 ระดับ 4 จำนวน 13 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 59.10 ได้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาปัญหาโดยการคัดกรองความเสี่ยง จากการประเมินระดับความปวดของอาการปวดหลังส่วนล่างของกลุ่มเป้าหมาย เป็นกรณีวิเคราะห์ปัญหาจากตัวกลุ่มเป้าหมาย โดยประเมินจากแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการทบทวนและสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามในการประเมินระดับอาการปวดหลังส่วนล่างของกลุ่มเป้าหมายซึ่งประกอบด้วยทั้งหมด 4 ชุด และมีการแปรผลระดับอาการปวดโดยใช้คะแนนในการจัดระดับ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การปวดหลังส่วนล่างระดับน้อย ระดับปานกลาง และระดับมาก โดยผ่านการตรวจสอบและวิเคราะห์เนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีขั้นตอนดังนี้

1.1 สร้างสัมพันธภาพระหว่างพยาบาลและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการประเมินความรู้ ประเมินการรับรู้ความสามารถตนเอง ประเมินระดับความเจ็บปวด และประเมินพฤติกรรมในการป้องกันอาการปวดหลังส่วนล่างในกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและเกิดความไว้วางใจในการเปิดเผยข้อมูล (อรทัย สิงห์คำ. 2548 : 49)

1.2 คัดเลือกเจ้าหน้าที่ศูนย์หัตถเวชที่ศึกษาโดยพิจารณาจากสถิติที่เคยมีอาการปวดหลังส่วนล่าง ลักษณะงานและการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอาจเป็นเหตุนำไปสู่การเกิดอาการปวดหลังส่วนล่าง (นิธิตา อารีเพ็ชร. 2552 : 58) และมีการนำมาประเมินโดยการทำแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด เพื่อนำไปสู่การวินิจฉัยระดับของอาการปวดหลังส่วนล่าง ซึ่งมีดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 9 ข้อ เป็นลักษณะเลือกตอบและเติมข้อความ ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ระดับการศึกษา ความเครียด ลักษณะท่าทางการทำงาน จำนวนชั่วโมงทำงาน ประสบการณ์เกี่ยวกับอาการปวดหลัง โรคประจำตัวด้านกล้ามเนื้อและกระดูก (มนันท์ จิตรบุญ. 2551, นิธิตา อารีเพ็ชร. 2552)

แบบสอบถามชุดที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันอาการปวดหลังส่วนล่าง จำนวน 9 ข้อ สร้างตามแบบการวัดของลิเคิร์ท(Likert scale)มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ คือ มั่นใจว่าทำได้ ทำได้ไม่สม่ำเสมอ ทำได้บ้าง และไม่มั่นใจ/ทำไม่ได้ ซึ่งมีเกณฑ์ การให้คะแนน คือ 1-4 การแปลผลคะแนน พิจารณาตามเกณฑ์การแบ่งกลุ่มของเลวินและรูบิน (Levin & Rubin.1991:93-94)

แบบสอบถามชุดที่ 3 การประเมินระดับความปวดของอาการปวดหลังส่วนล่าง เป็นแบบมาตรวัดความเจ็บปวดแบบตัวเลข (Numeric rating scale : NRS) ตั้งแต่ 0 -10 โดยแปลความหมายดังนี้ 0 -1 หมายถึงไม่เจ็บปวดเลย 2-3 เจ็บปวดเล็กน้อย 4-6 หมายถึงเจ็บปวดปานกลาง 7-8 หมายถึงเจ็บปวดมาก 9 -10 หมายถึงเจ็บปวดมากที่สุด (มนันท์ จิตรบุญ. 2551)

ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการป้องกันและการลดอาการปวดหลังส่วนล่าง เป็นขั้นตอนการให้ความรู้โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 2.1 การป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่าง เป็นการให้ความรู้ด้วยการพูดและอธิบายเกี่ยวกับ โครงร่างของกระดูกสันหลัง ชนิดของอาการปวดหลังปัจจัยและสาเหตุของการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงาน รวมถึง การให้ความรู้ในด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงาน

ส่วนที่ 2.2 การลดอาการปวดหลังส่วนล่าง เป็นการสาธิตและบรรยายพร้อมทั้งฝึกปฏิบัติทำการออกกำลังกายที่ป้องกันและลดการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่าง (นิธิตา ธาธิเพียร. 2552) ขั้นตอนนี้สร้างขึ้นมาเพื่อให้ความรู้ที่เหมาะสมกับ กลุ่มอาการปวดหลังส่วนล่างเพื่อป้องกันและลดอาการปวดหลังจากการทำงานได้

ขั้นตอนที่ 3 การบันทึกข้อมูลในการประเมินผล หลังผ่านกระบวนการให้ความรู้ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลหลังผ่าน กระบวนการป้องกัน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและลดอาการปวดหลังส่วนล่าง ทำการประเมินโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังผ่าน การจัดกิจกรรมครบ 1 เดือน (สัปดาห์ที่ 8) จากการทำแบบสอบถามชุดเดิม (นิธิตา ธาธิเพียร. 2552)

สรุปผลการศึกษาและวิจารณ์ผล

จากการศึกษาแนวปฏิบัติกรพยาบาลในการป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ใน โรงพยาบาลครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้รูปแบบการพัฒนากิจการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของศูนย์ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงประเทศ สหรัฐอเมริกา (Soukup. 2000) เพื่อวางแผนการดำเนินการศึกษา เนื่องจากเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ มีกระบวนการที่ ชัดเจนและช่วยให้ทราบปัญหาและพัฒนาแนวทางการแก้ไขที่สอดคล้องกับปัญหา มีการสืบค้นสามารถคัดเลือกงานวิจัยและหลักฐาน เชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องตรงตามเกณฑ์ จำนวน 20 เรื่อง และได้นำมาประเมินคุณภาพ ซึ่งผู้ศึกษานำมาประเมินตามเกณฑ์ของเมลนิก 2004 (Melnyk. 2004) และเมลนิก และไฟน์เอาท์-โอเวอร์ฮอลท์ 2005 (Melnyk and Fineout – Overholt. 2005) ซึ่งแบ่งระดับความ น่าเชื่อถือของหลักฐานเชิงประจักษ์ออกเป็น 7 ระดับ จากงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่รวบรวมทั้งหมด 22 เรื่อง ได้วิเคราะห์และ สังเคราะห์ พบประเด็นความรู้ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลได้ โดยแนวปฏิบัติการพยาบาลนี้ สามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการดูแลและให้กรพยาบาลเพื่อ ป้องกันการเกิดอาการปวดหลังส่วนล่างจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลได้

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการศึกษากิจการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นกรอบแนวคิดซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน แต่การศึกษานี้ ดำเนินการเพียง 2 ขั้นตอน ดังนั้นเพื่อให้มีความครอบคลุมและสมบูรณ์ตามแบบของการพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาล ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมให้ครบทั้ง 4 ขั้นตอน
2. ควรมีการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลลงสู่การปฏิบัติจริงโดยมีการนำไปทดลองใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นการ นำเสนอใช้ตามโครงการนำร่องเพื่อลงสู่การปฏิบัติจริงด้วย
3. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปพัฒนาต่อยอดเพื่อให้เกิดการ นำไปใช้อย่างกว้างขวาง และเกิดการสร้างนวัตกรรมใหม่มาใช้ในหน่วยงานที่ทำงาน
4. ควรมีการสนับสนุนจากองค์กรและทำการศึกษาร่วมกับสหสาขาวิชาชีพได้แก่ แพทย์เฉพาะทางศัลยกรรมกระดูก และ นักกายภาพบำบัด เป็นต้น

บรรณานุกรม

- นิธิตา ธาธิเพียร. (2552). การประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมต่อการป้องกันอาการปวดหลัง ส่วนล่าง ของผู้ประกอบการอาชีพทำอัฐมอญ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ. (2544). แนวคิด หลักการ การพยาบาลอาชีวอนามัย: ทฤษฎีและการพยาบาลปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : เจริญดีการพิมพ์.
- _____ (2548). การพยาบาลอาชีวอนามัย: แนวคิดและการปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์.

- เพ็ญจันทร์ สิทธิปรีชาชาญ. (2548). ผลของการประยุกต์ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อการป้องกันอาการปวดหลังส่วนล่างของคณงานในโรงงานผลิตสุกัณฑ์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาสุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพฑูรย์ งามมุข. (2540). การประเมินความเสี่ยงเชิงปริมาณของภาวะกล้ามเนื้อหลังในพนักงานยกเพดแบดเตอร์ภายหลังการปรับปรุงสถานีงาน. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(สาขาวิชาสุขศาสตร์อุตสาหกรรมและความปลอดภัย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พองคำ ดิลกสกุลชัย. (2549) การปฏิบัติการตามหลักฐานเชิงประจักษ์ : หลักการและวิธีปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด พีริ-วัน.
- มนนัธ จิตรบุญ. (2552) การจัดการอาการปวดหลังของประชาชนวัยทำงาน.
- วิลาวัณย์ ชัยแก่น, ขวพรพรรณ จันทร์ประสิทธิ์ และธานี แก้วธรรมมานุกุล. (2550). ปัจจัยด้านการยศาสตร์และอัตราความชุกของอาการปวดทางโครงสร้างและกล้ามเนื้อในคณงานโรงงานผลิตชิ้นส่วนสารกึ่งตัวนำในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 16 (2), 226-233.
- วัฒน์ชัย โรจนวณิชย์. (2550). โรคทางออร์โธปิดิกส์ที่เกี่ยวกับการทำงาน. ใน: สนธยา พริงลำภูและ สมชัย บวรกิตติ, บรรณาธิการ. ความสมบูรณ์พร้อมสำหรับการทำงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กรุงเทพเวชสาร, 99-106.
- ศักดิ์สิทธิ์ กุลวงษ์. (2551). การปวดหลังจากการทำงาน: เครื่องมือประเมินของ NIOSH เพื่อการป้องกัน. วารสารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยบูรพา, 3(2), 31-45.
- สสิธร เทพตระการพร. (2542). โรคปวดหลังจากการทำงาน. วารสารสุขภาพและสิ่งแวดล้อม กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข, 4 (3), 1-4.
- Hess, J. A., Hecker, S., Weinstein, M. & Lunger, M. (2004). An Ergonomics Intervention Contruction Concrete Laborers to Decrease Low Back Pain Injury Risk. [Online]. Available from: <http://www.asbweb.org/conferenness/2004/pdf/r4.pdf>. [Accessed June 27, 2009].
- Levy, B. S., & Wegmam, D. H. (2008). Occupational health recognizing and preventing work related disease and injury. (4 ed.). Philadelphia: Lippincott Williams & Wikins.
- Mazloun,A., Nozad, H., & Kumashiro, M . (2005). Occupational Low Back Pain among WorkersIn Some Small-Size Factories in Ardabil, Iran. Industrial Health 2006, 44, 135-139.
- Melnyk, Bernadette M. and Fineout-Overholt, Ellen. (2002) "Key steps in implementing evidence-based practice. Asking compelling, searchable questions and searching for the best evidence" Pediatric nursing.
- Nguyen, T.H., & Randolph, D.C. (2007). Nonspecific Low Back Pain and Retuem to Weturnto Work. AmERICAN Family Physician. 76(10), 1497-1502. Biomedcentral.com.[Accessed March 14, 2008].
- Turner,A. J., & et al. (2004). Prediction of chronic disability in work-related musculoskeletal-Disorders: a Prospective, population-based study. [Online]. Availabal from: <http://www.Biomedcentral.com>. [Accessed Mearch 14, 2008].
- Soukup, S. M. (2000). The center for advanced nursing practice evidence-based practice model . Nursing Clinics of North America, 301-309.

การสร้างแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอด
ในหญิงที่ยืนทำงาน

สุกัลยา เสือชุมแสง⁽¹⁾, กมลทิพย์ ขลังธรรมเนียม^{(2)*}, จริยาวัตร คมพัยคณ⁽²⁾

⁽¹⁾ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงาน โดยประยุกต์รูปแบบการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของศูนย์ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยดำเนินการใน 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ระยะตัวกระตุ้นในการกำหนดปัญหา (Evidence – trigger) คือ จากการสังเกตและทบทวนวรรณกรรมพบว่าหญิงที่ยืนทำงานโดยเฉพาะพนักงานลูกค้าสัมพันธ์เป็นบุคคลที่เสี่ยงต่อการเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอดได้ 2) ระยะการทบทวนและสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Evidence observed phase) ประกอบด้วยผู้วิจัยกำหนดคำสำคัญเกี่ยวกับการประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอด เป็นงานวิจัยระหว่างปี พ.ศ. 2546-2556 และมีระดับความน่าเชื่อถือหลักฐานเชิงประจักษ์ระดับ 1-5 ทำการสืบค้นจากระบบฐานข้อมูลต่างๆ ได้งานวิจัยที่เข้าเกณฑ์จำนวน 17 เรื่อง ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยจนได้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงาน จากนั้นนำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และนำมาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติการพยาบาล การประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอด หญิงที่ยืนทำงาน

The Clinical Nursing Practice Guideline for Assessment Varicose Vein in
Women Worker Standing

Sukullaya Suachumsang⁽¹⁾, Kamontip Khungtumneam^{(2)*}, Jariyawat Kompayak⁽²⁾

⁽¹⁾ Master of Nursing Science (Community Nurse Practitioner), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾ Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

The purpose of this study to establish the clinical nursing practice guideline for assessment varicose veins in women standing worker. The evidence-based practice of an advanced nursing care center in the United States of America was employed as the conceptual framework of the study. Three steps used in the development were as follows. First, the evidence-trigger phase involved the customer workers have to stand all the time risk to varicose veins. Second, in the evidence-observed phase, keywords and scope of the search were determined and the search was conducted from the varicose veins on the database. A total of 17 research studies on the varicose veins conducted between 2003 and 2013 were retrieved. After that, the selected studies were analyzed and synthesized until the clinical nursing practice guideline. Content validity was confirmed by a panel of three experts. Then the researcher improved the clinical nursing practice guideline after experts' suggestions

Keywords: The clinical nursing practice guideline, Assessment varicose vein, Women standing worker

บทนำ

ภาวะหลอดเลือดดำขอด พบได้บ่อยในประชากรทั่วไป (วีระดา วีระยุทธศิลป์ และ อธิศพันธ์ จุลกัทัพพะ. 2548) ส่วนใหญ่พบบ่อยในเพศหญิงมากกว่าเพศชายประมาณ 3 เท่า สำหรับประเทศไทย พบภาวะหลอดเลือดดำขอดในเพศหญิงถึงร้อยละ 32 (สุรเกียรติ์ อาชานภาพ. 2556)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดหลอดเลือดดำขอดพบว่าอายุที่มากขึ้นจะเป็นหลอดเลือดดำขอดเพิ่มขึ้น เนื่องจากความยืดหยุ่นและความแข็งแรงของเส้นเลือดลดลง (สุรเกียรติ์ อาชานภาพ. 2556) เพศหญิงมีโอกาสเกิดมากกว่าเพศชาย เนื่องจากผู้หญิงมีฮอร์โมนเอสโตรเจนสูง นอกจากนี้ลักษณะการทำงานโดยเฉพาะการยืนนาน ๆ เช่น พนักงานลูกค้าสัมพันธ์ เป็นต้น จะทำให้กล้ามเนื้อต้องเกร็งตัวตลอดเวลาของเสียคั่งค้างมากเกิดเส้นเลือดขอดได้ ถ้ายังไม่รีบแก้ไขร่วมกับการยืนนานจะมีผลทำให้เกิดภาวะหลอดเลือดดำขอดได้มากยิ่งขึ้น รวมถึงการมีประวัติบุคคลในครอบครัวเป็นหลอดเลือดดำขอดจะเสี่ยงต่อการเกิดหลอดเลือดดำขอดได้เช่นกัน (บุรพา กาญจนบัตร และ ไวกฤษ์ สถาปนาวัตร. 2555)

เจ้าหน้าที่ลูกค้าสัมพันธ์เป็นบุคคลที่เสี่ยงต่อการเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอด เนื่องจากต้องปฏิบัติงานด้วยการยืนติดต่อกันอย่างน้อย 8 ชั่วโมง/เวร และแบบฟอร์มที่สวมใส่ยังต้องเข้ารูป สวมใส่รองเท้าที่มีสันสูงตลอดเวลาเพื่อภาพลักษณ์ที่ดีในการให้บริการ และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ลูกค้าสัมพันธ์ จำนวน 14 คน พบว่าทุกคนมีอาการปวดเมื่อยบริเวณขาและน่อง จะมีอาการมากขึ้นเมื่อต้องยืนทำงานเป็นเวลานาน การดูแลตนเองเมื่อเกิดอาการคือการรับประทานยาหรือทานยวดคล้ายกล้ามเนื้อบางคนใช้วิธีการสวมถุงน่องขับพอร์ท เพื่อใช้บรรเทาอาการปวด ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพในการปฏิบัติงาน จากการตรวจร่างกายพบว่าภาวะหลอดเลือดดำขอดเกิดขึ้นเล็กน้อย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เน้นการศึกษาถึงปัจจัยการเกิดภาวะ เส้นเลือดดำขอด การรักษาภาวะเส้นเลือดดำขอด ยังไม่พบแนวปฏิบัติทางการแพทย์เพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงาน ในฐานที่ผู้วิจัยเป็นพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงาน โดยนำรูปแบบการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของศูนย์ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงประเทศสหรัฐอเมริกา (Soukup. 2000 อ้างถึงใน ฟองคำ ดิลกสกุลชัย. 2549) มาเป็นแนวทางหลักการสร้างแนวปฏิบัติพยาบาล ซึ่งถ้าเกิดแนวปฏิบัติการพยาบาลทางการแพทย์เพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำจะเกิดผลดีต่อสุขภาพของหญิงที่ยืนทำงาน อีกทั้งยังช่วยลดในการวินิจฉัยและหาทางป้องกันไม่ให้เกิดภาวะเส้นเลือดดำขอดได้ ทั้งยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาภาวะหลอดเลือดดำขอดต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงาน

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงานด้วยการศึกษา ตำรา วารสาร และทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอด โดยใช้รูปแบบการปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของ ซูคัพ (Soukup. 2000 อ้างถึงใน ฟองคำ ดิลกสกุลชัย. 2549) และนำมาสร้างเป็นแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงาน โดยทำการศึกษากับเจ้าหน้าที่ลูกค้าสัมพันธ์ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2556 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557

กระบวนการสร้างแนวปฏิบัติการพยาบาลครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวทางการพัฒนารูปแบบหลักฐานเชิงประจักษ์ของศูนย์ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง มาใช้ ดังนี้

1. ระยะ Evidence – triggered สิ่งกระตุ้นจากการปฏิบัติงานของผู้ศึกษา

ตัวกระตุ้นจากการปฏิบัติ (Practice triggers) ผู้วิจัยสังเกตการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ลูกค้าสัมพันธ์ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องยืนทำงานเป็นระยะเวลานานในแต่ละเวร และจำเป็นต้องสวมใส่เสื้อผ้าที่รัดรูปและสวมรองเท้าส้นสูงตลอดเวลาเพื่อภาพลักษณ์ที่ดีในการให้บริการต้อนรับผู้ที่มีบริการที่มาติดต่อ และจากการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาการปวดขา ปวดน่อง มีอาการมากขึ้นเมื่อต้องยืนติดต่อกันเป็นเวลานาน เมื่อตรวจร่างกายเบื้องต้นยังพบมีเส้นสีเขียวที่ขาและข้อพับ ซึ่งอาการและอาการแสดงเหล่านี้ เป็นอาการเริ่มต้นของการเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอด

ตัวกระตุ้นทางความรู้ (Knowledge triggers) ผู้วิจัยได้ศึกษาบทความวิชาการ ตำราและผลการวิจัยต่าง ๆ พบว่า ภาวะหลอดเลือดดำขอดมักพบในเพศหญิง ปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหลอดเลือดดำขอดได้แก่ ลักษณะการทำงานที่ต้องยืนทำงานนาน ๆ การใส่รองเท้าส้นสูงที่สูงกว่า 1.5 นิ้ว เป็นต้น เมื่อเกิดภาวะเส้นเลือดดำขอดจะทำให้เกิดอาการปวดเมื่อยหรือรู้สึกไม่สบายที่ขา ถ้าเป็นมากอาจทำให้ขาบวมหรือเกิดแผลที่ขาได้ ซึ่งภาวะหลอดเลือดดำขอดสามารถป้องกันได้ การประเมินอาการและการตรวจร่างกายจะช่วยจำแนกระดับความรุนแรงของโรคนี้ได้แต่เนิ่น ๆ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจะช่วยป้องกันภาวะหลอดเลือดดำขอด

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้ศึกษาสร้างแนวปฏิบัติการประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงานเพื่อจะได้รับการคัดกรองภาวะหลอดเลือดดำขอดได้และนำไปสู่การป้องกันไม่ให้เกิดหลอดเลือดดำขอดต่อไป

2. ระยะที่ 2 Evidence – supported phase ระยะค้นหาและทบทวนหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก หลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2546 - 2556 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้กรอบแนวคิด PICO ของเคร็กและสมิธ (Craig and Smith. 2002 อ้างถึงในฟองคำ ติลกสกุลชัย.2549) ช่วยกำหนดขอบเขตในการสืบค้นดังนี้คือ

P= Population or problem (ปัญหาและกลุ่มประชากรที่สนใจ): ปัญหาของการศึกษาที่สนใจ คือ หญิงที่ยืนทำงาน

I= Intervention or area of interest (กิจกรรมและพื้นที่ที่จะศึกษา): คือ การประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอด

C= Comparison intervention (กิจกรรมเปรียบเทียบ): ในการศึกษาครั้งนี้ไม่มีการเปรียบเทียบกับกิจกรรมอื่น ๆ

O= Outcome (ผลลัพธ์ที่ต้องการ): ผลลัพธ์ที่ต้องการ คือ แนวปฏิบัติในการประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดหญิงที่ยืนทำงาน

เพื่อให้ได้ความหมายที่ครอบคลุมประชากรที่ต้องการศึกษาผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการค้นหาเพื่อที่จะสามารถค้นหาหลักฐานได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมมากขึ้นโดยให้ความสำคัญในการค้นหาที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษดังนี้

ภาษาไทย : เส้นเลือดขอด เส้นเลือดดำที่ขา เส้นเลือดดำโป่งพอง ภาวะหลอดเลือดดำขอด ปัจจัยการเกิดเส้นเลือดขอด การยืนนาน การใส่รองเท้าส้นสูง หญิงที่ยืนทำงาน การออกกำลังกาย การป้องกันหลอดเลือดดำขอด การประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอด บทบาทพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนกับหลอดเลือดดำขอด

ภาษาอังกฤษ : Varicose vein, Spider vein, Risk factor varicose vein, Prevention varicose vein, Protection varicose vein, Management varicose vein, Intervention varicose vein, Cause varicose vein, The clinical nursing practice guideline for assessment varicose vein, Assessment varicose vein

2.2 วิธีการสืบค้นและผลการสืบค้นงานวิจัย ผู้ศึกษาสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยที่ตีพิมพ์และเผยแพร่ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจากระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ฐานข้อมูลของศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ห้องสมุดโรงพยาบาลหัวเฉียว ห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Pub Med, Cochrane Database of Systematic Review, Science Direct, Medline และ Thailis ซึ่งผู้ศึกษาได้สืบค้นข้อมูลทั้งหมด 50 เรื่องและนำมาใช้จริง 17 เรื่อง

2.3 การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากหลักฐานเชิงประจักษ์งานวิจัยจำนวน 17 เรื่องผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัยเชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยนำแต่ละเรื่องมาอ่านเพื่อทำความเข้าใจและตีความข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาวะหลอดเลือดดำขอด จากนั้นนำมาแยกแยะใส่ตารางที่แสดงวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง ระเบียบวิธีวิจัย สถานที่ เครื่องมือ ผลการศึกษา และนำมาวิเคราะห์สร้างแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงาน

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางกายภาพของงานวิจัยที่ศึกษา ส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดภาวะหลอดเลือดดำขอด จำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 64.70 รองลงมาเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดภาวะหลอดเลือดดำขอดจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 23.52 และการประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดจำนวน 2 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 11.78

ส่วนที่ 2 องค์ความรู้ที่สังเคราะห์ได้จากการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์

2.1 ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดภาวะหลอดเลือดดำขอด คือ 1) เพศหญิงมีแนวโน้มเกิดมากกว่าเพศชาย(Andrew et al. 1999) โดยเฉพาะผู้หญิงที่ต้องยืนทำงานนานกว่าร้อยละ 75 ของเวลาทั้งหมดจะมีความเสี่ยงสูงในการเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอด (Tuchsen et al. 2005) 2)ท่าทางในการทำงานลักษณะท่าทางการยืนทำงานที่ไม่ถูกต้อง (จตุรรัตน์ รักประสิทธิ์.

2553) เพราะการยืนมีความเสี่ยงต่อความปวดและเมื่อยล้าของกล้ามเนื้อ และทำให้เกิดภาวะหลอดเลือดดำขอด (Isa and Abdul. 2011) 3) ลักษณะของรองเท้า การสวมรองเท้าส้นสูงที่มีความสูงเกิน 1.5 นิ้ว เป็นการเพิ่มการเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอดมากขึ้น (Tony, Zami and Dewi. 2013) 4) ประวัติครอบครัวสายตรงมีภาวะหลอดเลือดดำขอด จะทำให้บุคคลในครอบครัวมีโอกาสเกิด ความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะเส้นเลือดดำขอดได้ง่าย (Tony, Zami and Dewi. 2013) 5) น้ำหนักตัวหรือผู้ที่มี BMI เกินจะเสี่ยงต่อ การเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอดมากขึ้น (Amanda et al. 2002; Emma, Justin and David.2008) 6) จำนวนการตั้งครรภ์หรือ การคลอดบุตรยังมีประวัติการคลอดบุตรมากกว่า 4 ครั้งจะมีโอกาสเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอดมาก (Siza, Schilling and Joan.1969)

2.2 อาการของภาวะหลอดเลือดดำ 1) เกิดความเมื่อยล้าของกล้ามเนื้อ (Lord and Asadullah. 2013) 2) อาการ ปวดอาการตึงที่บริเวณขา มีลักษณะปวดแปล็บหรือชาตรงตำแหน่งที่มีอาการปวด (Lord and Asadullah. 2013) 3) เป็นตะคริว (Lord and Asadullah. 2013) 4) อาการคันบริเวณขา และข้อเท้า 5) มีการเปลี่ยนแปลงของ สีผิวคือผิวหนังจะมีสีเข้มขึ้น โดยเฉพาะบริเวณข้อเท้า (Emma, Justin and David. 2008)

2.3 วิธีการประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอด ได้แก่ 1) การสังเกตลักษณะการยืนทำงาน และความสูงของรองเท้า เนื่องจากเป็นการเพิ่มการเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอดมากขึ้น (Tony et al.2013) 2) การซักประวัติ ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะ หลอดเลือดดำขอด เช่น 2.1) พันธุกรรม ผู้ที่มีประวัติครอบครัวสายตรง เช่น บิดามารดา เป็นหลอดเลือดดำขอดจะมีความเสี่ยง มากกว่า (จุฑารัตน์ รักประสิทธิ์. 2553) 2.2) เพศ พบว่าเพศหญิงเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอดมากกว่าเพศชาย ซึ่งเพศหญิงมี ฮอร์โมนเอสโตรเจนสูงส่งผลต่อความยืดหยุ่นของผนังหลอดเลือดเสี่ยงต่อการเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอด (Tuchsen et al. 2005) 2.3) อายุมากขึ้นโอกาสเกิดโรคยิ่งสูงขึ้น จากการเสื่อมของเซลล์ล้นหลอดเลือด และเซลล์ผนังหลอดเลือดอ่อนแอลง (วัลลภ พรเรืองวงศ์. 2552) 2.4) ผู้ที่มีน้ำหนักตัวหรือผู้ที่มี BMI เกินทำให้เกิดแรงดันสูงขึ้นภายในหลอดเลือดที่ขา เป็นเหตุให้เกิด ภาวะหลอดเลือดดำขอดที่ขาได้เช่นกัน 2.5) จำนวนการตั้งครรภ์หลายครั้งหรือมากกว่า 4 ครั้งขึ้นไปจะส่งผลให้เกิดการเพิ่ม ความดันในช่องท้องและทำให้เกิดเส้นเลือดขอดได้ (จุฑารัตน์ รักประสิทธิ์. 2553) 2.6) การสวมรองเท้าส้นสูง โดยพบว่าถ้าส้นสูง มากกว่า 1.5 นิ้วขึ้นไปจะเพิ่มการเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอดมากขึ้น (Tony et al. 2013) 3) การตรวจร่างกาย ได้แก่ การดู ลักษณะผิวหนัง เช่น อาการบวม ผิวหนังมีสีเข้มขึ้น เป็นต้น การคลำโดยผู้ตรวจวางมือไว้บริเวณใต้หลอดเลือดดำที่มีลิ้นเสีย เมื่อ ผู้ป่วยไอจะรู้สึกเหมือนว่ามีคลื่นกระแทกนี้ หรือการตรวจพิเศษ เช่น การตรวจ Brodie- Trendelenberg test เป็นตรวจสอบลิ้น ของหลอดเลือดดำชนิดปฐมภูมิ เป็นต้น

2.4 วิธีการลดภาวะหลอดเลือดดำขอด เช่น 1) การออกกำลังกาย มีผลต่อการลดการเกิดภาวะหลอดเลือดดำขอด โดยเฉพาะการออกกำลังกายเป็นประจำ เช่น เหย่งปลายเท้าขึ้นลงช้า ๆ จะช่วยเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและการหมุนเวียน ของเลือด (จุมพล วิลาศศรีคม, ตรีชฎา บุญจันทร์ และ ณภัช โปธิ์พรหม.2556) 2) การอยู่ในท่าทางที่เหมาะสม หลีกเลี่ยงการยืน หรือนั่งนาน ๆ 3) การควบคุมน้ำหนักให้อยู่ในเกณฑ์ปกติด้วย และ 4) ควรเลือกใส่รองเท้าที่มีความสูงเหมาะสมคือประมาณ 1-1.5 นิ้ว (จุมพล วิลาศศรีคม, ตรีชฎา บุญจันทร์ และ ณภัช โปธิ์พรหม. 2556)

ส่วนที่ 3 แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงาน

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 17 เรื่อง นำมาแยกแยะใส่ตารางที่แสดงวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง ระเบียบ วิธีวิจัย สถานที่ เครื่องมือ และผลการศึกษา และนำมาวิเคราะห์สร้างแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอด ในหญิงที่ยืนทำงาน สำหรับพยาบาลวิชาชีพใช้ประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดบริเวณข้อพับเข่าถึงบริเวณข้อเท้าในหญิงที่ยืน ทำงาน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 เป็นการบันทึกข้อมูลทั่วไปและบันทึกข้อมูลจากการสังเกตลักษณะการยืนทำงาน และความ สูงของรองเท้าที่สวมใส่ขณะยืนทำงาน ส่วนที่ 2 เป็นการบันทึกการซักประวัติ การตรวจร่างกายตั้งแต่ข้อพับเข่าจนถึงบริเวณข้อเท้า ทั้งสองข้าง ด้วยการดูลักษณะผิวหนัง การคลำหลอดเลือดดำ และการฟัง และการตรวจพิเศษโดยใช้วิธี Brodie-trendelenberg test เพื่อตรวจสอบลิ้นหลอดเลือดดำชนิดปฐมภูมิที่มีความผิดปกติบริเวณ Sphenophemeral junction และ Perforator เมื่อประเมินแต่ละส่วนจะระบุค่าคะแนนความเสี่ยงตั้งแต่ 0-2 คะแนน จากนั้นทำการรวมคะแนนและแปลผลคะแนนระดับความ เสี่ยงต่อภาวะการเกิดหลอดเลือดดำขอด ดังนี้

- ระดับคะแนน 1-10 คะแนน คือ ระดับความเสี่ยงน้อย
- ระดับคะแนน 11-21 คะแนน คือ ระดับความเสี่ยงปานกลาง
- ระดับคะแนน ตั้งแต่ 22 คะแนนขึ้นไป คือ ระดับความเสี่ยงมาก

ส่วนที่ 4 การนำแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงาน ที่พัฒนาขึ้นไป ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหา (Content validity) พบข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการเพิ่มคำอธิบายการใช้แบบประเมินและวิธีการตรวจร่างกายให้ชัดเจน
2. ควรมีช่องให้คะแนนประเมินเพื่อง่ายสำหรับผู้ทำการตรวจ
3. ควรปรับการตรวจร่างกายให้ง่ายต่อการที่พยาบาลเวชปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้จริงและง่ายต่อการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

ควรนำแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงานไปทดลองให้พยาบาลวิชาชีพใช้ ประเมินภาวะหลอดเลือดดำขอดในหญิงที่ยืนทำงานนาน เช่น พนักงานลูกค้าสัมพันธ์ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแนวปฏิบัติการพยาบาลต่อไป

บรรณานุกรม

- จตุรรัตน์ รักประสิทธิ์. (2553) การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดหลอดเลือดดำขอดในกลุ่มพนักงานหญิงโรงงาน อีเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- จุฬพล วิลาศศรีศรี, ดรีชฎา บุญจันทร์และ ณปภัช โพธิ์พรหม. (2556) คู่มือประชาชน เรื่อง โรคหลอดเลือดดำ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บียอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด
- บุรพา กาญจนบัตร และ ไวกฤษ์ สถาปนาวัตร. (2555) ศัลยศาสตร์หลอดเลือดในเวชปฏิบัติทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โฆษิตการพิมพ์ จำกัด
- พองคำ ติลกสกุลชัย. (2549) การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์: หลักการและวิธีปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟรี-วัน.
- วัลลภ พรเรืองวงศ์. “วิธีลดขาบวมเท้าบวม+ปวดตอนเย็นค่ำ” บ้านหมอ. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://health2u.exteen.com> (10 มิถุนายน 2556)
- วิษุตา อึ้งพินิจค์. (2530) “เส้นเลือดขอดที่ขา ท่านสามารถช่วยตนเองได้” ขอนแก่นวารสาร.11(2) หน้า 35-40
- วิระดา วีระยุทธศิลป์, อธิตพันธุ์ จุลกัทพะ. (2548) “แนวทางการรักษาเส้นเลือดขอดในปัจจุบัน” จุฬาลงกรณ์เวชสาร. 49 (8) หน้า 477-496.
- สุรเกียรติ์ อาษาญาภาพ. (2556) ตำราตรวจโรคทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- Amanda J.L., Christine J.E., Paul L.A., Vaughan R. and Gerald R.F. (2002). “Lifestyle factors and the risk of varicose veins: Edinburgh Vein Study” *Journal of Clinical Epidemiology*. 56 page 171–179.
- Andrew B., Christine E., Paul A., Amanda L., Vaughan R. and Fowkes. (1999). “What are the symptoms of varicose vein? Edinburgh vein study cross-sectional population survey” *BMJ*. 318 page 356 – 361
- Emma H., Justin R. and David L. (2008) “Best practice for assessment of patients with varicose veins” *Journal of the New Zealand Medical Association Environment Health*.121 (1274) page 42-49
- England and Egypt”. *British Medical Journal*. 2 page 591-595.
- Isa H. and Abdul R. O. (2011) “A Review on Health effects associated with prolonged Standing in the industrial workplaces” *IJRRAS Journal*. 8 (1) page 14-21.
- Lord W.R. and Asadullah. (2013) “The concept of standing and work: An ignored but serious Health Hazard” *International Journal of Basic and Applied Medical Sciences*.3 (1) page 69-75
- Siza M., Schilling.F, Joan W. (1969) “Varicose Vein in women Cotton Workers An Epidemiological Study in
- Tony H., Zarni A.and Dewi S.S. (2013) “The risk of varicose veins in standing female worker” *Health Science Indones*.13 (1) page 47-50
- Tuchsen F., Krause N., Hannerz H., Burr H. and Kristensen TS.(2000) “Standing at work and varicose veins”. *Scand J WorkEnviron Health* .26 (5) page 414-420.

การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเอง
ด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุม
ระดับน้ำตาลในเลือดได้

รังสิมา ไชยพงษ์⁽¹⁾, กมลทิพย์ ชลัทธิธรรมเนียม^{(2)*}, หทัยชนก บัวเจริญ⁽³⁾

⁽¹⁾ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽³⁾ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ โดยประยุกต์รูปแบบการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของศูนย์ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก ผู้วิจัยใช้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ระยะตัวกระตุ้นในการกำหนดปัญหา (Evidence – trigger phase) คือผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มาใช้บริการที่สถานีอนามัยตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนตามมา 2) ระยะการทบทวนและสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Evidence – supported phase) ด้วยการกำหนดคำสำคัญ สืบค้นจากระบบฐานข้อมูล ซึ่งเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ระหว่างปี พ.ศ. 2541 - 2553 และมีระดับความน่าเชื่อถือหลักฐานเชิงประจักษ์ระดับ 1-5 มีทั้งหมด 21 เรื่อง จากนั้นทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยจนได้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และตรวจสอบหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.75 และ 0.85 3) ระยะการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ (Evidence-observed phase) กับผู้ป่วยจำนวน 30 ราย เป็นเวลา 6 สัปดาห์ พบว่าผู้ป่วยมีค่าเฉลี่ยความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และ 4) ระยะการวิเคราะห์ผลของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล (Evidence-based phase) พบว่าพยาบาลผู้ใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลมีความพึงพอใจ เนื่องจากแนวปฏิบัติที่สร้างขึ้นใช้ง่าย ไม่ซับซ้อน

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวปฏิบัติการสร้างเสริมพลังอำนาจ กระบวนการกลุ่ม การดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

The Development of a Clinical Nursing Practice Guideline for Promotion of Empowerment
by Using A Group Process for Nutrition and Medicine Care in Patients with
Type 2 Diabetes Mellitus with Uncontrollable Blood Sugar Levels

Rangsima Chaiyapong⁽¹⁾, Kamontip Khungtumneam^{(2)*}, Hathaichanok Buacharoen⁽³⁾

⁽¹⁾Master of Nursing Science (Community Nurse Practitioner), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet University

⁽³⁾Faculty of Nursing, Nakhon Pathom Rajabhat University

*Corresponding author

ABSTRACT

The study aimed to developing a clinical nursing practice guideline for promotion of empowerment by using a group process for nutrition and medicine care in patients with type 2 diabetes mellitus with uncontrollable blood sugar levels. The evidence-based practice of an advanced nursing care center in the United States of America was employed as the conceptual framework of the study. Four steps used in the development were as follows. First, the evidence-trigger phase involved patients with type 2 diabetes mellitus seeking services at Tambon Bang Phai Health Center, Muang District, Nontaburi Province, were unable to control their blood sugar levels. Second, in the evidence – supported phase, keywords and scope of the search were determined and the search was conducted from the databases. A total of 21 research studies on promotion of empowerment by using a group process for nutrition and medicine care in patients with type 2 diabetes mellitus with uncontrollable blood sugar levels conducted between 1998 and 2010 were retrieved. In terms of credibility of the evidence, all of the 21 selected studies were categorized under levels 1 to 5. After that, the selected studies were analyzed and synthesized until the clinical nursing practice guideline. Content validity was confirmed by a panel of three experts, and Cronbach's alpha correlation coefficient was employed to determine the reliability of the instruments, which was equal to 0.75 and 0.85, respectively. Third, in the evidence-observed phase, the developed clinical nursing practice guideline was tried out with 30 patients with type 2 diabetes mellitus with uncontrollable blood sugar levels for six weeks. It was found that the patients had higher mean scores of knowledge and nutrition and medicine care with statistical significance ($p < 0.05$). Finally, in the evidence-based phase, the study findings revealed that nurses who implemented the developed clinical nursing practice guideline were satisfied because the guideline was easy to use and uncomplicated.

Keywords: Development of a clinical nursing practice guideline for promotion of empowerment, Group process, Nutrition and medicine care, Patients with type 2 diabetes mellitus with uncontrollable blood sugar levels

บทนำ

โรคเบาหวาน เป็นภัยเงียบทำลายชีวิตและทรัพย์สินของผู้ป่วย ในปี 2550 มีผู้ป่วยโรคเบาหวานกว่า 246 ล้านคนทั่วโลก และภายในปีพ.ศ. 2568 คาดว่า จะมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเป็น 400 ล้านคน และอยู่ในช่วงอายุ 35 - 64 ปี (กุลพิมล เจริญดี และนิตยา พันธุเวทย์. 2552) สำหรับประเทศไทย ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2541 - 2551) มีประชาชนที่เข้ารับรักษาด้วยโรคเบาหวาน เพิ่มขึ้นประมาณ 4 เท่า โดยในปี 2552 พบว่าผู้ป่วยเบาหวานที่เข้ารับบริการทั้งผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในจำนวน 468,572 ครั้ง รวม 323,700 คน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. 2553) ซึ่งปัจจัยของการเกิดโรคเบาหวาน ได้แก่ 1) พันธุกรรม 2) พฤติกรรมการรับประทานอาหาร 3) การเจ็บป่วยด้วยโรคอื่นๆ เช่น โรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น 4) ระบบบริการที่ไม่เอื้อต่อการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน เมื่อจำนวนผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นอาจทำให้ดูแลผู้ป่วยได้ไม่ทั่วถึง

จากประสบการณ์การทำงานของผู้วิจัยที่สถานีอนามัยตำบลบางไผ่พบว่าผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ระยะยาว (ระดับน้ำตาล 140 มก./ดล. ขึ้นไป มากกว่า 2 ครั้ง ใน 1 ปีโดยนัดตรวจเดือนละ 1 ครั้ง) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2553 มีผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้จำนวน 65, 68, 78 และ 79 คน และยังพบว่ามีภาวะแทรกซ้อนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ระบบ JHCIS สถานีอนามัยตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. 2555) ซึ่งจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ สาเหตุหลักเกิดจากการรับประทานอาหาร และยาไม่เหมาะสม เช่น การรับประทานยา การรับประทานยาไม่ตรงตามแผนการรักษา การไม่มาตรวจตามแพทย์นัด หรือรับประทานยาที่ไม่เหมาะสมกับโรค

จากการศึกษาและวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าสิ่งที่ทำให้ผู้ป่วยเบาหวานสามารถปฏิบัติตัวในการดูแลตนเอง ด้านการรับประทานอาหารและยาที่ถูกต้องได้ นอกจากการให้ความรู้ ยังต้องทำให้ผู้ป่วยเกิดความตระหนักถึงความสามารถของตนเอง และกระตุ้นให้ผู้ป่วยเป็นผู้กำหนดกลวิธีในการควบคุมตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ของกิบสัน (Gibson. 1993) และจากการศึกษาของสมคิด อ่อนปรางค์ (2552) พบว่ากระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจทำให้ผู้ป่วยเบาหวานมีการรับรู้ถึงพลังอำนาจในตัวเองรับรู้ความสามารถในการควบคุมและจัดการสถานการณ์ ทำให้พฤติกรรมในการดูแลตนเองเพิ่มขึ้น

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนานำใช้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้โดยประยุกต์แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของกิบสัน (Gibson. 1993) มาเป็นแนวทางการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาและนำใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ในสถานีอนามัยตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการพัฒนาและนำใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ในสถานีอนามัยตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในช่วงเดือนตุลาคม 2554 - เดือนพฤษภาคม 2555 และการศึกษานี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (อ.074/2554) พิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับปฏิญญาเฮลซิงกิ และได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างทราบ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ทั้งชายและหญิง ที่มารับการรักษาต่อเนื่องที่คลินิกโรคเรื้อรังของสถานีอนามัยตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในช่วงเดือนตุลาคม 2554 - เดือนพฤษภาคม 2555 จำนวน 225 คน (ระบบ JHCIS สถานีอนามัยตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. 2555)

กลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ได้รับการรักษาด้วยยาเม็ดรับประทาน อายุระหว่าง 40-60 ปี มีระดับน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหาร 8-12 ชั่วโมง (Fasting blood sugar) มากกว่า 140 มก./ดล. อย่างน้อย 2 ครั้ง ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาและไม่มีภาวะแทรกซ้อนรุนแรงที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

กระบวนการสร้างและพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล ผู้ศึกษาได้มาโดยใช้แนวทางการพัฒนารูปแบบหลักฐานเชิงประจักษ์ของศูนย์ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง ดังนี้

1. ระยะ Evidence – triggered phase สิ่งกระตุ้นจากการปฏิบัติงานของผู้ศึกษา

ตัวกระตุ้นจากการปฏิบัติ (Practice triggers) พบว่าสถิติผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้เพิ่มขึ้น และพบว่ามีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น ทั้งทางตา หลอดเลือดสมอง การเสื่อมของหลอดเลือดส่วนปลาย ผลที่เท่าและภาวะแทรกซ้อนทางไต ทำให้ต้องส่งผู้ป่วยเข้ารับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลเป็นระยะ ๆ ส่งผลต่อสุขภาพผู้ป่วย ครอบครัวรวมทั้งระบบบริการ

ตัวกระตุ้นทางความรู้ (Knowledge triggers) จากการได้ทบทวนวรรณกรรมงานวิจัย บทความวิชาการ ปี พ.ศ. 2541-2552 พบว่าโรคเบาหวานมีแนวโน้ม และมีภาวะแทรกซ้อนเพิ่มมากขึ้น จากการทบทวนงานวิจัยหลาย ๆ งานจะเห็นได้ว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจให้ผู้ป่วยเบาหวานสามารถดูแลตนเองโดยเฉพาะการควบคุมการรับประทานอาหาร และการรับประทานยาซึ่งเป็นผลให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดและป้องกันภาวะแทรกซ้อนได้เป็นอย่างดี

2. ระยะที่ 2 Evidence – supported phase

เป็นระยะค้นหาและทบทวนหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้อง โดยมีลำดับขั้นในการค้นหา คือ

2.1 กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก หลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2552 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้กรอบแนวคิด PICO ของแคร็กและสมิธ (Craig and Smith. 2002) อ้างในพองคำ ดิลกสกุลชัย. 2549)

2.2 วิธีการสืบค้นและผลการสืบค้นงานวิจัย ต่าง ๆ รวม 6 ฐาน คือ ห้องสมุดสถาบันวิจัยแห่งชาติ (สวช.) ห้องสมุดสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) Pub Med, National Diabetes Data Group, www.diabassocthai.org และ ThaiLIS ได้หลักฐานเชิงประจักษ์ทั้งหมด 63 เรื่อง และทำการประเมินประเมินระดับของหลักฐานเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ของ เมลนิก และไฟน์เอาท์-โอเวอร์โฮลท์ 2005 (Melnyk & Fineout-Overholt. 2005) ได้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 21 เรื่อง หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัยเชิงเนื้อหา (Content analysis) และนำมาวิเคราะห์สร้างแนวปฏิบัติ

3. ระยะที่ 3 Evidence-observed phase

นำแนวปฏิบัติการพยาบาลที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในสถานอนามัยตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง นนทบุรี และขอความร่วมมือในการสะท้อนผลการใช้ในประเด็น ความสั้น-ยาวของเนื้อหา ความเข้าใจในการใช้ภาษา ความสะดวกในการใช้จริงในการปฏิบัติงาน การแปรผลการประเมิน

4. ชั้นระยะที่ 4 Evidence-based phase

เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์ ผลของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลในด้านกระบวนการใช้และผลลัพธ์ของการใช้แนวปฏิบัติ

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางกายภาพของงานวิจัยที่ศึกษา ดังตารางที่ 1
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามประเภทของงาน

ประเภทของงาน	จำนวน	จำนวน (ร้อยละ)
งานวิจัยเกี่ยวกับการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2	7	33.33
งานวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด	7	33.33
วิจัยเกี่ยวกับแนวคิดการใช้กระบวนการกลุ่ม	5	23.81
งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้แนวทางเวชปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2	2	9.53
รวม	21	100

ส่วนที่ 2 องค์ความรู้ที่สังเคราะห์ได้จากการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์

2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลตนเองในการควบคุมโรคเบาหวานของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 สรุปได้ คือ 1) แรงสนับสนุนทางสังคม เช่น เพื่อน ครอบครัว ผู้ป่วยด้วยกันเองจะช่วยให้ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ (สมคิด อ่อนปรางค์. 2552, ชูชีพ โฆษณา. 2550) 2) การให้ความรู้และปรับทัศนคติทำให้ผู้ป่วยสามารถคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ดีขึ้น (เอกพงษ์ ณ เชียงใหม่. 2552, ธิดา ศิริ. 2551) 3) โรคร่วมและปัจจัยส่วนบุคคล เช่น โรคความดันโลหิตสูง อายุที่มากขึ้น ความอ้วน ส่งผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน (เอกพงษ์ ณ เชียงใหม่. 2552) 4) ปัจจัยทางด้านพฤติกรรม ได้แก่ 1) ปัจจัยทางด้านอาหาร 2) ปัจจัยด้านการใช้ยาและความต่อเนื่องในการรักษา 3) ปัจจัยด้านการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ 4) การจัดการความเครียด ส่งผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาล (เรืองศักดิ์ ศิริผล. 2542, เอกพงษ์ ณ เชียงใหม่. 2552)

2.2 กลวิธีในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ มีดังนี้ 1) การตรวจสุขภาพและซักประวัติเบื้องต้น 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ตนเองด้วยกิจกรรม 3) การให้ความรู้ ทั้งรูปแบบการให้ความรู้รายบุคคล การให้ความรู้โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม 4) การสาธิตและสาธิตย้อนกลับ 5) การใช้คนต้นแบบ (Role model) 6) การสร้างพันธะสัญญาและบันทึกกิจกรรมการดูแล 7) การเยี่ยมบ้าน 8) การสร้างการมีส่วนร่วมของญาติ (สมคิด อ่อนปรางค์. 2552, สุรเชษฐ เกตุสวัสดิ์. 2552, สกฤต ทองเปลว. 2550, บุชกร อ่อนโนน. 2547)

2.3 การเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่ม จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ากระบวนการกลุ่มของบุคคลที่มีประสบการณ์คล้ายคลึงกัน ทำให้การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้รับความรู้ ได้รับการสนับสนุนและได้วิธีการแก้ปัญหา นอกจากนี้กระบวนการกลุ่มยังทำให้เกิดความเข้าใจและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้พฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานดีขึ้น (ชูชีพ โฆษณา. 2550)

ส่วนที่ 3 แนวปฏิบัติการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ดังแผนภูมิที่ 1

ส่วนที่ 4 ผลการนำแนวปฏิบัติการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ไปใช้จริง

4.1 ด้านกระบวนการ (Process) การใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล

ข้อดีของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล พยาบาลผู้ใช้ให้ข้อคิดเห็นว่ากระบวนการตามแนวปฏิบัติไม่ยุ่งยากซับซ้อนเป็นลำดับขั้นตอน มีแนวทางการประเมินความรู้และพฤติกรรมดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล การรวมกลุ่มผู้ป่วยจำนวน 30 คนในแต่ละครั้งทำได้ลำบาก จึงจำเป็นต้องนัดผู้ป่วยทำเป็นกลุ่มย่อยในแต่ละวันโดยทำวันละ 1 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 5 กลุ่ม

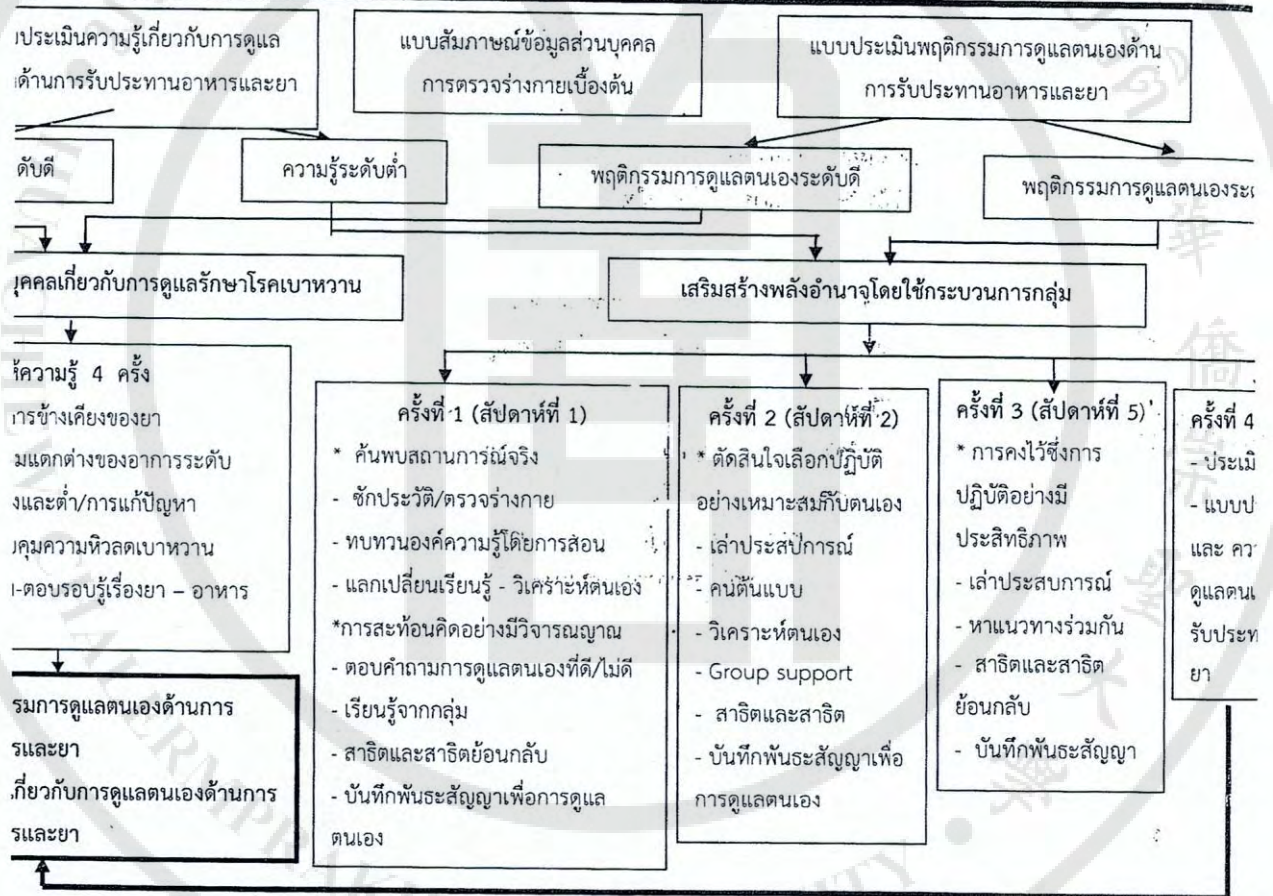
4.2 ด้านผลลัพธ์ (Outcome) การใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล

ผลลัพธ์ต่อผู้ให้บริการ พยาบาลมีความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติการพยาบาล การใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลที่มาจากหลักฐานเชิงประจักษ์มีความน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติได้ มีความสอดคล้องกับปัญหาทางคลินิกที่มีผู้ป่วยพยาบาลเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานผู้ป่วยเบาหวานดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาได้ดียิ่งขึ้น

ผลลัพธ์ต่อผู้รับบริการ จากการนำไปทดลองใช้เป็นเวลา 6 สัปดาห์ กับผู้ป่วยเบาหวานจำนวน 30 รายพบว่าผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานเพิ่มขึ้นพฤติกรรมด้านการรับประทานอาหารและยาดีขึ้น มีการบันทึกพันธะสัญญาและปรับปรุงอยู่อย่างสม่ำเสมอ และกิจกรรมดังกล่าวยังทำให้พยาบาลและผู้ป่วยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมาก

ผลลัพธ์ต่อองค์กร ทำให้บุคลากรอื่น ๆ สามารถนำใช้แนวปฏิบัติมีความสะดวกในการดูแลผู้ป่วย รวมทั้งสร้างคุณภาพในการปฏิบัติการดูแล ทำให้ผู้ป่วยมีความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มความน่าเชื่อถือขององค์กร

ที่ 1 แนวปฏิบัติการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

ส่วนที่ 2 องค์ความรู้ที่สังเคราะห์ได้จากการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์

2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลตนเองในการควบคุมโรคเบาหวานของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 สรุปได้ คือ 1) แรงสนับสนุนทางสังคม เช่น เพื่อน ครอบครัว ผู้ป่วยด้วยกันเองจะช่วยให้ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ (สมคิด อ่อนปรางค์. 2552, ซูชีพ โฆษจา. 2550) 2) การให้ความรู้และปรับทัศนคติทำให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ดีขึ้น (เอกพงษ์ ณ เชียงใหม่. 2552, ธิดา ศิริ. 2551) 3) โรคร่วมและปัจจัยส่วนบุคคล เช่น โรคความดันโลหิตสูง อายุที่มากขึ้น ความอ้วน 1) ปัจจัยทางด้านอาหาร 2) ปัจจัยด้านการใช้ยาและความต่อเนื่องในการรักษา 3) ปัจจัยด้านการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ 4) การจัดการความเครียด ส่งผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาล (เรืองศักดิ์ ศิริผล. 2542, เอกพงษ์ ณ เชียงใหม่. 2552)

2.2 กลวิธีในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ มีดังนี้ 1) การตรวจสุขภาพและซักประวัติเบื้องต้น 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ตนเองด้วยกิจกรรม 3) การให้ความรู้ ทั้งรูปแบบการให้ความรู้รายบุคคล การให้ความรู้โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม 4) การสาธิตและสาธิตย้อนกลับ 5) การใช้คนต้นแบบ (Role model) 6) การสร้างพันธะสัญญาและบันทึกกิจกรรมการดูแล 7) การเยี่ยมบ้าน 8) การสร้างการมีส่วนร่วมของญาติ (สมคิด อ่อนปรางค์. 2552, สุรเชษฐ เกตุสวัสดิ์. 2552, สกุล ทองเปลว. 2550, บุษกร อ่อนโนน. 2547)

2.3 การเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่ม จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ากระบวนการกลุ่มของบุคคลที่มีประสบการณ์คล้ายคลึงกัน ทำให้การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้รับความรู้ ได้รับการสนับสนุนและได้วิธีการแก้ปัญหา นอกจากนี้กระบวนการกลุ่มยังทำให้เกิดความเข้าใจและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้พฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานดีขึ้น (ซูชีพ โฆษจา. 2550)

ส่วนที่ 3 แนวปฏิบัติการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ดังแผนภูมิที่ 1

ส่วนที่ 4 ผลการนำแนวปฏิบัติการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ไปใช้จริง

4.1 ด้านกระบวนการ (Process) การใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล

ข้อดีของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล พยาบาลผู้ใช้ให้ข้อคิดเห็นว่าการบวนการตามแนวปฏิบัติไม่ยุ่งยากซับซ้อนเป็นลำดับขั้นตอน มีแนวทางการประเมินความรู้และพฤติกรรมดูแลเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล การรวมกลุ่มผู้ป่วยจำนวน 30 คนในแต่ละครั้งทำได้ลำบาก จึงจำเป็นต้องนัดผู้ป่วยทำเป็นกลุ่มย่อยในแต่ละวันโดยทำวันละ 1 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 5 กลุ่ม

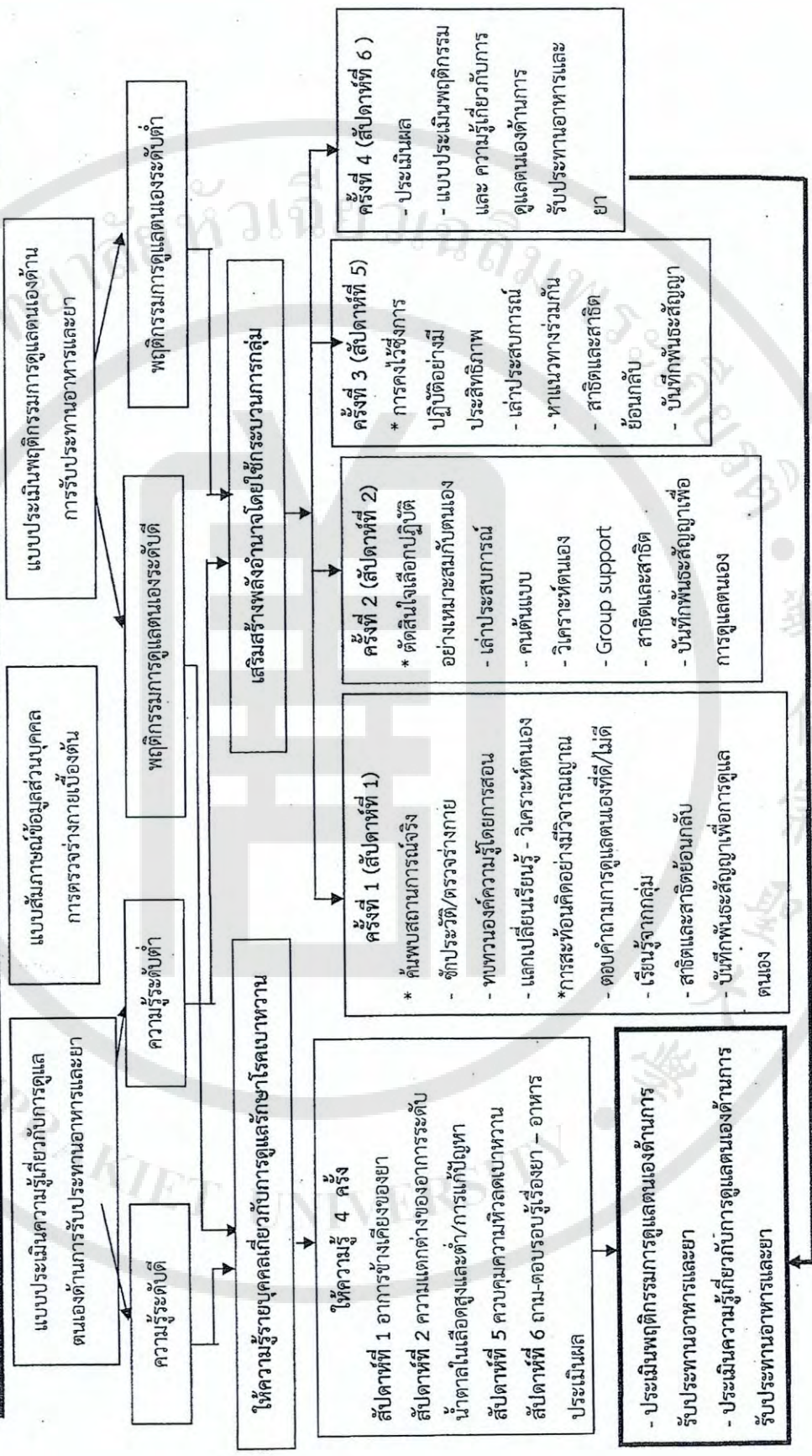
4.2 ด้านผลลัพธ์ (Outcome) การใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล

ผลลัพธ์ต่อผู้ให้บริการ พยาบาลมีความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติการพยาบาล การใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลที่มาจากหลักฐานเชิงประจักษ์มีความน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติได้ มีความสอดคล้องกับปัญหาทางคลินิกที่มีผู้ป่วยพยาบาลเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานผู้ป่วยเบาหวานดูแลเองด้านการรับประทานอาหารและยาได้ดียิ่งขึ้น

ผลลัพธ์ต่อผู้รับบริการ จากการนำไปทดลองใช้เป็นเวลา 6 สัปดาห์ กับผู้ป่วยเบาหวานจำนวน 30 รายพบว่าผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานเพิ่มขึ้นพฤติกรรมด้านการรับประทานอาหารและยาดีขึ้น มีการบันทึกพันธะสัญญาและปรับปรุงอยู่อย่างสม่ำเสมอ และกิจกรรมดังกล่าวยังทำให้พยาบาลและผู้ป่วยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมาก

ผลลัพธ์ต่อองค์กร ทำให้บุคลากรอื่น ๆ สามารถนำใช้แนวปฏิบัติมีความสะดวกในการดูแลผู้ป่วย รวมทั้งสร้างคุณภาพในการปฏิบัติการดูแล ทำให้ผู้ป่วยมีความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มความน่าเชื่อถือขององค์กร

แผนภูมิที่ 1 แนวปฏิบัติการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเองด้านอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

ข้อเสนอแนะ

1. ในการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้ ต้องมีอธิบายการนำใช้แนวปฏิบัติกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลเดียวกัน
2. ควรมีการวิจัยเชิงผลลัพธ์ ติดตามทดสอบประสิทธิภาพของแนวปฏิบัติการพยาบาลใน การเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหารและยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

บรรณานุกรม

- กุลพิมล เจริญดี และ นิตยา พันธุ์เวทย์. (2552) ประเด็นรณรงค์วันเบาหวานโลก ปี 2552. เอกสารแผนงานโครงการ. นนทบุรี : สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- ชูชีพ โฆษณา. (2550) ผลการใช้กระบวนการกลุ่มต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลลำปาง. การศึกษาอิสระ พย.ม. (สาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธิดา ศิริ. (2551) โปรแกรมสร้างพลังร่วมกับการตั้งเป้าหมายเพื่อปรับพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาสุขภาพศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุษกร อ่อนโยน. (2547) ผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจแบบกลุ่มต่อความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พองคำ ติลกสกุลชัย. (2549) การปฏิบัติการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ : หลักการและวิธีปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด พีริ-วัน.
- ระบบบานข้อมูล JHCIS สถานีอนามัยตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. (2554) รายงานผู้ป่วยโรคเรื้อรัง. นนทบุรี : สถานีอนามัยตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี.
- เรืองศักดิ์ ศิริผล. (2542) การออกกำลังกายกับการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน และโรคหลอดเลือดหัวใจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สกุล ทองเปลว. (2550) ผลของการดูแลตนเองโดยกระบวนการกลุ่มต่อระดับน้ำตาลในเลือดของ ผู้ป่วยเบาหวานในชุมชน. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมคิด อ่อนปรารงค์. (2552) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกเบาหวาน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (สาขาการจัดการสุขภาพ) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2553) สรุปรายงานการป่วย พ.ศ.2551-2552. นนทบุรี : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- สุระเชษฐ เกตุสวัสดิ์. (2552) การเสริมสร้างพลังอำนาจโดยใช้กระบวนการกลุ่มและแรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและชุมชน ในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ ได้ พื้นที่อำเภอบางไทรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (สาขาการจัดการสุขภาพ) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เอกพงษ์ ณ เชียงใหม่. (2552) ผลการใช้กระบวนการกลุ่มต่อความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
โรคเบาหวานชนิดที่ 2 ณ หน่วยบริการปฐมภูมิห้วยแหวน จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ส.ม. เชียงใหม่ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Gibson C. (1993) A Study of Empowerment in Mother of Cronically in Children. Michigan : Boston
College.

Melnik, B.M. & Fineout-Overholt, E. (2005) Evidence-Based Practice in Nursing & Healthcare.
A Guide to Best Practice. Lippincott, Williams & Wilkins.

การศึกษามุมมองของผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ที่มีต่อระบบการให้คำปรึกษา :
กรณีศึกษา โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในประเทศไทย

ผุสดี วรรณภักตร์⁽¹⁾, กนกพร นทีธนสมบัติ^{(2)*}, ทวีศักดิ์ กลีผล⁽²⁾

⁽¹⁾ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองของผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ที่มีต่อระบบการให้คำปรึกษาของโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์รายใหม่และรายเก่า จำนวน 12 คน ซึ่งได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง(purposive sampling) โดยผู้ให้ข้อมูลจะต้องเป็นผู้ที่มารับการรักษา ณ แผนกผู้ป่วยนอก และ แผนกหอผู้ป่วยใน โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้วิจัย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แนวคำถามในการสัมภาษณ์ และ แนวทางในการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ส่วนวิธีที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการบันทึกภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า มุมมองของผู้ให้ข้อมูลที่มีต่อระบบการให้คำปรึกษาของผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้ 1. การดูแลเรื่องจิตใจ 2. ระบบการให้ข้อมูล 3. การให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต 4. ลักษณะบุคคล และ สถานที่ในการให้คำปรึกษา ในการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำข้อค้นพบที่ได้ไปเป็นแนวทางในการออกแบบระบบการให้คำปรึกษาในการดูแลผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้ป่วยเอดส์ ยิ่งไปกว่านั้น บุคลากรที่มสุขภาพยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาผู้ป่วยเอดส์รายใหม่เพื่อให้การพยาบาล และการให้คำปรึกษาที่ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ระบบการให้คำปรึกษา ผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ กรณีศึกษา

The Perspectives of the Newly Aids Patients on Counseling System :
A Case Study in a Private Hospital in Thailand

Pudsadee Wannapak⁽¹⁾, Kanokporn Nateetanasombat^{(2)*}, Taweesak Kasiphol^{(2)*}

⁽¹⁾ Master of Nursing Science (Adult Nursing), Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾ Faculty of Nursing, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

ABSTRACT

This qualitative research aimed to study the perspectives of the newly aids patients on counseling system in a private hospital in Thailand. Twelve participants are the HIV infection patients, newly AIDS patients, and AIDS patients. The purposive sample was used to include the participants, who were treated at out-patient department and in-patient department of a private hospital. Data was collected during January to July, 2013. The instruments were the researcher, demographic data questionnaire, interview guidelines, and non participant observation guidelines. Moreover, the methods of data collection were in-depth interview,

non participant observation, and field notes. Content analysis was used. The result of this study found that there were five themes of the perspectives of the newly AIDS patients on counseling system. These themes were psychological caring, system in providing information, giving advises in living life, and personal characteristics and place in providing counseling. This study was beneficial for applying these findings to be a guide of newly AIDS patients on counseling system appropriately. Moreover, the health care personals also used these findings to be a guide for newly AIDS patients on counseling system in order to provide nursing care and counseling both physical and psychological aspects appropriately.

Keyword: Counseling system, Newly AIDS Patient, Case Study

บทนำ

การติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์เป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุขที่สำคัญในระดับต้นของโลก (สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อสัมพันธ์. 2553) การแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี UNAIDS/WHO มีการค้นพบการรายงานผู้ป่วยเอดส์ครั้งแรกที่ประเทศสหรัฐอเมริกาในปี 2524 จนถึงปี 2554 มีผู้ติดเชื้อแล้วประมาณ 60 ล้านคน ในจำนวนนี้เสียชีวิตแล้วประมาณ 30 ล้านคน และจากสถิติในปี 2555 พบว่ามีผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั่วโลก ประมาณ 34.2 ล้านคน แบ่งเป็นระดับผู้ใหญ่ประมาณ 30.8 ล้านคน เด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ประมาณ 2.5 ล้านคน และมีผู้เสียชีวิตจากโรคเอดส์แล้วประมาณ 1.8 ล้านคน และจากการคาดการณ์ในอนาคตของสำนักโรคเอดส์จะเพิ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 2.6 ล้านคน ทั่วโลก (สำนักโรคเอดส์. 2555) ซึ่งนับว่าเป็นโรคที่ร้ายแรงที่สุดโรคหนึ่ง

ปัจจุบันยาต้านไวรัสเอชไอวี นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยบรรเทาอาการของโรคและยืดชีวิตของผู้ป่วยเอดส์ได้ แต่จากข้อมูลที่ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ในบ้านรมน้ำใจแล้วนั้น พบว่า ยาต้านไวรัสเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งเท่านั้นที่ช่วยยืดอายุชีวิตไว้ได้ แต่สิ่งที่บุคคลเหล่านี้ต้องการมากกว่าคือ ความเข้าใจและการยอมรับจากสังคม (พรณี บุบผาวาสน์. 2544) ซึ่งการไม่ได้รับการยอมรับทางสังคมเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ป่วยเอดส์ มีพฤติกรรมแสดงออกที่เป็นไปในลักษณะที่ปกปิดตนเอง ไม่ยอมรับการติดเชื้อ ซึมเศร้า เครียด วิตกกังวล พยายามแยกตัวออกจากสังคม ไม่กล้าใช้ชีวิตหรือทำกิจกรรมตามเดิม ซึ่งเป็นลักษณะของการขาดกำลังใจที่จะดูแลตนเองให้สามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของตนเอง ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ป่วยเอดส์เป็นผู้ที่ต้องการการดูแลระดับประคับประคองทางด้านจิตใจด้วยการให้คำปรึกษา ควบคู่ไปกับการดูแลทางด้านร่างกาย (สิริลักษณ์ รังษิงค์. 2553)

การให้คำปรึกษามีความจำเป็นสำหรับผู้ป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยเอดส์ ทั้งนี้เพราะการให้คำปรึกษามีความสำคัญในการเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือด้านจิตใจของผู้ป่วยอย่างสูงสุด เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้ป่วยลดความวิตกกังวล เข้าใจถึงความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง ไม่เกิดความขัดแย้งในจิตใจ และส่งเสริมให้ผู้ป่วยกล้าที่จะพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเพื่อออกสู่สังคมภายนอก (พรณี บุบผาวาสน์. 2544) นอกจากนี้ การให้คำปรึกษายังส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดความตระหนักถึงความสามารถของตนเองว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง (วัชร ทรัพย์มี. 2554)

ในปัจจุบันมีการรายงานโดยรวบรวมสถิติผู้ป่วยเอดส์ จากสถานบริการสาธารณสุขภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทย โดยสำนักโรคเอดส์ กรมควบคุมโรค เป็นผู้เก็บข้อมูล ตั้งแต่ปี 2527 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2555 พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยเอดส์รวมทั้งหมด 376,274 ราย (สำนักโรคเอดส์. 2555) โรงพยาบาลเอกชนระดับตติยภูมิ(tertiary level) ขนาด 351 เตียง ได้ผ่านกระบวนการรับรองคุณภาพจากสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพสถานพยาบาล ในปี 2548 และผ่านการเยี่ยมสำรวจ (Re - Accreditation) ครั้งที่ 2 ในปี 2555 มีการพัฒนาระบบสาธารณสุขอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านโรค ซึ่งสามารถตอบสนองความเจ็บป่วยทางด้านร่างกายของผู้ป่วยให้ได้รับความปลอดภัยในระดับสูงสุด ในขณะที่เดียวกันก็เห็นความสำคัญของการดูแลสภาพจิตใจของผู้ป่วย จากข้อมูลสถิติการให้บริการทางด้านไวรัสเอชไอวีสำหรับผู้ป่วยเอดส์ของโรงพยาบาลเอกชนแห่งนี้ พบว่ามีอัตราการเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเริ่มในปี 2548 มีผู้ป่วยเอดส์เข้าโครงการยาต้านไวรัส

เอชไอวี จำนวน 63 ราย ปี 2549 จำนวน 110 ราย และเพิ่มเป็น 160 ราย ในปี 2549 (ปราชญา ศุภฤกษ์โยธิน. 2551) ผู้ป่วยเอดส์จำนวนมากรู้สึกเศร้า เสียใจ วิตกกังวล และไม่สามารถทำใจยอมรับได้ เมื่อทราบว่าตนเองเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี จากประสบการณ์การทำงานของผู้วิจัยและได้สอบถามผู้ป่วยเอดส์ พบว่าผู้ป่วยเอดส์บางรายที่ผ่านการรับคำปรึกษาแนะนำจากบุคลากรสุขภาพแล้ว ยังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในสังคม ขาดความเข้าใจความรู้เรื่องโรค วิธีการดูแลตนเอง การแก้ปัญหาการดูแลสุขภาพของตนเองและผู้อื่นในชีวิต บางรายมีภาวะแทรกซ้อน เช่นการติดเชื้อทางเดินหายใจ การติดเชื้อฉวยโอกาส และการขาดการรับประทานยาต้านไวรัส จึงทำให้ผู้ป่วยต้องกลับมารักษาซ้ำในโรงพยาบาล

จากความสำคัญดังกล่าว ระบบการให้คำปรึกษาแนะนำที่ตรงกับความต้องการและเหมาะสมกับผู้ป่วย ซึ่งผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการพยาบาลเพื่อให้คำปรึกษาที่ดีและเหมาะสมกับผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ในการดำเนินชีวิตและนำไปสู่การพัฒนากระบวนการให้คำปรึกษาผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในการดูแลผู้ป่วย ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษามุมมองของผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ต่อระบบการให้คำปรึกษาของโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในประเทศไทย

วิธีการวิจัย

การศึกษารุ่นนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจผู้ป่วยเอดส์จากมุมมอง และทัศนคติของผู้ป่วยเอดส์ได้ลึกซึ้ง ซึ่งได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง(purposive sampling) ตามคุณลักษณะ ดังนี้คือ เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือ ผู้ป่วยเอดส์ที่มี อายุ 20 ปีขึ้นไป ติดเชื้อเอชไอวี ผลการตรวจซีดี 4 มีค่าน้อยกว่า 200 เซลล์ต่อไมโครลิตร สัญชาติไทย สามารถเข้าใจและสื่อสารภาษาไทยได้ มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สมครใจและยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัย ซึ่งมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 12 ราย เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีจำนวน 10 ราย และ ผู้ป่วยเอดส์จำนวน 2 ราย ที่มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกอายุรกรรม และหอผู้ป่วยในแผนกอายุรกรรม-ศัลยกรรม ในโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้วิจัย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แนวคำถามในการสัมภาษณ์ และแนวทางการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัย

ผู้วิจัยถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูล โดยเป็นผู้เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้เตรียมตัวในเรื่องวิจัยเชิงคุณภาพ โดยได้ศึกษาหลักการเชิงทฤษฎีของการวิจัยเชิงคุณภาพ และทำความเข้าใจจากการอ่านเอกสารตำราเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แนวคิดทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้ฝึกเทคนิคการสัมภาษณ์เจาะลึก การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโทของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพ และทบทวนความรู้และอบรมเชิงวิชาการในเรื่องของการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์

2. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล

แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป เป็นการบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ศาสนา ประวัติการเจ็บป่วย ระยะเวลาที่ทราบผลเลือดว่าติดเชื้อ และการรักษาที่ได้รับ

3. แนวคำถามในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวคำถามสัมภาษณ์จากการทบทวน เอกสารทางวิชาการและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ โดยแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งแนวคำถามนั้นจะเป็นแนวคำถามชนิดกึ่งโครงสร้างปลายเปิด ได้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยมีแนวคำถามดังนี้คือ 1. เมื่อท่านได้รับการวินิจฉัยเป็นโรคนี้ในครั้งแรกท่านรู้สึกอย่างไร 2. ท่านคิดว่าควรให้คำปรึกษาในช่วงแรกที่ท่านได้รับการวินิจฉัย ควรเป็นอย่างไร เป็นต้น

4. แนวทางการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมซึ่งทำควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์ โดยสังเกตบรรยากาศขณะสัมภาษณ์ สีหน้าท่าทาง น้ำเสียง รวมทั้งพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูล ลักษณะบุคลิกภาพ อาการและอาการแสดง ลักษณะการติดต่อสื่อสารด้วยการใช้ภาษาท่าทาง การดำเนินชีวิตประจำวัน และสภาพแวดล้อมของผู้ให้ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 7 เดือน คือ ตั้งแต่เดือน มกราคม 2556 ถึงเดือน กรกฎาคม 2556 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายประมาณ 1-3 ครั้ง มีสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 3 ครั้งจำนวน 5 ราย ใช้เวลาครั้งละประมาณ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง สถานที่ใช้ในการสัมภาษณ์คือ ห้องให้คำปรึกษาของโรงพยาบาลเมื่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและ ผู้ป่วยเอดส์มารับบริการทั้งแผนกผู้ป่วยนอก และหอผู้ป่วยในแผนกอายุรกรรม-ศัลยกรรมในโรงพยาบาล ซึ่งกระบวนการทำงานของผู้วิจัยนี้มีทั้งหมด 4 ระยะ ซึ่งสามารถอธิบายแต่ละระยะดังนี้

1. ระยะสำรวจข้อมูล ผู้วิจัยได้เข้าสำรวจและคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้จากสมุดเวชระเบียน ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและ ผู้ป่วยเอดส์ที่มารับบริการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนและโบนัดตรวจที่แผนกผู้ป่วยนอก พบว่ามีผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. ระยะสร้างสัมพันธภาพ และความไว้วางใจ การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์อันดีกับผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้านี้ผู้วิจัยได้เข้าไปสร้างสัมพันธภาพ แนะนำตัวและทำความรู้จักกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ผู้วิจัยได้สร้างสัมพันธภาพกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ โดยการกล่าวทักทาย สวัสดี และแนะนำตัว ตลอดจนอธิบายให้ผู้ให้ข้อมูลทราบถึงขั้นตอนต่าง ๆ ของการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ต่อผู้ป่วย ครอบครัว และทางโรงพยาบาล พร้อมสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัย ผู้ติดเชื้อเอชไอวี และ ผู้ป่วยเอดส์สนใจ และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจะขออนุญาตโทรศัพท์ นัดหมายวันและเวลาติดต่อเพื่อที่จะสัมภาษณ์ตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล

3. ระยะดำเนินการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ตลอดจนการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมซึ่งทำควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์ โดยสังเกตบรรยากาศขณะสัมภาษณ์ สีหน้าท่าทาง รวมทั้งพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูล การดำเนินชีวิตประจำวัน และสภาพแวดล้อม อีกทั้งการใช้การบันทึกภาคสนามในส่วนของเหตุการณ์ และการบันทึกกระหว่างสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เบื้องต้นในสนามเพื่อตรวจสอบข้อมูลว่า ข้อมูลที่ได้มามีความเพียงพอ และตอบคำถามการวิจัย เมื่อข้อมูลที่ได้มายังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจะนัดผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลที่จะได้มาประกอบในปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษานี้

4. ระยะข้อมูลอ้อมตัว

เมื่อข้อมูลมีความอ้อมตัวระดับหนึ่ง กล่าวคือ คำอธิบายเริ่มซ้ำและไม่พบข้อมูลใหม่ ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยจะตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาโดยกลับไปหาผู้ให้ข้อมูลเพื่อยืนยันกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายว่าตรงตามที่ผู้ให้ข้อมูลบอกกล่าว และมีข้อมูลอะไรที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการเพิ่มเติม เมื่อข้อมูลที่ได้มาเริ่มมีแบบแผนที่ชัดเจนขึ้น และไม่พบข้อมูลใหม่ ผู้วิจัยเตรียมการที่จะออกจากสนามโดยบอกกับ ผู้ให้ข้อมูลทราบเมื่อเวลาสิ้นสุดลงผู้วิจัยจะไปพบเพื่อกล่าวอำลาและขอบคุณ ผู้ให้ข้อมูลที่ได้ออกให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดระบบของข้อมูล เป็นกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยง หาข้อสรุป และตีความหมายเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างลึกซึ้งในมุมมองของคนใน (emic view) ซึ่งเป็นมุมมองของผู้ให้ข้อมูล สามารถตรวจสอบได้และเชื่อถือได้ โดยประยุกต์การวิเคราะห์ข้อมูลของ (อารีयरอน อ่วมธานี, 2549) กล่าวคือ ถอดเทปคำต่อคำ (transcribe verbatim) เพื่อความครอบคลุมเนื้อหาสาระของข้อมูลที่มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ดึงคำ หรือประโยค ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาออกมาให้มากที่สุด ต่อจากนั้นนำส่วนที่ได้จากการดึงคำมากำหนดความหมายให้กับคำ ประโยคหรือย่อหน้าที่คิดว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ได้จากการศึกษาและตรงประเด็นที่ศึกษาเป็นการให้รหัสกับข้อมูลแบบ code in vivo แยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ (categories) วิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้กับ

ประเด็นเหล่านั้นว่าข้อความใดควรเป็นประเด็นหลัก และข้อความใดควรเป็นประเด็นย่อยที่อยู่ภายใต้ประเด็นหลัก เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ตรงประเด็น

ความเชื่อถือได้ของงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เกณฑ์ของความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงคุณภาพของ สตูเบิร์ต และ คาร์เพนเทอร์ (Streubert and Carpenter, 2011) ซึ่งประกอบด้วย 1. ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเพื่อให้ เกิดความน่าเชื่อถือ โดยการเขียนขั้นตอนการวิจัยอย่างชัดเจนในส่วนของขั้นตอนการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูล การเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ มีประสบการณ์ตรง เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียด ตรวจสอบได้ ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย ผู้วิจัยทำการถอด เทป การสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ(Verbatim) และตรวจสอบความถูกต้องและบทสัมภาษณ์ โดยการฟังเทปซ้ำ และผลการ วิเคราะห์ข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลอีกครั้ง (Member Check) 2. การนำไปใช้ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการบรรยายข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เป็นรายละเอียดของลักษณะผู้ให้ข้อมูล และบริบทของผู้ให้ข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้ที่จะนำการศึกษาวิจัยนี้ไปใช้ได้มองเห็น ภาพในการที่จะนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในบริบทที่มีความคล้ายคลึงกัน 3. ความสามารถในการพึ่งพาเกณฑ์ ผู้วิจัยดำเนินการโดย อธิบายให้เห็นถึงรายละเอียดของกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอน และนำเสนอข้อมูลที่ละเอียดครบถ้วน ครอบคลุม ทำให้ผู้ทำงานวิจัยสามารถติดตามกระบวนการในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลได้ 4. การตรวจสอบได้ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการ เก็บข้อมูลต่างๆ อย่างเป็นระบบ พร้อมสำหรับการตรวจสอบ มีการบันทึกเสียง คำสัมภาษณ์ บันทึกการสังเกต บันทึกภาคสนาม หลังจากเก็บข้อมูลด้วยวิธีการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มานั้นมีความเชื่อถือได้โดยนำมาตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) เพื่อเป็นการยืนยัน (confirmation) และเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของข้อมูล

จริยธรรมในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมของการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและจริยธรรมการวิจัย ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติตามการอนุมัติเลขที่ อ.121/2555 ลงวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2555 และได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลเอกชนในการเข้าศึกษาวิจัยในพื้นที่ ก่อนผู้วิจัยจะดำเนินการ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิง คุณภาพจริยธรรมและจรรยาบรรณของนักวิจัยเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงมากที่สุด โดยยึดหลักกฎสิทธิประโยชน์ กฎของการเคารพ ในเกียรติของความเป็นมนุษย์ กฎแห่งความยุติธรรม และ การคำนึงถึงความถูกต้อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความยินยอมจาก ผู้ให้ข้อมูลอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนการเก็บข้อมูลด้วย

ผลการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 12 ราย ประกอบด้วย เพศชายจำนวน 10 ราย (ร้อยละ 83.33) เพศหญิงจำนวน 2 ราย (ร้อยละ 16.67) ช่วงอายุของผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 5 ราย (ร้อยละ 41.67) ช่วงอายุ 20-30 ปี มีจำนวน 3 ราย (ร้อยละ 25) ช่วงอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 3 ราย (ร้อยละ 25) และช่วงอายุ 61-70 ปี มีจำนวน 1 ราย (ร้อยละ 8.33) ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ระยะเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลรับทราบผลเลือดว่า ติดเชื้อเอชไอวี (จากการตรวจวินิจฉัยโดย แพทย์) ส่วนใหญ่รับทราบผลเลือดในระยะเวลา 1-2 เดือนที่ผ่านมาจำนวน 5 ราย (ร้อยละ 41.67) รับทราบผลเลือดใน ระยะเวลา 1-2 ปี จำนวน 4 ราย (ร้อยละ 33.33) รับทราบผลเลือดในระยะเวลามากกว่า 10 ปี จำนวน 2 ราย (ร้อยละ 16.67) และรับทราบผลเลือดในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 เดือน จำนวน 1 ราย (ร้อยละ 8.33)

จากมุมมองของผู้ให้ข้อมูลระบบการให้คำปรึกษาของผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ประกอบด้วย 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นหลักที่ 1 การดูแลเรื่องจิตใจ ประกอบด้วย การให้กำลังใจ และการปลอบใจ

ประเด็นหลักที่ 2 ระบบการให้ข้อมูล ประกอบด้วย บุคคลผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลเรื่องโรค ข้อมูลเรื่องยาต้านไวรัส และข้อมูลเรื่องสิทธิ การรักษาและแหล่งประโยชน์

ประเด็นหลักที่ 3 การให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย การดูแลตนเองเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง (การรับประทานยา ต้านไวรัส การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การพักผ่อน การออกกำลังกาย และการป้องกันโรคแทรกซ้อน) การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ การใช้ชีวิตในสังคม และการรักษาอย่างต่อเนื่อง (การมาพบ แพทย์เป็นประจำ และการโทรศัพท์ติดตามอาการและเตือนการนัดหมาย)

ประเด็นหลักที่ 4 ลักษณะบุคคล และ สถานที่ในการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ลักษณะบุคคลผู้ให้คำปรึกษา และสถานที่ในการให้คำปรึกษา

ประเด็นหลักที่ 1 การดูแลเรื่องจิตใจ

ผู้ให้ข้อมูล มองว่า ความพร้อมทางจิตใจสามารถส่งผลให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี รับฟังข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และโรคที่เป็นอยู่ ดังคำกล่าวของผู้ป่วยเอดส์ เพศชาย วัย 24 ปี ที่ว่า “...อันดับแรกน่าจะเป็น การให้คำปรึกษาที่แน่ชัดเกี่ยวกับด้านจิตใจนะ ใครได้ฟังตอนแรกก็ตกใจเราต้องบอกเขาละบอกเค้าให้คำแนะนำเกี่ยวกับทางด้านจิตใจ เป็นใครได้รู้ว่าตัวเองเป็นก็เศร้าใจอยู่แล้วเรื่องจิตใจก็อันดับแรกเลยต่อมาคือบอกวิธีการรักษาหรือเรื่องการดูแลตัวเองเกี่ยวกับการใช้ชีวิตร่วมกับโรคนี้ การใช้ชีวิตร่วมกับโรคที่หมอบอกว่าอยู่ร่วมกันได้” (P11)

ประเด็นการดูแลเรื่องจิตใจนั้น ผู้ให้ข้อมูลอธิบายรูปแบบของการดูแลเรื่องจิตใจ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ การให้กำลังใจ และการปลอบใจ

1.1 การให้กำลังใจ ผู้ให้ข้อมูล มองว่า การให้กำลังใจเป็นสิ่งที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ควรได้รับ เพราะกำลังใจส่งผลทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวียอมรับตนเองได้ มีความรู้สึกภูมิใจ มีพลังที่จะต่อสู้ จากความรู้สึกท้อแท้ภายหลังที่รับทราบผลเลือดดังตัวอย่างผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพศชาย วัย 45 ปี ที่ว่า “...อิมไซ เหมือนเรามีเรื่องไม่สบายใจ คือเป็นโรคนี้เราก็บอกใครไม่ได้ใช้เข็มเราก็บูดระบายกับใครก็ไม่ได้ ถ้ามีคนที่ยอมรับฟังเรื่องของเราได้ ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาให้กำลังใจเราได้ มันจะได้ ภูมิใจมีกำลังใจเวลาที่มีคนรู้ว่ามีความรู้ดีกว่าหอนะ” (P04)

1.2 การปลอบใจ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เมื่อรับรู้ว่าคุณเองติดเชื้อเอชไอวีมีความรู้สึกที่จิตใจไม่อยู่กับเนื้อกับตัว และไม่ยอมรับรู้อะไร ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมองว่าการปลอบใจจากใครสักคนหนึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เขามีทางออกกับปัญหาที่เขาเผชิญอยู่ในเวลาที่เขาไม่สามารถหาหนทางแก้ปัญหาได้ ดังคำกล่าวของผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพศชาย วัย 38 ปี ที่ว่า “...คิดว่าขั้นตอนที่เราจะให้การให้คำปรึกษาตั้งแต่แรกเลยนะระดับแรกก็ควรบอก....หรือปลอบใจ คือดูแลเรื่องจิตใจของคนที่เราเรารู้ก่อนเลยเพราะพอรู้ปุ๊บเนี่ย จิตใจมันไม่อยู่กับเนื้อกับตัวละถ้าใจไม่พร้อมทุกอย่างมันก็ไม่พร้อม ไม่อยากจะรู้อะไรๆคิดว่าดูแลจิตใจ แนะนำหรือปลอบใจนะครับ” (P12)

ประเด็นหลักที่ 2 ระบบการให้ข้อมูล

ระบบการให้ข้อมูลนั้นมีส่วนทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีความเข้าใจและมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคที่เป็นอยู่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง ซึ่งส่งผลให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีความเข้าใจในแนวการรักษาโรคของตน และเห็นถึงความสำคัญของแนวทางรักษา ดังตัวอย่างผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพศหญิง วัย 24 ปี ที่ว่า “...ให้ความรู้นะ ให้ความรู้ว่าโรคนี้มีอาการอย่างไรบ้างเราต้องทำอะไรบ้างดูแลตัวเองอย่างไร ต้องมีอะไรเพิ่มเติมเป็นพิเศษว่าโรคอื่น ๆ ใหม่ การกินยาต้องกินอะไรที่พิเศษหรือเข้มงวดใหม่ คือ อธิบายให้รู้เลยนะว่าโรคนี้มีอาการอย่างไรบ้าง เราต้องดูแลตนเองอย่างไรต้องกินอะไรที่ทำให้แข็งแรงหรือเปล่า หรือยาต้องกินอย่างไร ต้องมาหาหมอดูตลอดใหม่ เราจะสบายใจถ้าเรารู้ว่าโรคมันเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง..” (P02)

ประเด็นหลักของระบบการให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลอธิบายเรื่องระบบการให้ข้อมูล ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ บุคคลผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลเรื่องโรค ข้อมูลเรื่องยาต้านไวรัส ข้อมูลเรื่องสิทธิการรักษาและแหล่งประโยชน์

2.1 บุคคลผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลมองถึงบุคคลผู้ที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลความรู้ในเรื่องต่างๆผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ได้แก่ แพทย์ และบุคลากรที่สามารถอธิบายให้ผู้ติดเชื้อทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับโรค อาการของโรค และข้อมูลอื่นๆที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี ดังตัวอย่างผู้ป่วยเอดส์ เพศชาย วัย 34 ปี ได้เสนอว่า “...อย่างที่บอกนะครับว่าให้หมอบอกอธิบายให้เราฟังว่าโรคนี้เป็นอย่างไรเกิดอะไรขึ้นกับตัวเรา เราต้องดูแลรักษาตัวเองอย่างไรบ้างให้เราเข้าใจ เพราะอย่างที่บอกนะครับว่าบางคนเขาคิดว่าถ้าเป็นโรคนี้เป็นแล้วต้องตาย พอหมอบอกอธิบายให้ฟังว่าจะเกิดผลอะไรต่อร่างกาย แล้วเราต้องทำอะไรต่อ การรักษาโรค ดูแลตัวเองครับ” (P05)

2.2 ข้อมูลเรื่องโรค ในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลเมื่อรับรู้ว่าคุณเองติดเชื้อเอชไอวี ข้อมูลเกี่ยวกับโรคจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีความเข้าใจในสาระของโรค อาการของโรค ตลอดจนผลกระทบของโรคที่จะเกิดขึ้น ดังตัวอย่างผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพศชาย วัย 36 ปี บรรยายว่า “...ก็คิดว่าทุกคนที่ได้รับรู้ว่าตนเองเป็นโรคนี้ก็ยังไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้างเหมือนผมตอนแรกก็คิดว่าโรคนี้

คืออะไรมันมีอาการอะไรกับตัวเราก็ต้องให้คำปรึกษาเขาเกี่ยวกับความรู้โรคที่เป็นนะครับว่าโรคนี้คืออะไรเป็นยังไงบอกเรื่องว่าเกิดจากอะไร (P03)

2.3 ข้อมูลเรื่องยาด้านไวรัส ผู้ให้ข้อมูลมองว่าข้อมูลเรื่องยาด้านไวรัส เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ข้อมูลเรื่องยาด้านไวรัสที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ควรทราบ ดังตัวอย่างผู้ติดเชื้อ เอชไอวี เพศชายวัย 63 ปี ได้บรรยายว่า “...เป็นหัวใจสำคัญเลยนะครับ เรื่องการกินยา การกินยาสม่ำเสมอ ตามที่ผมเคยบอกนะ ไม่ควรขาดยาเลยนะ สำคัญเรื่องเวลา ต้องกินให้ตรงเวลา ถ้ายาหมดต้องมาหาหมอนั่นที่ เลียนะและอีกอย่างก็ควรแนะนำไปว่าต้องทานยาเพื่ออะไร เขาจะได้รู้ว่ามันไปทำให้ร่างกาย เราแข็งแรงอย่างไรบ้างบอกเกี่ยวกับคุณสมบัติของยาเขาจะได้รู้ว่ามันสำคัญกับเรายังไง เรื่องยานี้บอกวิธีทานยา ทานตรงเวลาตามเวลาที่บอกเลยนะไม่เคยลืมทานยาเลย” (P06)

2.4 ข้อมูลเรื่องสิทธิการรักษาและแหล่งประโยชน์ ผู้ให้ข้อมูลมองว่าข้อมูลเรื่องสิทธิการรักษาและแหล่งประโยชน์ เป็นข้อมูลที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ควรได้รับทราบ ดังตัวอย่างผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพศชาย วัย 24 ปี ที่กล่าวว่า “...ก็แนะนำเรื่องสิทธิในการรักษาด้วยนะครับ เพราะบางคนเขาอาจจะคิดว่าต้องใช้เงินรักษาโรคหรือจ่ายค่ายาแพง อาจมีปัญหาเรื่องเงิน” (P07)

ประเด็นหลักที่ 3 การให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต

เมื่อผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณเองติดเชื้อเอชไอวี พวกเขาเหล่านั้นจะมีหลากหลายความรู้สึก ซึ่งความรู้สึกหนึ่งที่เกิดขึ้นคือ ความรู้สึกตกใจ และไม่รู้ว่าจะดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างไร ดังนั้นการให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตในเรื่องต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในการดำเนินชีวิตกับโรคที่เป็นอยู่ต่อไปได้อย่างปกติสุข ดังตัวอย่างผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพศชาย วัย 26 ปี ที่กล่าวว่า “...ตกใจ ไม่อยากมีชีวิตอยู่ มันไม่มีแรงที่จะดำเนินชีวิตเลย ก็ต้องให้คำแนะนำในเบื้องต้น เพื่อให้เรามากำลังใจที่จะต่อสู้ ดำเนินชีวิตต่อไป ให้เรารู้ว่าเราสามารถอยู่กับมันได้ยังไง ฟังหมอแนะนำแล้วเราอาจจะมองเห็นภาพเห็นหนทางในการใช้ชีวิต” (P07)

ประเด็นหลักของการให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย 3 ประเด็นรองได้แก่ การดูแลตนเองเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ การใช้ชีวิตในสังคม และการรักษาอย่างต่อเนื่อง

3.1 การดูแลตนเองเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง ผู้ให้ข้อมูลมองว่าการดูแลตนเองเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงเป็นประเด็นหนึ่งของคำแนะนำที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ต้องการได้รับในการดำเนินชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพที่ดีและส่งผลให้ร่างกายแข็งแรงมีชีวิตที่ยืนยาว ดังตัวอย่างผู้ป่วยเอดส์ เพศชาย วัย 34 ปี ที่กล่าวว่า “...ก็ให้คำปรึกษาว่าควรดูแลตนเองอย่างไรเรื่องการกิน การใช้ชีวิตทั่ว ๆ ไป ก็แนะนำว่าจะต้องทำอย่างไรให้ร่างกายแข็งแรง ตอนนั้นหมอก็บอกนะว่าให้กินอาหารที่มีประโยชน์ พักผ่อนให้เพียงพอ ไม่นอนดึก หมั่นออกกำลังกายบ้าง ไม่สบายก็มาหาหมออย่าปล่อยไว้นานหรือซื้อยากินเอง” (P05)

3.2 การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ ในการดำเนินชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ป่วยเอดส์ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์มองว่าพวกเขาเหล่านั้นต้องดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ดังนั้น คำแนะนำที่ให้แก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีในเรื่องของวิธีการติดต่อและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีต้องการ ดังตัวอย่างของผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพศชาย วัย 26 ปี ได้กล่าวว่า “...ก็ให้ช่วยแนะนำนะครับอย่างที่บอกไปว่ากินข้าวร่วมกันได้ไหมต้องแยกใช้หรือเปล่าใช้ห้องน้ำร่วมกันได้ไหม ส่วนการแพร่กระจายเชื้อผมคิดว่าคนส่วนมากก็จะรู้กันว่ามันติดต่อทางเพศสัมพันธ์ก็ให้ใช้ถุงยางอนามัย หรือเลิกเปลี่ยนคู่นอนหรือไม่เที่ยวผู้หญิงนะครับติดต่อกันทางเลือดก็ห้ามบริจาคเลือด ระวังเกิดมีบาดแผล ของใช้มีดโกนหนวด กรรไกรตัดเล็บ ใช้ของใครของมัน หากมีเลือดติดอยู่มันก็เสี่ยงที่จะติดกันนะผมว่า” (P07)

3.3 การใช้ชีวิตในสังคม ผู้ให้ข้อมูล มองว่า เมื่อตนเองติดเชื้อเอชไอวี สามารถใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัว และคนในสังคมได้ตามปกติ ไม่ต้องแยกการใช้ชีวิต ดังตัวอย่างของผู้ติดเชื้อเอชไอวีเพศชาย วัย 45 ปี ได้กล่าวว่า “...บอกได้เลยครับว่าเราสามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนในครอบครัวเราได้ ในที่ทำงาน ในสังคมอยู่ได้สบายมาก เพราะมันติดต่อกันทางเลือด กับเพศสัมพันธ์อย่างที่บอกไป เราจะไปไหนกินอะไร ใช้ชีวิตร่วมกันได้อยู่แล้วกินข้าวพร้อมกันได้เลยไม่ได้ติดต่อกันน้ำลายพูดคุยกันก็ไม่ได้ติดต่อกันก็บอกเลยว่าใช้ชีวิตตามปกติที่เราใช้อยู่ทุกวันนี้ละ” (P04)

3.4 การรักษาอย่างต่อเนื่อง ผู้ให้ข้อมูลมองว่าการมารับการรักษาอย่างต่อเนื่องของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้รับยาต้านไวรัสอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังทราบถึงภาวะสุขภาพร่างกายในปัจจุบันของตนเอง ตลอดจนจนแพทย์สามารถประเมินและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโรคได้ด้วย ดังตัวอย่างผู้ป่วยเอดส์ วัย 34 ปี บรรยายว่า “...มาหาหมอสม่ำเสมอถ้าหมอนัดก็ต้องมา ถ้าติดธุระมาไปได้ควรเลื่อนนัด ไม่ควรขาดหายไปเลยนะผมว่า ตัวผมเองก็เกือบแย่นะ ครั้งหนึ่งหมอนัดแล้วผมไม่ได้มา เพราะคิดว่าตัวเองแข็งแรงดีแล้ว พอไม่สบายมาหาหมอ หมอเขาดูอาการต่อว่าผมเลยว่าทำไมไม่มาหาหมอตลอดที่หมอนัดถึงแข็งแรงยังงี้ก็ต้องมาให้หมอดูอาการ” (P05)

ประเด็นหลักที่ 4 ลักษณะบุคคล และ สถานที่ ในการให้คำปรึกษา

ผู้ให้ข้อมูลมองว่าลักษณะบุคคลและสถานที่ในการให้คำปรึกษา เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในระบบของการให้คำปรึกษา ซึ่งประเด็นหลักของลักษณะบุคคลและสถานที่ในการให้คำปรึกษา จึงแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นรอง คือ ลักษณะบุคคลผู้ให้คำปรึกษา และสถานที่ในการให้คำปรึกษา

4.1 ลักษณะบุคคลผู้ให้คำปรึกษา ผู้ให้ข้อมูลมองว่าลักษณะบุคคลผู้ให้คำปรึกษามีส่วนช่วยให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีความรู้สึกสบายใจ ไร้กังวล ดังตัวอย่างของผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพศชาย วัย 45 ปี ได้อธิบายว่า “...คิดว่าน่าจะเป็นคนที่มีความรู้ในด้านนั้นะ มีความเข้าใจต่อคนไข้ มีความใจดี ไม่ใจร้อน เป็นคนที่สามารถรับฟังเราได้ เข้าใจเรา และทำให้เราวางใจได้ เพราะบางคนไม่กล้าพูดเรื่องของตนเองคิดว่าเป็นเรื่องน่าอายครับ” (P04)

4.2 สถานที่ในการให้คำปรึกษา ผู้ให้ข้อมูลมองว่าระบบการให้คำปรึกษานั้น สถานที่ในการให้คำปรึกษาควรมีลักษณะมิดชิด เป็นห้องส่วนตัว ดังตัวอย่างของผู้ป่วยเอดส์ เพศชาย วัย 50 ปี ได้อธิบายว่า “...น่าจะเป็นห้องที่เป็นส่วนตัวมีประตูหน้าต่างปิดมิดชิดที่กลางแจ้งที่คนเดินผ่านไปมา จะได้ สบายใจเวลาที่พูดคุยไม่มีใครมาได้ยิน เพราะบางคนก็ไม่อยากให้คนอื่นมารู้มาเห็นว่าเราเป็นโรคอะไรคุยเรื่องอะไรกัน อีกอย่างบางคนถ้าเขาอาจจะไม่กล้าพูดไม่กล้าระบาย ถ้าสถานที่ไม่เป็นส่วนตัว” (P08)

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ตามประเด็นที่พบ 4 ประเด็น ได้แก่ การดูแลเรื่องจิตใจ ระบบการให้ข้อมูล การให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต และลักษณะบุคคลและสถานที่ในการให้คำปรึกษา

1. การดูแลเรื่องจิตใจ การให้กำลังใจนั้นส่งผลทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ยอมรับตัวเองได้ ทำให้เกิดความรู้สึกอุ่นใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เบญจพร มงคลธง (2550) พบว่า การให้กำลังใจเป็นการแสดงความสนใจ ความเข้าใจในสิ่งที่ผู้ติดเชื้อเอดส์พูดมาแล้ว และเป็นการกระตุ้นให้ผู้ติดเชื้อเอดส์รู้สึกว่ากำลังใจช่วยให้เค้ามีความคิดริเริ่มที่จะต่อสู้ รวมถึงความมั่นใจตัวเองมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้ติดเชื้อเอชไอวียังต้องการ การปลอบใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีทางออกกับปัญหาที่เขาเผชิญอยู่ในเวลาที่ไม่สามารถหาหนทางแก้ปัญหาได้ เมื่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์คิดอะไรไม่ออก ต้องการมีคนปลอบใจช่วยชี้แนะเรื่องต่าง ๆ หรือเข้าใจผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ อีกทั้งจากการศึกษา ของ สุไฮดาร์ แวดะ (2551) พบว่าการพูดให้กำลังใจ การปลอบใจผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยปลงไม่คิดมาก ส่งผลให้ผู้ป่วยที่รู้สึกท้อแท้และหมดหวัง เกิดกำลังใจขึ้นเพื่อให้ตนเองมีชีวิตอยู่ต่อไป และมีการกระตือรือร้นที่จะกินยา กินยามากขึ้น

2. ระบบการให้ข้อมูล ระบบการให้ข้อมูลนั้นมีส่วนทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์มีความเข้าใจและมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคที่เป็นอยู่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง และเห็นถึงความสำคัญของแนวทางการรักษาโรคของตน ซึ่งการศึกษาของ บุขติ ศรีคำ (2546) พบว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ที่รับบริการ ณ สถาบันบำราศนราดูร จะได้รับการบริการลักษณะต่าง ๆ เช่น ได้รับคำปรึกษา ได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ เช่น เรื่องการดูแลตนเอง เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ทำให้มีกำลังใจในการต่อสู้โรคร้าย และไม่รู้สึกลดเดี้ยว สำหรับบุคคลผู้ให้ข้อมูล นั้น ผู้ติดเชื้อเอชไอวีต้องการบุคคลที่สามารถอธิบายให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับโรค ซึ่งบุคคลดังกล่าวได้แก่ แพทย์ และบุคลากรที่สามารถอธิบายให้ผู้ติดเชื้อทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับโรค อาการของโรค และข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนินรุช สุริยะรังษี (2554) พบว่าการหาข้อมูล การแสวงหาความรู้ และแหล่งการช่วยเหลือของครอบครัว ในการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งได้จากการปรึกษากับแพทย์และพยาบาลจากโรงพยาบาล ทำให้มีความรู้ในการดูแลและเข้าใจโรคของผู้ป่วย สำหรับข้อมูลเรื่องยาต้านไวรัส

ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์กล่าวว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ต้องการที่จะรู้เกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆของยาต้านไวรัส สอดคล้องกับการศึกษาของ เรือเอกหญิง ศุภรินทร์ หาญวงศ์ (2548) ความสม่ำเสมอในการรับประทานยาต้านไวรัสเป็นความสามารถ ของแต่ละผู้ป่วยในการที่จะประพฤติปฏิบัติตามแผนการรักษาอย่างต่อเนื่องด้วยความ เต็มใจ มีการรับประทานยาต้านไวรัส อย่างถูกต้องได้แก่ ถูกต้องตามขนาด จำนวน เวลา และวิธีในการรับประทานยาต้านไวรัส นอกจากนี้ ข้อมูลเรื่องสิทธิการรักษา และแหล่งประโยชน์มีส่วนช่วยให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้รับข้อมูลข่าวสาร หรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองได้อย่างต่อเนื่อง จาก การศึกษาของ จันทน์ จันทรทำจัน (2548) พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าตนเองจะสามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในการซื้อยาต้าน ไวรัสไปได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากค่ายาที่แพง และจำเป็นต้องรับประทานยาไปตลอด สำหรับผู้ป่วยรายที่มีสวัสดิการ เช่น เบิกประกันสังคม หรือเบิกข้าราชการ ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ารัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือสวัสดิการให้แก่ผู้ติดเชื้อที่ต้อง ได้รับยาในทุก ๆ ด้านอย่างครอบคลุม ไม่ควรต้องให้ผู้ป่วยต้องเสียส่วนเกิน

3. การให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต ผู้ติดเชื้อเอชไอวีส่วนใหญ่รับรู้ว่าจะตนเองติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งความรู้สึกหนึ่งที่เกิดขึ้น คือ ความรู้สึกตกใจ และไม่รู้ว่าจะดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างไร ดังนั้น การให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ การดูแลสุขภาพเพื่อให้อวัยวะแข็งแรง การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ และการใช้ชีวิตในสังคม จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีในการดำเนินชีวิตกับโรคที่เป็นอยู่ต่อไปได้อย่างปกติสุข สอดคล้องกับการศึกษา ของ ดวงใจ แซ่หยี่ (2552) พบว่า การดูแลสุขภาพตนเองนับเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนโดยเฉพาะโรคฉวยโอกาส โดยใช้หลักเทคนิคปราศจากเชื้อ และป้องกันการติดเชื้อแบบรอบจักษวาร การดูแลสุขภาพของร่างกาย การดูแลสุขภาพ สิ่งแวดล้อม ดูแลให้พักผ่อนทั้งร่างกายและจิตใจให้เพียงพอ สำหรับ การรับประทานยาต้านไวรัส เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ ติดเชื้อเอชไอวี ยาต้านไวรัสส่งผลทำให้ร่างกาย แข็งแรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของ กัลยาณี ศิริพานิษฐ์ศกุนต์ (2554) พบว่า การให้ความสำคัญในการให้คำแนะนำการรับประทานยาต้านไวรัสแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ทั้งในระยะเตรียมความพร้อม ก่อนเริ่มยาต้านไวรัสเอชไอวี ตลอดจนติดตามการรับประทานยาต้านไวรัสให้มีสม่ำเสมอต่อเนื่อง รวมทั้งประเมิน ปัญหาในการ รับประทานยาต้านไวรัสเอชไอวี ส่งผลให้ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพมีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการรับประทานยาต้านไวรัสเอช ไอวีที่ดี

นอกจากนี้ การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ก็เป็นส่วนหนึ่งในการดูแลตนเองให้มีร่างกายที่แข็งแรง ซึ่งกรมควบคุม โรค (2553) กล่าวว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีควรดื่มน้ำสะอาดอย่างน้อย 6-8 แก้ว จะทำให้ร่างกายสดชื่น การขับถ่ายสะดวก เพิ่มความชุ่ม ชื่นให้แก่ผิวหนังและการหายใจอีกด้วย ไม่ควรดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณมา บุญยะสิทธิ์พรณ (2545) พบว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ให้ความสำคัญกับโภชนาการที่ดีโดยมีความเชื่อว่าการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพจะส่งผลต่อ การมีชีวิตเสริมภูมิคุ้มกันโรค และบำบัดความเจ็บป่วย ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ จึงเลือกรับประทานอาหารท้องถิ่นที่มี คุณค่าทาง โภชนาการ มีโปรตีนสูงและย่อยง่าย รสไม่จัด หลีกเลี่ยงอาหารแสลงและรับประทานอาหาร เพื่อเสริมสร้างสุขภาพ ตลอดจนแพทย์สามารถประเมินและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโรคได้ด้วย จากการศึกษาของศศิวิมล แก้ววิจิตร (2548) ที่พบว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์มีพฤติกรรมมารับการตรวจตามแพทย์นัดทุกเดือน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้ป่วยเห็นความสำคัญของการ มารับบริการตามนัด ซึ่งการรักษาอย่างต่อเนื่องนั้น การโทรศัพท์ติดตามอาการและการนัดหมาย ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ได้มองว่าเป็น การแสดงความห่วงใยแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี และเป็นการช่วยเหลือความจำเป็นของผู้ติดเชื้อเอชไอวีล่วงหน้า เพื่อป้องกันการล้มการ นัดหมายของโรงพยาบาล

4. ลักษณะบุคคล และสถานที่ ในการให้คำปรึกษา การติดเชื้อเอชไอวีเป็นเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผย เมื่อพวกเขาเหล่านั้น รับรู้ว่าจะตนเองติดเชื้อเอชไอวี บุคคลที่ให้คำปรึกษาควรมีลักษณะดังนี้ คือ มีความเข้าใจปัญหา เป็นผู้มีความรู้ มีคำแนะนำที่ดี ไม่มี คำพูดที่กระทบกระเทือนจิตใจ ทำให้เราไว้วางใจได้ และการศึกษาของ กัลยาณี ศิริพานิษฐ์ศกุนต์ (2554) พบว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอ วีและผู้ป่วยเอดส์ต้องการปรึกษา เพื่อน หรือบุคลากรที่ไว้วางใจได้ เมื่อมีปัญหาในการดำเนินชีวิต กรมควบคุมโรค (2553) กล่าวว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ต้องมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ ตอบอบหาผู้ให้คำปรึกษา มีความอดทน เสียสละ รวมทั้งมีความรู้ ความ เข้าใจในโรคเพื่อให้ข้อมูลอย่างถูกต้อง มีบุคลิกภาพเหมาะสมในการให้คำปรึกษา ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอารมณ์และจิตใจ มั่นคง มีความจริงใจพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ และสามารถรักษาความลับและเป็นที่ยอมรับของผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษา

ต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่มีอคติ สามารถทนต่อความขัดแย้งต่าง ๆ ได้ ส่วนสถานที่ในการให้คำปรึกษา ควรมีลักษณะมิดชิด เป็นห้องส่วนตัว เวลาให้คำปรึกษาเสียงไม่สามารถที่จะได้ยินทางด้านนอกของห้องได้ สอดคล้องกับ Family health international. (n.d.) กล่าวว่า สถานที่ในการให้คำปรึกษา ควรเลือกสถานที่ที่สามารถพูดคุยเรื่องที่เป็นความลับได้และควรเป็นสถานที่ที่ทั้งสองฝ่ายมั่นใจว่าจะไม่มีผู้อื่นเห็นหรือได้ยินการสนทนา

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย

การนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษาของผู้ป่วยเอดส์รายใหม่ ให้ได้รูปแบบการให้คำปรึกษาที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ ทั้งในเรื่องการดูแลด้านร่างกาย และด้านจิตใจของผู้ป่วยให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้ป่วย เพื่อส่งผลให้เกิดประโยชน์และนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ป่วยได้

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2553) แนวทางการตรวจวินิจฉัยและการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ระดับชาติ ปี พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยาณี ศิริพานิชย์ศกุนต์. (2554) พฤติกรรมสุขภาพของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์วัยแรงงานที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวี. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จันทน์ จันทระทำจัน. (2548) ผลของโปรแกรมการจัดการกับอาการ ต่อความร่วมมือในการรักษาของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัส. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาวิชาการพยาบาลศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงใจ แซ่หยี่. (2552) ผลของโปรแกรมการจัดการตนเองที่เน้นอาหารและการออกกำลังกายต่อน้ำหนักตัวและขนาดกล้ามเนื้อต้นแขนในผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาวิชาการพยาบาลศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นිරุช สุริยะรังสี. (2554) ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนร่วมกับการส่งเสริมบทบาทครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยเอดส์ต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและพฤติกรรมสุขภาพผู้ป่วยเอดส์. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุษดี ศรีคำ. (2546) ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล การเปิดเผยตนเอง การสนับสนุนทางสังคม ความหวัง การรับรู้ภาวะสุขภาพ และสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจพร มงคลธง. (2550) ผลของการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางเพื่อลดความเครียดของผู้ติดเชื้อเอดส์ในโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 1 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปราชญา ศุภฤกษ์โยธิน. (2551) การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมผู้ป่วยเอดส์ในการรับประทานยาต้านไวรัสเอชไอวีให้สม่ำเสมอและต่อเนื่อง. การศึกษานิพนธ์ พย.ม. (สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- พรธณี บุพผาวาสน์. (2544) การให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีเกสตัลท์เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองต่อการออกสู่สังคมภายนอกของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่บ้านรวมน้ำใจ อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด. การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัชร ทรัพย์มี. (2554) ทฤษฎีและกระบวนการให้บริการปรึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

- ศศิวิมล แก้ววิจิตร. (2548) พฤติกรรมทางเพศและพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้ติดเชื้อ HIV ในจังหวัดนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระ ส.ม. (พฤติกรรมศาสตร์และการส่งเสริมสุขภาพ) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภรินทร์ หาญวงศ์. (2548) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรร ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาต้านไวรัส และความเชื่อด้านสุขภาพกับการรับประทานยาต้านไวรัสอย่างสม่ำเสมอของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์. วิทยานิพนธ์ พ.ม. (สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิริลักษณ์ รังษีวงศ์. (2553) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชมรมผู้ติดเชื้อเอชไอวี จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวรรณา บุญยะสิทธิ์. (2545) โรคเอดส์:การพยาบาลแบบองค์รวม. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- สุไฮตาร์ แวดะ. (2551) ประสบการณ์ของผู้ดูแลในการดูแลผู้ป่วยเอดส์มุสลิมระยะสุดท้าย. วิทยานิพนธ์ พ.ม. (สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อ. (2555) “การเฝ้าระวังโรคเอดส์” [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.boe.moph.go.th/report.php> (28 มกราคม 2557)
- สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อ. (2553) “วิเคราะห์ สถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย” [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.aidsthai.org/article/3> (20 ธันวาคม 2553)
- สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อ. (2556) “สถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์ในระดับโลก” [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://e-learning.aidsthai.org/mod/resource/view> (28 มกราคม 2557)
- สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อ. (2555) “การเฝ้าระวังโรคเอดส์” [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.boe.moph.go.th/report.php> (28 มกราคม 2557)
- อารีวรรณ อ่วมธานี. (2549) การวิจัยเชิงคุณภาพ ทางการพยาบาล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Family Health International(FHI). (no date). The HIV Counselling Handbook for the Asia-Pacific.” [ออนไลน์] แหล่งที่มา http://www.fhi360.org/sites/default/files/media/documents/The%20HIV%20Counselling%20Handbook%20for%20the%20Asia-Pacific%20%E2%80%93%20Thai%20Edition_1.pdf (10 มีนาคม 2557)
- Streubert, H. J.,and Carpenter, D. R. (2011) Qualitative research in nursing advancing the humanistic imperative. 5th ed. China : Lippincott Williams &Wilkins

The image features a large, light gray watermark of the Chulalongkornrajavidyalaya University logo. The logo is circular and contains the university's name in Thai, English, and Chinese characters, along with a central emblem. The Thai text reads "มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ" (Mahavithayalai Huachiew Chulim Phra-Keer-ut). The English text reads "HUACHIEW CHALERM PRAKIET UNIVERSITY". The Chinese text reads "華僑崇聖大學".

การนำเสนอผลงานด้วยวาจา ระดับปริญญาตรี
(กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพ)

การศึกษาประสิทธิภาพของเจลล้างมือผสมสารสกัดจากธรรมชาติในการยับยั้งจุลินทรีย์ก่อโรค

วรรณภา คักดีสังข์⁽¹⁾, หิรัญญา จันทร์เกลี้ยง⁽¹⁾, ปิยาภรณ์ สุภักด์ารงกุล^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ สาขาวิชาจุลชีววิทยาอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: เจลล้างมือมีส่วนผสมของแอลกอฮอล์สูง ซึ่งมีผลทำให้ผิวหนังบริเวณที่สัมผัสแห้ง เทียว และอาจเกิดอาการแพ้ เป็นผื่น ดังนั้นเจลล้างมือผสมสารสกัดจากพืชสมุนไพรซึ่งมีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการยับยั้งแบคทีเรียก่อโรคของเจลล้างมือผสมสารสกัดหายาจากพืชสมุนไพร 4 ชนิด คือ มะกรูด ตะไคร้หอม ชาเขียว และกระชายดำ

วิธีการวิจัย: ทำการสกัดพืชสมุนไพรด้วยเฮกเซน ไดคลอโรมีเทน และเมทานอล เป็นเวลา 3, 5 และ 7 วัน จากนั้นนำสารสกัดหายามาทดสอบประสิทธิภาพในการยับยั้งการเจริญของแบคทีเรียก่อโรค 5 สายพันธุ์ คือ *Bacillus cereus*, *Escherichia coli*, *Staphylococcus aureus*, *Staphylococcus epidermidis* และ *Salmonella Typhimurium* รวมทั้งศึกษาประสิทธิภาพในการยับยั้งแบคทีเรียก่อโรคและวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของเจลล้างมือผสมสารสกัดหายาจากพืชสมุนไพร เป็นเวลา 28 วัน

ผลการวิจัย: ค่า MIC ของสารสกัดหายาจากมะกรูดและกระชายดำของชั้นไดคลอโรมีเทนสามารถยับยั้ง *Bacillus cereus*, *Staphylococcus aureus* และ *Staphylococcus epidermidis* โดยมีค่าเท่ากับ 312.5 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร สำหรับสารสกัดหายาจากตะไคร้หอมและชาเขียวของชั้นเมทานอลสามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของ *Bacillus cereus* ที่ค่า MIC เท่ากับ 156.25 และ 312.5 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร ตามลำดับ ทั้งนี้ภายหลังจากการเก็บรักษาเจลล้างมือผสมสารสกัดหายาจากพืชสมุนไพร เป็นเวลา 28 วัน พบว่าฤทธิ์ในการยับยั้งแบคทีเรียก่อโรคลดลงเพียงเล็กน้อย

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: เจลล้างมือผสมสารสกัดหายาจากพืชสมุนไพรมีประสิทธิภาพในการยับยั้งแบคทีเรียก่อโรค และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

คำสำคัญ: ความเข้มข้นต่ำที่สุดที่มีฤทธิ์ในการยับยั้งเชื้อ เจลล้างมือ แบคทีเรียก่อโรค สารสกัดจากพืชสมุนไพรธรรมชาติ

การทดสอบฤทธิ์การต้านจุลชีพของสารลดแรงตึงผิวชีวภาพที่ผลิตจากยีสต์

ทยาวิร์ ธนาสุนธ์ภัทร์⁽¹⁾, ณภาวี สงมาก⁽¹⁾, จำรูญศรี พุ่มเทียน^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: ปัจจุบันสารลดแรงตึงผิวชีวภาพเป็นส่วนผสมสำคัญในผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด มีคุณสมบัติในการลดค่าแรงตึงผิว และเพิ่มความสามารถในการละลาย ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สนใจศึกษาคุณสมบัติในการต้านเชื้อแบคทีเรียของสารลดแรงตึงผิวชีวภาพที่ผลิตจากยีสต์

วัตถุประสงค์: เพื่อทดสอบฤทธิ์การต้านแบคทีเรียของสารลดแรงตึงผิวชีวภาพจากยีสต์ที่คัดเลือก

วิธีการวิจัย: ทดสอบการทำงานของสารลดแรงตึงผิวชีวภาพจากยีสต์ที่คัดเลือก และทดสอบฤทธิ์การต้านแบคทีเรียด้วยวิธี Agar well diffusion การหาค่าความเข้มข้นต่ำสุดที่ยับยั้งการเจริญของเชื้อ (MIC) และค่าความเข้มข้นต่ำสุดที่ฆ่าเชื้อ (MBC)

ผลการวิจัย: *Candida ciferrii* JP25 เป็นยีสต์ที่ผลิตสารลดแรงตึงผิวชีวภาพมีประสิทธิภาพดีที่สุด สารนี้มีฤทธิ์ต้านแบคทีเรียทดสอบได้ดี เกิดโซนการยับยั้งเชื้อที่กว้างเมื่อเทียบกับ disc ยาปฏิชีวนะ ให้ค่า MIC ต่อ *B. subtilis* *E. coli* และ *S. aureus* เท่ากับ 1.95 มก./มล. ค่า MIC ต่อ *P. aeruginosa* เท่ากับ 3.91 มก./มล. และค่า MBC ต่อ *E.coli* และ *S. aureus* เท่ากับ 3.91 มก./มล. เชื้อ *B. subtilis* และ *P. aeruginosa* เท่ากับ 7.81 มก./มล. ประสิทธิภาพการทำลายเชื้อเทียบเท่ากับยาปฏิชีวนะ gentamycin และ erythromycin ที่ความเข้มข้น 500 มก./มล.

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: สารลดแรงตึงผิวชีวภาพจาก *C. ciferrii* JP25 มีฤทธิ์ต้านเชื้อแบคทีเรียได้ดี และใช้ปริมาณสารเพียง 1.6 % เมื่อเทียบกับสารปฏิชีวนะอ้างอิง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสารลดแรงตึงผิวชีวภาพจากยีสต์ *C. ciferrii* JP25 มีประโยชน์ที่จะนำไปใช้ทางเครื่องสำอางและทางเภสัชภัณฑ์

คำสำคัญ: สารลดแรงตึงผิวชีวภาพ *Candida ciferrii* JP25 ค่าความเข้มข้นต่ำสุดที่ยับยั้งการเจริญของเชื้อ ค่าความเข้มข้นต่ำสุดที่ฆ่าเชื้อ

การเปลี่ยนแปลงฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ และปริมาณโพลีฟีนอลรวมในผักที่ผ่านกระบวนการนึ่ง

ศศิธร ศรีวิชา⁽¹⁾, จุติพร รัตนชัยชนะ⁽¹⁾, ธัญสุดา จุสณิธิ⁽¹⁾, อรวรรณ จะชาลี⁽¹⁾, ภาวดี ช่วยเจริญ^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ กลุ่มวิชาเคมีคลินิก คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: การดูแลสุขภาพโดยการรับประทานผักได้รับความนิยมอย่างมากเนื่องจากผักมีสารต้านอนุมูลอิสระ ซึ่งการรับประทานผักนิยมรับประทานทั้งผักสด และผ่านการปรุงสุก เช่น การนึ่ง แต่ผักที่ผ่านการนึ่งอาจส่งผลต่อการคุณสมบัติของสารต้านอนุมูลอิสระในผักได้

จุดประสงค์: ศึกษาการเปลี่ยนแปลงฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและปริมาณโพลีฟีนอลรวมในผัก 4 สี ได้แก่ ผักสีเขียวคือ ถั่วฝักยาว มะระขี้นก และกระเจี๊ยบ ผักสีเหลืองคือ ฟักทอง ดอกโสน และข้าวโพดอ่อน ผักสีขาวยังคือ กะหล่ำปลีขาว ดอกแค และเห็ดนางฟ้า ผักสีม่วง คือ กะหล่ำปลีม่วง มะเขือม่วง และมันเทศม่วงที่ผ่านกระบวนการนึ่งการนึ่ง

วิธีวิจัย: แบ่งผักทั้ง 12 ชนิดออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผักสด และกลุ่มผักที่ผ่านการนึ่ง จากนั้นนำผักทั้ง 2 กลุ่มมาสกัดเพื่อหาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระโดย DPPH assay และวัดปริมาณสารประกอบโพลีฟีนอลรวมโดย Folin-Ciocalteu method

ผลการวิจัย: มะระขี้นก กระเจี๊ยบ ข้าวโพดอ่อน ฟักทอง มะเขือม่วง และมันเทศม่วงเพื่อผ่านกระบวนการนึ่งจะมีค่าฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ (TEAC) และปริมาณโพลีฟีนอลรวม (GAE) เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับผักสด แต่เห็ดนางฟ้า ถั่วฝักยาว และกะหล่ำปลีม่วงมีค่า TEAC และ GAE ลดลง นอกจากนี้ยังพบว่ากะหล่ำปลีขาว ดอกแค และดอกโสนมีค่า TEAC เพิ่มขึ้น แต่มีค่า GAE ลดลงสรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: จากผักกลุ่มผักทั้ง 4 สีพบว่าผัก 6 ชนิดที่มีค่าฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ และปริมาณโพลีฟีนอลรวมเพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการนึ่ง ดังนั้นการนึ่งจึงน่าจะเป็นวิธีการประกอบอาหารที่ช่วยรักษาคุณสมบัติของสารต้านอนุมูลอิสระในผักไว้ได้

คำสำคัญ: สารต้านอนุมูลอิสระ โพลีฟีนอล ผัก

การศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้เทคนิคการจัดการเหมืองข้อมูลในการทำนาย
red blood cell morphology

นัยนา แก้วเจริญ⁽¹⁾, ปิยะนุช เกิดบุญชู⁽¹⁾, วีรนุช ปุ๋ยรักษา⁽¹⁾, สราวุธ สายจันมา^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ กลุ่มวิชาจุลทรรศน์ศาสตร์คลินิก คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: ผลการทดสอบทางห้องปฏิบัติการของผู้ป่วยแต่ละคนถูกเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์อย่างมากสำหรับการศึกษาวิจัย เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ของผลการทดสอบในแต่ละโรคอันจะเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการวินิจฉัยของแพทย์และคุณภาพในการรายงานผลการทดสอบ เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์จากผลการทดสอบทางห้องปฏิบัติการดังกล่าวคณะผู้วิจัยได้นำเทคนิคการจัดการเหมืองข้อมูล (data mining) มาประยุกต์ใช้ในการทำนาย ความผิดปกติของ red blood cell morphology

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้เทคนิคการจัดการเหมืองข้อมูลในการทำนาย red blood cell morphology จากผลการทดสอบความสมบูรณ์ของเม็ดเลือด

วิธีการวิจัย: ทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของ hemoglobin, hematocrit, white blood cell count, white blood cell differential และ platelet count กับผล red blood cell morphology ของผู้ที่เข้ารับการตรวจสุขภาพระหว่าง พ.ศ. 2552-2555 จำนวน 166,180 ราย โดยใช้ J48 algorithm จากโปรแกรม WEKA สร้างแบบจำลองแผนภูมิต้นไม้ (decision tree model) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ดังกล่าว

ผลการวิจัย: พบว่าถ้า hematocrit < 34% และ hemoglobin < 10.4 g/dl แล้วจะทำให้ red blood cell morphology abnormal ซึ่งจากแบบจำลองดังกล่าวพบที่มีความถูกต้องร้อยละ 97.2

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล : งานวิจัยนี้เป็นการประยุกต์เทคนิคการจัดการเหมืองข้อมูล โดยสร้างแนวทางปฏิบัติ (practical guideline) ในการทำนายความผิดปกติของ red blood cell morphology จากผลการทดสอบความสมบูรณ์ของเม็ดเลือด ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถตัดสินใจได้เร็วขึ้นและแนวทางการตัดสินใจไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: เหมืองข้อมูล แบบจำลองแผนภูมิต้นไม้ J48 algorithm, Red blood cell morphology

ผลของการออกกำลังกายแบบข้มอุ้งเท้า และแบบมีแรงต้านของกล้ามเนื้อที่เบียดลิโพสที่เรีย
ต่อมุมโค้งด้านในอุ้งเท้า

ทิพย์วรรณ ภิญโญ⁽¹⁾, เสาวลักษณ์ ศรีศิริ⁽¹⁾, จุฑามาศ เฉลย⁽¹⁾, จุฬาลักษณ์ พินิจ⁽¹⁾, พรนภา ปุกตุล⁽¹⁾, ทิตยา บินฮายีอาลี⁽¹⁾
ดวงพร เบนจุนราสุทธิ^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

วัตถุประสงค์: การศึกษาครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อเปรียบเทียบผลของการออกกำลังกายระหว่างแบบข้มอุ้งเท้า (SF) และแบบมีแรงต้านของกล้ามเนื้อที่เบียดลิโพสที่เรีย (TP) ต่อการเปลี่ยนแปลงของมุมโค้งด้านในอุ้งเท้า (MLA) ในนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เพศหญิง อายุ 18-23 ปี ที่มีอายุ น้ำหนัก และส่วนสูงใกล้เคียงกัน จำนวน 40 คน โดยแบ่งด้วยค่า arch index จากการพิมพ์รอยเท้าออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเท้าแบน (FF) และเท้าปกติ (NF) กลุ่มละ 20 คน ทำการสุ่มเลือกเท้าข้างที่จะออกกำลังกายและชนิดของการออกกำลังกาย 2 แบบ คือ การออกกำลังกายแบบ SF และแบบ TP แล้วทำการวัดค่ามุม MLA ก่อนและหลังการออกกำลังกายในแต่ละสัปดาห์ จนครบระยะเวลา 4 สัปดาห์ เพื่อนำค่ามุม MLA ที่เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการออกกำลังกาย (Δ MLA) แบบ SF และแบบ TP ระหว่างกลุ่มเท้าแบนและเท้าปกติมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้ independent t-test และเปรียบเทียบค่ามุม medial longitudinal arch ที่เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการออกกำลังกายแบบ SF และออกกำลังกายแบบ TP ในผู้ที่มีภาวะเท้าแบน โดยใช้ paired t-test

จากผลการศึกษาพบว่า การออกกำลังกายทั้งแบบ TP และแบบ SF จะทำให้เท้ามีค่ามุม Δ MLA ภายหลังการออกกำลังกายเพิ่มขึ้น ทั้งในกลุ่มควบคุมและกลุ่มเท้าแบนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) โดยค่ามุม Δ MLA ของการออกกำลังกายแบบ SF ครบ 4 สัปดาห์ในกลุ่มเท้าแบน (16.10 ± 10.40) จะมากกว่ากลุ่มควบคุม (8.35 ± 4.12) และค่ามุม Δ MLA ของการออกกำลังกายแบบ TP ครบ 4 สัปดาห์ในกลุ่มเท้าแบน (13.75 ± 11.00) มากกว่ากลุ่มควบคุม (6.75 ± 3.94) อย่างชัดเจนเหมือนกันตั้งแต่สัปดาห์แรกหลังออกกำลังกาย และเมื่อเปรียบเทียบผลของการออกกำลังกายสองชนิดในผู้ที่มีภาวะเท้าแบน แสดงให้เห็นว่าเมื่อออกกำลังกายแบบ SF ครบ 3 สัปดาห์ (12.10 ± 8.08) และ 4 สัปดาห์ (16.10 ± 10.40) จะสามารถทำให้ค่ามุม MLA ภายหลังการออกกำลังกายเพิ่มขึ้นได้มากกว่าการออกกำลังกายแบบ TP ครบ 3 สัปดาห์ (10.65 ± 8.60) และ 4 สัปดาห์ (13.75 ± 11.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การออกกำลังกายแบบ SF จะช่วยลดภาวะเท้าแบนได้ดีกว่า การออกกำลังกายแบบ TP แม้ว่าออกกำลังกายทั้งสองแบบจะสามารถทำให้มุม MLA เพิ่มขึ้นได้

คำสำคัญ: อุ้งเท้า กล้ามเนื้ออกางนิ้วหัวแม่เท้า เท้าแบน

การศึกษาผลของการใช้ SNAG ร่วมกับการออกกำลังกายกล้ามเนื้อคอต่อระดับความปวดช่วงองศาการ
เคลื่อนไหวและมุมความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนคอในนักศึกษาที่มีอาการปวดคอเรื้อรัง

รัตนารณ์ สนธิสถาพร⁽¹⁾, สุภาพรณ แสงสุขเอี่ยม⁽¹⁾, วีรพงศ์ ตั้งตระกูล⁽¹⁾, อภิญา บรรจง⁽¹⁾, ชนาภา สุขใหญ่⁽¹⁾,
นัฐชยา น้อยคำภา⁽¹⁾, พิมพ์รัก ลินสมบูรณ์ทอง^{(2)*}

⁽¹⁾นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾คณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

Abstract: The prevalence of neck pain in adult population has been increased while there is a little evidence supporting the effectiveness of manual physical therapy techniques in reducing pain and improving function with the people who have been suffering with chronic neck pain. The purpose of this study was to investigate whether sustained natural 'apophyseal' glide (SNAG) and nodding exercise are effective for pain scale (NRS), cervical range of motion and cervical lordosis in chronic neck pain students. Subjects consisted of 10 (1 man and 9 women) aged between 18-25 years with chronic neck pain (>3 months). All subjects received both SNAG and nodding exercise for 8 times within 2 weeks. A paired t-test analysis revealed significant pre-post score change within decrease pain scale from 4 ± 2.31 to 1.5 ± 1.43 ($p=0.002$) and increase cervical range of motion in flexion from 28 ± 8.06 to 43.7 ± 2.65 degrees ($p<0.001$). On the other hand, there was no significant difference in cervical lordosis compared with the first visit. The results suggest that the combination of SNAG and nodding exercise had immediate and short-term effect on reducing pain and increasing cervical range of motion. However further study are necessary to prove for adapting the specific intervention according to the repeated assessment finding with large population and also the long-term effect.

ปัจจุบันพบความชุกของอาการปวดคอเรื้อรังในกลุ่มประชากรวัยทำงานมากขึ้น ในขณะเดียวกันการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิค
วิธีการรักษาด้วยหัตถการบำบัดเกี่ยวกับอาการปวดคอยังมีน้อย การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลของการทำ
เทคนิค Sustained Natural Apophyseal Glide (SNAG) และการออกกำลังกายกล้ามเนื้อคอ ต่อระดับอาการปวด องศาการ
เคลื่อนไหวของคอ และมุมความโค้งของคอในนักศึกษาที่มีอาการปวดคอเรื้อรัง ผู้เข้าร่วมงานวิจัยประกอบด้วย นักศึกษาเพศชาย
และหญิงจำนวน 10 คน (ชาย 1 คนและหญิง 9 คน) อายุ 18-25 ปี ที่มีอาการปวดคอเรื้อรังมานานกว่า 3 เดือน โดยผู้เข้าร่วม
งานวิจัยได้รับการรักษาด้วยเทคนิค SNAG และออกกำลังกายกล้ามเนื้อคอโดยใช้ nodding exercise รวมทั้งหมด 8 ครั้ง
ระยะเวลาทั้งสิ้น 2 สัปดาห์ ผลจากการใช้สถิติ paired t-test เปรียบเทียบผลก่อนและหลังการรักษา พบว่า ระดับความเจ็บปวด
ลดลงจาก 4 ± 2.31 เป็น 1.5 ± 1.43 คะแนน ($p= 0.002$) ขงศาการเคลื่อนไหวของคอในท่าก้มคอเพิ่มขึ้นจาก 28 ± 8.06 เป็น
 43.7 ± 2.65 องศา ($p< 0.001$) จากผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าการใช้เทคนิค SNAG ร่วมกับการออกกำลังกายกล้ามเนื้อคอ
ให้ผลทันทีและผลระยะสั้นในการลดปวดและเพิ่มช่วงการเคลื่อนไหวของการก้มคอ ถึงแม้ว่ามุมความโค้งของกระดูกสันหลังระดับ
คอนั้นจะยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากในระยะสั้น อย่างไรก็ตามการศึกษาในอนาคตจำเป็นต้องมีการออกแบบการรักษา ที่มี
รูปแบบเฉพาะและเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้มีขนาดใหญ่ขึ้น รวมไปถึงการศึกษาระยะยาวเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการ
รักษาในผู้ที่มีอาการปวดคอเรื้อรังต่อไป

Keywords: Chronic neck pain, SNAG, Pain scale, Cervical range of motion, Cervical lordosis

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้รับบริการโรงพยาบาลกรุงเทพพญา

สรารัตน์ ภิรมย์พร⁽¹⁾, อมรรัตน์ สื่อนาม^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ สาขาการจัดการโรงพยาบาล คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: จากสถานการณ์ในการแข่งขัน และพฤติกรรมความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้รับบริการทำให้ธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนต้องมีการยุทธศาสตร์สร้างความจงรักภักดีให้กับผู้รับบริการ เนื่องจากโรงพยาบาลกรุงเทพพญาเป็นโรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีชื่อเสียงและมีผู้รับบริการจำนวนมาก จึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้รับบริการโรงพยาบาลกรุงเทพพญา ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เองส่งผลโดยตรงต่อความจงรักภักดีของผู้รับบริการ และผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารของโรงพยาบาล นำไปวางแผนกลยุทธ์การตลาดเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งในตลาดบริการสุขภาพ รวมทั้งนำไปพัฒนาภาพลักษณ์ของโรงพยาบาลเพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้รับบริการอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์: 1. เพื่อศึกษาระดับความจงรักภักดีของผู้รับบริการโรงพยาบาลกรุงเทพพญา 2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน กับความจงรักภักดีของผู้รับบริการโรงพยาบาลกรุงเทพพญา 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านภาพลักษณ์กับความจงรักภักดีของผู้รับบริการโรงพยาบาลกรุงเทพพญา

วิธีการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ดำเนินการศึกษาระหว่าง มิถุนายน – กันยายน 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) เก็บข้อมูลจากผู้รับบริการจำนวน 309 คน ผลการวิจัย: พบว่า ผู้รับบริการมีระดับความจงรักภักดีโดยรวมอยู่ในระดับสูง ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความจงรักภักดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาพลักษณ์กับความจงรักภักดีของผู้รับบริการ พบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์กับความจงรักภักดีของผู้รับบริการโรงพยาบาลกรุงเทพพญา มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความจงรักภักดีแตกต่างกัน เพราะมีการรับรู้จากประสบการณ์ที่เคยได้รับแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านภาพลักษณ์กับความจงรักภักดีของผู้รับบริการโรงพยาบาลกรุงเทพพญา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อธิบายว่าผู้รับบริการที่มีการรับรู้ปัจจัยด้านภาพลักษณ์สูง จะทำให้ผู้รับบริการมีความจงรักภักดีสูงขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน ดังนั้นโรงพยาบาลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นไปในทิศทางที่ดี โดยจัดให้มีโครงการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (CSR) มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความจงรักภักดี ผู้รับบริการ โรงพยาบาล

การพัฒนาระบบสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
เพื่อการรับแบบฟอร์มที่กลุ่มงานบริหาร โรงพยาบาลบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

เกศศิรินทร์ นวมขำ⁽¹⁾, อมรรัตน์ ลีอนาม^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: การดำเนินงานของโรงพยาบาล มีปริมาณงานเอกสารข้อมูล และแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานของโรงพยาบาล เป็นจำนวนมาก ปัญหาที่พบคือการเดินมาขอรับแบบฟอร์มซึ่งทำให้เสียเวลาและก่อให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน บุคลากรเกิดความเหนื่อยล้า ดังนั้น การที่โรงพยาบาลจะปฏิบัติงานอย่างได้ผลนั้นจำเป็นต้องใช้ระบบสารสนเทศ เข้ามาช่วยดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงพยาบาล ซึ่งระบบสารสนเทศสามารถลดข้อผิดพลาด เพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินในโรงพยาบาล บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน และผู้บริหาร ได้รับข้อมูลที่รวดเร็ว สะดวก ถูกต้อง สามารถลดต้นทุนในการจัดการ และปรับปรุงการให้บริการให้ดีขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่อไป

วัตถุประสงค์: 1. เพื่อรวบรวมแบบฟอร์มที่สำคัญของหน่วยงานในกลุ่มงานบริหาร ให้บุคลากรทุกท่านสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มทางระบบสำนักงานอัตโนมัติบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงพยาบาลได้ 2. เพื่อลดระยะเวลาในการรับ-ส่งแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่กลุ่มงานบริหาร 3. เพื่อลดขั้นตอนการรับ-ส่งแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่กลุ่มงานบริหาร

วิธีการศึกษา: การศึกษาเชิงพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงพยาบาลบ้านลาด ใช้ทฤษฎีการพัฒนาแบบลีน (Lean management) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบบันทึกสำรวจปริมาณเวลาโดยใช้การศึกษาเวลาโดยตรง (Time study direct) นาฬิกาจับเวลาที่มีเวลาบอกเป็นวินาที แบบสอบถามความพึงพอใจระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง กันยายน พ.ศ. 2556

ผลการศึกษา: บุคลากรทุกท่านในโรงพยาบาลบ้านลาดสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในกลุ่มงานบริหาร ผ่านทางระบบสำนักงานอัตโนมัติ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงพยาบาลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว สามารถลดขั้นตอนจาก จาก 9 ขั้นตอน เหลือ 6 ขั้นตอน ระยะเวลาในการรับ - ส่งแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่กลุ่มงานบริหารลดลงจาก 100.06 นาที เหลือ 90.11 นาที ทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการรับบริการดาวน์โหลดแบบฟอร์มเพิ่มขึ้นจาก 90% เป็น 93.45% และประสิทธิภาพของกระบวนการเพิ่มขึ้น

สรุปผลการศึกษาและวิจารณ์ผล: ความสำเร็จของการพัฒนาเกิดจากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการพัฒนาแบบลีน (Lean management) และด้วยความร่วมมือของบุคลากรในการปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด จึงส่งผลให้บุคลากรได้รับความสะดวก รวดเร็วในขั้นตอนการรับ - ส่งแบบฟอร์ม นอกจากนี้บุคลากรไม่เกิดความเมื่อยล้าในการปฏิบัติงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กลุ่มงานบริหาร การพัฒนาแบบลีน

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน
ของแรงงานพม่า : กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเส้นด้ายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ

ยลดา คุณบุราณ⁽¹⁾, พรพิมล เชวงศักดิ์โสภากย์^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: จากสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของแรงงานพม่าในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเส้นด้ายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2551 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2556 มีสถิติการเกิดอุบัติเหตุทั้งสิ้น 15 ครั้ง หยุดงานทั้งหมด 39 วัน แต่มีกรณีการเกิดอุบัติเหตุรุนแรงถึงขั้นสูญเสียอวัยวะ และสถิติการเกิดอุบัติเหตุแต่ละปีมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในโอกาสที่ประเทศไทยจะเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอีกสองปีข้างหน้า ถ้ามีการจ้างแรงงานพม่าเพิ่มขึ้นแนวโน้มที่จะเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานพม่า กรณีศึกษาโรงงาน ผลิตเส้นด้ายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้และส่งเสริมพฤติกรรม ด้านความปลอดภัยในการทำงาน อันจะนำไปสู่การป้องกันและลดความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน

วัตถุประสงค์: 1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานพม่า กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเส้นด้ายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานพม่า กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเส้นด้ายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงานกับพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน

วิธีการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ดำเนินการศึกษาระหว่าง มิถุนายน - ตุลาคม 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแรงงานพม่าจำนวน 150 คน

ผลการวิจัย: พบว่า แรงงานพม่าส่วนมากมีความรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับดี มีพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ความรู้และพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: แรงงานพม่าส่วนมากมีความรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับดี อาจเป็นเพราะแรงงานพม่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์การได้รับอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ประกอบกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานมีทักษะหรือเทคนิคการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานที่เหมาะสมทำให้แรงงานชาวพม่าพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจาก ก่อนเข้าทำงานคนงานได้รับการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานและวิธีการทำงานที่ถูกต้อง กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ส่วนความรู้และพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อธิบายว่า ถ้ามีความรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับดี จะส่งผลให้มีพฤติกรรมปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยดีขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นทางบริษัทฯ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้และส่งเสริมพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน

คำสำคัญ: ความรู้ พฤติกรรม พฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

การตั้งตำรับยาไดโคลฟีแนคโซเดียมชนิดออกฤทธิ์เนิ่นแบบยาเม็ดเมทริกซ์โดยใช้ Eudragit® NE 40 D

กฤษฎา รุ่งศรีฟ้า⁽¹⁾, ทรงพล ชาริพันธ์⁽¹⁾, สถาพร พงษ์จำนงค์⁽¹⁾, ธวัชชัย ทิพย์ทินกร^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ กลุ่มวิชาเทคโนโลยีการผลิต คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: ไดโคลฟีแนคโซเดียม (diclofenac sodium) เป็นยาในกลุ่ม non-steroidal anti-inflammatory drugs มีข้อบ่งใช้เพื่อ บรรเทาปวด ลดไข้ ต้านอักเสบ และบรรเทาอาการปวดในผู้ป่วยข้ออักเสบเรื้อรัง (osteoarthritis) และข้ออักเสบรูมาตอยด์ (rheumatoid arthritis) ขนาดยาที่ใช้ในผู้ป่วยข้ออักเสบเป็น 100-150 มิลลิกรัมต่อวัน โดยแบ่งให้ 2-3 ครั้งต่อวัน ส่วนผู้ป่วย ข้ออักเสบรูมาตอยด์ ขนาดยาเป็น 150-200 มิลลิกรัมต่อวัน โดยแบ่งให้ 3 ครั้งต่อวัน ซึ่งการใช้ยารวันละหลายครั้งอาจทำให้ผู้ป่วย ลืมหรือรับประทานยาไม่สม่ำเสมอ เกิดความร่วมมือในการใช้ยาต่ำ ประสิทธิภาพของการรักษาจึงลดลง การพัฒนาสูตรตำรับยาให้มี การปลดปล่อยแบบออกฤทธิ์เนิ่น จะช่วยให้ผู้ป่วยรับประทานยาเพียงวันละครั้งแต่ออกฤทธิ์ได้ยาวนาน Eudragit® NE 40 D เป็นชื่อการค้าของ methacrylic copolymer ระหว่าง ethyl acrylate และ Methyl methacrylate ในอัตราส่วน 2:1 เป็นสารที่ไม่ละลายน้ำแต่พองตัวได้โดยไม่ขึ้นกับค่าพีเอชและไม่มีประจุ สามารถนำมาเป็นส่วนประกอบในเม็ดยาเพื่อหน่วงการ ปลดปล่อยด้วยยาออกจากตำรับได้เมื่อใช้ในปริมาณที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาสูตรตำรับ diclofenac sodium extended release โดยการใช้ Eudragit® NE 40 D เป็นตัวหน่วงการ ปลดปล่อยยา และเพื่อหาชนิดของสารเพิ่มปริมาณที่เหมาะสมและศึกษา dissolution profile ของตำรับ ตามวิธีในเภสัชตำรับ อเมริกา (USP 36 หัวข้อ Diclofenac Sodium Extended Release)

วิธีการวิจัย: ทำการผลิตยาเม็ดไดโคลฟีแนคโซเดียมชนิดออกฤทธิ์เนิ่นแบบยาเม็ดเมทริกซ์ จำนวน 4 ตำรับ โดยเลือกใช้สารเพิ่ม ปริมาณที่แตกต่างกัน คือ lactose, MCC PH101 และ dibasic calcium phosphate dihydrate ด้วยวิธี แกรนูลเปียกและ ตอกเป็นยาเม็ดเมทริกซ์โดยให้น้ำหนักเม็ดยาเท่ากับ 250 มก/เม็ด ตำรับที่ 1 – 3 ประกอบด้วยตัวยา diclofenac sodium 75 มิลลิกรัม/เม็ด สารเพิ่มปริมาณ 135 มิลลิกรัม/เม็ด Eudragit® NE 40 D 37.5 มิลลิกรัม/เม็ด และสารช่วยลื่น (magnesium stearate) 2.5 มิลลิกรัม/เม็ด ตำรับที่ 4 ทำโดยเพิ่มปริมาณของ Eudragit® NE 40 D เป็น 45 มิลลิกรัม/เม็ด และลดน้ำหนักของ สารเพิ่มปริมาณชนิด dibasic calcium phosphate dihydrate เหลือ 127.5 มิลลิกรัม/เม็ด ทำการทดสอบการละลายของตำรับ ที่ผลิตขึ้นตามวิธีที่กำหนดไว้ใน USP 36 โดยใช้ dissolution apparatus 2 วิเคราะห์ปริมาณยาที่ปลดปล่อยด้วย UV spectrophotometer ที่ความยาวคลื่น 276 nm

ผลการวิจัย: จากการหาค่าการปลดปล่อยด้วยยา diclofenac sodium จากยาเม็ดแต่ละสูตรตำรับซึ่งมีสารเพิ่มปริมาณที่แตกต่างกัน พบว่าสูตรที่ 1 2 และ 3 นั้น มีการปลดปล่อยตัวยาก่อนเร็วเกิน 90% ตั้งแต่ชั่วโมงที่ 4 จึงทำให้ไม่ผ่านมาตรฐานการประเมิน หัวข้อการทดสอบการละลาย ส่วนยาสูตรที่ 4 ผ่านมาตรฐานการประเมินหัวข้อการทดสอบการละลายตาม USP 36 แต่มีการ ปลดปล่อยตัวยาได้ต่ำกว่ายาสูตรต้นแบบเล็กน้อย

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: การวิจัยนี้ พบว่า Eudragit® NE 40 D มีประสิทธิภาพในการหน่วงการปลดปล่อยยาในยาเม็ด ออกฤทธิ์เนิ่นรูปแบบเมทริกซ์เมื่อใช้ร่วมกับสารเพิ่มปริมาณชนิดไม่ละลายน้ำคือ dibasic calcium phosphate dihydrate และ ใช้ Eudragit® NE 40 D ในปริมาณที่สูงเพียงพอ คือ 45 มิลลิกรัม/เม็ด หรือคิดเป็น 18% โดยน้ำหนัก คำสำคัญ: Eudragit® NE 40 D / Extended release / Diclofenac sodium ยาออกฤทธิ์เนิ่น ไดโคลฟีแนคโซเดียม

สำรวจการระบาดของผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสเตียรอยด์ ในชุมชนหมู่ที่ 3
ตำบลคลองนิมมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

เกศรา แก้วภูเม็ง⁽¹⁾, ทวีทรัพย์ ตั้งโพธิธรรม⁽¹⁾, ศิวาพร เจริญรักษ์⁽¹⁾, เสาวนีย์ สาสนอ่ำ⁽¹⁾, นิตยารรณ กุลณารรณ^{(2)*},
เนาวรัตน์ ทิพย์อุทัย⁽³⁾

⁽¹⁾ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ กลุ่มวิชาบริบาล คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽³⁾ โรงพยาบาลบางบ่อ

*Corresponding author

บทนำ: สเตียรอยด์ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด โดยผสมในผลิตภัณฑ์สุขภาพของตำรายาพื้นบ้านหรือจัดทำเป็นยาชุดจำหน่ายให้
ประชาชนบริโภค โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผลเสียของสเตียรอยด์

วัตถุประสงค์: สำรวจการระบาดของผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสเตียรอยด์ในเขตหมู่ 3 ตำบลคลองนิมมาตรา อำเภอบางบ่อ
จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อจัดระดับความเสี่ยงต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ผสมสเตียรอยด์ของแต่ละครัวเรือน และจัดทำแผนที่การระบาด
ในชุมชน

ผลการวิจัย: มีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ทั้งหมด 71 คน จาก 61 ครัวเรือน แบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 42.3 เพศหญิง ร้อยละ 57.7 อายุ
เฉลี่ย 57.9 ปี อาชีพส่วนใหญ่คือเกษตรกรร้อยละ 66.6 ผลจากการสำรวจพบว่า มีผู้ที่เคยใช้หรือกำลังใช้ร้อยละ 50.7 และใน
จำนวนนี้ พบว่าใช้ผลิตภัณฑ์ตามรูปร้อยละ 94.4 ที่เหลือเป็นผู้ที่ใช้ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และผลการตรวจผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จำนวน
7 รายการ ซึ่งตรวจพบว่ามีสารสเตียรอยด์ 2 รายการ และในส่วนผู้ที่ไม่เคยใช้อีกร้อยละ 49.3 พบว่า รู้จักผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสม
ของสารสเตียรอยด์ร้อยละ 51.4 และเมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยง 4 ระดับ เรียงจากเสี่ยงน้อยถึงเสี่ยงมากที่สุดในแต่ละครัวเรือนที่มี
โอกาสบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีสารสเตียรอยด์ผสมอยู่ จากจำนวน 61 ครัวเรือน มีดังนี้เสี่ยงน้อยจำนวน 24 ครัวเรือน (ร้อยละ 39.3)
เสี่ยงปานกลาง 7 ครัวเรือน (ร้อยละ 11.5) เสี่ยงสูง 18 ครัวเรือน (ร้อยละ 29.5) ความเสี่ยงสูงมากที่สุด 10 ครัวเรือน (ร้อยละ
16.4) และมีแหล่งจำหน่ายจำนวน 2 ครัวเรือน

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: จากผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปสู่การขยายผล เพื่อการวางแผนงานในการแก้ปัญหาการ
ระบาดของผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสารสเตียรอยด์ได้ และใช้เป็นแม่แบบในการศึกษาการระบาดวิทยาของการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มี
ส่วนผสมของสเตียรอยด์ในพื้นที่อื่น ๆ

คำสำคัญ: สเตียรอยด์ คลองนิมมาตรา บางบ่อ ยาชุด สมุทรปราการ

การพัฒนาขยอมนคโคโนาโซล

จรีภรณ์ การะโกชน⁽¹⁾, พิศิธร แซ่ลิ้ม⁽¹⁾, ผนทพย หวังวฒนนะ⁽¹⁾, อรญญา จุตวิบูลย์สุข^{(2)*}, เปรมชัย เอี่ยมศรินพกุล^{(2)*}

⁽¹⁾นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾สาขาเภสัชเวท คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: ฝ้าขาวในช่องปากมักมีสาเหตุมาจากเชื้อรา *Candida albicans* การรักษาด้วยเภสัชภัณฑ์ในรูปแบบขยอมนช่วยให้ออกฤทธิ์ได้ดีกว่าการทานยาเข้าสู่ร่างกาย

วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาขยอ Ketoconazole ที่มีรสชาติเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

วิธีการวิจัย: หาอัตราส่วนของ base Ketoconazole และสารแต่งกลิ่นที่เหมาะสมในการเตรียมขยอ ประเมินคุณสมบัติทางกายภาพ เช่น ความแข็ง น้ำหนัก และการปลดปล่อยยาในหลอดทดลอง และประเมินสูตรที่เหมาะสมด้วยการทดสอบในอาสาสมัคร

ผลการวิจัย: base ของขยอประกอบด้วย cane sugar, liquid glucose และน้ำในอัตราส่วน 3.5 : 1.5 : 1 โดยน้ำหนัก เมื่อนำ Ketoconazole ผสมกับ base และสารแต่งรสชาติ อาสาสมัครมีความชอบสารแต่งรสชาติ A (menthol) มากกว่า B (glucose syrup, hydrogenated vegetable oil, sodium caseinate ในอัตราส่วน 61: 34: 5) ลักษณะทางกายภาพของขยอ ketoconazole ที่เตรียม มีสีน้ำตาล ความแข็งเฉลี่ย 10.18 ± 2.88 kP, น้ำหนักเฉลี่ย 3.11 ± 0.11 g Ketoconazole ถูกปลดปล่อยจากขยอมากกว่าร้อยละ 80 ภายในเวลา 30 นาที เมื่อทดสอบการปลดปล่อยในหลอดทดลอง การทดสอบความพอใจด้านรสชาติและการยอมรับโดยรวมของการใช้ขยอในอาสาสมัคร ขยอที่ใช้ 2% และ 3% menthol มีค่าเฉลี่ยของความพอใจมากกว่าการใช้ menthol ในระดับ 0% และ 1% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p < 0.05$) ระยะเวลาเฉลี่ยที่อาสาสมัครใช้ขยอจนละลายหมดในช่องปากเท่ากับ 10.25 ± 2.67 นาที

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: ขยอที่มีรสชาติเป็นที่ยอมรับของอาสาสมัครประกอบด้วย 0.67% ketoconazole, 2% menthol, 56.78% cane sugar, 24.33% liquid glucose และ 16.22% น้ำ

คำสำคัญ: คโคโนาโซล ลูกอม เม้นทอล

การนำเสนอผลงานด้วยวาจา ระดับปริญญาตรี
(กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

การพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel เพื่อประยุกต์ใช้ในการวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ
พนักงานหยิบสินค้า กรณีศึกษา คลังสินค้าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและเวชภัณฑ์
บริษัทผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์

เบญจภา ตันอ⁽¹⁾, ชุตีระ ระบอบ^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: ในการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คลังสินค้านั้นถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้กระบวนการทางธุรกิจมีการดำเนินงานที่สะดวกและราบรื่นมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยกตัวอย่างคลังสินค้าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและเวชภัณฑ์ บริษัทผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ ซึ่งเป็นสถานประกอบการอีกแห่งหนึ่งที่ให้บริการให้เรื่องของคลังสินค้า ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพหรือผลิตภัณฑ์สุขภาพต่างๆ แต่ในการบริหารจัดการคลังสินค้า พบว่า ยังมีอุปสรรคที่จะต้องได้รับการแก้ไข กล่าวคือ การปฏิบัติงานของพนักงานคลังสินค้าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและเวชภัณฑ์ บริษัทผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ นั้นส่วนมากจะใช้พนักงานในการหยิบสินค้าเนื่องจากการจ่ายของคลังสินค้านั้น มีทั้งการจ่ายเป็นสินค้าพาเลทหรือจ่ายเป็นหน่วยย่อย ฉะนั้นประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานหยิบสินค้า จึงเป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรควรให้ความสนใจเป็นอย่างมาก แต่ปัญหาที่พบนั้นคือการวัดประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของพนักงานหยิบสินค้านั้นไม่สามารถ วัดออกมาเป็นตัวเลขที่ถูกต้องและชัดเจนได้ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดที่จะนำโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel มาพัฒนาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวัดประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของพนักงานหยิบสินค้า

วัตถุประสงค์: การศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel เพื่อประยุกต์ใช้ในการวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานหยิบสินค้า กรณีศึกษา คลังสินค้าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและเวชภัณฑ์ บริษัทผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานของพนักงานหยิบสินค้า กรณีศึกษา คลังสินค้าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและเวชภัณฑ์ บริษัทผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ การนำโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel มาพัฒนาเพื่อประยุกต์ใช้กับการวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานหยิบสินค้า และเพื่อวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานหยิบสินค้าโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel

วิธีวิจัย: โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานหยิบสินค้าในโซน เอฟ 1 จำนวน 5 คน จากพนักงานหยิบสินค้าจำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการนำโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel มาประยุกต์ใช้ในการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานหยิบสินค้า กรณีศึกษา คลังสินค้าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและเวชภัณฑ์ บริษัทผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์

สรุปผลการวิจัย: จากผลการศึกษาพบเมื่อนำโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel มาประยุกต์ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการหยิบสินค้าของพนักงานหยิบสินค้าในโซน เอฟ 1 จำนวน 5 คน จากพนักงานหยิบสินค้าจำนวน 60 คน ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานหยิบสินค้า ของ คลังสินค้าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและเวชภัณฑ์ บริษัทผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ ได้จริง

คำสำคัญ: โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel การหยิบสินค้า คลังสินค้า

การปรับปรุงพื้นที่จัดเก็บชิ้นส่วนรถบรรทุกด้วยการพัฒนาชั้นวาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการ

คลังสินค้า กรณีศึกษา บริษัท ไทย-สวีดิช แอสเซมบลีย์ จำกัด

ธัญญลักษณ์ อิงสะกาว⁽¹⁾, พัชรา โภชนะนิกร^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

วัตถุประสงค์: 1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาพื้นที่ของการจัดเก็บชิ้นส่วนรถบรรทุกที่ไม่เป็นระเบียบและมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน 2. เพื่อศึกษาการพัฒนาชั้นวางชิ้นส่วนรถบรรทุก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน 3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการหยิบชิ้นส่วนรถบรรทุกในStation-1ของบริษัท ไทย-สวีดิช แอสเซมบลีย์ จำกัด

วิธีการ : ผู้เข้าร่วมงานวิจัยได้ทำการปรับปรุงพื้นที่จัดเก็บชิ้นส่วนรถบรรทุกด้วยการพัฒนาชั้นวาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการคลังสินค้า กรณีศึกษาบริษัท ไทย - สวีดิช แอสเซมบลีย์ จำกัด

การวิเคราะห์ผล: ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ใช้สอยใน station-1 (ประกอบช่วงล่างของรถบรรทุก) ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานของพนักงาน ส่วนที่ 3 ระยะเวลาและชิ้นส่วนที่ใช้ประกอบ station-1 (ประกอบช่วงล่างของรถบรรทุก)

ผลการศึกษา: การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ใช้สอยใน station-1 (ประกอบช่วงล่างรถบรรทุก) พบว่า พื้นที่ทั้งหมด 100 ตารางเมตร แบ่งเป็น 3 ส่วน สามารถลดพื้นที่ใช้สอยทั้งหมด ได้แก่ พื้นที่ใช้ประกอบชิ้นส่วนรถบรรทุกจำนวน 50 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาเป็นพื้นที่จัดวางชิ้นส่วนรถบรรทุกเพื่อประกอบจำนวน 30 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 30 และพื้นที่ทางเดินปฏิบัติงานจำนวน 20 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 20 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานของพนักงานด้านสุขภาพ พนักงานที่ปฏิบัติงานมีปัจจัยด้านสุขภาพที่เป็นสาเหตุให้ความสามารถในการทำงานล่าช้า ส่วนใหญ่มาจากอาการปวดหลังและปวดกล้ามเนื้อ คิดเป็นร้อยละ 60 เท่ากัน รองลงมาคือ อาการปวดศีรษะ คิดเป็นร้อยละ 13.33 และสาเหตุที่น้อยที่สุดคืออาการท้องเสีย คิดเป็นร้อยละ 6.67 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานของพนักงานด้านอุบัติเหตุ พนักงานที่ปฏิบัติงานมีปัจจัยด้านอุบัติเหตุที่เป็นสาเหตุให้ความสามารถในการทำงานล่าช้า ส่วนใหญ่มาจากเกิดระหว่างการเดินหยิบชิ้นส่วนและอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 54.5 และเกิดระหว่างการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 45.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานของพนักงานด้านสิ่งแวดล้อมพนักงานที่ปฏิบัติงานมีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุให้ความสามารถในการทำงานล่าช้า ส่วนใหญ่มาจากอากาศร้อนและฝุ่นละออง คิดเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน

ข้อสรุป: การปรับปรุงพื้นที่ด้วยการพัฒนาชั้นวางขึ้นมา ช่วยลดพื้นที่ในการจัดเก็บชิ้นส่วนระหว่างรอการประกอบ และทำให้การวางชิ้นส่วนเป็นระเบียบมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดระยะเวลาในการประกอบลงด้วย ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการคลังสินค้าของบริษัทให้มีคุณภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: การปรับปรุงพื้นที่ การพัฒนาชั้นวาง ประสิทธิภาพในการพัฒนาชั้นวาง...

English for Caddies : Understanding Communication Skills Needs

Natnapa Polsan⁽¹⁾, Panpimol Chowna⁽¹⁾, Sutida Dutiyabodhi⁽¹⁾, Jonathan R. Carreon^{(2)*}

⁽¹⁾ Undergraduate Student, Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾ Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

Abstract: Thailand is one of the popular tourist destinations for golf tourism business. Foreign golfers come to Thailand to play this sport. As a result, many tourists companies design tourist itineraries especially for golfers and international golf tournament organizers become interested in organizing tournament in Thailand. This raises an issue about the readiness of caddies and other staff in servicing international golfers particularly in terms of using an international language such as English. Using a questionnaire, problems in using the English language were identified and an interview was conducted to follow up the results. The findings show that while the caddies are provided with English language trainings prior to commencing work, they still feel the lack the ability to effectively communicate with international customers using English as a medium. The findings are interpreted with the trainings provided by the company and the wider context of globalization.

Keywords: English communication skills needs, English for caddies, Globalization

Linguistic Landscapes of Bangkok Restaurants : Code Mixing,
Code Switching and Language Change

Parinya Pukdee⁽¹⁾, Ploypailin Jaroenmuang⁽¹⁾, Nuttana Thanachartvait⁽¹⁾, Jonathan R. Carreon^{(2)*}

⁽¹⁾ Undergraduate Student, Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾ Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

Abstract: The purpose of this study is to examine the influence of English to Thai language among the restaurant linguistic landscapes in Metropolitan Bangkok in specific areas of Silom, Asoke, Pathumwan, Bangna, Prawet and Thonglor. Photos of restaurant linguistic landscapes that include non-traditional Thai texts are investigated for code mixing and code switching (Gorter, 2006; Huebner, 2006). The results show that the English language has a strong presence in the linguistic landscapes of Metropolitan Bangkok restaurants, which may have repercussions on how future Bangkok restaurant owners name their establishments.

Keywords: Bangkok restaurants, Code mixing, Code switching, Language change, Linguistic landscapes

English Communication Skills Readiness of Nursing Students: Keeping an Eye on AEC

Jiranan Pitakrat⁽¹⁾, Pawarisa Thianthong⁽¹⁾, Akarapa Polvijit⁽¹⁾, Jonathan R. Carreon^{(2)*}

⁽¹⁾Undergraduate Student, Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

⁽²⁾Faculty of Liberal Art, Huachiew Chalermprakiet University

*Corresponding author

Abstract: The main objective of this research is to explore how nursing students prepare their English communication skills before the ASEAN Economic Community (AEC) opens in 2015. Nine third year students taking nursing at Huachiew Chalermprakiet University were interviewed to know the extent of their readiness. The results show that participants prepare for the coming of the AEC and enhance their English skills through various ways aside from those already taught in class: (1) listening to English songs and (2) watching English soundtrack movies. However, out of the four main language communication skills, it was found that most of the times when they learn English, they focused on reading, writing and listening but not speaking. From a Critical Discourse Analysis (CDA) perspective, the results are interpreted with the course syllabus and activities used in teaching as well as the emerging context of AEC.

Keywords: ASEAN economic community, Critical discourse analysis, English communication skills, Nursing students

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้สูงอายุมูลนิธิดวงประทีป
เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ธิดารัตน์ ศรีม่วง⁽¹⁾, ชิตชนก ขลถาวรกุล⁽¹⁾, นาซีลา ยะปา⁽¹⁾, สิริมา สีระโก⁽¹⁾, นูรีฮัน สาและ⁽¹⁾, อารีรัตน์ สุขพันธ์⁽¹⁾,
จุฬามาศ ดาธา⁽¹⁾, สมศักดิ์ นัคลาจารย์^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้สูงอายุมูลนิธิดวงประทีป เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ศึกษาจำนวนทั้งหมด 101 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้สูงอายุ เพื่อศึกษา ระดับความเครียดของผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาความสามารถของผู้สูงอายุในการใช้ชีวิตประจำวัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบ สัมภาษณ์ผู้สูงอายุแบบรายบุคคล จัดเก็บข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป EPI-INFO 7 (Epidemiology Information) และนำ ข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยหาค่าสถิติบรรยายคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD.) และวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุมาน ใช้สถิติในการทดสอบสมมติฐานคือ One-Way ANOVA โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Perfect Statistics Professionally Presented) และกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า

1. สมรรถภาพทางกายไม่มีความสัมพันธ์ต่อความเครียดของผู้สูงอายุ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้
2. การดูแลผู้สูงอายุของสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อความเครียดของผู้สูงอายุ โดยการดูแลผู้สูงอายุของสมาชิก ในครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อความเครียดของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่กำหนดไว้
3. ความคิดเชิงบวกไม่มีความสัมพันธ์ต่อความเครียดของผู้สูงอายุ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้
4. บทบาททางสังคมไม่มีความสัมพันธ์ต่อความเครียดของผู้สูงอายุ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ผู้สูงอายุมูลนิธิดวงประทีป

ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมความรุนแรง

ชโนดม กาศวิราช⁽¹⁾, จิตราพร ภัทรกนก⁽¹⁾, วรัญญา พวงประเสริฐสีล⁽¹⁾, ภาณุพงศ์ รัตนเรืองศรี⁽¹⁾, ปรัชญา มุลยะเทพ⁽¹⁾
จิณณพัต ถิตย์กุล⁽¹⁾, กมลภรณ์ พาชื่น⁽¹⁾, สมศักดิ์ นัคลาจารย์^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนพูลเจริญวิทยาคม 2. เพื่อประเมินความเสี่ยงและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม สิ่งแวดล้อม เพื่อศึกษาโครงสร้างทางสังคมและระบบวัฒนธรรมที่สัมพันธ์ต่อพฤติกรรมความรุนแรงในเด็ก

กลุ่มการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนพูลเจริญวิทยาคม ปีการศึกษา 2556 จำนวน 100 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม EPI-INFO 7 โปรแกรม PSPP เพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้ตารางไขว้ (Crosstabs) และค่าไคสแควร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ Independent Sample T-Test เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน จากผลการศึกษาพบว่า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนพูลเจริญวิทยาคม โดยมีประเด็นดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนพูลเจริญวิทยาคม ได้แก่ ข้อมูลระดับรายได้ของผู้ปกครอง ปัจจัยด้านสภาพครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม โดยเหตุปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนพูลเจริญวิทยาคม ดังนี้

ระดับรายได้ของผู้ปกครอง

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับรายได้ของผู้ปกครองที่แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมความรุนแรงได้ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีผู้ปกครองมีระดับรายได้น้อยมีแนวโน้มที่จะแสดงออกพฤติกรรมความรุนแรงได้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีผู้ปกครองมีระดับรายได้มาก

ปัจจัยด้านสภาพครอบครัว

จากผลการวิจัยพบว่า สภาพครอบครัวที่แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัศึกษามีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมความรุนแรง โดย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่อยู่สภาพครอบครัวที่ไม่อบอุ่นมีโอกาสที่แสดงออกพฤติกรรมความรุนแรงได้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ดังนั้น สภาพครอบครัวที่ไม่ดี มีความขัดแย้งของสมาชิกในครอบครัว มีภาวะความตึงเครียดเกิดขึ้นในครอบครัว สมาชิกพยายามหลบหลีกไม่พบหน้ากัน ทั้งหมดล้วนนี้ส่งผลทำให้สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสที่จะแสดงออกพฤติกรรมความรุนแรง

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันของนักเรียนชั้นมัศึกษามีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมความรุนแรง โดยการที่นักเรียนที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมนั้นมีโอกาสที่แสดงออกพฤติกรรมความรุนแรงได้มากกว่านักเรียนที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ดังนั้น การบุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ครอบครัวมีการทะเลาะวิวาทหรือมีความขัดแย้งกัน ชุมชนมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ตลอดจน เพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และเสพสื่อต่าง ๆ ที่มีการนำเสนอความรุนแรง ทั้งหมดล้วนมีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมความรุนแรง

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมความรุนแรง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

โครงการออกแบบแอนิเมชันสองมิติเรื่อง “กุหลาบสีรุ้ง”

ณัฐวดี สุทธิสาร⁽¹⁾, ปทุมมา บำเพ็ญทาน^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: โครงการออกแบบแอนิเมชันสองมิติเรื่อง “กุหลาบสีรุ้ง” เป็นการออกแบบการ์ตูนแอนิเมชันสองมิติ เป็นสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็ก สามารถพัฒนาเด็กให้มีทักษะการรับรู้ภาพเคลื่อนไหว การทำงานของประสาทตาและสมอง ในการจดจำภาพได้ดีมากกว่าตัวหนังสือ นอกจากนี้จะมีภาพประกอบที่เคลื่อนไหวได้แล้วยังมีเสียงประกอบ ทำให้เพิ่มความน่าตื่นเต้น เกิดอารมณ์คล้อยตามเรื่องราวที่กำลังรับชม การ์ตูนแอนิเมชันสองมิติเรื่อง “กุหลาบสีรุ้ง” นี้แฝงไปด้วยข้อคิดสอนใจต่าง ๆ มากมาย การช่วยกันรักษาสິงแวดล้อมที่สวยงามให้คงอยู่ตลอดไป

วัตถุประสงค์: เพื่อสร้างสรรค์ผลงานภาพเคลื่อนไหวแอนิเมชันสองมิติ เรื่องกุหลาบสีรุ้ง ให้มีความน่าสนใจสวยงามและส่งเสริมการเรียนรู้และจินตนาการของเด็ก ๆ สร้างข้อคิดสอนใจสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

วิธีการสร้างสรรค์: 1. ศึกษาข้อมูลจากหนังสือบันเทิงคดีเรื่อง “กุหลาบสีรุ้ง”

2. ศึกษาการใช้โปรแกรม Adobe After effect

3. ศึกษาการจัดวางภาพประกอบในการทำแอนิเมชันสองมิติ

4. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

5. ออกแบบตัวละคร และคิดการวางภาพ

6. สร้างสตอรี่บอร์ด (storyboard) การดำเนินเรื่อง

7. ออกแบบบรรจุภัณฑ์และออกแบบสวดลายสำหรับกล่องดีวีดี

8. จัดแสดงงานและสรุปผล

ผลการสร้างสรรค์: การสร้างสรรค์ผลงานภาพเคลื่อนไหวแอนิเมชันสองมิติเรื่องกุหลาบสีรุ้ง ให้มีความสวยงามและน่าสนใจของเด็ก ๆ โดยการออกแบบภาพประกอบให้มีความน่ารัก ใช้สีสดใส การดำเนินเรื่องที่ตื่นเต้น น่าติดตาม ทำให้เด็ก ๆ เกิดอารมณ์คล้อยตามได้ง่าย สามารถจดจำข้อคิดสอนใจจากเรื่องมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ รวมทั้งการออกแบบบรรจุภัณฑ์และออกแบบสวดลายสำหรับกล่องดีวีดีที่มีสีสันสดใส สวยงาม ยังเป็นการดึงดูดของเด็กๆ ที่จะเลือกดูการ์ตูนแอนิเมชันสองมิติเรื่องกุหลาบสีรุ้งอีกด้วย

สรุปผลการสร้างสรรค์และวิจารณ์ผล: การออกแบบภาพเคลื่อนไหวแอนิเมชันสองมิติเรื่องกุหลาบสีรุ้งได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยผลงานออกแบบมีความสวยงามและน่าสนใจ มีเนื้อหาเข้าใจง่าย ผลงานออกแบบสามารถพัฒนาความสมบูรณ์ได้อีกในการทำงานครั้งต่อไป

คำสำคัญ: กุหลาบสีรุ้ง แอนิเมชันสองมิติ

โครงการออกแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์สำหรับแบรนด์สแครฟอิท

สุรัตนา กอริย์⁽¹⁾, ปทุมมา บำเพ็ญทาน^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: โครงการออกแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์ของร้านสแครฟ อิท เป็นการออกแบบคอลเลกชันของสินค้าแนวคิด (theme) ใหม่ สร้างลวดลายใหม่ที่มีเอกลักษณ์และสวยงามเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความคิด สนุกสนานและชื่นชอบ ผู้ออกแบบใช้แรงบันดาลใจออกแบบลวดลายสติ๊กเกอร์จากการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ หวนคืนสู่ความทรงจำและความประทับใจจากการท่องเที่ยว ผู้ออกแบบได้ออกแบบทั้งหมด 5 ชุด คือ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ตุรกี และประเทศไทย

วัตถุประสงค์: เพื่อออกแบบชุดตกแต่งสมุดภาพให้มีเอกลักษณ์ หลากหลาย เป็นทางเลือกให้ลูกค้ารวมทั้งส่งเสริมการประดิษฐ์สมุดภาพซึ่งเป็นงานศิลปะด้วยตนเอง

วิธีการสร้างสรรค์:

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบลวดลาย
2. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแบรนด์ สแครฟ อิท
3. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างแนวคิดด้านการออกแบบ
4. วางแผนและกำหนดขอบเขตของงาน
5. ร่างแบบงาน และออกแบบกราฟิกบนสื่อต่าง ๆ
6. สร้างสรรค์ผลงานจริงที่ต้องการนำเสนอ

ผลการสร้างสรรค์: การออกแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์ของร้านสแครฟ อิท ประสงค์ให้ลูกค้ามีทางเลือกใหม่ ๆ ในการใช้สินค้า การออกแบบจะเน้นการสร้างความหมายในการสื่อสาร โดยเฉพาะการย้อนกลับสู่ความทรงจำที่ดีในอดีตของทุกคนจากการท่องเที่ยว รูปแบบของลวดลายที่ออกแบบจะเน้นเส้นวาดแบบลายมือ ใช้การท่องเที่ยวและการเดินทางเล่าเรื่อง ลวดลายแสดงถึงวัฒนธรรม สถานที่สำคัญ การเดินทาง การใช้พาหนะ การแต่งกายและเอกลักษณ์เฉพาะตัวของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ตุรกี และประเทศไทย ลวดลายที่สร้างสรรค์ขึ้นสามารถนำไปพัฒนาและต่อยอดได้หลากหลายแบบ ได้แก่ สติ๊กเกอร์ กระดาษ กระดุม เข็ม เทป และกล่องบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น

สรุปผลการสร้างสรรค์และวิจารณ์ผล: แม้ว่าจะงานออกแบบมีความลงตัวและสมบูรณ์แต่ก็สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และออกแบบเพิ่มเติมในเรื่องของลายเส้น สีและเนื้อหาจากประเทศต่าง ๆ

คำสำคัญ: ชุดตกแต่งสมุดภาพ การออกแบบลวดลาย

การนำเสนอผลงานแบบโปสเตอร์ ระดับปริญญาตรี
(กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์สุขภาพ)

ระบบสถานีตำรวจออนไลน์ (TCSO system)

ภัสสร กุลธรรมากร⁽¹⁾, ยุวธิดา ชิวปรีชา⁽¹⁾, นฤดี บุรณะจรรยากุล^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: ระบบสถานีตำรวจออนไลน์ คือระบบที่ถูกพัฒนาขึ้นภายใต้ความต้องการของกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.) ผู้ใช้งานสามารถทำการแจ้งเบาะแสการกระทำผิด และสืบค้นสถานีตำรวจได้จากการใช้งานแผนที่ในระบบ ซึ่งทำให้ตำรวจมีข้อมูลเพื่อบริการประชาชนได้มากขึ้น และเพื่อเป็นสถิติในการนำข้อมูลไปป้องกันปราบปรามสิ่งผิดกฎหมายในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว และลดจำนวนเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น

วัตถุประสงค์: เพื่อเพิ่มช่องทางให้กับผู้ใช้งานในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และแจ้งเบาะแสของอาชญากรรมทางด้านเทคโนโลยีในรูปแบบโปรแกรมประยุกต์บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์

วิธีการวิจัย:

1. ศึกษาขั้นตอนและวิธีการออกแบบ Prototype และ Wireframe
2. ออกแบบ Prototype ของระบบสถานีตำรวจออนไลน์
3. ออกแบบ Wireframe ของระบบสถานีตำรวจออนไลน์
4. ออกแบบ Layout ของระบบสถานีตำรวจออนไลน์
5. พัฒนาระบบสถานีตำรวจออนไลน์ในส่วนของกำหนดรหัสรักษาความปลอดภัย (PIN Lock)
6. พัฒนาระบบสถานีตำรวจออนไลน์ในส่วนของ Login เข้าสู่ระบบ
7. จัดทำคู่มือการใช้งานระบบสถานีตำรวจออนไลน์

ผลการวิจัย: ระบบสถานีตำรวจออนไลน์ สามารถกำหนดรหัสรักษาความปลอดภัย (PIN Lock) ของระบบได้ ผู้ใช้งานสามารถทำการ Login เพื่อเข้าสู่ระบบได้ และสามารถตรวจสอบ Username และ Password สำหรับ Login เข้าสู่ระบบได้

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: จากการทดสอบใช้งานระบบ ผู้ใช้งานพบว่าส่วนต่าง ๆ ของระบบสามารถใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ทาง ปอท. กำหนด ข้อมูลที่ได้จากการพัฒนาระบบ สามารถนำมาเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาเพิ่มเติมในส่วนของแจ้งเตือนภัยที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้ใช้งานทราบและสามารถป้องกันตนเองจากเหตุร้ายได้

คำสำคัญ: การแจ้งเบาะแสอาชญากรรม โปรแกรมประยุกต์บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์

การยับยั้งเชื้อแบคทีเรียที่แยกได้จากสิวโดยใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ

รุติพัฒน์ ขำนายช่าง⁽¹⁾, นฤมล ศรีณรงค์ชัย⁽¹⁾, วรพรรณิ เผ่าทองสุข^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: สิวอักเสบเกิดจากการอักเสบของต่อมไขมันและรูขุมขนซึ่งเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ปัจจุบันมีการใช้ยาปฏิชีวนะในการรักษาสิวอักเสบ แต่หากใช้ยาปฏิชีวนะอย่างต่อเนื่องโดยไม่จำเป็นอาจส่งผลให้เชื้อดื้อยา

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่มีผลในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรียที่เป็นสาเหตุของการเกิดสิวอักเสบ

วิธีการวิจัย: ทำการทดสอบประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติจำนวน 15 ชนิด ทั้งชนิดเดี่ยว และชนิดผสม เปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์พอกหน้ารักษาสิวที่มีจำหน่ายในท้องตลาด 3 ชนิด ในการยับยั้งการเจริญของเชื้อที่แยกจากสิวกอักเสบ 4 ชนิดที่แตกต่างกัน รวม 12 ไอโซเลต จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 30 คน ด้วยวิธี Agar well diffusion และทดสอบความไวของเชื้อที่แยกได้จากสิวกอักเสบต่อยาปฏิชีวนะจำนวน 10 ชนิด ด้วยเทคนิค Agar disc diffusion

ผลการวิจัย: ผลการแยกเชื้อจากสิวกอักเสบพบทุกไอโซเลตเป็นแบคทีเรียแกรมบวก รูปร่างกลม พบว่าน้ำกระเทียม น้ำมันมะขามเปียก และน้ำมันงา แสดงความสามารถในการยับยั้งเชื้อได้ดีที่สุด เมื่อนำผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติสูตรผสมมาทดสอบพบว่าสูตรน้ำมันมะเขือเทศผสมน้ำมันงา และน้ำมันมะขามเปียกผสมนมสด แสดงประสิทธิภาพที่ดีในการยับยั้งการเจริญของเชื้อทุกไอโซเลต ส่วนผลิตภัณฑ์พอกหน้าเพื่อรักษาสิวที่มีจำหน่ายในท้องตลาด 3 ชนิดพบว่าไม่มีเพียงชนิดเดียวที่มีประสิทธิภาพยับยั้งเชื้อได้เพียงร้อยละ 50 ของจำนวนไอโซเลตทั้งหมด เมื่อทดสอบความไวของเชื้อต่อยาปฏิชีวนะจำนวน 10 ชนิด พบว่า Imipenem มีประสิทธิภาพดีที่สุดสามารถยับยั้งการเจริญของเชื้อที่แยกจากสิวกได้ทุกไอโซเลต

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบางชนิดมีศักยภาพที่จะสามารถนำมาทำการศึกษาลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาใช้เป็นผลิตภัณฑ์ในการป้องกันและรักษาสิวกอักเสบได้ เพื่อลดปัญหาการดื้อยาอันเนื่องจากการใช้ยาปฏิชีวนะโดยไม่จำเป็น

คำสำคัญ: ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ สิวอักเสบ ฤทธิ์ต้านเชื้อแบคทีเรีย

ฤทธิ์การยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย *Escherichia coli*, *Staphylococcus aureus*, *Bacillus cereus*
ของสารสกัดจากสมุนไพรไทย

ธณัชฌา โยธาจันทร์⁽¹⁾, ณิชากร โมะรัตน์⁽¹⁾, ชลธิชา บุรณะ⁽¹⁾, สุรชาติพย์ แสงสว่าง⁽¹⁾, อมรัตน์ ศิริชัย⁽¹⁾, พรทิพย์ ฝั่งม่วง⁽²⁾
วัชรินทร์ รังษีภาณุรัตน์^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ กลุ่มวิชาจุลชีววิทยาคลินิก คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: โรคติดเชื้อแบคทีเรียมักนับว่าเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขของไทยและทั่วโลก เนื่องจากพบแนวโน้มการดื้อยาของแบคทีเรียที่สูงขึ้น พบอันตรายจากฤทธิ์ข้างเคียงของยาแผนปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น และมูลค่าการใช้จ่ายด้านจุลชีพที่สูงขึ้น ในประเทศไทยพบว่าสมุนไพรไทยหลายชนิดถูกนำมาใช้ในการรักษาโรคติดเชื้อแบคทีเรีย แต่ยังไม่มียาหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาฤทธิ์การยับยั้งเชื้อแบคทีเรียของสารสกัดจากสมุนไพรไทย 6 ชนิด

วิธีการวิจัย: นำสมุนไพรไทย 6 ชนิด ได้แก่ ขมิ้นชัน จันทน์แดง ฝรั่ง ว่านชั๊กมดลูก สมอเทศ เหงือกปลาหมอมาสกัดด้วย 95% เอทานอล แล้วนำสารสกัดความเข้มข้น 256 มิลลิกรัม/มิลลิลิตรมาทดสอบฤทธิ์การยับยั้งแบคทีเรีย 3 ชนิด ได้แก่ *Escherichia coli* ATCC 25922, *Staphylococcus aureus* ATCC 25923, *Bacillus cereus* โดยวิธี agar well diffusion

ผลการวิจัย: พบว่าสารสกัดจากฝรั่งมีฤทธิ์การยับยั้งแบคทีเรียทั้ง 3 ชนิด สารสกัดจากสมอเทศมีฤทธิ์การยับยั้งเชื้อ *E. coli* ATCC 25922 และ *S. aureus* ATCC 25923 ส่วนสารสกัดจากขมิ้นชัน จันทน์แดง ว่านชั๊กมดลูก เหงือกปลาหมอมิฤทธิ์การยับยั้งเชื้อ *S. aureus* ATCC 25923 โดยมีค่าเฉลี่ยเส้นผ่านศูนย์กลางอยู่ในช่วง 11.0-32.0 มิลลิเมตร

สรุปผลการวิจัย: สารสกัดจากสมุนไพรไทยทั้ง 6 ชนิดมีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย

คำสำคัญ: *Escherichia coli*, *Staphylococcus aureus*, *Bacillus cereus* ฤทธิ์การยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย สารสกัดจากสมุนไพรไทย

การตรวจหาเชื้อ *Aspergillus* spp. จากยาดมสมุนไพร

จนภรณ์ สุขเขียว⁽¹⁾ กรกฎ ฤทธิ์น่วม⁽¹⁾ กมลวรรณ เลิศศิริประไพ⁽¹⁾ อริยา จินตามพร⁽³⁾ และพัชรี กัมมารเลขฎากุล^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ กลุ่มวิชาจุลชีววิทยาคลินิก คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽³⁾ ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Corresponding author

บทนำ: เชื้อ *Aspergillus* spp. ก่อให้เกิดโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ภูมิแพ้ จนถึงขั้นเสียชีวิตได้ ติดเชื้อได้ทางการหายใจและพบได้ทั่วไปในสิ่งแวดล้อม แต่การศึกษาเกี่ยวกับเชื้อตัวนี้ในยาดมสมุนไพรยังมีน้อยมาก

วัตถุประสงค์: เพื่อตรวจวิเคราะห์หาเชื้อ *Aspergillus* spp. ที่ปนเปื้อนในยาดมสมุนไพรก่อนเปิดใช้ มีจำหน่ายทั่วไปในจังหวัดสมุทรปราการ

วิธีการวิจัย: ยาดมสมุนไพร จำนวน 15 ยี่ห้อ ๆ ละ 3 ตัวอย่าง แบ่งลักษณะของยาดมออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. ยาดมสมุนไพรตากแห้งไม่ผสมน้ำมันหอมระเหย 2. ยาดมสมุนไพรตากแห้งผสมน้ำมันหอมระเหย 3. ยาดมสมุนไพรบดละเอียดห่อด้วยผ้าขาวบาง และการมี/ไม่มีการขึ้นตะไคร่บนกับทางองค์รอาหารและยา (อย.) นำมาเพาะเลี้ยงในอาหารเลี้ยงเชื้อรา จำแนกชนิดด้วยวิธี PCR วิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Sequencher ver. 4.7 และเปรียบเทียบข้อมูลกับธนาคารข้อมูลด้วยโปรแกรม Blastn ตามลำดับ

ผลการวิจัย: ยาดมสมุนไพร 15 ยี่ห้อ มีจำนวน 11 ยี่ห้อที่เพาะได้เชื้อรา พบเป็น *Aspergillus* spp. จำนวน 7 จาก 11 ยี่ห้อ (ร้อยละ 63.63) โดยยาดมกลุ่มที่ 3 พบเชื้อน้อยสุด (ร้อยละ 16.67)

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: ยาดมสมุนไพรก่อนเปิดใช้งานมีการปนเปื้อนเชื้อ *Aspergillus* spp. จึงเป็นข้อมูลที่ให้ผู้บริโภคตระหนักถึงแนวทางการความปลอดภัยในการใช้ยาดมสมุนไพร เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจจากเชื้อ *Aspergillus* spp. ได้

คำสำคัญ: ยาดมสมุนไพร เชื้อรา เชื้อ *Aspergillus* spp.

การศึกษาการเปรียบเทียบผลการรักษาทันทีระหว่างเทคนิค unilateral PA และเทคนิค rotation
ในทิศทางที่มีอาการปวดในผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรังข้างเดียว

กิตติคุณ เขียนกระจ่าง⁽¹⁾, นริสา กลิ่นนิโรจน์⁽¹⁾, ทศลิณี สุพรรณชนะบุรี⁽¹⁾, อรพินท์ พรหมรักษ์⁽¹⁾, กัลยา อักโข⁽¹⁾,
ศิรินันท์ จันทร์หนัก^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: อาการปวดหลังส่วนล่าง (low back pain; LBP) เป็นปัญหาด้านสุขภาพที่พบได้บ่อยและเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการหยุดงานรวมทั้งการสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาเป็นจำนวนมาก หนึ่งในการรักษาทางกายภาพบำบัดที่นิยมใช้กันมากขึ้นในปัจจุบันคือ การกดขยับข้อต่อกระดูกสันหลัง (spinal manipulative therapy)

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาผลการรักษาก่อนและหลังการรักษาด้วยเทคนิค unilateral PA และเทคนิค rotation ในทิศทางที่มีอาการปวด และเปรียบเทียบผลการรักษาระหว่างเทคนิค unilateral PA กับเทคนิค rotation ในทิศทางที่มีอาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรังข้างเดียว

วิธีการศึกษา: ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นบุคคลากรภายในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจำนวน 30 คน อายุระหว่าง 18-60 ปี มีอาการปวดหลังส่วนล่างเรื้อรังข้างเดียวมากกว่า 3 เดือนถูกสุ่มแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) การรักษาด้วยเทคนิค unilateral PA บริเวณข้อต่อด้านข้างของกระดูกสันหลังส่วนล่างในด้านที่มีอาการปวด และ 2) การรักษาด้วยเทคนิค rotation ในทิศทางที่มีอาการปวด ผู้เข้าร่วมงานวิจัยถูกประเมินด้วยแบบประเมินระดับความเจ็บปวด (VAS) วัดองค์การเคลื่อนไหวของหลังส่วนล่างในทุกทิศทางและความสามารถในการทำกิจกรรมด้วยการทดสอบนั่งไปยืนก่อนและหลังการรักษาทันที เปรียบเทียบผลการรักษาก่อนและหลังในแต่ละกลุ่มและการเปรียบเทียบการรักษาระหว่างกลุ่ม

ผลการศึกษา: การรักษาด้วยเทคนิค unilateral PA พบว่า ก่อนและหลังการรักษาไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกตัวแปร ($P > 0.05$) การรักษาด้วยเทคนิค rotation พบว่าสามารถลดปวดหลังการรักษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P=0.00$) นอกจากนี้กลุ่มการรักษาด้วยเทคนิค rotation สามารถลดระดับความเจ็บปวด ($P=0.01$) และเพิ่มความสามารถในการทำกิจกรรมด้วยวิธีการลุกนั่งบนเก้าอี้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P=0.04$) มากกว่ากลุ่มการรักษาด้วยเทคนิค unilateral PA

สรุปผลการศึกษา: การรักษาด้วยเทคนิค rotation ในทิศทางที่มีอาการปวดสามารถลดปวดและเพิ่มความสามารถในการทำกิจกรรมในผู้ป่วยปวดหลังส่วนล่างเรื้อรังข้างเดียวได้

คำสำคัญ: LBP, Mobilization, Unilateral PA, Rotation

การศึกษาผลของการติดเทปต่ออาการปวดและความสามารถในการทำงานของข้อเข่า
ในผู้ที่มีภาวะข้อเข่าเสื่อม

กาญจนา สีเกิดพงษ์⁽¹⁾, วิจิตรา ศิริสังข์กุล⁽¹⁾, กฤษกร ศิวานถวนิช⁽¹⁾, วรณิศา จิตรจักร⁽¹⁾, จารุวรรณ เงินท้วม⁽¹⁾,
สุลักษณ์ พันธุ์ศิษฐ์^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: ในปัจจุบันแนวโน้มของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยมีอัตราเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และอุบัติการณ์การเกิดโรคข้อเข่าเสื่อมซึ่งมักเกิดในวัยผู้สูงอายุก็พบว่ามีจำนวนมากขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ทั้งนี้ช่วงอายุที่เกิดโรคข้อเข่าเสื่อมมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในประชากรที่อายุน้อยลงเรื่อย ๆ สำหรับการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อนั้นมีหลายทางเลือกและซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลของการติดเทปต่ออาการปวด และความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้ที่มีภาวะข้อเข่าเสื่อม

วิธีการวิจัย: การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง จากกลุ่มประชากรตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคข้อเข่าเสื่อมจำนวน 20 คน ช่วงอายุระหว่าง 50-85 ปี น้ำหนักเฉลี่ย 62.55 กิโลกรัม ส่วนสูงเฉลี่ย 155.05 เซนติเมตร และดัชนีมวลกายเฉลี่ย 26.24 กิโลกรัม/เมตร² กลุ่มตัวอย่างจะได้รับการตรวจประเมินก่อนและหลังการรักษาด้วยการติดเทปขนาด 2 นิ้ว ด้วยเทคนิค McConnell ทันที โดยการทดสอบความสามารถในการเคลื่อนไหวและการเดินด้วย Timed Up and Go test (TUG) และประเมินการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันด้วยแบบสอบถาม modified WOMAC ฉบับภาษาไทยหลังจากให้การรักษาเป็นเวลา 1 สัปดาห์ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติ Wilcoxon signed-rank test โดยกำหนดให้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ p-value < 0.05

ผลการวิจัย: ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ค่าเฉลี่ยของ TUG ก่อนและหลังการติดเทปเท่ากับ 69.76±2.94 และ 62.64±2.73 วินาที ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถาม modified WOMAC เกี่ยวกับระดับความปวด อาการข้อฝืด และความสามารถในการใช้งานข้อเข่าก่อนการติดเทปเท่ากับ 33.45±14.36, 10.40±5.13 และ 80.65±36.16 ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยหลังการติดเทปเท่ากับ 28.00±13.12, 8.60±4.06 และ 66.30±37.13 ตามลำดับ จากผลทางสถิติพบว่า การเคลื่อนไหวและการเดินจาก TUG ใช้เวลาลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับ modified WOMAC ที่มีอาการ ปวด ข้อฝืดลดลง และความสามารถในการใช้งานข้อเข่าเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: จากการศึกษาครั้งนี้จึงสรุปได้ว่าการติดเทปมีผลที่จะช่วยลดอาการปวด และอาการข้อฝืดติดขณะทำกิจกรรมหรือการใช้งานของข้อเข่าในระหว่างวันได้ โดยที่สามารถลดระดับความรุนแรงของอาการปวด และข้อฝืดติดจากระดับปานกลางมาที่ระดับความรุนแรงน้อย จากการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการใช้เทปเพื่อการรักษา ซึ่งเป็นวิธีการที่ง่าย และสะดวกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อรักษาผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม ร่วมกับเทคนิคการรักษาอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้การรักษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, ปวดเข่า, modified WOMAC

การบำบัดน้ำเสียสังเคราะห์โดยกระบวนการโคแอกกูเลชัน-ฟล็อกกูเลชันด้วยสารส้มและโคโคซาน

อาภัสรา คำหอม⁽¹⁾, มินตรา กิตติขจร⁽¹⁾, ยุภาดา ออบปรุง⁽¹⁾, นานิน ไชยชนะ⁽¹⁾, มะลิวัลย์ ไชยปัดชา⁽¹⁾, อิศรี รอดทัศนาศา^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: น้ำเสียจากกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ มักมีการปนเปื้อนของสารพิษ มีความเข้มข้นสูงและปริมาณสารอินทรีย์สูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในแหล่งน้ำและจุลินทรีย์ในกระบวนการบำบัดทางชีวภาพ นอกจากนี้หากมีการปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ จะทำให้ปริมาณออกซิเจนในแหล่งน้ำลดลงและทำให้มีความเข้มข้นของแหล่งน้ำมากขึ้น จนอาจทำให้สภาพน้ำไม่น่าดู นอกจากนี้ยังเป็นภาระขัดขวางการเดินทางของแสงในน้ำ ซึ่งอาจกระทบต่อระบบนิเวศได้ ดังนั้นทางกลุ่มผู้วิจัยจึงศึกษาการบำบัดน้ำเสียจากโรงงานสิ่งทอโดยกระบวนการโคแอกกูเลชัน - ฟล็อกกูเลชัน โดยใช้สารส้มและโคโคซาน เป็นสารโคแอกกูแลนต์เพื่อลดค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์และความเข้มข้นของน้ำเสีย

วัตถุประสงค์: 1. เพื่อศึกษาปริมาณสารโคแอกกูแลนต์และพีเอชที่เหมาะสมในการบำบัดน้ำเสียโดยกระบวนการโคแอกกูเลชัน-ฟล็อกกูเลชัน ด้วยสารส้มและโคโคซาน 2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบำบัดน้ำเสีย โดยกระบวนการโคแอกกูเลชัน-ฟล็อกกูเลชัน ด้วยสารส้มและโคโคซาน

วิธีการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment research) โดยมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมน้ำเสียสังเคราะห์ โดยเก็บตัวอย่างน้ำเสียจากระบบบำบัดของอาคารเรียน 5 ชั้น เติม NaCl 0.167 กรัม/ลิตร และสีแดงชนิด Reactive Red 0.1 กรัม/ลิตร และวิเคราะห์คุณลักษณะน้ำเสียเริ่มต้นได้แก่ pH COD สี และความขุ่น ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาวะและประสิทธิภาพการบำบัดน้ำเสียโดยใช้สารส้มและโคโคซาน โดยการศึกษาปริมาณสารโคแอกกูแลนต์ที่เหมาะสม (Optimum dose) และ การศึกษาค่าความเป็นกรด-ด่างที่เหมาะสม (Optimum pH) และเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบำบัดน้ำเสียโดยใช้สารส้มและโคโคซานเป็นสารโคแอกกูแลนต์

ผลการวิจัย: จากการศึกษาประสิทธิภาพการกำจัดซีโอดีของน้ำเสียภายหลังจากกระบวนการโคแอกกูเลชัน-ฟล็อกกูเลชัน เมื่อใช้สารส้มเป็นสารโคแอกกูแลนต์ ที่ความเข้มข้นอยู่ในช่วง 100 – 1,000 มิลลิกรัม/ลิตร พบว่าการเติมสารส้มในช่วงปริมาณ 400-600 มิลลิกรัม/ลิตร จะมีประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีสูงอยู่ในช่วงร้อยละ 74.19-77.81 และมีประสิทธิภาพในการกำจัดสี อยู่ในช่วงร้อยละ 75.24-83.27 จากการศึกษาพีเอชที่เหมาะสมของการใช้สารส้มเป็นสารโคแอกกูแลนต์ เมื่อปรับพีเอชของน้ำเสียให้อยู่ในช่วง 4-9 และใช้สารส้มในปริมาณ 500 มิลลิกรัม/ลิตร พบว่า พีเอชของน้ำเสียเริ่มต้นอยู่ในช่วงประมาณ 6-8 จะมีประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีสูง อยู่ในช่วงร้อยละ 53.77-58.06 และมีประสิทธิภาพในการกำจัดสี อยู่ในช่วงร้อยละ 77.80-86.30 เมื่อใช้โคโคซานเป็นสารโคแอกกูแลนต์ ที่ความเข้มข้นอยู่ในช่วง 0.5-40 กรัม/ลิตร พบว่า การเติมโคโคซานปริมาณ 4-10 กรัม/ลิตร จะมีประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 27.59-30.59 และมีประสิทธิภาพในการกำจัดสี อยู่ในช่วงร้อยละ 77.80-86.30 จากการศึกษาพีเอชที่เหมาะสมของการใช้โคโคซานเป็นสารโคแอกกูแลนต์ เมื่อปรับพีเอชของน้ำเสียให้อยู่ในช่วง 4-9 และใช้โคโคซานปริมาณ 10 กรัม/ลิตร พบว่า พีเอชของน้ำเสียเริ่มต้นอยู่ในช่วงประมาณ 5-7 จะมีประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีสูงอยู่ในช่วงร้อยละ 64.51-83.87 และมีประสิทธิภาพในการกำจัดสี อยู่ในช่วงร้อยละ 79.97-91.22

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล : การบำบัดน้ำเสียสังเคราะห์โดยกระบวนการโคแอกกูเลชัน-ฟล็อกกูเลชันด้วยสารส้ม โคโคซาน และสารส้มร่วมกับโคโคซาน พบว่าสารโคแอกกูแลนต์แต่ละชนิดมีสภาวะที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพบำบัดน้ำเสียแตกต่างกัน ดังนี้ การใช้สารส้มเป็นสารโคแอกกูแลนต์พบว่า ความเข้มข้นของสารส้มที่เหมาะสมคือ 500 มิลลิกรัม/ลิตร ที่พีเอชของน้ำเสียเริ่มต้น เท่ากับ 8 จะมีประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีและสีสูง คิดเป็นร้อยละ 58.06 และ 86.30 ตามลำดับ การใช้โคโคซานเป็นสารโคแอกกูแลนต์พบว่า ความเข้มข้นของโคโคซานที่เหมาะสมคือ 10 กรัม/ลิตร ที่พีเอชของน้ำเสียเริ่มต้น เท่ากับ 6 จะมีประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีและสีสูง คิดเป็นร้อยละ 83.87 และ 91.22 ตามลำดับ การใช้สารส้มร่วมกับโคโคซานเป็นสารโคแอกกูแลนต์พบว่าความเข้มข้นที่เหมาะสม คือ การใช้สารส้ม 400 มิลลิกรัม/ลิตร ร่วมกับโคโคซาน 10 กรัม/ลิตร ที่พีเอชของน้ำเสียเริ่มต้นเท่ากับ 5 จะมีประสิทธิภาพในการกำจัดซีโอดีและสีสูง คิดเป็นร้อยละ 61.63 และ 83.76 ตามลำดับ

คำสำคัญ: สารส้ม โคโคซาน กระบวนการโคแอกกูเลชัน-ฟล็อกกูเลชัน

การศึกษาปริมาณฝุ่นขนาดเล็กที่สามารถเข้าถึงและสะสมอยู่ในถุงลมปอดได้และอาการทางด้านระบบทางเดิน
หายใจของกลุ่มแรงงานนอกระบบ กรณีศึกษา : กลุ่มแรงงานแกะสลักครกหิน
ตำบลปากข้าวสาร อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

สุดารัตน์ เวชประสิทธิ์⁽¹⁾, จิตตาภรณ์ มงคลแก่นทราย^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: กระบวนการผลิตครกหินนั้นประกอบไปด้วยขั้นตอนระเบิดหิน โม่หิน ย่อยหิน และแกะสลักหิน ซึ่งทุกๆขั้นตอนการผลิตนั้น ล้วนก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพของคนที่ได้รับสัมผัสทั้งสิ้น จากการรวบรวมสาเหตุของผู้ป่วยนอกของจังหวัดสระบุรี 5 อันดับแรก ในปี 2553 พบว่ามีอัตราป่วยเป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจสูงสุดคือ 612.7 ต่อแสนประชากร จากการสำรวจพื้นที่กลุ่มแรงงานแกะสลักครกหิน ตำบลปากข้าวสาร อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี เบื้องต้นพบว่าในกระบวนการผลิตก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นขนาดเล็กที่สามารถเข้าถึงและสะสมในถุงลมปอดได้ ซึ่งหากสัมผัสเป็นเวลานานอาจมีความเสี่ยงก่อให้เกิดอาการทางด้านระบบทางเดินหายใจ จนอาจก่อให้เกิดโรคซิลิโคซิสได้

วัตถุประสงค์: 1. เพื่อศึกษาปริมาณฝุ่นขนาดเล็กที่สามารถเข้าถึงและสะสมในถุงลมปอดได้ 2. เพื่อศึกษาอาการทางด้านระบบทางเดินหายใจ 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับอาการทางด้านระบบทางเดินหายใจ 4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานกับอาการทางด้านระบบทางเดินหายใจของกลุ่มแรงงานนอกระบบแกะสลักครกหิน

วิธีการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ดำเนินการศึกษาระหว่าง มิถุนายน – กันยายน 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามอาการทางด้านระบบทางเดินหายใจ โดยประยุกต์มาจากแบบสอบถามของ BMRC : The British Medical Research Council (Questionnaires) เก็บข้อมูลจากแรงงานแกะสลักครกหินจำนวน 51 คน และการเก็บและวิเคราะห์ปริมาณฝุ่นขนาดเล็กที่สามารถเข้าถึงและสะสมอยู่ในถุงลมปอดได้ (Respirable Dust) ทั้งหมด 10 จุด และอ้างอิงวิธีการเก็บจาก NIOSH Method 0600

ผลการวิจัย: พบว่าปริมาณความเข้มข้นของฝุ่น Respirable dust จำนวน 10 จุด มีค่าอยู่ในช่วง 0.19464-9.89030 mg/m³ ซึ่งค่าปริมาณความเข้มข้นของฝุ่นที่เกินค่ามาตรฐานมีจำนวน 1 จุด (9.89030 mg/m³) อาการทางด้านระบบทางเดินหายใจ ได้แก่ อาการไอ มีเสมหะ หายใจมีเสียงวี๊ด หายใจติดขัด/หายใจไม่ออก และแน่นหน้าอก คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ 17.65, 31.37, 15.69 13.73 และ 31.37 ตามลำดับ ระยะเวลาในการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับอาการแน่นหน้าอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ p-value = 0.008

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: ปริมาณฝุ่นขนาดเล็กที่สามารถเข้าถึงและสะสมอยู่ในถุงลมปอดเกินมาตรฐานตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับแก๊สพิษ (สารเคมี) พ.ศ. 2520 (5 mg/m³) จำนวน 1 จุดที่มีปริมาณฝุ่นเกินค่ามาตรฐานเท่ากับ 9.89030 mg/m³ เนื่องจากบริเวณพื้นที่การทำงานมีลักษณะเป็นมุมอับ และมีผ้าใบปิดคลุมด้านข้างของบริเวณพื้นที่การทำงานเป็นเหตุให้บริเวณดังกล่าวไม่มีการระบายอากาศที่ดี กลุ่มตัวอย่างที่พบว่ามีอาการทางด้านระบบทางเดินหายใจ ได้รับการสัมผัสฝุ่นในปริมาณน้อย แต่กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีอายุการทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ซึ่งอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการสะสมของปริมาณฝุ่นในระบบทางเดินหายใจ ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีอาการดังกล่าว และระยะเวลาในการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับอาการแน่นหน้าอกเนื่องจากหากกลุ่มแรงงานแกะสลักครกหินสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลป้องกันการรับสัมผัสปริมาณความเข้มข้นฝุ่นเข้าไปก็จะส่งผลต่ออาการแน่นหน้าอกด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: ฝุ่นขนาดเล็กที่สามารถเข้าถึงและสะสมในถุงลมปอดได้ ระบบทางเดินหายใจ

ผลของสารสกัดหยาบลูกยอด้วยน้ำต่อความสามารถในการบีบตัวของกระเพาะอาหารที่แยกจากกายหนูถีบจักร

กรกช เพียรดี⁽¹⁾, กรองกาญจน์ ซึ่งเสน⁽¹⁾, ภัทษณาวรรณ ปักกุนัน⁽¹⁾, รุ่งนภา มีศรีม่วง^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: ยอตามสรรพคุณยาไทย แก่คลื่นไส้ จากงานวิจัยใน *invitro* พบว่าลูกยอสามารถลดการบีบตัวของกระเพาะอาหารได้ ส่วนการศึกษาใน *in vivo* พบว่าสามารถเพิ่มการบีบตัวของกระเพาะอาหารและลำไส้ได้

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาถึงผลของสารสกัดหยาบลูกยอด้วยน้ำต่อความสามารถในการหดตัวของกระเพาะอาหารที่แยกจากกายหนูถีบจักรและผลของสารสกัดหยาบลูกยอด้วยน้ำหลังจากที่ได้รับสารกระตุ้นมาตรฐานต่าง ๆ

ผลการวิจัย: การศึกษาครั้งนี้ใช้กระเพาะอาหารของหนูถีบจักรเพศผู้ น้ำหนัก 25-35 กรัม โดยวิธีการ isolated organ แขนงใน organ bath ที่บรรจุ physiological solution 20 มิลลิลิตร ที่อุณหภูมิ 37 ± 0.5 °C และมีก๊าซ carbogen ไหลผ่านตลอด พบว่าเมื่อให้สารสกัดหยาบลูกยอด้วยน้ำในสภาวะปกติมีผลกระตุ้นให้กระเพาะอาหารบีบตัวเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ในส่วนผลการทดสอบถึงกลไกการออกฤทธิ์ของสารสกัดหยาบลูกยอด้วยน้ำต่อ cholinergic receptor โดยใช้ atropine 10^{-6} M พบว่าสามารถยับยั้งการบีบตัวของกระเพาะอาหารของหนูถีบจักรได้ แบบไม่สมบูรณ์แต่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) และเมื่อทดสอบผลของสารสกัดหยาบลูกยอหลังจากให้สารกระตุ้น Ach 10^{-6} M และ BaCl₂ 10^{-4} M นั้นสามารถคลายการหดเกร็งของกระเพาะอาหารได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: สารสกัดลูกยอลดการอาเจียนได้จากผลที่สามารถเพิ่มการบีบตัวของกระเพาะอาหารได้โดยลด Gastric emptying time ในสภาวะปกติ และสามารถลดการหดเกร็งของกระเพาะอาหารได้เมื่อได้รับสารกระตุ้นโดยออกฤทธิ์คล้ายกับ antispasmodic

คำสำคัญ: ลูกยอ กระเพาะอาหาร Isolated organ

การใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผลในโรคหวัด-เจ็บคอ โรคท้องร่วงเฉียบพลันและแผลเลือดออกของผู้ป่วย
ที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอก กรณีศึกษาโรงพยาบาลเมืองสมุทรปราการ

กมลพร ศรีนุ่นวิเชียร⁽¹⁾, อรณีย์ กิตติวรฤทธิ์⁽¹⁾, นาริษฐา อีร์วิโรจน์⁽¹⁾, นิตยธิดา ภัทรธีรกุล^{(2)*}, ญัฐพร สุวรรณปรีชา⁽³⁾

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽³⁾ โรงพยาบาลเมืองสมุทร ปากน้ำ

*Corresponding author

บทนำ: การสั่งใช้ยาปฏิชีวนะโดยไม่เหมาะสม ในโรคหวัด-เจ็บคอ โรคท้องร่วงเฉียบพลัน และแผลเลือดออกอาจก่อให้เกิดปัญหา
เชื้อดื้อยา และทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายด้านยาโดยไม่จำเป็น

วัตถุประสงค์: สํารวจการสั่งใช้ ปริมาณและมูลค่าการใช้ยาปฏิชีวนะ ใน 3 โรคเป้าหมายที่ไม่ควรได้รับยาปฏิชีวนะ คือโรคหวัด-
เจ็บคอ โรคท้องร่วงเฉียบพลัน และแผลเลือดออกของโรงพยาบาลเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
วิธีการวิจัย

ผลการวิจัย: โดยเก็บข้อมูลจากใบสั่งยาในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ของโรงพยาบาลเมืองสมุทรปราการ ตั้งแต่วันที่ 1-31 ธันวาคม
2555 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาร้อยละของคนไข้ที่ไม่ได้รับยาปฏิชีวนะ ปริมาณและมูลค่าการใช้ยาปฏิชีวนะ ซึ่งจากการศึกษา
พบว่า จำนวนใบสั่งยาของคนไข้ที่ได้รับยาปฏิชีวนะทั้ง 3 กลุ่มโรค มีทั้งสิ้น 1,637 ใบสั่งยาโดยมีร้อยละใบสั่งยาของผู้ป่วยที่ไม่ได้รับ
ยาปฏิชีวนะใน 3 โรค ได้แก่ โรคหวัด-เจ็บคอ ท้องร่วงเฉียบพลัน และแผลเลือดออก เท่ากับร้อยละ 17.0, 29.4 และ 25
ตามลำดับ และมีมูลค่าการใช้ยาปฏิชีวนะทั้งหมดคือ 86,221.50 บาท โดยกลุ่มโรคหวัด-เจ็บคอสูญเสียมากที่สุดคือ 79,935.40 บาท
รองลงมาคือโรคท้องร่วงเฉียบพลันมูลค่า 6,213.94 บาท และแผลเลือดออกมูลค่า 72.16 บาท ซึ่งมูลค่าที่สูญเสียจากการสั่งใช้ยา
ปฏิชีวนะอย่างไม่สมเหตุสมผลเฉลี่ยเท่ากับ 52.67 บาทต่อคนต่อเดือน

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับโรงพยาบาลเมืองสมุทร ปากน้ำ ในการ
พิจารณานำโครงการ Antibiotics smart use มาใช้ในโรงพยาบาล เพื่อส่งเสริมการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผล อันจะเป็น
การลดการสูญเสียมูลค่าทางด้านยา นอกจากนี้ยังเป็นการลดโอกาสการดื้อยาและการเกิดอาการไม่พึงประสงค์กับคนไข้ได้อีกด้วย
คำสำคัญ: การใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผล โรคติดเชื้อ โรงพยาบาล แผนกผู้ป่วยนอก สมุทรปราการ

การตั้งตำรับแคลเซียมยาเม็ดฟู่ที่มีส่วนผสมของสารสกัดมะขามแขก

โสภารวรรณ ธรรมพาลี⁽¹⁾, พิษชาพร พิมพ์เสน⁽¹⁾, ณัฏฐา วรวิฑูรเทพ⁽¹⁾, วันวิสาข์ คุณะวัฒน์กุล^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: โรคกระดุกพรุนเป็นโรคที่พบได้บ่อยในผู้สูงอายุซึ่งสามารถป้องกันได้โดยการรับประทานแคลเซียมเสริม แต่การรับประทานแคลเซียมเสริมเป็นประจำก่อให้เกิดอาการข้างเคียงคือ ท้องผูก ซึ่งส่งผลลดความร่วมมือของผู้ป่วยในการรับประทานแคลเซียมได้ ดังนั้นทางกลุ่มผู้วิจัยจึงศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์แคลเซียมเม็ดฟู่ที่มีส่วนผสมของสารสกัดมะขามแขก ซึ่งมีสาร anthraquinones มีฤทธิ์เป็นยาระบาย เพื่อลดอาการท้องผูก ร่วมกับการพัฒนารสชาติให้น่ารับประทาน แคลเซียมเม็ดฟู่เตรียมโดยวิธี wet granulation

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาสูตรตำรับแคลเซียมเม็ดฟู่ที่มีส่วนผสมของสารสกัดมะขามแขกซึ่งมีฤทธิ์เป็นยาระบายเพื่อลดปัญหาท้องผูกเพื่อเป็นทางเลือกใหม่ให้ผู้บริโภค

วิธีการวิจัย: ทำการทดลองเลือก calcium source จากส่วนผสมของ calcium carbonate และ calcium lactate ให้มีปริมาณแคลเซียมอิกวาเลนซ์เท่ากับ 500 มิลลิกรัม โดยให้ทำปฏิกิริยากับ citric acid ในน้ำเพื่อให้เกิดฟองฟู่แล้วไม่เหลือตะกอน จากนั้นทำแกรนูลโดยใช้ 4%w/w polyvinylpyrrolidone K30 (PVP K30) เป็นสารยึดเกาะ ศึกษาการตอกโดยใช้ PEG 6000 เป็นสารช่วยลื่น โดยปริมาณสารสกัดมะขามแขกในตำรับต่อ 1 เม็ด เท่ากับ 24 มิลลิกรัม แต่งสีด้วยสีเหลืองตราดารัตนและกลิ่นแพชชั่นฟรุต แต่งรสหวานด้วยแอสพาแทม ทำการทดสอบลักษณะของแกรนูลที่ได้ในหัวข้อความชื้น การอัดแน่น การไหล ทำการตอกยาเม็ดละ 2400 มก. ในห้องควบคุมอุณหภูมิไม่เกิน 25±2 °C และความชื้นสัมพัทธ์ไม่เกิน 25±5 %RH นำมาทดสอบความแปรปรวนของน้ำหนัก ความแข็ง ความหนา ความกร่อนและการแตกตัวของยาเม็ดในน้ำปัสสาวะเทียม

ผลการวิจัย: จากการทดลองได้สัดส่วนของ calcium lactate และ calcium carbonate ที่ให้ปริมาณแคลเซียมตามต้องการ คือ calcium lactate 1152 มิลลิกรัม, calcium carbonate 240 มิลลิกรัมต่อหนึ่งเม็ด นอกจากนั้นเม็ดยาประกอบด้วย sodium bicarbonate 264 มิลลิกรัม citric acid 456 มิลลิกรัม PVP K30 26.64 มิลลิกรัม Kollidon XL 24 มิลลิกรัม PEG 6000 96 มิลลิกรัม สารสกัดมะขามแขก 24 มิลลิกรัม เตรียมเป็นแกรนูลที่มีการไหลดี และตอกได้ยาเม็ดที่มีน้ำหนักเฉลี่ยเม็ดละ 2.375±0.5 กรัม ความแข็งเฉลี่ย 5.05±1.06 กิโลกรัม มีความหนาเฉลี่ย 8.35±0.41 มิลลิเมตร เวลาที่ใช้แตกตัวเฉลี่ย 4.10±1.07 นาที ได้สารละลายใส สีเหลือง อมส้ม รสชาติดี และมีเปอร์เซ็นต์ความกร่อน 100% (ยาเม็ดแตกหักระหว่างทดสอบ)

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล: การวิจัยนี้พบว่าแหล่งแคลเซียมที่ดีที่สุดคือ calcium carbonate แต่มีค่าการละลายน้ำต่ำ ทำให้ฟู่ได้ไม่ดี จึงต้องผสม calcium lactate ซึ่งมีค่าการละลายดีในอัตราส่วน 10:48 การเติม sodium bicarbonate จะช่วยในการเกิดฟองฟู่ได้ดีมากยิ่งขึ้นและสารละลายที่ได้มีรสชาดีดี จากตำรับที่ได้พบว่ายาเม็ดมีความกร่อนไม่ผ่านมาตรฐาน เนื่องจากยาเม็ดมีขนาดใหญ่และน้ำหนักมาก จึงต้องคำนึงถึงวัสดุและภาชนะบรรจุที่ป้องกันการแตกหักได้ดี และควรทำการพัฒนาสูตรตำรับให้มีความกร่อนต่ำต่อไป

คำสำคัญ: Effervescent tablet, Senna extract, มะขามแขก, แคลเซียมเม็ดฟู่

การพัฒนาตำรับครีมเทรทีโนอิน

ชวิตา สารบาล⁽¹⁾, ชลิตา กิจวิวัฒน์กุล⁽¹⁾, พิมพ์ชนก พันธุ์วงศ์⁽¹⁾, ปวีณา ว่องตระกูล^{(2)*}

⁽¹⁾ นักศึกษาปริญญาตรี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

⁽²⁾ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Corresponding author

บทนำ: เทรทีโนอิน (tretinoin) หรือกรดเทรทีโนอิก (retinoic acid) ในรูปแบบครีมเป็นยาทาภายนอกที่นิยมใช้ในการรักษาผิวหนังอย่างแพร่หลาย ปัญหาที่สำคัญในการเตรียมเทรทีโนอินครีมคือปัญหาด้านการละลายของตัวยา เทรทีโนอินมีคุณสมบัติไม่ละลายน้ำ ละลายได้ดีในคลอโรฟอร์มและอีเทอร์ และละลายได้เล็กน้อยในแอลกอฮอล์

วัตถุประสงค์: เพื่อหาตัวทำละลายที่เหมาะสมซึ่งเทรทีโนอินสามารถละลายได้ดี

วิธีการวิจัย: ตัวทำละลายที่ได้นำไปใช้ในการเตรียมตำรับ 0.25% เทรทีโนอินครีม และทำการศึกษาความคงตัวของร่างกายและเคมีของครีมที่เตรียมได้ ตัวทำละลายที่เลือกใช้ในการทดลองจำนวน 16 ชนิดเป็นสารทั่วไปที่ใช้ในยาและเครื่องสำอาง มีความปลอดภัยและไม่ระคายเคืองต่อผิวหนัง

ผลการวิจัย: จากการทดลองหาค่าการละลายของเทรทีโนอินในตัวทำละลายต่าง ๆ พบว่าโคลิฟอรั อาร์เอช 40 (Kolliphor® RH 40) กรดโอลิวอิก (oleic acid) และโคลิฟอรั อีแอล (Kolliphor® EL) สามารถละลายเทรทีโนอินได้มากที่สุด เท่ากับ 17.7, 12.4 และ 12.2 มิลลิกรัมต่อมิลลิลิตร ตามลำดับ จึงนำตัวทำละลายทั้ง 3 ชนิดมาใช้ในการเตรียม 0.25% เทรทีโนอินครีม เปรียบเทียบระหว่างตำรับที่ 1 (ใช้โพลีซัยเลน (polysynlane) ในตำรับเป็นตัวทำละลาย) ตำรับที่ 2 (ใช้โคลิฟอรั อาร์เอช 40 เป็นตัวทำละลาย) ตำรับที่ 3 (ใช้โคลิฟอรั อีแอลเป็นตัวทำละลาย) และ ตำรับที่ 4 (ใช้กรดโอลิวอิกเป็นตัวทำละลาย) จากการศึกษาพบว่าสูตรตำรับที่ประกอบด้วยตัวทำละลายที่เลือกจากการทดลอง สามารถละลายเทรทีโนอินได้ง่ายขึ้น ทำให้เทรทีโนอินกระจายอย่างสม่ำเสมอในครีมพื้น เมื่อนำตำรับที่เตรียมได้มาศึกษาความคงตัว ณ อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 4 สัปดาห์ และที่สภาวะสลับอุณหภูมิจำนวน 6 รอบ (heating – cooling condition) พบว่า ทั้ง 4 สูตรตำรับมีลักษณะทางกายภาพไม่แตกต่างกัน ตัวทำละลายไม่มีผลต่อความคงตัวของร่างกายเคมีของเทรทีโนอิน และพบว่ากรดโอลิวอิกสามารถละลายเทรทีโนอินได้เร็วที่สุด

สรุปผลการวิจัยและวิจารณ์ผล : การใช้ตัวทำละลายที่เหมาะสมทำให้สามารถช่วยลดระยะเวลาในการเตรียมตำรับและทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีการกระจายของตัวยาอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: เทรทีโนอิน ครีม การพัฒนาตำรับ

ภาคผนวก

เรียนผู้เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
๑๘/๑๘ ถนนบางนา - ตราด กิโลเมตรที่ ๑๘
อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๕๔๐
โทร. ๐-๒๑๑๒-๖๓๐๐ โทรสาร ๐-๒๑๑๒-๖๒๑๙
<http://www.hcu.ac.th>

มคอ.กบ.016

๑๐๐ ปี **1** ศตวรรษความดี
100 ปี มุขมิออปลื้มเด็กดี
2453-2553

คำสั่งมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ที่ 029 /2557

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานวันหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ประจำปี พ.ศ. 2557

เพื่อให้การจัดงานวันหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ประจำปี พ.ศ. 2557 ในวันที่ 24 มีนาคม 2557 เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 จึงแต่งตั้งคณะทำงานวันหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ประจำปี พ.ศ. 2557 ดังนี้

1) คณะทำงานจัดประชุม หัวเฉียววิชาการ

อธิการบดี	ที่ปรึกษา
1. รองอธิการบดี (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์)	ประธานคณะทำงาน
2. รองศาสตราจารย์อิสยา จันทร์วิทยานุชิต	รองประธานคณะทำงาน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรชนี วีระพงศ์	รองประธานคณะทำงาน
4. ศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ เอกบุตร	คณะทำงาน
5. รองศาสตราจารย์ปิยกุล เล่าวันยศิริ	คณะทำงาน
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุตินะ ระบอบ	คณะทำงาน
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ สมใจ	คณะทำงาน
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ กสิมล	คณะทำงาน
9. อาจารย์ ดร.พัชรี กัมมารเจษฎากุล	คณะทำงาน
10. อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ทองรอด	คณะทำงาน
11. อาจารย์ ดร.จำรูญศรี พุ่มเทียน	คณะทำงาน
12. อาจารย์ ดร.สมศรี จันทร์สม	คณะทำงาน
13. อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร	คณะทำงาน
14. อาจารย์สมศักดิ์ นัคลาจารย์	คณะทำงาน
15. อาจารย์นิภาพร เหล่าชา	คณะทำงาน
16. อาจารย์ ดร.JONATHAN R. CARREON	คณะทำงาน
17. อาจารย์รัตนา ทิมเมือง	คณะทำงาน
18. อาจารย์ ดร.กมลทิพย์ ขลิ้งรัมย์เนียม	คณะทำงาน
19. ผู้อำนวยการกองกลาง	คณะทำงาน
20. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา	คณะทำงาน
21. ผู้อำนวยการกองอาคารสถานที่	คณะทำงาน
22. อาจารย์ ดร.เสาวณีย์ วรรณผางกูร	คณะทำงานและเลขานุการ
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒิพงษ์ ทองก้อน	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
24. นางสาวอภิวันท์ สุวรรณชูโต	ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะทำงานฯ มีหน้าที่ดังนี้

1. รวบรวม กลั่นกรองผลงานทางวิชาการ และประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเพื่อประเมินผลงานวิจัย
 2. กำหนดแบบฟอร์มบทความคัดย่อ ผลงานวิจัยฉบับเต็ม (full paper) และการจัดพิมพ์รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
 3. จัดทำแบบประเมินผลงานวิจัยและเกียรติบัตรรางวัล
 4. ประชาสัมพันธ์การประชุม ต้อนรับประธานในพิธีเปิด/ปิดรวมทั้งการมอบของรางวัล
 5. ประสานงานเรื่องอาคาร สถานที่ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ และดูแลความเรียบร้อยระหว่างการนำเสนอผลงานทางวิชาการ
 6. จัดทำเอกสารต่าง ๆ สำหรับการลงทะเบียนและรับลงทะเบียน
 7. ดำเนินการประเมินผลและสรุปผลการประเมินการประชุม
- 2) คณะทำงานฝ่ายพิธีการวันไหว้เจิวเฉลิมพระเกียรติ
1. รองอธิการบดี (อาจารย์ฉลอง แขวงอินทร์)	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้ช่วยอธิการบดี (ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิกร สุนทรชัย)	รองประธานคณะทำงาน
3. ผู้ช่วยอธิการบดี (นางกรวรรณ วัฒนชัย)	รองประธานคณะทำงาน
4. ผู้ช่วยอธิการบดี (อาจารย์ปวินท์ สุวรรณกุล)	รองประธานคณะทำงาน
5. อาจารย์ปรีชาติ รัตนรักษ์	คณะทำงาน
6. อาจารย์อรุณสิทธิ์ สุนาโท	คณะทำงาน
7. ผู้อำนวยการกองกลาง	คณะทำงาน
8. ผู้อำนวยการกองทรัพยากรบุคคล	คณะทำงาน
9. ผู้อำนวยการกองพัสดุ	คณะทำงาน
10. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา	คณะทำงาน
11. ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองคลัง	คณะทำงาน
12. ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองกลาง	คณะทำงาน
13. หัวหน้าแผนกบริการ	คณะทำงาน
14. หัวหน้าแผนกงานประชุม	คณะทำงานและเลขานุการ

โดยให้คณะทำงานฯ มีหน้าที่ดังนี้

1. จัดเตรียมพิธีสักการะพระพุทธรูป 3 องค์ หลวงปู่ได้อัง ศาลพระภูมิ ศาลเจ้าที่ และศาลตายาย
 2. เตรียมการพิธีสงฆ์ พิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พิธีมอบของที่ระลึกแก่บุคลากร
 3. ดูแลทำความสะอาด ตกแต่งสถานที่ และการบริการรถส่วนกลาง
 4. ประสานงานดูแล และให้การต้อนรับผู้มาร่วมงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
 5. รวบรวมงบประมาณ เพื่อขออนุมัติ และสรุปค่าใช้จ่ายในการจัดงาน
 6. สรุปและประเมินผลการจัดงานวันไหว้เจิวเฉลิมพระเกียรติ
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ